438 7

Gustavo Álvarez Gardeazábal

BAZARUL

Personalitate de prim ordin a literelor columbiene contemporane, Gustavo Alvarez Gardeazábal continuă cu succes tradiția izbutitelor romane hispano-americane în care verva scînteietoare, harul povestirii, realitatea crudă și fantezia cea mai tulburătoare se unesc pentru a zugrăvi viața dintr-un orășel din America de Sud.

Lei 12

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

GUSTAVO ÁLVAREZ GARDEAZ'ABAL

Bazarul

1987

GUSTAVO ÁLVAREZ GARDEAZ'ABAL

3

BAZARUL

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE
Grafica : MIRCEA DUMITRESCU . Ilustrația : VASILE SOCOLIUC

GLOBUS

Gustavo Álvarez Gardeazábal

Bazarul

Traducere și note de
NINA ECATERINA POPESCU

EDITURA UNIVERS
București
1987

I

POATE CĂ MARCIANITA BARONA mirosise cum avea să se sfîrşească toată povestea ei. Privise, impasibilă, derularea răzbunării de care se agăţase în singurătatea ei, deoarece era singura speranţă a unei vieţi condamnată de destin la supunere şi dispreţ. Avînd harul de a prevedea chiar şi imposibilul, de mîine avea să se înfrunte cu acelaşi oraş care o înconjurase cu agresivitate ca fiică a sacrilegiului, dar care, mai apoi, i-a uitat trecutul, preschimbîndu-l într-o grămadă de emoţii şi afaceri. Nu va fi aceeaşi înfruntare ca pe vremea copilăriei şi, cu atît mai puţin, ca cea ce-i fusese dată mamei sale pentru a-i asigura naşterea. Dacă aceasta ar mai trăi şi dacă Tuluá şi-ar aminti bine ce a însemnat ea, desigur că astăzi nimeni n-ar mai crede explicaţiile inventate pentru a justifica miracolul născut din trupul său. Ziarişti, operatori de televiziune, nebuni îndrăzneţi şi negustori care-şi văd împlinite visurile de căpătuială trîmbiţează de o oră diferite presupuneri în legătură cu sfîrşitul întîmplării. Nici unul dintre ei nu şi-o mai amin-

tește pe Marcianita în calitate de soție a inginerului constructor de la Calea Ferată a Pacificului. Toți doresc să vadă în ea doar pe supraviețuitoarea a ceea ce s-a sfîrșit, făcîndu-se praf.

Lucrurile, desigur, sînt foarte diferite, așa ar și trebui să fie, deoarece destinul o călăuzește pe Marcianita Barona de cînd, într-o zi de 31 octombrie, cu mulți ani în urmă, hotărîse ca ea să apară din pîntecul mamei sale și cînd orașul Tuluá, corurile de îngeri din cer și de pe pămînt, heruvimii din altarul principal al bisericii San Bartolomé și gurile rele din toate casele cîte existau pe vremea aceea urlaseră implorînd cerul ca pedeapsa gheenei să nu se abată asupra orașului Tuluá cu ușurința cu care o atrăsese părintele Tascón.

Nimeni nu a rostit nici o rugăciune pentru Sfînta Treime, nici măcar alta mai simplă. E sfîrșitul lumii, probabil că strigase din adîncul răgușelii ei coana Paulina Sarmiento în timp ce împrăștia vestea. Deși era o persoană cu moravuri libertine, după cum spuneau doamnele de la asociație, care niciodată nu o salutau, întîmplarea o cutremură din cap pînă în picioare pînă într-atît încît fu gata să piardă socoteala sticlelor de lapte pe care încă din zori le împărțea și datorită cărora, cu cîteva luni în urmă, alertase orașul Tuluá, cum că acasă la doña Manuela Barona nu numai că se trăia o pasiune, ci avea loc chiar un sacrilegiu, din pricina căruia blestemul avea să cadă pe veci, probabil, asupra caselor sale, pierzîndu-se astfel binecuvîntarea pe care papa Leon al XIII-lea o dăduse cu prilejul sărbătoririi centenarului bisericii din Buga și multele favoruri de care, dintr-un motiv sau altul, cucernicul popor din Tuluá se bucurase de-a lungul anilor săi de rugăciune și sacrificii.

În primele zile nimeni nu i-a dat crezare, deoarece coana Paulina nu se bucura de faima de a avea foarte multă minte, dar cum nimeni nu putu pricepe apariția iepei page pe aleile parcului, ceea ce ea însăși s-a străduit să explice și să noteze în Jurnalul propriu legat în piele de berbec, versiunea a prins, devenind obsesie, pe care mulți au încercat s-o alunge, nimicind o dată pentru totdeauna pe autoare sau măcar oferind mijloacele acestei nimiciri.

Doña Manuela probabil își dăduse seama de primejdie, căci, după ce sarcina a fost vădită, s-a străduit tot timpul să nu iasă pe stradă, încercînd să-și rezolve treburile din îndepărtata grădină de iasomie care, acum, după aceste miracole, a devenit un loc bătătorit și neatrăgător. Doar coana Paulina Sarmiento, în timp ce împărțea personal sticlele cu lapte, reuși s-o vadă o dată, după mii de șiretlicuri, după care alergă pe toate străzile strigînd ca nebună nu numai că era adevărat ceea ce anunțase, ce însemna apariția iepei și tot ce-și închipuise ea, ci și că nerușinarea creștea în trupul femeii care, mai devreme sau mai tîrziu, avea să abată nenorocirea asupra orașului Tuluá.

Cercul, care abia astăzi pare să se închidă, începuse să se formeze în ziua în care părintele Severo Tascón sosise la Tuluá de curînd hirotonisit la catedrala din Popayán, așa cum fusese obiceiul tuturor preoților dinaintea sa. În timp ce-și cobora valizele în fața casei cu iasomie, mormăi ceva despre confortul unei bune pensiuni, care nu putea fi niciodată egalat de o casă parohială rece, neîngrijită și plină de legende înfricoșătoare. Nimeni nu știa cine-i spusese că locuința lui trebuia să fie aceasta și nu hotelul coanei Benilda, care pentru demnitatea sa ar fi fost mult mai potrivit, dar își impuse în asemenea măsură principiile și modul său de viață, încît, după numai cîteva luni, doñei Manuela Barona i se spunea sora Manuela, iar copiii de la catehism, în loc să-i ia bani pentru slujbă, îi umpleau casa, îi curățau grădina de iasomie, îi aranjau pietrele albe din curte, ba îi făceau chiar și de mîncare, invocînd doar numele părintelui Severo. Cu timpul, vestea ajunse la episcop, purtată poate de întotdeauna demnele limbi ale doamnelor de la asociație, iar părintele Severo Tascón se văzu obligat să pună să se văruiască casa parohială, să-și caute o servitoare și să-și cumpere cratițe, pentru a nu face să crească și mai mult bîrfele pe seama lui și a doñei Manuela. Lumea tăcu, poveștile ajunseră să fie date uitării, iar părintele Tascón reuși să devină candidat la canonizare, pildă de virtute și puritate, în stare să stăpînească cea mai întărîtată satană,

pînă în ziua în care coana Paulina îl văzu ieșind în zori de zi din casa doñei Manuela, un amănunt întîmplător, și îndreptîndu-se către biserică pentru slujba de cinci.

Cum pe vremea aceea coana Paulina tocmai rămăsese văduvă, lumea n-o crezu, ci mai curînd o luă peste picior, dar cum apăru iapa, ea se convinse că nu se înșelase și începu o luptă înverșunată pentru a-i vedea chipul, sigură că ar putea să-și confirme zvonul și să prevină orașul Tuluá în legătură cu catastrofa care avea să se abată asupra sa, dacă nu se luau măsurile de rigoare pentru a se pune capăt supunerii față de satana care se zămislea.

Primul lucru pe care îl făcu fu să închirieze casa, fiind gata să dărîme imediat zidurile sau tavanul, dacă ar fi fost necesar. Dar cum casa doñei Manuela întotdeauna fusese un nesfîrșit rai de iasomie, pe măsură ce lunile treceau coana Paulina se văzu pusă într-o situație imposibilă. Hotărî atunci să se ducă la don Ignacio Kafure pentru a-și cumpăra o duzină de petarde. Le aprinse chiar în aceeași noapte, sculînd din somn jumătate din oraș, care fu zguduit, amintindu-și de izbucnirea vulcanului la cutremur, fiind sigură că doña Manuela avea să iasă la poartă sau, cel puțin, în curte, frămîntîndu-se ca toți ceilalți. Aceasta nu ieși, tuși, ca pentru a-i da de înțeles vecinei sale gălăgioase că nu o tulburase și, probabil, își continuase somnul.

A doua zi, Tuluá comentă, uimită, prăfăria stîrnită de coana Paulina, dar nimeni nu vru

să se lase convins că trăncănelile ei în legătură cu doña Manuela şi părintele Tascón erau un lucru cu adevărat sigur, rod al unei observaţii minuţioase, ci al lipsei ei de bărbat. Ştiind asta prea bine, recurse atunci la şiretlicurile ei, datorită cărora deveni foarte curînd o femeie extrem de bogată, dar care o înrăiră atît de tare în ce priveşte viaţa şi banii, încît abia acum un an se hotărî să moară, cocoţată încă în jeep-ul englezesc de pe vremea războiului din Leticia [1], pe care-l cumpărase de la Tito Uribe. Nu fu nevoie să folosească prea multe şiretlicuri. Făcînd o a doua încercare, suită pe scăriţa coteţului de găini şi cu binoclul fixat asupra băii casei vecine, reuşi să se convingă că doña Manuela Barona aştepta un copil de la părintele Tascón.

Aceasta fu ziua în care ieşi în stradă urlînd, spărgîndu-şi bojogii, scoţînd strigăte asemănătoare cu cele ale omului cavernelor şi pregătind terenul pentru veşnicele clipe pe care din acea zi avea să le trăiască concubina parohului oraşului Tuluá, de altfel dispusă să supravieţuiască, ba chiar mai mult, să-şi salveze progenitura.

Nu avu loc nici o adunare a notabilităţilor, dar nici cozile la spovedanie în biserica San Bartolomé nu se micşorară. Dimpotrivă, odată stîrnită curiozitatea, cozile păreau că se lungesc.

---

1 În anul 1930 a avut loc un conflict la graniţa cu Peru — în oraşul Leticia —, rezolvat de Societatea Naţiunilor în favoarea Columbiei.

Doar doamnele din asociaţia inimilor sacre, coana Paulina Sarmiento şi doña Magdalena de Pérez, invalida, se adunară pentru a protesta şi a făuri planuri de distrugere. Sarcina morală, respectabilitatea de care ele erau convinse că se bucurau, se dovedi în multe momente dramatică, dar atît de mare era certitudinea la care ajunseseră, încît, fără a se gîndi de două ori, hotărîră să pună capăt vieţii copilului care avea să se nască. După explicaţiile pe care invalida doña Magdalena le dădea din jumătatea sa de trup, progenitura nu putea respira aerul din Tuluá, deoarece întreg aerul ar fi rămas contaminat timp de şapte generaţii. Soluţia, deci, nu putea fi departe de supunerea la un avort, spre cinstea şi salvarea oraşului Tuluá. Una din ele trebuia să meargă acasă la ea, pentru a o convinge de necesitatea imperioasă ce se impunea şi s-o ducă undeva să i se facă operaţia fără prea multă vîlvă. Însă problema aici era. Din primul moment, toţi ochii s-au aţintit asupra coanei María Mora, o rudă a doñei Manuela, dar asta nu era totul. Dificultatea crescu, deoarece nici una dintre ele nu se oferi să trateze cu vreo moaşă sau cu vreun vraci care să facă avortul. Toate se gîndeau la neaşteptatul prilej ce s-ar fi oferit gurilor rele din oraş, dacă ar fi fost văzute ieşind din casa vreunui vraci din cartierul femeilor uşoare, expert în a face o femeie gravidă să vomite chiar şi un şurub. Toate se văzură judecate de flecari, privite în centrul foarte castului lor trup, considerate probabil uşuratice, drept

care chestiunea se lungi. Doña Paulina Sarmiento începu să dispere, căci zilele se scurgeau cu destulă ușurință și, chiar dacă se adunau de două-trei ori pe săptămînă, nici una nu se hotăra să se ducă să pună la punct chestiunea în suspensie ; ea luă conducerea grupului, descrise nenumăratele calamități care s-ar fi putut abate asupra orașului dacă acea femeie reușea să nască cînd s-ar fi împlinit cele nouă luni, iar pe ele le-ar fi găsit nepregătite și, înhățînd-o de mînă pe María Mora, se opriră în fața casei doñei Manuela.

Mirosea a iasomie, vîntul intra și ieșea cu o uimitoare ușurință printre umedele coridoare de piatră, iar doña Manuela, cu o burtă destul de evidentă, care arăta că în mai puțin de o lună avea să nască, le primi cu gravitatea care-i contamina casa. Coana María vru să atace chestiunea, dar doña Manuela, abilă, schimbă subiectul, discutînd despre data nașterii și nelăsîndu-le să vorbească nici o clipă. Doña Paulina se sătură văzîndu-se atît de inutilă cum niciodată nu-i plăcuse să fie și, grăbită, dădu semnul plecării. Totuși, nu pierduse nici un amănunt legat de casă. În timp ce o ascultase pe stăpînă vorbind, trecuse în revistă intrările posibile, reținuse detalii elementare de siguranță, își întipărise în minte numărul pașilor dintre poartă și coridor, iar cînd ajunse la prăvălia ei de lapte, se urcă pe catîrul sur pe care după ani de zile avea să-l înlocuiască cu jeep-ul englezesc și călărind cu picioarele crăcănate, asemenea bărbaților, își

făcu apariția în oborul de vite căutîndu-l pe indianul *huitato* care avea să-i facă rost de ierburile otrăvitoare. Le puse în trăistuțe de piele, se duse acasă, făcu un foc mare în mijlocul curții, le fierse în apă de rozmarin pentru a le lua mirosul, iar într-un vas, în care turnase cenușă fumegîndă, pregăti băutura care avea s-o facă pe doña Manuela nu numai să-și lepede progenitura, ci sigur s-o ducă în mormînt în mai puțin de șase ore cît mai putea funcționa stomacul cu acest purgativ pentru mămicuțe. Cînd totul fu gata, orbită cum era, începu să umble prin dulapuri căutînd un loc ferit în care să ascundă leacul pe care ea însăși avea să-l ducă noaptea, sărind peste garduri, nedîndu-și însă seama că doña Manuela, speriată de mirosul de rozmarin care ieșea din casa vecină, stătea și-o privea cum pregătea fiertura.

Cînd noaptea fu atît de neagră pe cît avea ea nevoie, coana Paulina, ținînd în mînă sticla cu băutură, se urcă pe scara pe care o sprijinise de casa păcătoasei sale vecine. Scopul nebunei vînzătoare de lapte nu era nici camera doamnei Manuela, nici rădăcina iasomiei din grădină. Luase foarte bine aminte la ulciorul cu apă care stătea pitit între iederă și lavaboul de sub coloane. Trebuia doar răsturnată sticluța în ulcior și totul era gata. Dacă reușea s-o răstoarne toată, cu atît mai bine. Dacă o auzea cineva, cel mai probabil era că avea s-o creadă un suflet păcătos care iese din purgatoriu la miezul nopții pentru a-și potoli setea.

Cu doña Manuela în casă nu locuia nici un bărbat. Servitoarele stăteau totdeauna în odaia slugilor, nu avea cîini, nu obișnuia să ia seara nici o măsură de siguranță. În Tuluá de puține ori au fost hoți, iar atunci cînd au fost, veniseră de prin alte părți și furaseră ziua. Atunci, coana Paulina era foarte sigură că-și poate duce la îndeplinire isprava, chiar dacă a doua zi avea să alerge ca o nebună în căutarea unui doctor, care ar fi fost ocupat, pentru a calma cumplitele dureri ale vecinei sale, așteptînd ultima clipă a distrugerii. Era atît de sigură de sine, atît de convinsă că totul avea să iasă așa cum gîndise ea și cum nici una dintre doamnele de la asociație nu reușise să facă, încît uită că exista posibilitatea de a da greș și, auzind un glas pe care-l identifică cu acea mare siguranță pe care o avea în privința faptului că niciodată nu se înșală, se sperie în asemenea hal, încît începu să tremure din tot corpul, ceea ce o făcu să dea drumul sticlei înainte de-a fi reușit să ajungă la ulcior pentru a-și pune în aplicare planul.

„Paulina Sarmiento, de ce iei locul soartei ?" fu singurul lucru pe care-l înțelese. Glasul nu era al Manuelei Barona, ci mai curînd părea al părintelui Severo — spuse ea mult timp după aceea —, dar a doua zi nici el și nici ea nu pomeniră nimic despre cele întîmplate. Părintele Tascón pentru că predicile sale fură de atunci încoace doar scurte explicații despre păcatul calomniei — pentru a-și face credincioșii să vadă că se înșelau —, iar doña Manuela pentru că nu ieșea din casă și nici nu primea vreo altă vizită decît cea a vîntului ce unduia iasomia.

Atunci, doamnele de la asociație se hotărîră să fie mai subtile și să pună otrava în altă parte. O făcură mai slabă decît cea din sticlă (care făcuse o gaură în cărămida pe care căzuse în noaptea spaimei) și căzură de acord s-o verse prin grădina de zarzavat a stăpînei casei cu iasomie, care nu obișnuia să cumpere nimic din piață, temătoare deja de reacția tăcută a unui oraș mort.

Treaba se dovedi a fi cu totul altfel. În loc de otravă, ceea ce pregătiră era o adevărată leșie. Scopul era otrăvirea grădinii, dar din pricina zelului cu care puseseră peste noapte soda caustică, i-o arseră, iar ea, care nu putea să moară de foame, ieși să meargă la piață, fără a se sinchisi defel de burta care stătea să-i crape. Coana Paulina fu gata să-și piardă cunoștința. Se dovedise incapabilă să ducă la capăt nimicirea, îi grăbise ieșirea pe stradă, ca să aducă distrugerea și blestemul pretutindeni. Atît de tare fură luate prin surprindere, încît nici măcar doña Magdalena de Pérez, care nu pierdea nici un amănunt, în ciuda invalidității ei parțiale, nu putu să mai protesteze sau să incite la reacția pe care ele o plănuiseră cîndva pentru cazul în care păcătoasa avea să se arate pe stradă.

O făcu cu o asemenea eleganță, cu o extremă demnitate, protejată de un șal cu franjuri și ducînd în mînă un coș imens, încît, cînd ajun-

se la primele tarabe din piață, pe unde coana Paulina trecuse, cu cîteva zile în urmă, ducînd vestea și de unde cu siguranță se împrăștiase în tot orașul, nimeni nu fu în stare să deschidă gura sau să facă scandalul pe care de atîtea ori și de atîția ani telalele îl stîrnesc în cazul cînd ceva nu le e pe plac.

Cu doña Manuela a fost ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Tăcerea impusă de respect, pe care episcopul le-o insufla în fiecare an cu prilejul confirmărilor[1], invadă piața. Lenta ei defilare pentru a-și alege legume și fructe fu însoțită de afazie. Nu auzi nici un murmur, nu se ciocni de nimeni. Singura pe care o întîlni lîngă tejghelele cu banane, doña Carmentulia Bueno, cu umerașii ei umflați, despre care se spunea că îi acopereau un cancer la ambii umeri, vru s-o salute, dar aceasta, văzînd-o de departe cum se apropia cu șalul ei cu franjuri, se schimbă la față și o rupse la fugă, oprindu-se abia acasă. Ajunsă aici, era tot atît de palidă cum se spunea că fusese în ziua cînd i se pusese diagnosticul de cancer progresiv ; consumă trei *galoni*[2] de alcool, o sticlă cu apă de colonie, iar în cele din urmă se apucă să roadă bucata de lemn adusă de pe pămîntul sfînt de pelerinii din misiunea din care s-a crezut că n-or să se mai întoarcă niciodată.

1 Sacrament prin care biserica catolică confirmă botezul.

2 Măsură englezească de capacitate de aproape 4,5 litri.

La plecare, doña Manuela auzi un singur strigăt, al unui copilaș, care nu mai rezistase și, privind-o speriat, îi spuse că doar n-o să ducă acasă toată piața. Își holbă ochii ca atunci cînd poate îl vaccinaseră sau îl puseseră să ia spanac turcesc și începu să strige cu intermitențe, încît doña Manuela își pierdu calmul cu care se înarmase în ziua aceea și în următoarele pentru a spăla cu apă caldă, a cerceta cu grijă și, de multe ori, a desface în bucăți alimentele de care începînd de atunci își făcea rost cu ajutorul eternei ei servitoare.

Ar fi vrut să continue să iasă pentru a impune respect și a obliga întreg orașul Tuluá s-o privească așa cum era și nu cum trîmbițau cu răutate nerușinatele pe la colțuri, dar o altă calomnie a bătrînelor de la asociație — care cu greu își putuseră reveni după sperietura cu blesteme — o făcu să devină prizoniera care se temuse să nu devină, încă din îndepărtata zi în care tatăl său murise, victimă a unei tuberculoze galopante. Pe vremea aceea, la Tuluá tuberculoza era considerată ceva mai rău decît sifilisul, dar cum tatăl său a evitat ca lucrul să se afle, povestindu-l doar fiicei sale, din temnița aceea ea putuse să se salveze, dar nu și din temnița impusă de fatalitate pentru simplul fapt că aștepta un copil, asemeni oricărei alte femei.

Îndură foame, clipe grele de desperare. Nu putu dormi, așteptînd ca asupra ei să se abată răzbunarea pe care Tuluá o clocea. Zvonul împrăștiat de coana Paulina, cum că toate te-

lalele din piață cărora le plătise pentru zarzavaturi și fructe avuseseră cel puțin o boală în familie săptămîna următoare, o zdrobi, izolînd-o complet de viața orașului care o privea ca pe o păcătoasă, ca pe un călău. Plină de o mînie care creștea zi de zi, în timp ce pregătea rufele copilului ce avea să se nască, în timp ce gătea pentru a-i trece urîtul, făurea planuri de răzbunare împotriva tuturor și împotriva fiecăruia dintre locuitorii acestui oraș care se lăsa convins de o bătrînă nebună, hoață și mai ales obraznică, așa cum era coana Paulina Sarmiento. Fiecare minut din ultima perioadă de gestație a copilului său era și un minut de făurire a planului de răzbunare. În timp ce burta îi creștea, mintea făurea posibile planuri de răfuială, jignită cum era de frustrarea pe care o simțea ca femeie și catolică, după cum ea însăși se proclama în timp ce altoia iasomia, sigură că vecina o auzea.

Nu putea să fie de acord cu tratamentul care i se rezervase. Nu intenționa să strige și nici să explice cuiva ceea ce simțea. Și, cu atît mai puțin, să înceapă să spulbere zvonurile. În fiecare noapte, în timp ce lumea încerca să prindă iapa care se plimba prin parc, ea se odihnea privind liniștită iasomia, aproape hipnotizată. Numai după ora zece, cînd lumea obosea ori iapa se pierdea pe drumul îngust și întunecos dinspre oborul de vite al Abadilor, doña Manuela reușea să iasă din starea ei hipnotică, se așeza în pat și începea coșmarul din fiecare noapte în așteptarea umbrei răzbunării pe care

Tuluá o făurea minut cu minut împotriva ei, împotriva ființei ce-o purta în pîntec.

Nimeni, nici măcar ea, nu știu să explice misterul cu iapa de neprins care apărea în parcul Boyacá în fiecare seară la ora șapte, cînd abia se aprindeau becurile pe trotuare. Iapa pagă niciodată nu a putut fi complet identificată. Unii susțineau că era sură, alții o vedeau neagră și nu exista om care să nu fie în stare să-i găsească vreun semn ori vreun punct de reper ca aparținînd turmei lui Chucho Zafra ori celei a lui don Jesús Sarmiento. Făcîndu-se aproape invizibilă în clipa în care lasoul se afla deasupra ei, alergînd cînd toți o vedeau stînd pe loc, cu excepția celui care avea în mînă frînghia, iapa fu clasificată de coana Paulina drept cea mai limpede dovadă a păcatului care se zămislise. Ea ar fi vrut mai mult decît această clasificare. Pentru mulțime ar fi fost mai bine să se organizeze un protest și apoi o ardere a păcătoasei în piața publică, ceva în stilul Ioanei d'Arc, dar orice mijloc pe care-l folosi pentru a promova o astfel de idee se dovedi ineficient. Nici măcar cu iapa nu putu face asta, căci nimeni nu fu în stare s-o prindă între orele șapte și zece noaptea, timpul măsuratei ei plimbări prin parc. Cuprinsă de desperare, se duse la fratele ei și, două nopți după aceea, mai exact cinci nopți înainte ca părintele Tascón să fi trebuit să-și pregătească de plecare cufărul cu podoabe, la Tuluá sosiră văcarii lui don Jesús Sarmiento.

Erau peste cincizeci și toți aveau frînghii. Consemnul nu se limita la prinderea iepei, la tăierea ei, arderea cărnii și împrăștierea cenușei sub copitele cailor, ci se referea și la doña Manuela Barona, care în pîntecul său purta un anticrist. Don Jesús se însărcinase să-i convingă pe toți. În urma proclamației aproape electorale ce-o făcuse, însoțiți de mugetele viţelei promise și a făgăduielii de băutură pe gratis la dus și la întoarcere, văcarii sosiră la Tuluá, făcură vacarm, scuipară pe străzi, înfrînseră pînă și rezistența farmacistului, care refuzase să le vîndă acid clorhidric, și începură vînătoarea iepei page.

Încă nu era ora șase cînd aveau pregătite curelele ce serveau drept bice și stăteau așezați pe treptele atriului bisericii San Bartolomé sau se plimbau călare în jurul parcului. După informațiile unora și altora, ale lui don Jesús și ale coanei Paulina, iapa apărea imediat ce se aprindeau becurile. În Tuluá, pe vremea aceea nu existau multe. Patru becuri în parc, unul la gară, trei de-a lungul străzii lui Sarmiento, cinci pe malul rîului și cîte unul în casa lui don Alfredo Garrido, a lui Nicolás Lozano și a doctorului Gozález. În celelalte case nu aveau cu ce achita nota de plată sau, asemeni doctorului Uribe, preferau întunericul, decît să-i plătească lui Agobardo Potes, proprietarul uzinei de lumină. Doña Manuela se număra și ea printre aceștia, încă folosea lumînarea, și poate că acesta era motivul pentru

care gemetele nu-i fură auzite de nimeni, ascunse cum erau în întuneric.

La ora șapte fix, abia cîteva minute după aprinderea becurilor, mai întîi cu o lumină pîlpîitoare, apoi cu creșteri și scăderi proprii unei uzine de provincie și în cele din urmă cu acea strălucire permanentă care făcea mîndria proprietarului ei, iapa apăru la un colț al străduței, care venea dinspre oborul de vite al Abadilor. Înainte de a ajunge în parc, nimeni nu o văzuse trecînd, o zăriră doar dînd tîrcoale felinarului electric aprins, asemeni unei albine de curînd ieșită la lumină. Chiar în aceeași clipă, doña Manuela se așeză în scaunul ei de răchită și, legănîndu-se ușor, intră în starea de toropeală în care nimeni nu o văzu, dar pe care ea niciodată n-a uitat-o și pe care a întipărit-o bine în mintea fiicei sale care avea să se nască, pentru ca odată cu trecerea anilor, odată uitate aceste împrejurări, ea și numai ea să-și poată permite luxul pe care, poate, și-l permite astăzi.

În noaptea aceea suferi mai mult decît în ziua în care născu. La fel și iapa pagă. Văcarii lui don Jesús Sarmiento, după o oră și jumătate de băut țuică, cu mîinile încordate de atîta așteptare pe curelele întinse, cu ochii sticlind la gîndul viței pe care o vor găsi la întoarcere și de mîndrie de a fi fost fiecare cel mai bun, se aruncară asupra iepișoarei care dădea tîrcoale agale primului stîlp de felinar. Cei ce începură primii lupta erau deja atît de beți, încît cu greu putură să-și arunce lasou-

rile. Cei călare atacară iapa fără să arunce nici unul frînghia. Doña Manuela se răsucea în scaunul ei de răchită, asuda abundent de sus și pînă jos, ca și cum i-ar fi sosit sorocul. O străbătea o căldură enormă, în stare să-i ardă hainele, s-o ardă pe ea însăși, pe copilul ei. Fără a se putea mișca dincolo de cercul concentric ce și-l fixase în jurul stîlpului, dar cu o viteză din ce în ce mai mare, care-o făcea de neatins, iapa pagă dădea tîrcoale pierzîndu-se din ochii înflăcăraților ei capturatori. Încetul cu încetul, doña Manuela osteni și printre buze îi ieși un geamăt lung, misterios, adînc, semn al nașterii pentru cine l-ar fi auzit, cea mai bună dovadă pentru doña Paulina dacă ar fi pîndit casa vecină, în loc să fi stat și să privească iapa, care se învîrtea în mare goană în jurul stîlpului felinarului. Văcarii rămaseră uluiți, nici un mînz sălbatic, din atîția cîți avea don Jesús Sarmiento, nu ar fi fost în stare de o asemenea ispravă. Într-un moment de neatenție de-al lor, iapa o luă la goană și, în loc să se învîrtească în jurul primului stîlp, galopă prin tot parcul. Abia cînd se întoarseră la fermă părură că-și ieșeau din starea de uimire care-i cuprinsese, iar iapa nu era ceea ce cu naivitate crezură, ci dovada oboselii lor. Doña Manuela Barona, continuînd să stea pe scaun, ca și cum ar fi fost singurul ei contact cu realitatea, încetă să geamă, dar se cufundă într-o agitație atît de incredibilă, încît, dacă coana Paulina ar fi auzit-o, ar fi crezut că iapa se afla în casa vecinei sale și nu în parc, unde

în această clipă animalul se oprise, complet extenuat și dînd din copite. Don Nicolás Lozano, numit patriarhul, aruncă în ea cu ceva despre care toți crezură la început că putea să fie apă sfințită, căci iapa se răsucea vrînd să scoată dinăuntru ceva foarte stingheritor, ceea ce, mai apoi, cînd căzu o picătură pe brațul celui mai apropiat curios, se văzu că era acidul clorhidric pe care văcarii-l cumpăraseră de la farmacie. Iapa se apără în durerea ei, lovi cu picioarele frînghiile care, uimitor, nu o ajunseseră, oricît de bine le aruncaseră foarte pricepuții văcari ai lui don Jesús. Doña Manuela își pierdu controlul asupra mîinilor înțepenite pe scaunul de răchită. Bărbații se năpustiră siguri că o pot gîtui, obosită și arsă cum era, dar în acea clipă clopotul de la San Bartolomé bătu Angelus [1] în plină noapte și iapa putu să iasă miraculos din cercul capturatorilor ei pierzîndu-se înspre oborul de vite al Abadilor. Doña Manuela rămase întinsă pe jos, leșinată, și numai a doua zi putu afla ce se întîmplase, cînd servitoarea, venind să unde iasomia, o trezi și o ridică cu grijă. Poate că din pricina imensului martiriu sau pentru că, de fapt, văcarii lui don Jesús făcuseră să se cutremure pardoseala casei ei, iar cutremurul continuu strică orice stabilitate, doña Manuela își preludă în gînd nașterea. Prefera de o mie de ori această durere celei pe care o

---

1 La catolici, rugăciune care se spune dimineața, la prînz și seara în cinstea încarnării.

încercase în amarele clipe din noaptea trecută. Iapa, precis, avea să se întoarcă, și chiar dacă văcarii lui don Jesús nu ar fi atacat-o din nou, posibilitatea încă exista. Nici unul nu putuse atinge iapa, toți o văzuseră, don Nicolás Lozano o scăldase în acid clorhidric și ea se zvîrcolise ; nu era un diavol, cum pretinsese coana Paulina, văzînd neputința văcarilor fratelui său, ci un animal nărăvaș și ajutat de puteri supranaturale.

Se vor întoarce, gîndi doña Manuela, dar, captivați de vînătoare și acoperiți de zarva crescîndă de copite și de strigăte, nici unul nu-și dăduse seama că bătuse clopotul de Angelus și, în cele din urmă, toți rămaseră convinși că iapa era diavol și că era mai bine să nu se pună cu asemenea puteri supranaturale. Probabil că nu același lucru gîndise și simțise iapa, căci în mijlocul zbuciumului gravidei și al groazei locuitorilor din Tuluá, care o priviseră cu coada ochiului cînd sosise la șapte fix, iapa se întoarse și, în loc să dea roată stîlpului unde în noaptea trecută o hărțuiseră, se îndreptă spre casa lui don Nicolás Lozano și pe ușile acesteia, pe pereții acesteia lăsă dovada limpede a mîniei ce-o simțea față de el.

La ora zece noaptea, se pierdu din nou prin oborul Abadilor ; Manuela Barona avea febră, iar în casa lui don Nicolás nu rămăsese întreg nici un obiect de sticlă. Loviturile de copită ale iepei în pereții casei făcură țăndări toate podoabele și chiar viața lui don Nicolás și a nevestei sale fură în primejdie cînd căzură bu-

căți din tavanul casei. Spuseră rugăciunile pe care le știură, se încredințară tuturor sfinților pe care-i găsiră în cărticica de rugăciuni, iar cu apă de Lourdes, adusă de don Alfredo Garrido din pelerinajul la Pămîntul Sfînt, determinară iapa să ia drumul cîmpiei Abadilor.

Doña Manuela schimbă transpirația cu febra ; Tuluá, groaza cu somnul, iar don Nicolás și nevasta sa, casa. A doua zi, cînd iapa se întoarse, don Nicolás se afla la soacra lui, iar stăpîna iasomiei se perpelea. Nașterea părea iminentă și așa și fu. Iapa mai avea de făcut cîte ceva. Să se sprijine de casa parohială, să bată insistent cu copitele în zid, pentru a face dovada completă a celor întîmplate, să-i dea asemenea dureri doñei Manuela, încît aceasta crezu că ori avea să moștenească lumea, ori să moară la naștere și, mai ales, să-i ofere coanei Paulina fericirea sau groaza de a o auzi gemînd pe mămica ființei pe care o credea în continuare drept diavolul reîncarnat. Ceilalți nici nu mai știau pe ce lume se află. Cum iapa devenise, pentru totdeauna, dracul umblător, nimeni nu ieși pe stradă nici în noaptea aceea și nici în următoarele. Cei cu pelerinajul la Pămîntul Sfînt, pe care lumea îi dăduse dispăruți de trei ori în cei patru ani și jumătate cît durară dus și întorsul lor, îi spuseră cu aerul căpătat în urma aventurii lor : cine o să vadă diavolul, va fi pentru totdeauna condamnat la focul veșnic al gheenei. Și nimeni nu se arătă la fereastră și iapa putu să facă ce vru, să bată în continuare cu copitele în pere-

tele casei parohiale și, în cele din urmă, în noaptea următoare, să meargă la casa cu iasomie, să lase în poartă cea mai extraordinară cantitate de baligă pe care a făcut-o vreodată un animal în viața lui, iar după ce făcu de douăzeci de ori înconjurul parcului într-un galop nemaipomenit, să dispară pentru ani de zile și să nu mai reapară nici în oborul Abadilor, nici pe străzile orașului Tuluá.

Toți își amintesc de insistentele bătăi de copită date în poarta casei parohiale și în cea a doñei Manuela în ultima noapte. Toți recunoscură mirosul de baligă care persistă zile și săptămîni întregi în poarta casei din fața parcului. Nimeni nu uită galopul nesfîrșit, zgomotul copitelor pe caldarîm, ultima cavalcadă a iepei sure. În fiecare casă fură rostite rugăciuni pentru Sfînta Treime, fu arsă tămîie spre slava maiestății divine, căințele fură numeroase, dar părintele Tascón nu puse să bată clopotele. A doua zi, cu o zi înainte de nașterea Marcianitei Barona, Tuluá îl văzu adunîndu-și sculele, urcîndu-se în turnul bisericii San Bartolomé, trăgînd clopotele, cărîndu-și valizele la gară într-un cărucior de mînă și așteptînd ore în șir trenul care, în cele din urmă, îl duse.

Părintele Tascón nu-și luă rămas bun de la nimeni. Nimănui nu-i dădu nici o explicație în legătură cu plecarea sa. Cu o valiză plină cu podoabe de valoare și alte cîteva lucruri pe care nici doña Manuela nu le identifică și nici coana Paulina nu le văzu, părintele se opri un

minut în fața casei care-l primise cu generozitate, privi pentru ultima oară încăperile și poate că spuse adio nu numai femeii care-i ușurase plecarea, ci și acestei ființe aflate în pîntec, pe care o zămislise într-o clipă de tulburare din celibatul său spre pedepsirea întregii sale familii și a unui oraș care, deși îl considera tatăl copilei ce urma să se nască, niciodată nu l-a lipsit de respectul cuvenit, continuînd întotdeauna să creadă în vorbele și în faptele sale. Gheboșat, nu de ani, că avea puțini, ci de o nemărginită rușine care-i străbătea venele și care apoi, la Tuluá, o justificară ca datorîndu-se puternicelor și groaznicelor lovituri de copită pe care iapa le dăduse în noaptea dinaintea plecării, părintele Tascón traversă parcul, ajunse în dreptul ușii bisericii și, ca un ultim gest, îi trimise doñei Manuela vesela casei parohiale, fără a se feri de lume și fără a o împacheta, precum și un cufăr enorm.

Era 30 octombrie 1916. Tuluá, din păcate, a uitat asta cu timpul și poate că acesta este motivul pentru care astăzi nu găsește nici o altă explicație faptelor care s-au petrecut. Dacă cineva și-ar aminti bine povestea, nimeni n-ar mai face ceea ce face azi, ci s-ar gîndi la părintele Tascón, la podoabele sale multicolore făcute din fluturași de aur, la vesela lui, la cufărul lui, la lunga lui așteptare în gară pentru a se urca irevocabil în trenul de Buenaventura și a părăsi pentru totdeauna Tuluá.

Trenul sosea la amiază. Părintele Tascón îl aştepta de la ora zece dimineaţa. Aşezat mai întîi pe banca de lemn de pe peronul gării şi apoi plimbîndu-se de-a lungul aleii pavate de la magazia de mărfuri pînă la pompa de apă, părintele Tascón aşteptă solitar să vină amiaza. Nici măcar unul dintre credincioşii lui nu fusese în stare să-l însoţească ca să-i spună cel puţin un cuvînt de recunoştinţă sau de mulţumire pentru multele posturi pe care le făcuse în aşteptarea unei veşti de la cei ce plecaseră spre Pămîntul Sfînt în decembrie şi se întorseseră patru ani mai tîrziu, prin iulie. Niciodată nu vru să facă slujbă în memoria postumă a celor pe care în Tuluá îi credeau morţi, ci se puse pe un şir de slujbe gregoriene pentru a le invoca reîntoarcerea. Pe acelaşi peron, cu mai mulţi ani în urmă, avusese un sentiment de durere şi frustrare văzînd tăcerea credincioşilor lui pelerini. Iar în ziua în care sosiră, o făcură atît de în taină, încît nici părintele nu-şi dădu seama şi nici oraşul Tuluá, care gemea pentru morţii lui fără să-i fi putut da uitării, nu putu să le arate adevăratele sentimente pe care le nutrea pentru ei.

Tăcut şi în această zi de 30 octombrie, părintele îşi părăsea parohia lăsînd în urma sa pradă primelor chinuri ale facerii pe mama copilei sale. Soarele ardea cu putere universul sutanei singuratice şi al iasomiei din curtea doñei Barona. Coana Paulina, sigură acum că evenimentul nu putea întîrzia şi că Tuluá nici nu-l preîntîmpinase, nici nu-l evitase, se re-

întoarse la leşia ei. Şi, în plină zi, aproape sub ochii doñei Manuela, care-şi încovoia trupul din pricina durerilor facerii, se căţără pe zidul care despărţea casa ei de cea a păcătoasei şi aruncă soda caustică în curtea cu iasomie. Dacă nimeni nu reuşise s-o facă să avorteze pe doña Manuela, cel puţin ea avea s-o facă să sufere în momentul culminant al oricărei femei singure. Tufele de iasomie abia dacă se răsuciră simţind în adîncul fiinţei lor focul produs de sodă. Cvasilehuza sau nu văzu, sau nu dădu importanţă faptului şi, ţinîndu-se de burtă, ajutată de o adiere care în după-amiaza aceasta nu mai împrăştia parfum de iasomie, ajunse la pat să aştepte momentul.

Singură, pentru că nici o moaşă nu vru s-o ajute, văzu cum trec orele acestei zile pe care nici Tuluá nu o înţelese, nici coana Paulina nu fu în stare s-o priceapă. Dezbrăcată, cu picioarele desfăcute, refugiată în întunericul camerei sale, retrăind poate sentimentul strămoşilor, era gata pentru a da naştere progeniturii sacrilegiului ei. Pe noptieră, vreo două flacoane cu alcool, trei prosoape curate, o foarfecă şi un vas cu apă. Pe peron, silueta neagră, prelungă. Trecuse de amiază şi trenul nu sosise. Ceilalţi pasageri, văzîndu-l că aşteaptă trenul care avea să-l ducă definitiv din Tuluá, îşi amînară călătoria sau stătură la o distanţă prudentă, pentru ca să nu fie nevoiţi să-i adreseze vreun cuvînt, să-i strige vreo blasfemie sau să-i rănească vreun sentiment.

Cînd trenul sosi, după trei ore, iar el își urcă valizele și se sui sprinten în ultimul vagon, vru să privească spre Tuluá pe fereastră, dar fumul sufocant al locomotivei și propriul sentiment copleșitor îl determinară să-și plece capul și să suspine adînc mișcat. Își deschise breviarul și așteptă.

Această clipă o prevăzuse încă din momentul în care se culcase în patul Manuelei Barona, iar la Tuluá vîntul și Istoria se opriră pentru a deschide o breșă care abia azi, după foarte mulți ani, pare să se închidă definitiv. Cînd trenul de prînz se puse în mișcare, era 30 octombrie, ora trei și jumătate după-amiaza.

II

LA O SĂPTĂMÎNĂ după ce ziarul *Prensa* consemnă cazul elvețianului printr-o știre oarecare și prea puțin senzațională, la Tuluá sosi fratele Andrés. Fusese adus de frații mariști [1] ca principală atracție a unui mare spectacol în folosul construirii colegiului. Atît ei, cît și Tuluá și-l aminteau de pe vremea cînd Inesita González fusese aleasă regină a frumuseții, iar el dăduse un mare spectacol cu păianjenii lui dresați și șopîrlele cu două cozi. În ziua aceea sosi cu noi păianjeni. Trecuseră mulți ani, acum purta ochelari de culoare mai închisă, iar părul începuse să-i cadă. Din momentul în care intrase în comunitatea fraților mariști, în îndepărtata lui copilărie de copil precoce, cu o vocație deosebită, mirosind a cafea din Armenia natală, caracteristic pentru fratele Andrés erau ochii lui foarte mari și o deosebită îndemînare în a găsi mijloacele necesare spre a ieși în evidență. Mai întîi, în anii petrecuți ca

1 Congregația Fraților mariști a fost creată în Franța, în anul 1817, de către Marcellin Champagnat.

novice la seminarul din Torobajo, a fost întotdeauna marele atlet. Într-un loc ca acela, în care, cînd tragi în plămîni aerul de mare altitudine simți că te sufoci, el, cu rezistența lui de indian *quechua*, cîștiga toate concursurile de atletism. Era maestru de șah, campion la ping-pong, golgheterul echipei de baschet, golgheterul echipei de fotbal și așa mai departe, cel care putea scrie cele mai multe împărtășanii, jertfe, rugăciuni fierbinți și cugetări în culegerea pe care în fiecare sîmbătă, pe un carton subțire, elevii de seminar trebuiau s-o compună în fața altarului Fecioarei. Desigur că în timp ce alerga, în timp ce gîndea mișcarea de pe tabla de șah, în timp ce lovea mingea de ping-pong, fratele Andrés rostea rugăciuni fierbinți, datorită cărora cîștiga indulgențe, cugeta la fecioara Maria, la păcatul originar și la imaculata concepție. Oricum, nimeni nu-l întrecea la astfel de treburi. Notele lui nu erau foarte încurajatoare, dar cum pentru educația din seminar era mult mai important să ai o minte sănătoasă într-un trup sănătos, profesorii îi dădeau întotdeauna cea mai bună notă, chiar dacă la examen răspundea doar la prima întrebare din cele cinci.

După cel de-al treilea an, cînd victoriile la atletism îi deveniră pe cît de ușoare pe atît de puțin deosebite, descoperi ciudata lume a hipnotismului. Din clipa în care reuși să hipnotizeze o găină nu mai avu odihnă pînă nu învăță tot ce era de învățat. Citi tot felul de cărți, vorbi cu Killer, cu Fu Man Ciu și cu toți magii

de prima mînă, de a doua sau a treia pe care-i întîlni. Răscumpără din biblioteca bunicului său o carte, despre care i se dădură asigurări că aparținuse vrăjitorului din Oz și, scriind atît de mult ziarelor pentru a obține adresa lui Mandrake, în cele din urmă reuși să ia legătura cu un gurú din India, care-i trimise instrucțiunile ce aveau să-l facă celebru în timpul noviciatului. Scrisorile nu le primi niciodată prin portar, căci astfel toate erau deschise și citite înainte de a fi înmînate seminariștilor. Se folosi de mii de șiretlicuri, ajutat de persoane din Torobajo, pentru ca, printre rufe, în buzunarul vreunei cămăși proaspăt călcate sau în timp ce-și făcea practica de dimineață sau se antrena în jurul seminarului, să predea sau să primească corespondeța care-i oferi acea vastă cunoaștere de care avea să se servească în cele din urmă.

Colegii lui își dădură seama de acest lucru în ziua în care trebuiau să dea examen la geometrie și cînd nici el, nici ceilalți nu știau o iotă. Se apropie de fratele Tobías și, cu o privire care trecea dincolo de geamuri, dădu naștere marelui scandal. Fratele Tobías rămase înțepenit, nemișcat în timp. Viitorul frate Andrés se apropie încet de el, îi luă din mînă foaia cu subiectul de examen, îl citi cu atenție, îl copie cît putu de bine, apoi puse foaia la loc în mîna fratelui Tobías, iar după zece minute, cînd toți rezolvaseră împreună cele cinci puncte, cu o bătaie din palme îl readuse pe fratele profesor din lumea lui rămasă pe loc.

Fusese o încercare ca oricare alta. Fratele Tobías nu observă sau îi fu imposibil să-și dea seama, iar examenul îl luară chiar și cei ce nu aveau nici o șansă. Spaima fu de partea profesorului. Subiectul îl făcuse cu cinci minute înainte de a fi intrat în clasă și nimeni nu-l văzuse. În cele din urmă, își explică întîmplarea ca fiind o intervenție miraculoasă a Sfîntului Duh.

Fratele Andrés hotărî atunci să se facă vrăjitor. Hipnotizînd găini, urcă treptele succesului, iar hipnotizînd tinerei, căzu de pe ele. Cînd sosi ordinul vicarului universal al Congregațiilor Religioase cum că trebuia să-și înceteze activitatea de hipnotizator, țara întreagă îi cunoștea deja isprăvile, putîndu-și-le închipui și pe cele de care era în stare într-o astfel de situație fratele sodomit prieten al tineretului. Învățase să se stăpînească, să se simtă superior publicului, ceea ce, împreună cu patima ce-i rămăsese de pe vremea cînd se evidențiase ca atlet, îl ajută să escaladeze toate piscurile înzăpezite ale Columbiei. Începînd cu Ruíz, care fu prima din ceea ce el însuși numea isprăvi, și terminînd cu neînsemnatul Puracé, pe toate le cuceri datorită îndemînării sale. Îi apăru fotografia în mai multe ziare, umplu coloane întregi cu declarații dulcege, ba chiar fu decorat de guvernul japonez pentru faptul că, cu prilejul uneia din ascensiunile lui pe culmile înzăpezite, găsi resturile avionului prințului moștenitor, dispărut cu douăzeci de ani

în urmă în luptele din timpul celui de-al doilea război mondial.

Odată cucerite toate piscurile Anzilor, nu-i mai rămăsese decît profesia colaterală de îmblînzitor de insecte și reptile. La Tuluá sosi pe vremea cînd era un faimos cățărător pe munții înzăpeziți de la tropice și începător în ale domesticirii păianjenilor păroși, a șopîrlelor cu două cozi și a scorpionilor sinucigași. În ziua în care se prezentă pentru a face o demonstrație în folosul călătoriei Inesitei González la Cartagina mînuia niște flacoane cu capac în care-și ținea micile animale. Le așeza pe masa acoperită cu goblen verde și le scotea unul după altul, punîndu-și-le în palmă fără ca să-l muște, și le băga prin mînecile sutanei pe care o purta pe vremea aceea ori acestea săreau pe scenă, spre spaima publicului spectator, care-și aminte foarte bine de un păianjen cum erau și ăștia, venit pe viitura rîului de lîngă casa lui don Jesús Sarmiento, care-i ucisese moștenitorul și-l lăsase sterp pe un altul. Le mînuia cu teamă, încă nu căpătase îndemînarea pe care după atîția ani o avea în ce privește alpinismul, dar cînd în cele din urmă își alese această meserie, pe care o consolidă cu participări la congrese despre fauna americană și flora amazoniană, o făcu magistral.

În ziua în care frații mariști îl aduseră ca punct principal de atracție în folosul lor, fratele Andrés devenise de mult o figură națională. Isprăvilor de alpinist li se adăugaseră darul de hipnotizator și geniala îndemînare de dresor

de insecte și reptile. Bîlciul se umplu cît vedeai cu ochii, poate ca o prevestire a ceea ce avea să fie orașul Tuluá cîteva zile după aceea. Fratele Andrés apăru ca ultim număr din spectacol. Îl așezară la aceeași masă acoperită cu goblen verde, dar pe masă nu mai erau flacoanele cu capac din care scotea animale, ci niște cuburi de sticlă și metal cu uși cu resort și clești speciali. Părul cărunt îi acoperea capul doar pe jumătate. Nu folosea sutană, deși era tot frate marist și profesor de literatură la Colegiul Cristo, din Manizales. Rostea o lungă prelegere înainte de a trece la demonstrație, povestind isprăvi de pe vremea cînd era alpinist, amănunte legate de decorarea lui ca membru al Ordinului Soarelui Răsare, peripețiile lui cu păianjenii, recordul lui mondial ca descoperitor al necunoscutului pisc Tolima, punînd în cele din urmă accentul pe prieteniile sale, subliniind ce poziție ocupau prietenii „lui" și cine fuseseră tovarășii „lui" într-o anumită împrejurare a vieții. Apoi, deși lumea stătea să plesnească de cîte auzise și citise despre el în legătură cu faptul că era unicul păianjenolog din lume, se îndrepta spre masa pe care erau animalele. Prezenta fiecare cub, cobora de pe scenă spre primele rînduri ; femeile chițăiau la vederea păianjenilor prin sticla cutiei ; unor bărbați li se făcea părul măciucă în cap, dar alții reușeau să asculte explicațiile în legătură cu caracteristicile veninoase ale animalului, locul unde fusese capturat, de cîte luni se afla în captivitate, de cîte ori pe săptămînă primea

hrană, ce mîncăruri mînca și o mie de alte amănunte pe care numai mintea isteață a fratelui Andrés era în stare să le rețină ori să le scornească, fără ca cineva să-și dea seama de diferență.

Își scoase haina și întreaga asistență îi văzu cămașa neagră cu mîneci scurte, care-i scotea în evidență brațele fără păr, arse de un soare care nu părea a fi tocmai soarele de pe plajă.

Primul animal care ieși din cutia lui fu o șopîrlă cu două cozi, una albă și alta neagră, și o limbă asemeni celei a balaurului cu care se luptă Sfîntul Gheorghe. Reflectoarele își așezară lumina pe mîna sa, iar șopîrla urcă și coborî pe brațul fratelui sodomit, arătîndu-și mereu limba bifurcată, roșie și amenințătoare. Se zice că aparținea unei specii de șopîrle veninoase aproape pe cale de dispariție, care nu creșteau mai mult de unsprezece centimetri, dar care erau în stare să omoare un cal doar strîngîndu-l cu cele două cozi. Micimea animalului și prezența lui inofensivă nu făcură nimănui nici o impresie. Cînd deschise cea de-a doua cutie, din care apăru o șopîrlă de aproape cincizeci de centimetri, căreia el, cu o ușurință de acrobat, evita să-i atingă coada, ochii multor spectatori începură să se holbeze. O făcu să sară pe scenă, să se urce pe cracul pantalonului, să i se încolăcească în jurul stomacului, să i se urce pînă la cap, iar de acolo să facă ceea ce el, cu o voce de bariton falimentar, anunță ca fiind marele salt mortal al lui *Pepi*, șopîrla de pe Orinoc. Lumea aplaudă, șoaptele

crescură în intensitate și neliniștea începu să stăpînească sufletul mai multor cucoane.

Deschise cea de-a treia cutie și, fără să se ferească, fără ca lumea să fi auzit vreo explicație, un păianjen galben, cu picioare ce păreau șenile de buldozer, răsări în mijlocul goblenului verde privind sfidător publicul. Fratele Andrés îl atinse cu mîna, cu o baghetă care ba părea de metal, ba de cauciuc, îl liniști, îl făcu să sară peste niște monede pe care le așezase vertical și, în cele din urmă, îi făcu o baie în acvariul pe care-l avea alături. Îl scufundă de mai multe ori în apă, îl lăsă mai mult de trei minute în fundul acvariului, după care ieși tot atît de viguros cum ieșise la început din cubul de sticlă și aluminiu. Se scutură de apă ca un cîine după ce traversează înot un rîu, merse cu încetineala unei broaște țestoase, iar la o mică bătaie în masă a fratelui intră din nou în cușca din care ieșise grăbit. Spectatorii izbucniră în aplauze și șușoteli. Cîteva minute după aceea, aceste aplauze aveau să devină frenetice, iar șușotelile strigăte. Un păianjen foarte păros, negru cu alb, făcu demonstrații de acrobat, merse ca un cal, se băgă pe sub un capac, merse trei metri cu cinci kile puse pe el, se bălăci în acvariu bătînd cu teamă dintr-o labă, ca și cum i-ar fi fost frică de apa rece, iar cînd se sătură, se duse să se șteargă pe un prosop, răsucindu-se cu mișcări sofisticate. Strigăte, aplauze, rîsete, isterie și uimire și figura fratelui Andrés pletorică de fericirea ce i-o producea publicul. Din pricina

acestei slăbiciuni, și nu pentru bani, se zice că desfăcuse un contract cu televiziunea japoneză, care, știind că pe piept îi atîrna Ordinul Soarelui Răsare, vrusese să exploateze această decorație și dibăcia sa în dresajul de insecte și reptile. Adevărul fusese că, de teamă să nu-l piardă, dacă-l lăsa să meargă într-o țară eretică și masonică, comunitatea îi interzisese categoric orice alt contact cu publicul în afară de cele în scopuri de binefacere. Nu se retrăsese din comunitate, cum făcuseră atîția colegi de-ai săi în ultimul timp, deoarece spiritul lui conservator nu-i permitea acest lucru. Urmă literă de lege porunca superiorilor săi și alungă ispita cărnii și a banului.

Dacă ar fi căzut în ispită, sigur că nu i s-ar fi întîmplat ceea ce i se întîmplă în acea zi la spectacolul de binefacere. După trei sau patru ani de spectacole televizate sau spectacole particulare ar fi avut cu ce-și cumpăra o căsuță la poalele acestor munți care continuau să-l atragă. S-ar fi retras și ar fi trăit din binefacerile îndemînării lui, din care au trăit tot timpul frații din comunitate. Dar el nu căzu în ispită, rămase credincios făgăduielii date cu foarte mulți ani în urmă la seminarul din Torobajo în fața Bibliei larg deschise, iar la Tuluá, în fața publicului care-l mai văzuse doar o dată în viață, fratele Andrés începu să-și trăiască moartea.

Numărul următor fu păianjenul *Metropolus*, adus de pe Amazoane, cu un corn în frunte, care-l făcea să semene cu scarabeii colorați sau

cu rinocerii și care a însemnat pentru el începutul sfîrșitului. Nu era atît de agresiv ca cel care stătuse trei minute în apă fără să răsufle, nici atît de subtil ca cel care se îmbăiașe, dar niciodată nu făcea vreun pas greșit și nici nu era nevoie să fie supus martiriului baghetei. Se urca pe mîna fratelui, îl gîdila cu cornul, sărea pe jos, se apropia de public, scotea strigăte, femeile se ridicau de pe scaunele lor, primele rînduri se goliră, și se reîntorcea să se cațere pe mîna dresorului. Niciodată nu-i jucase vreo festă fratelui Andrés, care avea o mare încredere în păianjen. Credea că-l cunoaște, deoarece înaintea lui nimeni nu mai cunoscuse un astfel de specimen, iar cine o făcuse, un savant francez, cam prin războiul de la nouă sute, din Leticia, murise asasinat de toți păienjenii care se rostogoliră într-o după-amiază de pe rafturile lor și ieșiră din flacoane. Memoriile pe care le lăsase în legătură cu acest păianjen arătau că la o anumită vîrstă avea o schimbare bruscă de comportament, dar fratele ori nu observase nimic deosebit, ori crezuse că păianjenul lui era foarte tînăr. Nu-și aminti de memoriile francezului decît cînd păianjenul, la cea de-a doua săritură de pe masă pe jos, în loc s-o facă perfect, se hotărî să cadă într-o poziție proastă. El se aplecă să-l ridice, în timp ce lumea aplauda, și atunci se produse hecatomba. Păianjenul, orbit de furie, în loc să se urce pe mîna pe care se urca la fiecare reprezentație, făcu un salt și i se înfipse în ceafă.

Spectatorii îl văzură pe fratele Andrés rostogolindu-se și încercînd să-și ducă mîna la ceafă, dar fără să o poată face ; păianjenul dădu drumul cefei, dar i se încleștă pe mîna stîngă și aici — în timp ce fratele scoase un strigăt înfricoșător, poate că asemenea celui pe care-l scosese cînd suise pe creasta muntelui Tolima, cînd găsise aeronava moștenitorului Imperiului japonez — îi înfipse unicul său corn de mai multe ori. Spectatorii țipară. Medicii care se aflau la spectacol se apropiară pentru a-i da ajutor. Păianjenul, sîngerînd prin unicorn, zăcea inert pe podeaua scenei. Între timp, fratele Andrés își sfîșia cămașa neagră făcîndu-și un garou să-l pună deasupra antebrațului. Era uimitor de liniștit. Înaintă prin mulțimea care, tăcută, amuțită de respect, îl privea cum trece și cum se urcă într-o mașină pentru a merge la spital în așteptarea morții.

Aici, medicii încercară să-i aplice tratamentul pentru mușcături de ofidiene, dar constatară că cornul păianjenului distrusese palma fratelui Andrés și că nu mai avea pe unde să-i facă o înțepătură. Se gîndiră că, avînd hemoragie, sîngele care curge avea să elimine și veninul. Cerîndu-i acordul, îl scoaseră garoul pe care și-l făcuse din cămașă. Aici a fost greșeala. Sîngele țîșni șuvoi prin rană, iar veninul urcă în sus de garou. O jumătate de oră mai tîrziu, medicii îi făceau ser antiofidian, dar fără a putea evita ca umflătura să nu mai crească. Brațul se făcuse aproape cît piciorul unui ele-

fant. Febra urca, iar spasmele caracteristice oricărei înțepături apărură în trupul robustului frate Andrés. Îi injectară antidot împotriva înțepăturii viperei X, cea cu cel mai puternic venin, după care fratele dădu oarecari semne de liniștire. Timp de o oră îi dispărură spasmele. Cînd îi reveniră, fură atît de violente, încît el, pentru prima oară desperat de cînd avusese loc momentul culminant pe scenă, strigă să i se dea o oglindă.

Îl lăsară singur în camera de urgență a spitalului privindu-se în oglindă. Își amintise că hipnotismul în momente ca acestea poate opri fluxul sanguin și pînă să vină cineva cunoscător în înțepături ori prietenii radioamatori, care dădeau semnale chemînd Brazilia pentru a salva gloria națională, să găsească răspunsul la cineva care ar fi cunoscut metoda de salvare împotriva înțepăturii de *Metropolus*, el însuși avea să încerce s-o facă. Altfel, ar fi fost mort în șase ore. O știa mai bine ca oricine.

La prima încercare eșuă. Rămase hipnotizat cu oglinda în mînă, dar cînd puterea fluxului sanguin scăzu, oglinda căzu jos și se făcu țăndări. Zgomotul îl făcu să revină la starea lui normală, medicii sosiră în salon, iar el le ceru încă o dată să aibă încredere în puterile lui. Îi fu mai greu să-i convingă, deoarece considerau că, cu fiecare clipă care trecea, veninul putea să se întindă în tot corpul și atunci nu mai exista nici o salvare, după o jumătate de oră totul ar fi fost pierdut. Totuși, cu puterea lui de convingere reuși să-i facă să-i aducă o

nouă oglindă, pe care și-o puse în față, pe targă, reușind să micșoreze fluxul sanguin și să îndepărteze moartea. Atunci, medicii putură să-l culce iar în pat, unde rămase nemișcat douăzeci și patru de ore. Veștile care veniră din Brazilia erau cît se poate de neconsolatoare. Nu exista nici un antidot împotriva înțepăturii păianjenului *Metropolus*, dar se făcuse un apel, prin intermediul tuturor agențiilor internaționale de presă, încercîndu-se să se găsească la centrele experimentale vreun antidot universal care să-l poată salva. Aflînd vestea, împăratul Japoniei trimise cu un avion expres, navlosit la Tokio, un flacon multix, experimentat în timpul războiului pe soldați din Noua Zeelandă. Flaconul sosi în cea de-a treia zi de agonie a fratelui Andrés. Medicii i-l injectară în picior. Brațele erau deja atît de umflate, încît începură să i se sfîșie ca la mortăciuni înainte de a crăpa. Înțepătura îl trezi din starea lui cataleptică, îi produse o oarecare ameliorare a electrocardiogramei, pe care medicii i-o repetau mereu, dar îi mări fluxul sanguin, pe care el reușise să-l mențină lent, evitînd astfel moartea.

În asemenea situație, speranțele erau pierdute. Frații mariști făceau rugăciuni publice. Ziariștii vorbeau de agonia pasionatului alpinist decorat cu Ordinul Soarelui Răsare. Posturile de radio transmiteau vești despre ultimele clipe ale fratelui marist, care se afla în agonie la Tuluá înțepat de un păianjen *Metropolus*. Nimeni nu izbutea să spună nimic și privirile începură să se fixeze timid asupra

a ceea ce rămăsese din păianjenul stors de sînge de pe scena bîlciului de binefacere. În a cincea zi, fratele Andrés avea deja capul umflat şi doar un picior îi rămăsese neatins de nenorocire. Medicii spuseră că atunci cînd şi acest picior avea să se umfle, totul era sfîrşit. Rezultatul de la laborator sosi tot în a cincea zi şi fu un eşec total. În loc să-i micşoreze durerile şi să facă să-i cedeze umflătura, serul grăbi moartea fratelui alpinist, crescător de insecte şi reptile, decorat cu Ordinul Soarelui Răsare, primul păianjenolog din lume.

Tocmai în această clipă cuiva îi veni ideea să-l ducă în fața celor doi înapoiați mintal.

III

CÎND NEMESIO RODRÍGUEZ sosi cu trenul de amiază, Marcianita Barona se afla pe peron avînd aceeaşi mutră satisfăcută pe care probabil o avusese cînd venise pe lume țipînd printre coapsele doñei Manuela, în singurătatea camerei sale, încercînd poate să le spună coanei Paulina şi doamnelor de la asociație că, în ciuda lor, în ciuda dorinței lor de a o nimici în pîntecele mamei sale, văzuse, totuşi, lumina zilei. Era 31 octombrie 1916 şi Tuluá probabil că simțise ceva asemănător cu ce simțea de fiecare dată cînd cutremurul zguduia măruntaiele vulcanului Barragán. Era ora nouă şi jumătate dimineața. Coana Paulina, sigură că evenimentul era pe punctul de a se produce, continua să stea cu urechea lipită de peretele camerei pe care cu mare precizie o identificase ca fiind cea în care se producea naşterea. Alături de ea, Magdalena de Pérez, preşedinta şi trezoriera asociației. Prevăzuseră totul. Uitîndu-se peste zidul despărțitor, constataseră imediat că în nesfîrşita grădină a doñei Manuela Barona iasomia se ofilise deja. Aveau la ele

trei sticle de apă sfințită, o duzină de rămurele din ultima Săptămînă mare și o sacoșă de piele cu pietre sfințite, pentru a ataca pe loc diavolul, dacă acesta ar fi apărut însoțit de mirosul lui de pucioasă, lanțurile și dorința lui de a le corupe pe ele, întreaga populație a orașului Tuluá și acest loc, care, de secole, respirase numai puritate.

În clipa în care auziră scîncetele, își revizuiră instrucțiunile asupra cărora se puseseră de acord zilele trecute. Nici una nu spusese nimic, abia dacă o privi pe cea de lîngă ea, fiecare-și luă sticla cu apă sfințită și-și pregăti pietrele. După cinci minute, cum nici diavolul nu-și făcea apariția, nici nou-născutul nu înceta cu plînsul, ieșiră ca niște automate pe poarta casei coanei Paulina și împrăștiate prin oraș, asemeni unor furnici cărăușe, purtară vestea care, după numai douăzeci de minute, se putea citi în privirile curioase a mii de tulueni ce treceau continuu prin fața porții doñei Manuela Barona. Copilul continua să plîngă, scîncet pe care cele mai drepte doamne din parohie îl traduseră în cele din urmă ca fiind bolboroseala Satanei, întotdeauna gata să-i atragă pe cei imprudenți și slabi de înger. Se opriră în poartă și, deși coana Blanquita Lozano, singura prietenă pe care Marcianita Barona avea s-o aibă la Tuluá timp de mulți ani, vru să intre, o opriră. Erau avangarda salvării orașului Tuluá și nu aveau să se oprească la mijlocul drumului, permițînd un ajutor milostiv dat reîncarnării diavolului.

Este ceea ce presupuse și doña Manuela din patul ei de lehuză. Ajutată de servitoare, dar fără să poată să-i dea nici măcar o picătură de lapte copilașului ei, încerca să-și revină din starea de sfîrșeală provocată de o naștere la care, practic, nu o ajutase nimeni. Cu sînii gata să crape, dar fără să poată da micuței să sugă, căci medicul îi spusese odată că noii-născuți nu puteau fi hrăniți în primele douăsprezece ore de viață, nu știa ce să facă cu plînsul intermitent al copilei. La unu și jumătate după-amiaza, nemaiputînd rezista să audă plînsul aproape agonic al fiicei sale și în ciuda interdicțiilor pe care le respecta cu atîta grijă și spre uimirea servitoarei, care nu mai contenea să-și spele mîinile cu alcool, după ce se murdărise de sînge pînă la gît, îi dădu piept fiicei sale.

Doamnele de la poartă aproape că urlară cînd tăcerea acoperi dorința lor de a constitui avangarda. Se priviră unele pe altele, propuseră să meargă s-o caute pe coana Paulina, părăsiră poarta pe care o păziseră cu atîta grijă, simțiră că în curînd aveau să primească lovitura biciului Satanei și, binecuvîntîndu-se, nu mai împiedicară să treacă prin fața porții lumea, care, de altfel, se și împuținase. Atunci, fiica părintelui Severo Tascón păru că răsuflă ușurată. Servitoarea doñei Manuela putu să iasă pe stradă, să cumpere alcoolul de care aveau nevoie, zarzavaturile care să le înlocuiască pe cele pe care leșia le distrusese, precum și ceea ce era mai important pentru o casă în care flo-

rile aveau o anumită semnificație : un buchet de iasomie albă.

Văzînd-o ieșind, Blanquita Lozano aproape c-o sechestră. Îi tăie calea cu tot ce avea într-un coș gata pregătit încă de cînd coana Paulina ieșise pe străzi împrăștiind vestea. În fundul coșului, un bilet : „Nu-ți face griji, doña Manuela, nici dacă fiica dumitale ar fi o marțiană nu s-ar teme atît de mult de ea“ și, din acea zi, cum nu avea cine să-i boteze copilul, nici cine să-l declare notarului, doña Manuela își numi fiica Marcianita. Vru în acel moment să-i dea numele de familie Tascón, dar consideră că, pentru viitor, este mai bine s-o scutească de un necaz de care acum avea parte oricum. Atît timp cît se numea Barona, fiica sa avea să fie la adăpost de gurile rele ca cea a coanei Paulina Sarmiento, care, dispusă să meargă pînă în pînzele albe după repetatele ei eșecuri, ieși în stradă, se opri în fața porții și ajutată de corul doamnelor de la asociație și de doña Magdalena de Pérez începură să facă mare zarvă strigînd „Belzebut trebuie distrus“.

După o oră adunase aproape o sută de persoane, iar la cinci și jumătate după-amiaza, cînd se întorceau toți cei de la cîmp îndreptîndu-se spre parc, zarva se transformase în manifestație, în fruntea căreia se afla ea, purtînd în mînă o torță, iar pe buze un geamăt. Satana trebuia ars. Înainte de a mai apărea iapa sură, înainte de a se ivi pedeapsa focului veșnic pentru Tuluá, ea — și toți o sprijineau strigînd aproape hipnotizați — avea să-l ardă de viu pe diavolul zămislit de Manuela Barona. Uită, sau vru să uite, că în Tuluá exista primar și că doña Blanquita Lozano era logodnica acestuia, iar cînd fu ora șapte și toți ochii se ațintiră în direcția oborului de vite al Abadilor, de unde în acea noapte de 31 octombrie avea să apară iapa pagă, care să hrănească diavolul nou-născut de Manuela Barona și cînd coana Paulina Sarmiento deja arborase torța care avea să purifice Tuluá de orice pedeapsă, din mijlocul mulțimii manifestante și înarmat cu o flintă din cele pe care le moștenise din războiul de o mie de zile se ivi primarul care, abia deschise gura, că sora lui Jesús Sarmiento lăsă să-i cadă din mînă torța, iar mulțimea începu să se împrăștie, rupînd vraja. În învălmășeala aceea, doamnelor de la asociație le pierise graiul. Strigaseră toată după-amiaza, sprijinind-o pe furioasa de Paulina Sarmiento, dar cînd sosise momentul s-o facă mai cu forță, cu greu le ieși pe gît un sunet asemănător celui pe care-l scot gîștele lovite de gălbenare. Primarul le sfătui să se ducă acasă și a doua zi de dimineață să se prezinte la primărie ca să semneze o somație, iar ele, ascultătoare, se duseră acasă și orașul nu le mai revăzu decît după cîteva luni, cînd totul fusese dat uitării și numai sora lui don Jesús Sarmiento mai intenționa să organizeze o nouă manifestație prin care să scutească Tuluá de a avea în sînul său, și încă la mai puțin de o sută de metri de biserica San Bartolomé, zămislirea diavolului.

Pentru a putea ţine trează această idee în mintea ei şi în cea a doamnelor de la asociaţie, coana Paulina îşi bătu capul să inventeze sunete ciudate, gemete de dincolo de mormînt, miros de pucioasă, horcăieli de agonie şi mişcări tainice ale unor obiecte imobile în scrisorile pe care mulţi locuitori din Tuluá le primiseră scrise de mîna ei, prin care-i prevenea în legătură cu existenţa satanei în casa cu iasomie. Nimeni nu-i dădu atenţie, deşi, în fond, ideea prinse încetul cu încetul şi, pe măsură ce Marcianita lua forme omeneşti şi-şi mişca picioarele şi braţele ca orice alt copil din vecini, iar mama sa se hotărî să rişte, aşa cum nu făcuse în timp ce-o avusese legată de trupul său, o conştiinţă, sau poate o greşeală întîmplătoare întări hotărîrea coanei Paulina, determinînd-o să aibă o intervenţie răuvoitoare.

A doua zi după Bobotează, doña Manuela se gîndi că fiica ei avea nevoie de soarele dimineţii şi că ea putea ieşi fără probleme, dat fiind că se împliniseră (cel puţin aşa îşi amintea, căci a cincea zi fusese deja oprită) cele patruzeci de zile de stat la pat pe care orice medic le prescria pe vremea aceea. Deschizînd uşa casei, intră un vîntişor călduţ, obişnuit pentru dimineţile tuluene care se strecură pe sub coloanele curţii interioare, unduind primii muguri ai noii iasomii pe care pusese s-o planteze în locul celei arse de harpii. Luă căruţul pe care-l cumpărase cu cîteva luni înainte de a naşte şi cu o demnitate pe care ar fi invidiat-o pînă şi ducesa de Windsor ieşi pe stradă, înconjură parcul, îl salută pe don Nicolás Lozano — care era mai mult mort decît viu — îi făcu o plecăciune maicii Delfina şi alta maicii Leocadia, care tocmai ieşeau din mănăstire, şi se întoarse acasă. Gurile rele nu întîrziară mult să se facă auzite. Doar coana Paulina, pe care don Nicolás o înştiinţase, apucase s-o vadă la cîţiva metri de poartă. Blestemă că nu fusese pregătită pentru a ridica în picioare Tuluá pornind în urmărirea diavolului, dar se linişti la gîndul că o va face a doua zi, cînd doña Manuela, cu aceeaşi demnitate din dimineaţa precedentă, ieşi din nou împingînd căruciorul cu fetiţa. Coana Paulina merse în urma ei, ajutată de *peonii* [1] de care făcuse rost special în acest scop, împrăştie cenuşă pe urmele ei şi dezinfectă cu levănţică. Doña Manuela nu-şi dădu seama decît cînd dădu primul colţ spre parc şi văzu privirile celor de pe trotuare care îi întorceau spatele. Vru să reacţioneze, să se oprească în mijlocul parcului şi s-o înfrunte pe coana Paulina, dar cuminţenia vîrstei pe care-o avea şi care îl copleşise pe părintele Severo Tascón o împiedică să ia o altă atitudine decît aceea de a continua să facă înconjurul parcului, după care să se întoarcă acasă.

A doua zi nu mai putu scoate fetiţa la plimbare. În noaptea aceea îi auzi pe toţi tuluenii tuşind. Spuneau că la miezul nopţii simţiseră un miros pătrunzător de pucioasă, dar cum coana Paulina afirmă în zori că Tuluá tuşise

1 Peón — muncitor zilier.

pentru că fiica diavolului ieșise pe stradă, și nu din cauza sulfului pe care ea îl aprinsese pe colnicul Picacho, Tuluá crezu spusele coanei Paulina, luă leacuri împotriva gripei, bău ceaiuri, mîncă lămîie, făcu inhalații și blestemă prezența satanei pe străzile orașului.

Desigur, vînzătoarea de lapte arsese peste măsură de mult sulf, încît tuluenii se intoxicaseră. La ora șase după-amiaza, cînd aerul se mai răcori, tusea se înteți, durerile de piept luară proporții, iar Tuluá simți cum ghearele diavolului i se înfig adînc în bronhii. Numai micuța Marcianita nu tuși. Cum mama ei întrebuințase întotdeauna perdele din pînză de Anjou sau din voal, acestea constituiră un filtru în calea pucioasei și nu atinse micuții și delicații plămîni ai fetiței. În noaptea aceea, muriră în Tuluá patru copii de țîță, iar don Jaime Pérez și don Alonso Victoria făcură infarct. În zori, primarul, care pînă la urmă nu se căsători cu Blanquita Lozano, se prezentă în fața porții Manuelei Barona. Nu o sparse, căci un asemenea gest nu era de demnitatea sa, în schimb bătu atît de tare, încît micuța Marcianita se sperie, scîncetele ei făcîndu-i să amuțească pe toți cei ce-l însoțeau. În numele sănătății municipale, Manuela Barona și fiica sa trebuiau să fie examinate de doctorul Simeón Jiménez Bonilla, medic legist, chirurg și mason, cum se află mai tîrziu. Poate din acest motiv doctorul Simeón nu găsi nimic anormal la fetiță și-i spuse primarului că tusea care invadase Tuluá se datora, probabil, emanației

subterane a vulcanului Barragán, care stătea adormit de pe vremea lui Lemus de Aguirre.

Primarul îl privi nepăsător și neîncrezător, dar cum doctorul Simeón era doctorul Simeón și nu coana Paulina, Manuela Barona putu rămîne acasă, fiind obligată doar să nu iasă pînă ce nu trece ciuma, iar coana Paulina, după ce fu apucată de o criză de furie nemărginită care-o făcu să vîndă casa, se refugie la ferma ei La Colorada și nu se mai amestecă niciodată în treburile fiicei părintelui Tascón.

Muriră încă cinci copii, făcură infarct trei călugărițe franciscane, iar aleile parcului Boyacá fură dezinfectate cu balsam de Tolú. În izolarea ei, coana Paulina dădu totul uitării, ceea ce Tuluá însă nu făcu mulți ani și a vorbi de cutremur, de deochi ori de farmece echivala cu a vorbi de Marcianita Barona.

Cînd ieși din nou pe stradă, fetița făcea primii pași și încerca să articuleze primele cuvinte. Slabă, dar dreaptă, avînd mai curînd o ținută rigidă, Marcianita călca cu piciorușele ei mici cu aceeași satisfacție cu care mama sa scuipa începînd din noaptea cu miros de sulf. Fu singura amintire pe care doña Manuela o avu despre aceste prime zile, dar cum în zilele ce urmară și pînă la moarte scuipă de fiecare dată cînd putu simțindu-se satisfăcută, nu dădu uitării ceea ce Tuluá și Paulina Sarmiento îi făcuseră cu atîta înverșunare. Nici măcar golul pe care-l simțea în jurul său de fiecare dată cînd ieșea pe stradă nu fu de natură s-o facă să renunțe de a-i mai arăta fiicei sale acest lucru.

Tuluá o jignise cînd fusese un copil fără apărare, iar ea, cu orice preț și în ciuda a tot ce avea să vină, trebuia să nu uite.

Folosi toată dibăcia de care era în stare. O educă atît de ursuză cu lumea, atît de îndărătnică la vorbă și atît de străină mîngîierilor pe care orice copil de vîrsta ei le primea, încît mergînd cu ușurință, țanțoșă, extrem de țanțoșă, fugea întotdeauna de orice persoană pe care o vedea sau care doar se încrunta, de parcă ar fi simțit un miros urît. Întotdeauna ieșea pe stradă ori se plimba prin parc duminicile după-amiaza, cînd Tuluá se aduna prin case, continuă să se adune pînă ce începură minunile, ori lunea dimineața, profitînd de agitația din piață. Singurătatea după-amiezei de duminică și rochia albă lungă pe care o purta o fereau să pară doamna de neatins care-și plimbă fiica păcatului. Chiar dacă în după-amiaza aceasta nu avea cine să treacă prin parc, mama o învăță pe Marcianita să miroasă lumea și, cum apărea cineva, începea să alerge ca din pușcă, lipindu-se de rochia albă a mamei sale, de unde privea lumea care-o învățase să urască asemeni unui indian proaspăt scos în lumea civilizată. Lunea, lucrurile erau aproape complet diferite, dar Marcianita știa încă de la această vîrstă să deosebească o după-amiază de duminică de o dimineață de luni, cînd se purta cu antipatia mult dorită cu care se purtase impasibilă an de an. În diminețile de luni nu alerga, era lume multă, dar cum toți o cunoșteau pe fiica satanei, toți se dădeau la o

parte făcîndu-i loc să treacă de mînă cu mama ei. Timp de mulți ani, doña Manuela Barona făcu această plimbare fără nici un incident. O singură dată, pe cînd Marcianita începuse să vorbească curent, un nebun, influențat poate de miile de povești ce zilnic se țeseau la Tuluá și prin împrejurimi pe seama doamnei Barona și a fiicei sale, încercă să le facă un rău.

Marcianita îl văzu venind. Era îmbrăcat în haine din pînză de agavă și avea fața pe jumătate acoperită. Nu se speriară, deoarece acești frați era frecvenți în ultimul timp. Totuși, văzînd cum urlă ca un nebun, mînuind toiagul din lemn de *guayaba*[1], Marcianita se lipi de doña Manuela, iar aceasta începu să strige „frățioare, frățioare, frățioare", încercînd zadarnic să-i amintească celui înveșmîntat în pînză de agavă că ea fusese binefăcătoarea acestei secte din clipa în care primul dintre ei pusese piciorul în Tuluá, pe vremea cînd ei nici prin minte nu-i trecea că avea să fie femeia părintelui Tascón. Omul nu păru deloc impresionat și Marcianita înțelese peste ani. Patruzeci și patru de ani mai tîrziu, gestul aveau să-l repete în mod ciudat fiii săi, deși fără să obțină același rezultat. În ziua aceea, nu avea decît doi ani și jumătate. Se dezlipi de fusta mamei sale, deschise brațele de parcă ar fi implorat milă, îl privi țintă pe nebunul înveșmîntat în pînza de agavă, iar el, absurd îndemnat de o forță deosebită, se opri din

1 Copac din familia mirtului ce crește în America.

mers, căzînd în genunchi în fața ei. Doña Manuela o privi atît de speriată de parcă ar fi fost nebunul însuși, o luă de mînă și se încuiară în casă timp de mai multe săptămîni.

În toate aceste zile o examină cu atenție din cap pînă în picioare, o scăldă în apă sfințită și în apă de pucioasă, îi zornăi la ureche lanțuri, îi așeză un crist pe tot trupul, dar nu observă nici o convulsie, nici o manifestare care s-o îndreptățească să creadă că fiica ei era într-adevăr diavolul pe care tot orașul Tuluá credea că este încă din ziua în care venise pe lume într-un mod vinovat. Nu găsi nici o explicație pentru înfrîngerea fratelui îmbrăcat în pînză de agavă, dar nici nu uită posibilitatea ca în fiica sa să sălășluiască diavolul și atunci începu nu numai s-o educe în spiritul resentimentului pe care se gîndise să i-l insufle, pentru ca într-o zi să se răzbune pe Tuluá, ci s-o și antreneze, pentru ca, în anumite momente din viața ei, să poată face uz de înfricoșătoarea putere pe care o deținea. Comandă cărți de vrăjitorie în Germania, desene pornografice în Danemarca, luă legătura cu toți indienii ce treceau prin Tuluá pentru a o învăța tainele vrăjitoriei și toate instrucțiunile necesare în această privință le primi întotdeauna în fața Marcianitei.

Dar zilele și anii trecură, iar Marcianita nici nu părea că a învățat și nici nu-și exercitase din nou puterile. Se mulțumi să fie o fetiță ca toate celelalte care mergeau la școala Luisitei

Tascón. Nu putuse să intre la colegiul călugărițelor franciscane, așa cum intenționase doña Manuela la un moment dat, deoarece maica Delfina nu numai că n-o primi, ci strigînd „în numele lui Dumnezeu, Satană, îți spun și îți repet, că pe aici nu vei trece“, o opri în ușa colegiului, exact sub tabloul Neprihănitei, care prezidă impasibilă actul de răzbunare. Atunci, o dădu la școala Luisitei, în apropiere de Congregația salesienilor [1]. Școala nu era foarte bună, era cam scumpă, dar, oricum, era mai bună decît cea publică, la care pînă la o anumită vîrstă nu putea s-o ducă pe Marcianita. Douăzeci și trei de copii, unsprezece băieți și douăsprezece fete, atît avea în grija sa Luisita. Cea de-a douăzeci și patru elevă fu Marcianita, în după-amiaza de februarie cînd intră de mînă cu mama sa, în timp ce ceilalți copii — care începuseră școala în octombrie, ca la orice colegiu — rămaseră nemișcați privind-o. Nu o adusese în octombrie, deoarece dacă mămicile celorlalți copii ar fi aflat, Luisita nu și-ar fi putut începe anul școlar. În februarie, nemaifiind decît trei luni și jumătate pînă la sfîrșitul anului școlar, reacția nu putea fi foarte puternică. Nici o mămică nu și-ar fi lăsat copilul să piardă anul din pricină că stătea în aceeași încăpere cu diavolul. Așa gîndi doña Manuela și așa-i spuse Luisitei și, deși o cunoștea ca fiind foarte liberală și tolerantă, îi

1 Congregație fondată de Sfîntul Ioan Bosco, la Torino, în anul 1859.

dădu asigurări că, pentru fiecare copil care s-ar fi retras de la școală și n-ar mai fi revenit din cauza primirii Marcianitei, ea își asuma riscul, plătind ca și cum acesta și-ar fi continuat studiile.

Cu atîtea prevederi nici Luisita nu se gîndi la nimic rău și nici doña Manuela nu fu prea pesimistă, dar Tuluá pe vremea aceea încă nu uitase tapajul făcut de Paulina Sarmiento la nașterea Marcianitei și, a doua zi, după ce toți copiii se duseră acasă spunînd că o anume Marcianita venise la școala lor, iar Marcianite la Tuluá nu existau decît una, iar aceasta era fiica sacrilegiului, unsprezece mame se duseră la școala Luisitei pentru a protesta și a amenința cu retragerea copiilor lor, dacă fiica Manuelei Barona nu avea să fie imediat dată afară.

Luisita se menținu pe poziție, dar și șase mămici se menținură, astfel încît în dimineața următoare Marcianita numără șase pupitre goale în clasă, iar mama ei trebui să trimită taxa lunară de parcă în loc să aibă o singură Marcianita, ar fi avut șapte. Ceilalți copii o tolerară în primele zile, dar cu timpul, pe măsură ce-o cunoscură pe Marcianita și fură influențați de limbile de vipere din Tuluá, de urmașii Paulinei Sarmiento și ai doamnelor de la asociație, care stăteau la colțul străzii pîndind cînd treceau copiii ca să le dea dulciuri și sfaturi împotriva Marcianitei, începură să fie împotriva fiicei părintelui Tascón. Nici unul din copii nu-i aruncă în față originea ei și nici nu-și bătu joc de tatăl ei, dar o tratară ca pe

un diavol, aruncau în ea cu apă sfințită, nu se mai jucau cu ea, îi desenau semnul crucii pe pupitru, se închinau de fiecare dată cînd treceau prin fața ei, iar cînd o izolară de restul clasei, deși Luisita vru să împiedice aceasta apropiind pupitrele, pentru a o așeza în mijloc, ei inventară mijlocul de a o izola complet. Dacă erau obligați să stea lîngă ea, niciodată nu o lăsau să răspundă la vreo întrebare de-a Luisitei, nici măcar atunci cînd îi era adresată în mod expres Marcianitei. Toți în cor, dacă era posibil, acopereau glasul Marcianitei, care încerca cu timiditate să răspundă la întrebarea pusă de învățătoare.

Niciodată nu o atinseseră, nici nu încercaseră s-o bată, dar, într-o după-amiază, Nina Pérez, fetița cu codițe de catifea, mai răsărită și cu o voce de șoricel chițăitor, făcu aceasta rupînd toate stavilele prevederii care fuseseră ridicate. Marcianita nu făcuse nimic pentru a o provoca. Nina venise de acasă montată, iar cînd ajunse la școală și o văzu pe Marcianita îmbrăcată cu o rochie de cit la fel ca a ei, rezistența în fața măsurilor de prevedere îi cedă și se aruncă asupra reîntruchipării Satanei. Printr-o coincidență, modelul era identic cu cel al Ninei, costum de marinar cu panglici albastre. Nepoata Magdalenei de Pérez se agăță de panglici încercînd s-o doboare pe Marcianita. Luisita nu putu face nimic pentru a împiedica spectacolul. Ceilalți copii, toți într-un glas și făcînd roată în jurul lor, pe care cu greu putu în cele din urmă s-o rupă Luisita,

înlesniră bătaia. Marcianita, cu trupul ei micuț, fu pusă la pămînt cu ușurință de Nina, care era înălțuță, dar, la un moment dat și spre uimirea tuturor, o uimire care nu s-a șters niciodată din amintirea lor și pe care mintea Ninei nici măcar nu a putut-o diminua, Marcianita ridică ambele brațe la aceeași înălțime, poate în aceeași poziție în care-l oprise pe nebunul cu haine de agavă și, în loc să se apere, strigă de trei ori, foarte răspicat : grasa..., grasa..., grasa..., după care sosi Luisita Tascón și puse capăt încăierării.

Marcianita nu se mai întoarse la școală și niciodată după aceea nu mai știu ce-i un pupitru. Din ziua aceea însă nu o uită nici pe Nina și nici pe ceilalți colegi care strigaseră în cor ajutînd-o astfel s-o chinuie. Din fundul casei ei cu iasomie, zi de zi își amintea că nu putuse fi elevă nici măcar la școala Luisitei. Nu rămase însă o ignorantă. Mama sa reuși s-o convingă pe Luisita să vină acasă și s-o învețe carte timp de două ore în fiecare dimineață, pe profesorul Cedeno să-i predea noțiuni de muzică, care o făcură să nu se mai dezlipească de pian pînă ce aproape că începuse să se cocoșeze, iar pe don José Maria Tejeda noțiuni de compunere, pe care poate că le-a folosit în ultimul timp pentru a-și apăra fiii. Restul a învățat de la viață, de la moarte — care mereu i-a dat tîrcoale, fără însă să fi ajuns aproape de ea — și de la umbra malignă, cum își denumea dramatic soarta.

Poate că singurătatea o salvă. Nu putea spune că avusese o prietenă nici în copilărie și nici mai tîrziu. Singura persoană care o vizita, în afară de profesorii ei, era Blanquita Lozano, care, pe atunci, era îndrăgostită de José María, profesorul ei de retorică, aspirant la funcția de notar. Marcianita nu știu niciodată dacă vizitele Blanquitei erau pentru logodnic, pentru ea ori pentru mama ei, dar, oricum, era singura persoană pe care o cunoscu în miile de zile petrecute între plecarea de la școala Luisitei Tascón și blestemul rostit din amvon la adresa ei, pentru că ieșise goală pe stradă alergînd după perechea de tatu pe care-i creștea cu o grijă deosebită.

Cum nu avea prietene, cum nu avea cine să-i vină în vizită, iar Blanquita era foarte mare pentru așa ceva, orice clipă care-i rămînea liberă după lecții Marcianita o consacră îngrijirii iasomiei moștenite de la mama ei și creșterii cu o deosebită dragoste a celor doi tatu pe care-i cumpărase, abia născuți, de la un muntean din Barragán, care venise cu ei de vînzare într-o duminică. Cu iasomia își cheltui mult timp inventînd metode de altoire și conservare, în așa măsură încît, odată, cînd trebui să facă una albastră cu pete roșii, pe care s-o dea drept premiul cel mare la un bîlci, nu făcu altceva decît să-și reamintească toate cunoștințele acumulate de la o vîrstă atît de fragedă cu o foarte exigentă putere de clasificare, să le pună pe o foaie de hîrtie, iar apoi să le aplice în practică. De foarte puține ori

făcuse acest lucru înainte, căci ani de zile trăise avînd un singur scop, legat de cei doi tatu: reproducerea acestora în număr mare. Aproape cu toate lucrurile era așa. Cu cît putea obține mai multă iasomie din grădina ei, din tufele ei, din imaginația ei, cu atît mai multe lucruri putea avea în casă. Cu atît mai multe mobile împodobite, mai multă mîncare pentru perechea de tatu, mai mult fir de aur pentru podoabele pe care Luisita o învățase să le coasă cu o răbdare incredibilă, încît curînd vestea ajunse la urechile Paulinei Sarmiento și, în loc de a apărea drept o croitoreasă exemplară, toată Tuluá și împrejurimile o cunoscură ca fiica părintelui Tascón, care făcea podoabe înainte de a-și fi luat prima împărtășanie.

Și cum asta era adevărat, că Marcianita nici botezată nu fusese, iar doña Manuela nici nu mergea la slujbă, nici n-o învățase vreodată ceva din ale religiei, deși mereu observa la ea o ciudată înclinație către toate lucrurile legate de cultul bisericii San Bartolomé, Marcianitei Barona nu-i mai rămăsese altceva de făcut decît să confecționeze podoabe, pe care mai întîi le păstrase alături de cele din cufărul cel mare, despre care niciodată nu i se spusese de ce se afla în casa lor, iar mai apoi le atîrnase de cuie, de cîrlige și pe mese, transformîndu-și încăperea nu într-o casă de păpuși, pe care orice fată de vîrsta ei și-o dorea, ci într-o sacristie, pe care tatăl său nu fusese niciodată în stare s-o facă din casa sa. Nimeni nu luă în seamă faptul că creștea tatu, cînta la pian

ori că la zece ani era deja o expertă cultivatoare de iasomie. Toți observară că, de la vîrsta de șapte ani, în loc să coase fețe de masă, lucruri personale și lănțișoare, așa cum făceau toate fetele de la colegiul maicilor, ea făcea podoabe pe care nici un preot nu ajunse să le poarte vreodată, deoarece nu încercase să le vîndă și nici un cumpărător nu apăruse. Mai presus de orice, ea însă îi îndrăgea pe cei doi tatu, iasomia și, firește, podoabele, dat fiind că doar aceste două animale îi dădeau dragostea pe care nimeni și nimic nu i-o dăduse. Îi ținea în curtea din dos și le făcuse un coteț de parcă ar fi fost căței, iar aceștia, în loc să înceapă să sape gropi în pămînt (pe care mai apoi le făcu ea însăși pentru vremea cînd aveau să facă pui), se obișnuiră cu lumina zilei și găsiră că era neplăcut să se bage în bîrlogurile lor, pe care cu timpul le folosiră doar ca să-și crească puii. Doña Manuela nu spuse niciodată nimic, ba chiar o ajuta pe Marcianita în tot ce vroia să întreprindă cu cei doi tatu. De aceea, în ziua în care Tuluá se revoltă împotriva Marcianitei și a animalelor ei, doña Manuela nici nu clipi și-și aprobă fiica trîntindu-le cu putere poarta în nas ca răspuns la scandalul pe care aceasta îl provocase.

Mai întîi, îi dresă. Stătu zile, săptămîni întregi învățîndu-i să meargă purtați de un lănțișor fin trecut în jurul burții păroase. Îi deranja că se simțeau conduși și, de fiecare dată cînd ea îi zorea cu lanțul, își săpau repede un

tunel. În cele din urmă, ajunseră să meargă cu o afectare de cîini de rasă, în timp ce Tuluá comenta peste măsură, nu că fiica diavolului își mînuia primii ei servitori, ci că doña Manuela probabil că avea mult de pătimit de pe urma unei fete care, în loc de cîini, plimba tatu. Nu dădu decît o singură raită în jurul parcului — încetineala acestor mici animale o făcuse să-și piardă ore întregi —, în schimb, în mod ciudat, limbile tuluenilor începură să se dezlege din nou pe seama mamei sale, și ce era și mai ciudat, de data aceasta cu un aer de compasiune. Coana Paulina nu spuse nimic și nici nu le vorbi de rău. Doña Manuela nu mai înțelegea nimic. Pentru ea, ceea ce făcea fiica ei în vîrstă de nouă ani era un adevărat scandal, căci altfel în urma lor nu ar fi mers acel mare număr de curioși care le conduceau chiar pînă la poartă, iar la scandaluri întotdeauna reacționase la fel. Imediat ce Marcianita intra pe poartă cu cei doi tatu ai ei cu mers de broască țestoasă centenară, o poartă lovită cu putere se închidea în urechile și în nasul tuluenilor. Nici măcar așa lumea nu spuse că atitudinea doñei Manuela era jignitoare ori că plătea vina de-a fi fost ibovnica părintelui Tascón. Surprinzător, tuluenii uitaseră pînă și acest amănunt, poate pentru că părul Marcianitei era castaniu închis. Răutățile lor nu se opreau la faptul că Marcianita își plimba perechea de tatu, ori că ieșea goală după ei cînd aceștia scăpau din curte. Ajunseră pînă acolo, încît, în loc s-o dezvinovățească considerînd-o

un copil incorigibil sau fiică a diavolului, manifestară un unanim sentiment de milă față de mama ei.

Și, dacă ar fi fost numai atît, Marcianita, răsfățată sau instigată de mama sa, putea înnebuni pînă și pe cea mai blîndă mamă din cîte existau pe meleagurile acelea. Supa nu o mînca decît strecurată. Laptele nu putea avea nici cel mai mic fir de caimac, caz în care țipa ca o nebună, lua vasul în care se afla restul laptelui și pe tot, cu sau fără caimac, îl vărsa peste iasomie. Fețele de pernă și cearșafurile ei nu aveau voie să fie scrobite. Dacă servitoarea greșea și-i punea unul dintr-ale mamei sale — căreia îi plăcea să fie atît de scrobite încît să stea în picioare — atunci le ducea în mijlocul curții și le dădea foc lîngă cei doi tatu. Rochiile trebuiau să aibă un model învechit, din cele pe care le văzuse într-una din revistele descoperite în cuferele cu podoabe ale părintelui Severo Tascón și care probabil erau un fel de straie pentru călugărițele franțuzoaice, și nu cele cu care zadarnic încerca cumpătata ei croitoreasă s-o convingă. Poate că aceasta făcuse cunoscute în Tuluá multele tragedii pe care doña Manuela le avea de pătimit de pe urma acestui copil. Într-o după-amiază, cînd veni să-i probeze halatele ei lungi de culoare închisă, o găsi pe Marcianita strîngînd porțelanurile într-un coș. Înspăimîntată, doña Manuela o privea stînd pe scaunul ei din sufragerie. Nu spunea nici un cuvînt. Nu comentă cu croitoreasa. Dacă ar fi făcut-o, porțelanu-

rile s-ar fi spart în capul ei, așa cum o mai pățise odată, cînd, supărată, îi atrăsese atenția că dăduse foc unor draperii care o incomodau cînd intra în sufragerie. În ziua aceea nu sparse porțelanurile, dar le lăsă strînse în coșuri, iar în timp ce croitoreasa îi proba halatele, începu să comenteze că mama ei, pentru că tot timpul spăla porțelanurile, nu avea timp s-o ajute la cultivarea iasomiei și nici să-i plimbe perechea de tatu. Asta era adevărat, dar nu din cauza porțelanurilor. Cînd Manuela Barona împlini cincizeci de ani, parcă fu un blestem sau poate că era unul din aceste cicluri pe care ea pretindea că le împlinește pe această lume, începu să simtă o durere crescîndă în picior. Uneori era o durere ascuțită, alteori o paralizie trecătoare, momentană. La toate astea nu avea altceva de făcut decît să-și îngrijească piciorul, să-și dea cu unguente la încheietură și să facă mișcări, pentru a nu rămîne anchilozată. Neglijă mult casa, dar nici o clipă nu uită de Marcianita. Chiar și așa, ea observă că nu-i mai acorda tot atîta timp ca înainte pentru a o îngriji și cum singura ei obsesie de posesiune era propria sa mamă, reacționă punînd de-o parte porțelanurile sau ascunzînd scaunele de răchită din galerie, ca să nu se mai așeze tot timpul. Manuela Barona trebui să se folosească de baston ca Marcianita să înțeleagă, dar era deja tîrziu și mama ei rămase deșelată pentru tot restul vieții. Patul îi era teribil de dăunător, iar ea nu-i lăsase nici măcar un singur

scaun. O însoțea la plimbare în fiecare zi după ora cinci, prin parc ori pe malul rîului, într-un desperat efort de a nu rămîne paralitică de tot. Tuluá putu astfel s-o cunoască și, în cele din urmă, să simtă pentru ea milă, însoțind-o clipă de clipă cu un sentiment de simpatie, pe care nici măcar blestematul ei obicei de a horcăi din douăzeci în douăzeci de metri, din zece în zece minute, n-o putu micșora.

Odată cu trecerea anilor, Marcianita dădu uitării pretențiile ei din copilărie, le înlocui cu altele, mai puțin supărătoare pentru croitoreasa ei și pentru Blanquita Lozano, care o vizita în continuare, dar mai rușinoase pentru mama ei, care, făcînd mii de eforturi, o creștea ca pe o fată bogată, vînzînd iasomie, făcînd *manjarblanco* [1] și primind prin poștă un mandat care, uneori, era expediat de S. Pérez, alteori de F. Tobar, nume sub care se ascundea, fără nici o îndoială, părintele Severo Tascón, răspunzător de soarta fiicei sale.

Nu o cunoscu niciodată și niciodată nu-i trimise o scrisoare. Doar un mandat în fiecare lună, din ziua în care probabil se instalase preot la Cartagena și începuse să le trimită. Nu era mult, dar cu iasomia și, uneori, cu ceva *manjarblanco* pe care-l făcea și-l vindea unor clienți foarte exigenți, la un preț la care nimeni altcineva n-ar fi cumpărat, își ținu casa și făcu față nelimitatelor capricii ale Marcianitei.

---

1 Desert pregătit din piept de pui, făină de orez, zahăr, migdale și lapte.

O singură dată doar, cam pe vremea cînd renunțară la plimbarea prin parc înlocuind-o cu cea pe strada Sarmiento și pe la gară, mama nu-i putu satisface fiicei sale dorința. Marcianita începuse să se îndrăgostească de toate pălăriile pe care le vedea la doamnele din tren. Prima dată doña Manuela scoase banii din geantă și pe fereastra trenului îi cumpără o pălărie italienească, de pai, cu boruri mari, de la o persoană care refuza s-o vîndă, dacă nu-i plătea dublu față de prețul care dăduse pe ea. Dacă Marcianita ei o vroia, era dispusă să muncească, ca să i-o cumpere. Ceea ce nu prevăzuse însă doña Manuela era faptul că dorințele Marcianitei erau inepuizabile. O săptămînă mai tîrziu, fu vorba de o poșetă, după alte cîteva zile de niște pantofi, iar duminică de o valiză. Doña Manuela nu mai putu răbda și în plin peron o plesni pe Marcianita, care protesta că nu vroia să-i cumpere valiza. Întrerupseră plimbările la gară, se reîntoarseră la parc și la împrejurimi și se îndepărtă atît de mult și pentru atît de mult timp de Marcianita, încît mulți crezură că, într-adevăr, Marcianita hotărîse să meargă la mănăstire, așa cum amenințase cu prilejul bravadei de pe peron în duminica în care mama sa nu vrusese să-i cumpere valiza din piele de crocodil. Cum însă Marcianita nu era nici botezată și nici nu primise prima împărtășanie, claustrarea ei nu fu mistică, ci comercială, iar grijii pentru iasomie și perechea de tatu i se adăugă îndemînarea de a face podoabe cu cele mai

neobișnuite broderii. Tuluá își dădu seama că nu era vorba de nici o mănăstire, deși ea continua să bată toba cînd nu avea mai mult de paisprezece ani, și una după alta, aproape întotdeauna prin intermediul servitoarelor — căci demnitatea, bunul simț și oare ce-o să spună lumea le obligau la o astfel de măsură — doamnele din Tuluá trecură pe la Marcianita ca să le facă ba o față de masă, ba un șal ori o fustă brodată. Crescu vînzarea de iasomie, pe care-o oferea fiecărei cliente pentru care broda, dar nu vîndu tatu, căci la Tuluá nu avea cine să-i cumpere, dar dacă ar fi putut să impună moda, ar fi făcut-o cu multă plăcere și dragoste. Neobișnuita ei îndemînare de a vinde avea să fie de atunci invidiată la Tuluá, trezea reacții din partea altor Pauline Sarmiento, care mereu au existat, dar care erau pentru ea un minunat mijloc de reclamă.

Fiind atît de ocupată, nu mai avu timp să ia ore decît de la Luisita Tascón. Ceilalți profesori fură concediați. Știa acum să facă cele patru operații, aflase despre Grecia, Statele Unite, recita capitalele țărilor de pe toate continentele, cu excepția Africii, și era un fel de copil minune cînd era vorba să scoată rădăcini pătrate sau cubice. Luisita începu să o învețe regulile de bună purtare, nume de artiști celebri și de romane exemplare. Odată cu trecerea lunilor, alături de acele pentru brodat, ațele multicolore și uneltele pentru cultivarea iasomiei, Marcianita reuși să-și alcătuiască o pina-

cotecă atît de extraordinară, încît nici măcar don Marcial, librarul de la care cumpăra, nu reușise să aibă una de asemenea proporții. Păstra toate planșele în cuferele în care se aflau mostrele de ornamente lăsate de părintele Tascón, dar nu făcea caz și nici nu era ostentativă. Prefera să iasă la fereastră sau la poartă la ora plecării elevilor de la școală ca să le vadă defilînd pe cele care fuseseră călăii ei pe vremea micii școli a Luisitei și, cu dezmierdări, zîmbete și gesturi caraghioase, ajunseră să fie cele mai asidue cliente ale iasomiei ei. Pentru altarul Fecioarei, pentru cel al Sfîntului Iosif sau pentru al lui Christos cel făcător de minuni vindea iasomie în fiecare dimineață. Cea pentru Fecioara era albă, iar cea pentru Sfîntul Iosif galbenă. Toată iasomia avea prospețimea caracteristică florilor Marcianitei Barona, iar odată cu trecerea zilelor, a anilor, această prospețime și îndemînarea ei de cusătoreasă ajunseră să impună calitatea de a fi de neatins într-un oraș care niciodată nu crezuse că poate uita că este fiica diavolului, reîncarnarea distrugerii.

Cam pe vremea aceea, legă prietenie cu Toño și Inesita González. Prietenia începu cu prilejul vizitelor din fiecare sîmbătă, cînd veneau acasă la ea ținîndu-se de mînă, îmbrăcați în tul și organdină și cu capetele acoperite cu pălărioare de pai, pentru a cumpăra flori pentru altarul Fecioarei Maria Auxiliadora. Erau însoțiți de Aminta, un fel matroană a casei. Mai întîi, fură timizi. Cu timpul însă, o îndrăgiră pe domnișoara care le vindea flori și cum pe ea nu o vizita decît Blanquita Lozano, și aceasta din ce în ce mai rar, deoarece căsătoria o transformase într-o doamnă care nu-și putea pierde vremea cu altcineva în afară de fiul său, Toño și Inesita îi luară locul încetul cu încetul, în ciuda vîrstei lor, oferindu-i o prietenie de care Marcianita nu avusese parte niciodată, nici din partea colegelor, nici a altcuiva. Pentru ei alegea cele mai frumoase flori de iasomie. Pentru ei cele mai ciudate și mai exotice flori din grădină. Nu-i primea decît la poartă, deoarece Aminta, cu fața ei enormă de călugăriță certăreață, nu-i lăsa să intre, dar acolo, în fiecare sîmbătă, Marcianita lua contact cu această lume a copilăriei pe care ei împrejurările i-o refuzaseră.

Într-o sîmbătă, veniră singuri să-și cumpere iasomia, spunînd că Aminta era ocupată cu pregătirea valizelor ca să plece în vacanță la Madrevieja, și atunci Marcianita le deschise ușile casei, se folosi de adierea vîntului supranatural care o însoțea în momentele culminante ale existenței sale și, în mijlocul nesfîrșitei miresme a florilor ei, îi plimbă pe sub vechile coloane, le alese iasomia pe care ei o vruseseră, dar cînd fu să le arate podoabele din cuferele părintelui Tascón, își făcu apariția Aminta.

Avu loc un scandal poate la fel de mare ca cel pe care Paulina Sarmiento vrusese să-l facă mamei sale, martor tăcut pe vremea aceea. Aminta nu era tot atît de primejdioasă pe cît fusese vechea vecină a doñei Manuela, dar în-

semna ceva atît de amenințător pentru Marcianita, care, cum o văzu apărînd, cu privirea ei calmă și îndrăzneață, făcu din nou uz de puterea ei pe care niciodată nu se gîndise s-o mai folosească împotriva cuiva și pe care, într-adevăr, doar acum poate c-a folosit-o nedeslușit, repetînd răzbunarea. Inesita făcu o mutră atît de speriată, iar precauția plină de teamă a lui Toño luase asemenea proporții încît Marcianita, impresionată pînă-n adîncul sufletului, hotărî să pedepsească pentru totdeauna pe oricine ar fi venit să-i tulbure fericirea. „Ești neputincioasă să înțelegi, vei îngenunchea“, îi spuse, înălțînd brațele cu un asemenea glas de parcă ar fi fost profetul Isaiia. Aminta o privi așa cum o privise probabil nebunul cu veșminte de agavă, sau Nina Pérez, și niciodată nu le mai spuse vreun cuvînt celor doi copii. Cînd aceștia reveniră de la Madrevieja, prin decembrie, nu li se mai interzise să intre la ea în casă, iar după ani de zile, cînd Toño hotărî să plece la studii în Elveția, se mai întoarse doar o singură dată și atunci expres, ca să fie naș la căsătoria Marcianitei. Nu a fost o prietenie completă. Se vedeau doar sîmbetele, iar după aceea doar din cînd în cînd, vizite de curtoazie, dar, oricum, a fost o prietenie pentru cea care nu avea pe cine să vadă în această lume, chiar dacă, cu anii, devenise cunoscută, toți cumpărînd de la ea iasomie, comandîndu-i broderii sau alifii de tatu, pe care se hotărîse să le prepare după ce descoperise calitățile acestui medicament într-o carte

daneză de vrăjitorie. Ea niciodată nu l-a folosit la nimic, iar lumea care venea să cumpere nu spunea la ce-l folosește, dar Toño González i-l comandă într-o zi din Europa, ceea ce făcu lumea întreagă să bănuiască la ce era bun, cunoscută fiind slăbiciunea lui pentru fetele de cincisprezece ani. Oricum, alifia de tatu se vindea, nu în aceeași măsură ca iasomia sau broderiile cu fir de aur ori șalurile cu franjuri răsuciți, dar, totuși, se vindea, iar Marcianita, pe cînd se apropia ziua în care avea să împlinească cincisprezece ani, sigură de resursele ei economice, putea să-și urmărească țelul fixat pentru acea zi, bazarul de la sacristia bisericii San Bartolemé.

IV

NU EXISTĂ NIMENI ÎN TULUÁ care să nu fi cunoscut Salonul Eva. Cine nu a cumpărat de aici indispensabili, pînzeturi, brasiere, batiste, a cumpărat în schimb veselă, brice de ras, lămpi de noapte și perdele împotriva țînțarilor, ori i-a trecut pragul scrutînd întunericul dinăuntru pentru a-l vedea acolo, în spatele tejghelelor vechi din lemn sculptat, pe stăpîn, pe Isaac Nessim Dayan, evreu olandez care sosise la Tuluá cu mulți ani în urmă, închiriase localul acesta, pe care nu l-a schimbat niciodată, îl umpluse cu mărfuri uluitoare și începuse să aprovizioneze pe unul și pe altul cu ceea ce avea nevoie în mod curent sau cu mărgelele pe care el hotărîse să le vîndă spre profitul propriu. Slab, măsliniu la față, atrofiat, pe chipul mascat de oase proeminente cu greu i se putea citi un zîmbet, o rază de fericire. Vînzător dibaci încă din primii ani — nici un client nu-i scăpa plecînd cu mîinile goale — deveni un stăpîn obosit de atîta vînzare, treabă pe care, împreună cu altele, cu timpul o lăsa pe seama ajutoarelor sale, niște copii aproape,

care, după cum spuneau unii mai în glumă, mai în serios, îi aduna de prin gări, îi spăla, îi dichisea, îi îmbrăca cu lucruri fine, pentru ca, în cele din urmă, să-i folosească în fiecare noapte. Politicos cînd primea o centimă, folosind un limbaj înflorit în spaniola lui pe care o vorbea curent, dar o pronunța rău, își frîngea mîinile ca o femeie fatală, nu fuma, mai totdeauna se îmbrăca cu cămașă colorată, cu mîneci scurte, poate pentru ca să-și arate brațele păroase, semn de bărbăție în care pe vremea celor doi cretini nimeni nu mai credea în Tuluá.

De cînd sosise, înainte de cel de-al doilea război mondial, și închiriase localul în care avea să deschidă Salonul Eva, la Tuluá nimeni n-a aflat de unde sau de ce a venit Nessim. Niciodată nu a plecat nicăieri în vacanță, iar cele mai mari călătorii ale lui au fost la Cali, ca să-și cumpere marfă. Deși în zilele de sărbătoare nu deschidea magazinul și atîrna un afiș cu caractere ebraice, în care probabil scria că era paștele ori anul nou ori purimul, niciodată n-a fost auzit vorbind de religie și, cu atît mai puțin, împlinind preceptele cu care reușiseră să obișnuiască orașul Tuluá evreii germani care sosiseră cu Ruta Knoenig și părinții săi pe vremea războiului din Spania. Pe aceștia și pe mulți alții care se instalară aici și deschiseră ceea ce la început fu o casă a evreilor, iar mai apoi o sinagogă, nici nu-i saluta, nici nu dorea să-i cunoască. Pe vremea cînd era rabin Efraim Cooperman, tot orașul Tuluá așteptase ca Isaac Nessim

să meargă la sinagogă, dar el închidea magazinul pentru două zile și se ducea la Cali să-și aducă marfă. Nu avu legături cu ei și cu nimeni altcineva. Băieții care-l însoțeau de atunci, pînă la cel care stătu la el patru ani buni, părăsindu-l cînd se căptușise cu o boală, despre care stăpînul susținea că nu el i-o dăduse, pe cît de misterios soseau în oraș, pe atît de misterios plecau. Deși de multe ori mai încercau să rămînă după ce îi alunga, convinși că loc ca Tuluá pentru comerț nu mai exista, el le dădea o parte bunicică din cîștigul realizat la Salonul Eva — atît cît era nevoie să-și deschidă ei înșiși un magazin asemănător — și tușind sau privindu-i cu ochii lui de depravat, îi expedia departe de Tuluá cu catrafusele și cu economiile lor cu tot.

Unii care au fost prin orașele de pe coastă sau alții care au venit de la Pasto și din Sud povestesc că foștii vînzători ai lui don Isaac au în aceste orașe magazine mari. Uneori, primea cîte o scrisoare de la vreunul din ei, dar nici unul nu perseveră suficient pentru a-l face să creadă că, în ciuda distanței care-i despărțea, între ei mai putea înflori ceea ce se ofilise cu ani în urmă. Nici măcar de dragul celui cu care avusese legături timp de patru ani de zile și despre care se spune că, acum, are un incredibil magazin de mărunțișuri la Ipiales și care pare să fi fost singurul pe care nu l-a alungat, ci a fost părăsit de acesta, și pentru care timp de nouă luni în șir a suspinat, noapte de noapte, în public sau între patru pereți, bînd la

Barul Central ori culcîndu-și capul pe perna din camera lui de la pensiunea Ninei Pérez — unde se mutase să locuiască în acele zile de durere, incapabil să intre în propria-i casă — nici măcar cu el Isaac Nessim Dayan nu a reluat nimic din cele trăite mai înainte. Poate că din cauza asta sau din pricina trecutului său întunecat fericirea nu înflori niciodată pe chipul evreului olandez, care a îmbrăcat jumătate din oraș și care, fără nici o îndoială, s-a dovedit a fi cel mai bun controlor al natalității în oraș cu prezervativele pe care, în cutiuțe ca pentru medalii, le vindea în fiecare după-amiază înainte de închidere. Nimeni nu se osteni să-l înțeleagă, nici chiar Nina Pérez, care putea jura că-l auzise plîngînd în lunile cînd rămăsese singur și bolnav. Niciodată nu găsiră vreo explicație pentru chipul lui care arăta atît de rău, pentru băieții lui, pentru numele salonului său ori pentru afectarea cu care se purta. Tuluá nu știe, nu are cum ști, că Isaac Nesim era orfan de tată și de mamă, că nu avea frați, că rudele îndepărtate i le înghițise războiul și că tristețea lui se datora și singurătății și viciului pe care-l avea.

Crescut într-un orfelinat din Amsterdam, ajunse la douăzeci și unu de ani fără să cunoască altceva decît loviturile de bici ale directorilor, motiv pentru care orfelinatul nu devenise pentru el un cămin, cum pretindeau rudele îndepărtate care îl culeseseră de pe drumuri cînd holera din 1917 îi omorîse întreaga familie în drumul de la Veneția la Tanger. La

ieșirea din orfelinat era în posesia ordonanței de plată pe care tatăl său i-o lăsase pentru a scoate de la o bancă din Zürich economiile întregii familii. Avea deja vîrsta necesară, iar războiul încă nu începuse. Se trezi cam cu un milion, cu care călători prin Anglia, ajungînd în Statele Unite. Cheltui peste jumătate din averea pe care-o moștenise prin bordeluri, dăruind haine, dînd mese, loțiuni și călătorii tinereilor pe care-i adună de pe cheiurile New York-ului și care-l însoțiră dus și întors la San Francisco, unde își căuta o rudă îndepărtată, pe care niciodată nu reuși s-o găsească. Văzînd că bursa atingea niveluri neașteptate și că, oricît ar fi continuat să trăiască așa, tot nu-și găsea fericirea de care niciodată nu avusese parte, luă un vapor care se îndrepta spre sud, cercetă toate porturile în care acesta opri și, numai cînd sosi la Buenaventura, hotărî să coboare. Nu rămase acolo, deoarece în ambianța portului îl năpădea urîtul, amintindu-i de orfelinatul din Amsterdam, ci hotărî să meargă spre interiorul țării, în căutarea unui loc în care să-și ancoreze tragedia. Cu cîteva luni înainte de declararea celui de-al doilea război mondial, Isaac Nessim sosi căptușit cu dolari la Tuluá în trenul care mergea spre Cartago, scoase capul pe fereastră și, ca împins de o forță milenară pe care-o ținuse ascunsă, hotărî să coboare în această gară.

A doua zi, don Jesús Sarmiento îi cumpără cinci mii de dolari din cei pe care-i ducea în desagii de piele legați la mijloc și-i închirie localul deasupra căruia, după o lună, cînd rafturile fură pline ochi de marfă, scrise cu litere roșii pe fond negru, pe o imensă bucată de tablă : SALONUL EVA. Cumpără o casă pe diagonală cu magazinul, angajă o servitoare neagră și făcînd zilnic plecăciuni, care păreau mai curînd invitații la un dans nupțial, Isaac Nessim deveni personajul necesar al unei Tuluá care încă nici nu-și dădea seama de faptul că o invadase progresul.

Prima dovadă a nefericirii sale o dădu cam pe vremea carnavalului, prilej cu care regină a frumuseții fu aleasă candidata Ruth. În loc să iasă mascat ori să se pună pe băut sau pe dans, așa cum făceau ceilalți bărbați din oraș, din împrejurimi și din ținuturile vecine, Isaac Nessim își închise magazinul și stătu în balconul micuței lui case contemplînd fără să vadă nimic, cu privirea pierdută, puținul care însemna pentru sufletul lui. Fetele veniră să-l invite, ceilalți negustori aproape că încercară să-l scoată cu forța, dar el refuză să-i însoțească. Celor două candidate le dărui banii care i se cerură și poate că aleile parcului Boyacá din Tuluá au fost asfaltate datorită marelui ajutor dat de el. A fost singura persoană pe care cele două candidate o invitară după un timp, cînd Tuluá uitase irepetabila forfotă a carnavalului, ca să le fie naș copiilor lor. Biserica nu permise aceasta, deoarece el nu avea nici o religie, în ciuda faptului că părinții lui fuseseră evrei, dar cei doi copii primiră cele mai mari daruri pe care un naș le-a făcut vreodată.

Generozitatea lui însă nu se oprea aici. Multă lume din Tuluá zicea că don Issac Nessim era nebun de legat, dar adevărul este că generozitatea lui avea ceva exotic. A făcut dovada cu discreție. Fiica lui Zabulón Zorrila, care suferea de cancer al sîngelui, a putut să meargă în Statele Unite, spre uimirea vecinilor, care nu înțelegeau de unde luase paralele laborantul de la farmacia Columbia, care cu greu încasa doi pesos pentru o injecție. Maicile franciscane, a căror grea capelă cu armătură de fier se dărîmase la cutremurul din decembrie, reconstruiră capela din nimic sau din comoara îngropată pe care Tuluá zicea că o aveau, iar cu ceea ce le prisosi cumpărară o sută de pupitre noi pentru colegiu. Tránsito Girón, care ani de zile a umblat în baston, cerînd pomană prietenilor și dușmanilor, ca prin minune nu a mai ieșit să ceară de pomană, în casa ei acoperită cu paie și-au făcut apariția lumina electrică, canalizarea și apa curentă, iar în ziua în care a murit, sicriul și florile au fost aproape identice cu cele a lui Jesús Sarmiento.

Cu toate acestea, sau oamenii din Tuluá nu au bănuit nimic sau niciodată nu au vrut să-i recunoască meritele acestui tainic mecena. Și-au ațintit privirile doar asupra tinerilor lui servitori. Întotdeauna au căutat mijlocul de a-l stigmatiza și mai mult, de a-l face să vadă că păcătuia împotriva firii, că făcea un lucru neîngăduit, că nu respecta regulile de joc ale celorlalți. Orbiți, ridiculizînd la maximum atitudinea lui Isaac Nessim Dayan, nu văzură un act

de generozitate în aceea că fiecare dintre băieții care stăteau pe lîngă el cîteva luni aveau, în cele din urmă, magazinul lor sau se îmbrăcau cum puține persoane puteau fi văzute duminica în parcul Boyacá. De multe ori, și-au bătut atît de mult joc de el, încît, dacă nu ar fi avut acea nemaiîntîlnită rezistență la reproșuri și jigniri, ar fi ajuns sau să se sinucidă sau să-i omoare pe toți.

În acele zile de violență, în care morții apăruți în zori erau tot atît de numeroși ca furnicile care-i devorau, Isaac Nessim, care, fiind străin, nu era nici liberal și nici conservator, nu se amestecă, iar cînd vreunul din indivizii suspecți ai lui León María se ducea după ajutorul din care trăiau, el le dădea tot atîția bani cît dăduse gherilelor liberale ale lui Ansermanuevo. Ambii foloseau arma preferată : dacă nu ne ajută ca să ne cumpărăm arme, dăm foc magazinului. În cele din urmă, ajutorul a devenit lunar, așa cum s-a întîmplat față de mulți alții din Tuluá. Deși și unii și alții îi știau boala lui Isaac Nessim, nici unul nu s-a dovedit suficient de abil pentru a-l șantaja. Alvaro Henao, care înainte de a-și face rost de microbuz — cu care acum transportă pelerini — trăia în aerul viciat al parcului Bolívar, încercă într-o noapte să-l șantajeze. Atunci, olandezul se înfurie. Gol, cu un băț în mînă și țipînd, îl dădu pe Alvaro Henao pe ușă afară. Abia dacă-i lăsă timp să-și ia hăinuțele în mînă. „Pe mine nimeni încasează, tot Tuluá știe meteahna mea !“ Alvaro Henao și atîția alții care au încercat

să-l șantajeze s-au lovit de propria lor imprudență. Tuluá însă, care nu vroia să-l stoarcă de bani, ci doar să-l ridiculizeze, să-și bată joc de veleitățile lui și să-i amărască și mai mult viața, și așa destul de amară încă de pe vremea copilăriei trăite la Amsterdam, continua să inventeze tot felul de lucruri ca să-l prindă în gheare.

Nu exita grup de băieți în parcul Boyacá — și din doi în doi ani grupurile de băieți se schimbau — care să nu pună la cale să cumpere ceva de la Salonul Eva pentru a-l înșela pe evreu. De multe ori, au încercat să-i șterpelească cîte ceva, dar cel de-al șaselea simț al lui l-a prevenit la timp și, folosindu-se de un vicleșug sau de altul, ori făcînd pe prostul, reușise să nu cadă în cursă.

Boala sufletească ce-l apăsa părea să nu aibă leac. Lumea îl înțelese și, deși încă mai existau povești și anecdote pe seama micilor lui aventuri, nu-l mai privea cu dispreț, ci cu milă.

În fiecare dimineață deschidea fereastra camerei în speranța că pentru el asta era ultima zi. În fiecare seară o închidea sigur că nu-l vor mai apuca zorile. Dar cum, în fond, păstra o foarte veche iluzie de a fi normal, iluzie cu care o înlocui pe cea de-a întîlni adonisul, supraviețui destui ani, în ciuda faptului că fiecare dimineață și fiecare noapte erau un martiriu pentru cel ce fusese altădată.

Cam pe vremea aceea, începu să se gîndească să meargă la cei doi cretini.

V

SATISFACȚIA CE SE PUTEA CITI pe chipul Marcianitei Barona atunci cînd Nemesio Rodríguez, căpitan de război, inginer absolvent al Școlii de Mine din Medellín și constructor al Căii Ferate a Pacificului, trecu pe lîngă ea pe peronul gării și se opri să o privească fu aproape la fel de mare ca cea pe care-o simți în ziua cînd, pentru prima oară, își așezase masa în fața ușii sacristiei bisericii San Bartolomé.

Ea, nebotezată și care în viața ei nu călcase pragul unei biserici, deoarece rarele ori cînd doña Manuela mergea la lăcașul sfînt se ducea singură, hotărî dintr-o dată că bazarul avea să fie mijlocul de unire cu această biserică și cu acești sfinți pe care niciodată nu fusese învățată să-i privească. Nu-l așeză în atriu, deoarece înclinația ei către izolare o împiedica s-o facă. Nu se gîndi că-i nebotezată, căci aceasta n-o știa nici ea, nici preotul, nici multă lume din Tuluá, care dăduse uitării întîmplarea ; se gîndi doar că la sacristie vor veni să cumpere doar cei care cu adevărat vroiau să

ajute cultul și nu cei atrași de cei cincisprezece ani ai săi.

Apelă la Blanquita Lozano să intervină pe lîngă paroh, iar acesta, netrecîndu-i prin minte că-i deschide larg porțile fiicei unuia dintre predecesorii săi, îi acordă tot sprijinul. Marcianita nu vru să profite, astfel încît își aduse de acasă și masă, și față de masă, și scaun. Puse pur și simplu masa pe peronul sacristiei și, așezată pe scaun sau stînd în picioare lîngă premii, începu să vîndă bilete pentru tombola bazarului. Primele premii pe care le puse fură din propriul său buzunar. Cu timpul, iar bazarul îl făcea în fiecare duminică, cu excepția Duminicii Floriilor, strînse premii de la doamnele care-i comandau broderii sau cumpărau de la ea iasomie. Sosea la ora nouă dimineața. Pentru cei ce mergeau la liturghia cea mare, biletele erau întotdeauna pregătite. Cu toate acestea, cel mai mult vindea înainte de liturghia de unsprezece. Veneau să cumpere și fostele ei colege de la școala Luisitei Tascón, Toño și Inesita González împreună cu nelipsita Aminta, Nina, care începuse să se îngrașe peste măsură, precum și mulți bărbați din Tuluá, care, cunoscîndu-i originea și dibăcia mamei sale, îi cumpărau biletele cu intenții libidinoase. Pe toți îi servea cu aceeași simpatie, iar la douăsprezece și un sfert, cînd pe străzile din Tuluá nu mai rămîneau decît cîinii și bețivanii de duminică, se apuca să-și strîngă masa și scaunul, băga într-un cufăr al părintelui Tascón premiile care nu ieșiseră cîștigătoare și la

masa din sufragerie începea să-și numere banii, pe care lunea, la ora opt dimineața, îi trimitea parohului, într-un plic pe care scria cu caractere gotice „Pentru reverența sa părintele Phanor Terán“. Acolo mergea cîștigul obținut din vînzarea biletelor de tombolă, precum și un supliment pe care îl adăuga în plic pe tăcute, pentru a mări minusculul beneficiu. Niciodată nu s-a dus la casa parohială și niciodată nu a schimbat cu parohul mai mult de patru-cinci cuvinte pe cînd el intra în sacristie, iar ea, ocupată, continua să-și vadă biletele sau să așeze premiile pe masă. Cum nu mergea la slujbă, cum în nici un an nu se spovedea, cum nu apărea la procesiuni, lucru pe care părintele îl remarcă în cele din urmă, Marcianita Barona apăru în ochii oamenilor din Tuluá drept o călugăriță cernită ce nu se uita la bărbați, nu răspundea avansurilor care i se făceau, dar care nu rămase fată bătrînă, în ciuda faptului că-și avea bazarul în ușa sacristiei bisericii parohiale.

Doña Manuela nu i-a spus cine era tatăl ei, iar cînd ultima marți din lună a trecut și a mai trecut și marțea lunii următoare și mandatul care întotdeauna sosea de la Cartagena — ca cea din urmă legătură a bărbatului care-și construise viața pe cea a unei fiice pe care niciodată nu a cunoscut-o și nici nu a ținut-o în brațele sale — nu a mai sosit, Manuela Barona, sprijinită în bastonul ei și scuipînd la fel ca în noaptea plină de sulf, se îmbrăcă în

negru de sus pînă jos și-și făcu apariția în biroul parohului, singură, cerîndu-i să facă o slujbă pentru sufletul părintelui Severo Tascón, fostul paroh al orașului Tuluá, mort la Cartagena de Indias cu cîteva zile înainte de a fi împlinit vîrsta de șaptezeci și trei de ani.

Chestiunea, dacă ar fi rămas doar între paroh și ea, s-ar fi terminat aici, dar cum ea își purtă cu mare ostentație veșmintele negre, iar pentru slujbă bătură atîtea clopote și biserica fu împodobită cu atîta iasomie — poate pentru a-i aminti mortului mireasma care îl înnebunise —, Tuluá, noii și vechii ei locuitori aflară din gura celor mai în vîrstă povestea nașterii Marcianitei. Doña Manuela se umflă în pene și, deși nu-și luă fiica la biserică, nici măcar cu acest prilej Marcianita nu intră în biserica San Bartolomé, ținuta sa demnă și plină de reculegere fu atît de asemănătoare cu cea a unei văduve, încît, în cele din urmă, i se prezentară condoleanțe, iar în duminica următoare bazarul de la sacristie nu mai prididea cu vînzarea biletelor și înmînarea cîștigurilor. Ca o ultimă compensație a unui oraș care a disprețuit-o pe cea care nu purta vina de a se fi născut, vînzarea la bazar atinse asemenea proporții cum avea să se întîmple numai în ultimele zile ale existenței sale.

Iasomia nu s-a mai putut vinde timp de mai multe săptămîni, deoarece tufele rămăseseră goale ca urmare a ruperii atîtor flori pentru liturghia de la San Bartolomé. Mandatul nu a mai sosit, iar doña Manuela privi cam cruciș

situația. Nu-i spuse nimic Marcianitei, dar Marcianita observă, iar în lunea în care trimise banii parohului, în loc să mărească suma cu darul obișnuit din partea sa, opri pentru ea darul și nici parohul nu observă, nici altcineva deoarece banii adunați erau atît de mulți, încît însăși Marcianita, care în viața ei nu se speriase de nimic, simți că tremură în acea după-amiază de duminică în care goli borcanele de monede și buzunarele șorțului și se făcuse ceasul șase seara și ea încă nu terminase de numărat banii.

Banii ajunseră patru săptămîni. În cea de-a cincea, putură să vîndă trei duzine de iasomie. În cea de-a șasea, făcură o jumătate de duzină de *manjarblanco*. În cea de-a șaptea, mîinile Marcianitei aproape că sîngerau din pricină că accelerase ritmul cusutului. Economia lor se dovedea atît de precară, obișnuite cum erau cu mandatul lunar și cu vînzarea zilnică a florilor, încît, cînd în cea de-a șaptea săptămînă simțiră foamea și Manuela Barona o privi pe Marcianita, nici una nu avu nevoie să spună pe față ceea ce gîndea și, făcînd prăjituri sau cosînd fără întrerupere, cele două femei supraviețuiră încă cincisprezece zile, cînd, pe la amiază, cu o încetineală care abia se distingea în zăduful străzilor orașului Tuluá, sosi funcționarul de la căile ferate și întrebă de doña Manuela Barona. Pe peronul gării și pe numele său sosise un transport de cufere vechi expediate din Cartagena, precum și o scrisoare. În scrisoare nu se spuneau decît lu-

crurile obișnuite. În cufere, podoabe, portrete, caiete vechi și ceva care le izbăvi pentru totdeauna : o cutie plină cu bucăți de aur, fiecare cîntărind cîte o uncie, alături de care se afla o notiță scrisă de mînă, mîna tremurîndă a cuiva care, de departe, se mărturisea, poate plin de căință, ca fiind tatăl Marcianitei.

Doña Manuela nu făcu caz de cufere. Cum numele expeditorului nu era precizat, iar de la Cartagena îi soseau uneori prin Buenaventura cutii mari cu mărfuri sau pînză de cusut, cei ce văzură cuferele pe peron, cînd doña Manuela se duse să le ia în primire, crezură orice, în afară de faptul că acestea constituiau moștenirea părintelui Tascón. În ziua aceea Marcianita a simțit probabil că între tatăl său și ea exista o legătură veșnică, dar cum în casă nu se vorbea nimic, a continuat să coase sau să îngrijească iasomia, nefăcînd nici un comentariu, luînd viața așa cum era, neîncetinindu-și nici măcar ritmul lucrului. Doña Manuela vîndu cîteva uncii de aur, bani cu care, pe numele Marcianitei, cumpără casa La Rivera pe drumul spre Pichacho, imediat după curba unde locuiau doamnele Ruíz. După șase luni, și pentru ca lumea să nu intre la bănuieli, cumpără patru *plazas* [1] și jumătate alături de casă. Semănă jumătate din teren cu iasomie și începu să-și părăsească casa din parcul Boyacá. Marcianita termină mutatul. Transplantă iasomia, cără numeroasele cufere și, în cele din urmă, se mută și ea. Pînă la sosirea lui Nemesio Rodríguez nu vîndură casa din parc, dar coborau în Tuluá numai duminicile, pentru bazarul de la sacristie și pentru ca să-și facă plimbarea pe peronul gării în așteptarea trenului de prînz, care, pe vremea aceea, își schimbase orarul și venea în fiecare zi la ora trei după-amiaza. Pe una din servitoarele din casă o însărcinară cu vînzarea florilor. Semănară legume pe restul terenului și, cu ajutorul acestora și cu vînzarea a cîte unei uncii de aur o dată la șase luni, Marcianita se lăsă de brodat, mai broda doar foarte rar și atunci numai dacă avea o obligație imposibil de evitat. Închisă complet în sihăstria ei suburbană, adoptă formele de viață ale călugăriței cum, încă din fragedă copilărie, Tuluá îi prezisese că avea să fie. Se îmbrăca în culori tari și modele demodate. Refuza vizita oricărui bărbat, iar în ziua în care cineva insistă peste măsură, se putu vedea că Marcianita nu era dispusă la așa ceva.

Îndrăznețul fu Bernardo Cardona. Cam pe vremea cînd cumpărau La Rivera, el începu să se plimbe prin fața porții casei din parcul Boyacá. Ocupată cum era în La Rivera cu creșterea celor doi tatu, cu cultivarea legumelor și cu grija deosebită ce-o acorda iasomiei, el o aștepta duminicile și, mergînd în urma ei, la numai patru sau cinci pași, nu o slăbea o clipă din ochi în timpul plimbării spre gară și

1 Veche măsură de suprafață în Columbia, o *plaza* echivalînd cu 2 500 m².

pe peron pînă la sosirea trenului. Întotdeauna s-a simțit neliniștit, deoarece, dacă ele mergeau duminicile să asiste la sosirea trenului, o făceau pentru că așteptau ceva, iar el trebuia să fie prevăzător. Dar cum trecură mai multe duminici și nimeni nu sosi, iar el era deja desperat de atîta urmărire, începu să le iasă în întîmpinare la La Rivera, amărît de faptul că nu putuse micșora distanța dintre ei decît pînă la trei pași. Ducea în mînă un buchet de flori, purta frizură dată cu briantină, mirosea a smirnă și era dispus să aștepte și trei ceasuri. Servitoarele nu-l lăsară să intre, iar Marcianita nici atît. Cînd sosi, îl privi ca o aristocrată pe cerșetor, o trezi din transă pe mama sa, apucînd-o de braț, iar florile pe care Bernardo Cardona le pusese tremurînd în fața ușii, le dădu să le mănînce celor doi tatu.

La miezul nopții, după ce șase ore neîntrerupt băuse rachiu, Bernardo Cardona apăru în casa din La Rivera în fruntea unor cîntăreți de serenade, cu statura sa fulminantă și afișînd o demnitate de ginerică în ziua nunții. Marcianita probabil mirosise ceva ori presimțise cu dibăcie, deoarece el nici nu apucase bine să înceapă că ea le și deschise ușile casei, îi invită înăuntru pe muzicieni, îi servi cu vin negru și le ascultă cîntecele. Bernardo Cardona nu știa dacă ceea ce se întîmpla era adevărat ori pură iluzie ca urmare a rachiului băut. Așezat în unul din fotoliile Manuelei Barona privea, privea și nu se mai sătura privind. Nu spunea nici un cuvînt, nu-i venea nici o idee.

Poate că din această cauză îl luară prin surprindere strigătele Marcianitei. Își ațintí privirea asupra ei, ceea ce fu de ajuns pentru a-i potoli tirania. Apoi, îi întinse mîna și-și împletiră degetele. Marcianita nu mai suportă și, strigîndu-i slăbănog prăpădit, probabil că te-ai culcat cu toate curvele din cartier, dar pe mine n-ai să mă atingi nici măcar cu un deget, îi făcu vînt pe ușă. Urmărit de parfumul iasomiei care venise în ajutor la strigătele stăpînei, beat cum era căzu în brînci înainte de a ajunge la poartă și, crezînd că vede prin aer fantoame, se cățără pe prima cracă a tamarinului. Stătu acolo toată noaptea. Cele unsprezece fantome nu se mișcară de sub copac, muzicanții dădură bir cu fugiții, lăsîndu-l singur, iar el nu încercă să coboare. Marcianita stinse lumina în camera ei cam pe la ora două noaptea. Timp de o oră continuă să stea înarmată cu o pușcă cu două țevi, presupunînd că nebunul avea să insiste. Cînd crezu că neobrăzatul plecase, se duse la culcare. Bernardo Cardona nu putu să coboare din copac pînă la șase dimineața, după ce-i trecu beția, iar fantomele se împrăștiară odată cu lumina zilei, inofensive precum fuseseră toată noaptea. Avea picioarele anchilozate, mîinile găurite și spinarea atît de cocoșată, încît multe zile după aceea nu-și putu îndrepta corpul lui de uriaș. Prin el, Marcianita avea confirmarea presimțirii ei, cum că bărbații din Tuluá o urmăreau doar ca să se culce cu ea. Își lungi îmbrăcămintea cu încă doi centimetri și începu să se poarte numai în alb. Își acoperea

capul cu tocă de împărăteasă persană ca o învățătoare din filmele franțuzești. Continuă să vindă bilete de tombolă la bazar, trimițîndu-i banii în fiecare luni părintelui Terán, să cultive iasomie în vederea vînzării, să crească perechea de tatu ca să se distreze și să cultive zarzavaturi ca să aibă ce mînca. Începu să brodeze o nesfîrșită față de masă pentru nepoții săi, nu mai dădu curs nici celor mai urgente cereri care-o obligau să revină la vechea ei meserie, iar celui care încercă îi răspunse că avea un contract cu catedrala din Palmira pentru a broda îmbrăcămintea sfinților din Săptămîna Mare. Nu mai broda decît la interminabila față de masă. Își împodobi casa acoperind mese și umplînd vitrine cu podoabele pe care le brodase și pe care nici o biserică nu le cumpăra. Nu lăsă în cuferele cu naftalină nimic altceva decît podoabele părintelui Tascón, ba chiar de multe ori se părea că tocmai pe acestea le tot schimba în vitrine și pe mese. O uită pe doña Manuela așezată pe scaunul său și numai duminicile după-amiaza, după bazar, ieșea la braț cu ea pînă la gară, se plimbau pe peron și așteptau trenul. Întotdeauna își puseseră speranța în locomotiva care te asurzea cu fluieratul ei, iar cînd Nemesio Rodríguez, aghiotant al președintelui Reyes, căpitan în războiul de două mii de zile, inginer absolvent al Școlii de Mine și constructor al Căii Ferate a Pacificului, coborî în duminica aceea, numai Marcianita simți o răscolire în adîncul ființei sale plină de vitalitate.

Privind coborîrea pasagerilor și a valizelor, doña Manuela continua să aștepte și nu observă nici chipul fiicei sale, nici pe bărbatul care coborîse din tren. Continua să aștepte plină de speranțe. La fel și Marcianita, dar acum din altă pricină. Le părură eterne minutele scurse între momentul în care Nemesio Rodríguez coborîse din tren și stătuse să-și aștepte bagajele lîngă ușa vagonului și cel în care trecu prin dreptul lor, iar parfumul de iasomie invadă peronul gării. Doña Manuela observă acest lucru, dar imediat dădu vina pe poșeta ei înțesată cu esențe aromatice. Nu putu nici să accepte și nici să înțeleagă că fiica ei se afla în transă. Dacă ar fi făcut-o, poate că ar fi înțeles în acest moment modul de a proceda al fiicei sale și ar fi surprins-o o asemenea atitudine ciudată pe care o adoptase. Dar cum nu o făcu și nici nu se osteni să înțeleagă, din duminica aceea viața din La Rivera și, poate, din orașul Tuluá, care, în miopia lui, nu calculă consecințele, se schimbă radical, luă o întorsătură de o sută optzeci de grade, începu să meargă înapoi pe firul pe care, în cele din urmă, se întîlni cu părintele Tascón, cu doña Manuela și Marcianita nou-născută.

Nemesio Rodríguez nu se lăsă tulburat nici în după-amiaza aceea, nici în multele nopți în care fu înțepat rău de tot, căci în duminica în care sosise la Tuluá era obosit de viață și hotărît să înceapă o viață nouă, iar în alte zile atribui atît de ciudatul rău nenumăratelor după-amieze pe care le petrecuse în soare cu

teodolitul în mînă, trasînd linia de cale ferată dintre Buenaventura și Cartago. Sosise ca inginer măsurător de canale de irigație, dar don Jesús Sarmiento, coana Paulina și mama lui Toño și a Inesitei Gónzalez apreciară că-i bun nu numai pentru asta, ci să le și facă.

Pe Marcianita n-o cunoscu pînă în ziua în care urcă să vorbească cu doña Manuela. În clipa aceea luă sfîrșit suprasolicitarea la care Marcianita se supusese zi de zi, lună de lună, îmbrăcată în lungul ei halat alb, încălcînd tradiții și obiceiuri, dar apărînd în ochii tuluenilor drept călugărița care avea să devină într-o zi. Marcianita sosea în parcul Boyacá în fiecare dimineață, foarte devreme, la șapte, înainte ca Nemesio să iasă să măsoare canalele și șanțurile familiei Sarmiento. Cîteodată, venea cu iasomie, alteori nu, dar de luni pînă vineri fu văzută pe străzile orașului Tuluá. Nimeni nu bănui și nici nu căută vreo explicație anticipată ; Marcianita cobora în Tuluá în continuare.

Nemesio Rodríguez nu urcă în La Rivera pentru a o vizita pe fiica Manuelei Barona. Urcă, deoarece, în calitate de constructor al marelui canal care mergea de la cordilieră la Río Cauca, colectînd și rîul din Tuluá, trebuia să discute cu toți beneficiarii, iar La Rivera se afla foarte aproape de locul în care trebuia făcută priza de apă. La o distanță de numai trei *cuadras*[1] de brazdele cu iasomie ale Marcianitei, Nemesio Rodríguez avea să amenajeze un stă-

1 Măsură de lungime egală cu 100—130 de metri.

vilar, care pînă se termina de construit putea la fiecare creștere a apelor să aducă prejudicii doñei Manuela. Îi explică acest lucru minuțios, cu o oarecare maliție de care doña Manuela, scuipînd mereu, își dădu seama, dar nu vru să accepte ideea. Hotărîse să se mute aici din Tuluá pentru a găsi liniștea și nu era să depindă ea de ce spuneau amărîții ăștia de oameni care făceau lucrările și, cu atît mai puțin, să trăiască rugîndu-se la toți sfinții ca rîul să nu crească și să nu-i inunde casa. Marcianita își dădu seama, înțelese în adîncul prostiei sale, și Nemesio Rodríguez încă nu plecase și ea încă nu-și terminase bine de pregătit poțiunile ce avea să i le dea să le bea că-și și făcu apariția cu tava în mînă. Aducea sirop de zmeură amestecat cu fruct de goiavă, *quereme*[1] și altele, precum și pesmeciori englezești. Inima îi bătu din nou la fel de tare ca în ziua aceea la gară, dar, reușind să se stăpînească sau nu, bău sirop de zmeură împreună cu inginerul. Nu-l slăbi din ochi, încercă să-i vorbească în gînd, așa cum întotdeauna îi plăcuse să facă cu tufele de iasomie și cu cei doi tatu, îi povesti despre noile prietenii din Tuluá și, după zece zile, în tăcere — căci ei nimeni nu-i dadea dreptate în întîmplările ei — primi prima scrisoarea, prima dovadă că *quereme* își făcuse efectul.

1 Plantă medicinală, frecventă în Columbia, foarte populară pentru parfumul său, care se intensifică atunci cînd floarea se usucă, precum și pentru proprietatea ce i se atribuie de a atrage persoana iubită.

Nu răspunse. O arse în cuptorul de la bucătărie. Așteptă să sosească a doua, a treia, a patra, iar cînd sosi a cincea îi scrise o neînsemnată carte poștală. Nu spunea nimic deosebit, abia dacă mulțumea. I-o înmînă personal, într-o dimineață pe cînd cobora cu brațele pline cu iasomie, iar el era cu teodolitul pentru măsuratul canalelor.

Stăvilarul îl construiră trei *cuadras* mai sus, pe locul acareturilor coanei Paulina Sarmiento, care pînă și în La Rivera le deveni în cele din urmă vecină. El nu-și trădă nici un sentiment și chiar cînd ea recunoscu motivul palpitațiilor pe care le avea, el făcu totul într-un mod atît de elegant și discret, încît orașul Tuluá nu se putu gîndi că între viitoarea călugăriță a doñei Manuela Barona și inginerul constructor de căi ferate și căpitan în războiul armatelor liberale din Palonegro se făurea cea mai capricioasă și mai deconcertantă iubire din cîte se văzuseră în viața sa citadină.

Chiar și doña Manuela își dădu seama cu întîrziere. Marcianita începu să-i facă acesteia primele ei confidențe de îndrăgostită. Cosîndu-și rochiile albe și lungi, cultivînd iasomia sau hrănindu-i pe cei doi tatu, se frămînta și șovăia în ce privea pașii următori. Simula în continuare față de tulueni viitoarea profesie de călugăriță, iar față de doña Manuela doar în treacăt. Nimănui nu povesti despre iubirea și dorințele ei, iar cînd, între două accese de scuipat, mama ei observă că în sufletul fiicei sale se petrecea ceva, Marcianita dădu vina

pe cei doi tatu bătrîni care și muriră pe vremea aceea. Continua să primească scrisori în fiecare vineri. Răspundea duminica. Îl vedea fugitiv miercurea și sîmbăta, cînd sosea cu brațul de iasomie. Se priveau în ochi, nu-și spuneau nici un cuvînt. Nu aveau nevoie. Nemesio se plimba pe potecile și cîmpiile măsurătorilor lui într-o comunicare perfectă cu iubita. Dacă încerca s-o dea uitării, imediat apărea înțepătura dureroasă care-l străbătea din cap pînă în picioare. Înțepătura îl readucea pe unda Marcianitei. Niciodată nu i-o atribuise ei, dar cînd consideră că trecuse deja prea mult timp, se întoarse la casa La Rivera și, cu o voce aproape tremurătoare, îi ceru doñei Manuela consimțămîntul să-i facă vizite fiicei sale.

În clipa în care sosi în holul căsuței cu iasomie, trecuseră doi ani și trei luni din ziua în care Marcianita îi dăduse căpitanului Nemesio Rodríguez să bea sirop de zmeură. Marcianita știa asta și stătea în așteptare. După douăzeci și șapte de luni, se îndrepta spre ea ca mînat de un imbold. După treizeci și nouă, avea s-o ceară în căsătorie, Tuluá avea să rîdă aflînd asta, iar ea, demnă și furioasă, nu știu niciodată cum era, de fapt, îi ceru un răgaz special. De data aceasta fu categorică. „Am comandat tortul la Londra“, îi spuse el, temător și speriat ca nu cumva să se strice tortul, care sosise în după-amiaza anterioară la gară. Avea șapte etaje, iar în vîrf o păpușă de aluat dulce ținînd de mînă o alta, mirele. I-l descrise în amănunțime, descriere care par-

că era o fotografie intimă a tortului sosit după patru luni de călătorie. Marcianita nu se lăsă impresionată. Începînd din ziua aceea, timp de patru ani de zile găsi cîte un răspuns potrivit pentru ca tortul să nu poată fi tăiat. El continua să măsoare canale, să construiască prize de apă și să facă o avere apreciabilă, dar secretă, din leafa pe care-o primea și din ceea ce i se plătea ca pensie de la căile ferate. Nu mai comandă alte torturi la Londra, deoarece pe etichetă se dădeau asigurări că durează șapte ani, nouă luni și unsprezece zile.

Aproape că se împlineau acești ani. Între timp, Tuluá continuă să-și bată joc de Nemesio Rodríguez și să presupună că Marcianita Barona va intra la mănăstirea maicilor concepționiste. Nu mai cobora decît sîmbăta și asta pentru a-l întîlni numai cîte zece minute, la ora nouă dimineața, în casa de lîngă parcul Boyacá. Scrisorile continuau să se ducă și să vină, iar dragostea să se păstreze pe baza unor epistole politicoase. În cea pe care-o trimitea lunea, trata mereu aceeași temă, moartea. În cea de marțea, răspundea la chestiunile din săptămîna anterioară. Miercurea și joia nu-și scriau, vinerea vorbeau despre întîlnirea de sîmbătă, iar sîmbăta, cînd se întîlneau, vorbeau despre orice, numai despre căsătorie, nu. El niciodată nu i-a făcut propunerea verbal, ci numai prin scrisori. Pentru a-i răspunde, ea niciodată nu a folosit creionul. În cele zece minute din fiecare sîmbătă, timp de șapte ani și jumătate cît a durat logodna, ea ori îi răspundea că nu, iar el încrunta din sprîncene, lăsa să-i cadă jos o batistă și se îndepărta cu coada între picioare, ori, tot ea, făcea planuri despre nevoia imperioasă de a da o petrecere cu multe dulciuri și prăjituri, asemeni celei de la prima comuniune, pe care nu-i dăduseră voie s-o facă.

Cînd Manuela Barona sosi la Restaurantul Bila Roșie și-i comandă Barbaritei Lozano de Aramburu șaizeci de tacîmuri pentru a doua zi la prînz, iar Rosauritei Jiménez îi ceru să urce pînă la La Rivera și să taie cea mai frumoasă iasomie, Tuluá gemu și murmură pînă la miezul nopții, gîndindu-se cum avea Marcianita să fie la ora adevărului. Cu halatele ei albe, foarte lungi, destul de mult peste genunchi, vînzînd în fiecare duminică bilete de tombolă în ușa sacristiei, era imposibil să ți-o imaginezi altfel. În ce-l privea pe Nemesio Rodríguez, bătrîn încăpățînat cum nu mai existase nici unul din cîți veniseră la Tuluá, în cele din urmă lumea se obișnui cu secretul său, fiind preocupată doar să afle unde-și păstra cantitatea de bani mereu în creștere pe care o încasa pentru munca sa. Nimeni nu credea că, în cele din urmă, avea să se căsătorească cu Marcianita. Nici ea nu era făcută pentru căsătorie, nici el nu era omul care să devină soțul unei astfel de călugărițe. Paulina Sarmiento, destul de bătrînă, dar tot cocoțată în jeep-ul său pentru a vinde lapte la ora cinci dimineața, nu se gîndi la asta, în schimb simți din nou acea nevoie pe care, zi de zi, aproape

tot timpul o păstrase în prodigioasa cutie a memoriei sale. Abia în după-amiaza aceasta află Tuluá că Marcianita Barona avea să se căsătorească a doua zi și ca în casa din parcul Boyacá sosise tortul păstrat de Nemesio Rodríguez timp de șapte ani, nouă luni și trei zile, precum și că acesta, îmbrăcat în uniforma de căpitan de război, își probase pantofi noi în magazinul lui Nessim, răsfoise toate arhivele notariatului și chiar și pe cele din casa parohială. Fac o cercetare, îi spuse Auritei Arias, secretara parohului, pe cînd cobora din rafturi tot felul de cărți, negăsind nicăieri ceea ce căuta și ce-l adusese aici. Plecă aproape pe înserate, se duse la el acasă și, pentru prima oară în mulții ani din urmă, nu dormi, ci așteptă să se facă ora unsprezece dimineața, aceasta fiind duminica în care Marcianita Barona avea să se căsătorească cu căpitanul Nemesio Rodríguez de León.

Dimineața îl găsi la biserica San Bartolomé. Pentru a nu-și pierde locul privilegiat în primul rînd, ascultă liturghia de ora nouă și binecuvîntarea de Ave Maria. Cum nu știa nici una din multele rugăciuni pe care bătrînele credincioase le bolboroseau între o liturghie și alta (pentru că în viața lui nu avusese timp decît pentru a învăța cum să facă bani), stătea și doar asculta. Încerca să-și aducă cît mai bine aminte frazele pe care le învățase pentru momentul în care părintele avea să-i întrebe pe credincioșii săi dacă exista vreun impediment, iar dacă uita ceva, o lua de la cap, privea cu atenție numărul certificatului de la notariat și începea din nou.

Doña Manuela petrecuse ziua din ajun într-un mod cu totul deosebit. Căsătoria în sine o interesa foarte puțin. Partea obiectivă și importantă pentru ea era petrecerea care trebuia s-o dea celor cincizeci de invitați, să pună la punct cîteva amănunte oficiale odată ce avea să aibă actele în mînă și, în sfîrșit, să se răzbune pe tulueni. Trecuseră mulți ani peste ea și, deși continua să scuipe din belșug, bastonul era pentru ea un sprijin absolut de neînlocuit. Lipsa de mișcare, vînzarea unciilor de aur și îndemînarea mîinilor Marcianitei îi oferiră liniște, dar o lipsiră de bucuria supremă pentru care cu desperare luptase să n-o piardă pe vremea cînd părintele Tascón o părăsise, lăsînd-o în așteptarea nașterii blestemate.

Puse să fie tăiate cele mai frumoase crengi de iasomie, aranjă casa de lîngă parc cu o minuțiozitate de călugăriță vicentină, întinse covoarele decorative care sosiseră în cuferele părintelui Tascón, arse tămîie prin toate colțurile casei, așeză scaunul de răchită al transformărilor sale în locul dorit de ea, aranjă mobilele în sufragerie, închirie patruzeci de scaune și șase mese de la Barul Central și așteptă ziua următoare ca și cum ceea ce începuse să intuiască ar fi fost ceva foarte normal și nu un adevărat scandal pentru Tuluá. Fusese credincioasă poruncii naturii, îndeplinea cu exactitate toate canoanele și, respectîndu-le ca atare, în mintea ei nu încăpuse nici un gînd rău sau

o încercare premeditată de răzbunare la care se vedea inconștient îndemnată din motive extraterestre. Dacă pentru Paulina Sarmiento fiecare minut care se scurgea înainte ca ceasul să bată ora unsprezece era un prilej ca să-și rememoreze ceea ce avea să recite în fața tuluenilor adunați în biserica San Bartolomé, pentru ea fiecare minut care trecea o apropia de scopul dorit, îndepărtat cu mulți ani în urmă, dar acum regăsit, în jurul tortului ani de-a rîndul păstrat în așteptarea unui cuțit care să-l taie. Unicul lucru care-o preocupă fu cuțitul. Restul fusese prevăzut de Barbarita Lozano sau de Rosaurita Jiménez. Ceremonia n-o privea pe ea, ci pe Nemesio Rodríguez, căpitan de război. Nici musafirii nu erau de resortul ei. Cei doi frați ai constructorului de la Calea Ferată a Pacificului se instalaseră la hotelul coanei Benilda. Acolo aveau tot ce le trebuia. Poate că din pricina lor Paulina Sarmiento își recunoscu greșeala în care avea să cadă cînd era aproape să bată ora unsprezece dimineața, iar ea vorbea fără întrerupere, repetînd cuvînt cu cuvînt ceea ce avea să răspundă în fața întregului oraș Tuluá adunat în biserica San Bartolomé, cînd părintele Phanor avea să întrebe ceremonios : „Există cineva dintre cei prezenți care să aibă știință despre vreun impediment pentru ca această pereche să nu se poată uni prin legătura sfîntă a căsătoriei ?“

Cei doi frați eleganți, îmbrăcați aproape identic, ieșiră agale din hotelul coanei Benilda. Cei ce-i văzură trecînd fură mai îngroziți decît

părintele Phanor Terán, care stătea și aștepta în biroul parohial atît de anunțata vizită a Marcianitei Barona pentru demersurile prematrimoniale. Cum nu cunoșteau pe nimeni, nu salutară pe nimeni. Traversară parcul din fața librăriei lui don Marcial îndreptîndu-se spre notariat, dar, mai întîi, trecură pe-acasă pe la logodnică. Aici, îmbrăcat în negru, cu gulerul apretat și lavalieră de mătase, Nemesio Rodríguez de León, aghiotant al președintelui Reyes, constructor la Calea Ferată a Pacificului și căpitan al forțelor liberale din Palonegro ținea în mînă singurul mesaj pe care-l primise, din partea văduvei generalului Uribe Uribe, de altfel singura persoană pe care o informase despre căsătoria sa.

Tuluá se adunase la ferestrele casei din parc, la colțul străzii lui don Carlos Materón, pe peronul din fața casei lui don Marcial și chiar în fața ușii primăriei. În biserica San Bartolamé nu aveai loc nici să arunci un ac. În primul rînd de bănci, Paulina Sarmiento, repetînd în gînd tot ce avea să denunțe în fața unui oraș care nu mai avea nici urmă de conștiință, care-și uitase condamnarea eternă. Pe aleile din parc se aflau ceilalți, cei mai tineri sau mai îndrăzneți, care vroiau să fie mai aproape, ca să vadă totul. Aurita Arias, care o jumătate de oră mai tîrziu avea să-l ajute pe părintele Phanor să-și revină din leșin, descrise atmosfera ca fiind aproape identică cu cea de la sosirea de la Ibagué a doctorului Uribe, după ce renunțase la candidatura la președinție. Toți

atenți, dar temători. Nemesio Rodríguez, poate mai mult ca oricare dintre ei toți. Cu mapa cu acte în mînă, privirea ațintită asupra doñei Manuela și a bastonului său, aștepta să se scurgă minutele în fața porții casei soacrei sale, pe care ieși exact la ora unsprezece — cînd Paulina Sarmiento aproape că începuse să piardă socoteala minutelor și s-o cuprindă desperarea, pe care, în cele din urmă, i-o comunică și părintelui Phaenor — însoțit de Marcianita Barona a sa, complet îmbrăcată în roz, ca și cum la această vîrstă ar fi mers să-și sărbătorească prima comuniune, și nu căsătoria.

După un minut, clopotele de la San Bartolomé bătură din nou ora. Frații lui Nemesio Rodríguez se priviră mirați. Tuluá fierbea. Nu fiindcă ceasul repeta ora — poate ca să le dea timp pentru a traversa parcul —, ci deoarece căpitanul din armatele liberale de la Palonegro și logodnica acestuia, fiica diavolului pentru Paulina Sarmiento și concetățenii săi, se îndreptară către notariat și nu către biserica parohială. Nacianceno și Aristóbulo Rodríguez de León, pe de o parte, José Antonio González, sosit special de la Laussane în vederea căsătoriei, doña Luisa White de Uribe, poate ca reprezentantă a liberalilor, toți majori, primii locuitori ai capitalei Republicii, iar cei din urmă ai municipiului Tuluá, se prezentară în calitate de nași în fața lui José María Tejada, singurul notar de pe rază, care-i trecu în registrul de căsătorii ca soț și soție, după ce, mai

întîi, el declară că la 2 decembrie 1901 și-a renegat apartenența la religia catolică în fața notarului din Bucaramanga, iar ea că, într-un anumit loc, exista înscris botezul său în această religie și prezentă martori cum că niciodată n-o văzuseră practicînd sau împlinind canoanele acestui cult.

Părintele Phanor stătea în așteptare. Tuluá respiră adînc, adînc, foarte adînc, atît de adînc încît atunci cînd dădu drumul respirației ținute clopotele părură că bat ora, strigătele coanei Paulina părură că vin de pe alt tărîm, iar prin ușa sacristiei, în fața căreia în fiecare duminică se instala o masă pentru bazar, începu să se făurească o nenorocire. Tuluá nu putu să-și iasă din starea de uimire timp de mai multe zile, iar în duminica următoare uimirea sa deveni o armă contondentă.

De la părintele Phanor porni totul. În timpul lunii de miere a căpitanului din armata liberală și a vlăstarului părintelui Severo Tascón, el stătu de vorbă cu doamnele de la asociație, cu Aurita Arias și cu Christul ascuns în raclă. Cînd în sîmbăta următoare se întoarseră, mulți crezură că, dacă Marcianita Barona se căsătorise, luaseră astfel sfîrșit toate presupunerile făcute în legătură cu cariera ei de călugăriță și că bazarul avea să fie primul care să sufere urmările. Numai că ea se întoarse sîmbătă pentru a fi prezentă duminică la ușa sacristiei, vînzînd biletele de tombolă. La nouă dimineața, Marcianita Barona de Rodríguez își începu ziua stînd pe același scaun și la aceeași masă

păstrate în sacristie. Vînzarea fu incredibilă. Tulburată de faptul că se înșelase, înfrîntă că printre membrii săi se afla o pereche de apostați care se căsătoriseră civil, Tuluá hotărî să cumpere pînă la ultimul bilet. Înainte de liturghia de unsprezece, masa era complet goală. Cutia de pesmeciori în care-și ținea banii mărunți nu putea să se mai închidă de plină ce era. Fondurile strînse pînă în Săptămîna Mare crescuseră peste noapte datorită căsătoriei Marcianitei. Părintele Phanor știa asta și, înainte de a zice ceva din amvon la liturghia de unsprezece (cea la care, cu opt zile în urmă, îl apucase leșinul din pricina păcatului pe care ochii lui nu erau în stare să-l înțeleagă), porunci sacristanului ca masa și scaunul pentru bazar să nu mai fie primite în sacristie cînd doña Marcianita avea să-și termine treburile. Pentru ea nu fu nici o problemă și reacția ce-o avu părea a fi fost pregătită de secole. Chemă doi hamali din piață și-și duse masa și scaunul la casa din parc. Luni, la prima oră, părintelui Phanor îi trimise, corect, incredibila sumă de bani strînsă cu o zi înainte, iar pentru marți se apucase deja să strîngă premii și să facă bilete.

Se așeza la masa din sufragerie devreme. Tăia hîrtiuțele cu o foarfecă mică și le lipea pe bilete cu clei, folosindu-se de o pensulă de porțelan. Făcea o sută cu număr și două sute în alb. Pe vremea cînd începuse, crezuse că prețul cel mai convenabil era de zece *centavos* biletul și așa-l lăsă ani de zile, neîncercînd să-l

micșoreze nici măcar cînd s-a căsătorit sau cînd războiul lăsase urme, cînd era penurie de jante și de piese de schimb, iar inflația crescuse. Vor veni timpuri mai bune, își spuse cu filozofia ei de ucenic în materie de legi, motiv pentru care, sau poate deoarece credea cu adevărat că vieții nu trebuie să-i opui rezistență, nu-i spuse nimic preotului, nu protestă și nici nu reclamă faptul că trebuia să-și țină masa și scaunul acasă și nu în sacristia bisericii San Bartolomé. Părintele Phanor nu fu nici el în stare să opună rezistență pasivității ei și nu spuse nimic de la amvon, nici nu sucombă în fața incisivelor demonstrații de neliniște ale conei Paulina și ale grupului de doamne din asociație. O lăsă pe Marcianita să-și facă bazarul în fiecare duminică și, deși era căsătorită numai civil, consideră că aceasta nu era o amenințare pentru morala credincioșilor săi. Nimeni nu află dacă o făcuse din condescendență pentru cea care era fiica antecesorului său, din simpatie, lașitate sau teama de a se înfrunta cu o problemă atît de serioasă cum era Marcianita, lucru care, la urma urmei, era cel mai posibil. Pentru ca lucrurile să se clarifice, trebuiră să treacă mai mulți ani, să se întîmple multe lucruri, iar Tuluá să-și reclădească iluzia cum că nu se înșelase în ce-o privea pe Marcianita și că, mai devreme sau mai tîrziu, căsătoria fiicei doñei Manuela Barona cu inginerul constructor de la calea ferată avea să se termine zgomotos.

Pe vremea aceea, mama fiicei părintelui Tascón se îmbolnăvi. Bastonul în care se sprijinea nu-i mai era de folos pe cît ar fi vrut și nu mai putu să coboare în Tuluá. Marcianita se mută cu totul în La Rivera și, cu aceeași furie pe care-o dovedise în creșterea iasomiei și a celor doi tatu, în lungile zile cînd, necăsătorită, privea cum se acoperă tortul de mucegai, de nu mai puteai să pui gura pe el că mirosea a săpun și era tare ca piatra, își transportă mama la casa din parc, îngrijindu-se minut de minut de boala ei. Nemesio Rodríguez nu era absent de la toate aceste treburi. În fiecare dimineață, înainte de a pleca la măsurătorile de canale, pe care părea că nu le mai termină niciodată, se ducea în camera soacrei sale și cu mieroase genuflexiuni, de pe vremea cînd fusese secretarul generalului Reyes, îi dădea bună ziua, exprimîndu-și convingerea că avea să se însănătoșească. Adevărul era că nici grija Marcianitei, nici reverențele ginerelui său, nici medicamentele pe care zilnic le trimitea doctorul Tomás nu avură efect asupra bolii care o consuma. Pe zi ce trecea, scuipa din ce în ce mai mult. În primele săptămîni, umplea zilnic o scuipătoare ; în cea de-a cincea, pe măsură ce durerile se accentuară, mirosul de moarte și senzația de călătorie invadară casa, obligîndu-le pe servitoare să scoată cîte trei, patru scuipătoare complet pline de un scuipat care, în cele din urmă, căpătă culoarea viperei în călduri.

În cea de-a șasea săptămînă, Marcianita văzu că viitorul se întunecă. Mama sa începu s-o ia razna și, în fiecare noapte, înainte de a i se urca febra, prin saloanele casei își începu defilarea funebră părintele Tascón și reapăru iapa neagră din zilele mai bune. Vorbeau cu fantomele de parcă ar fi vorbit cu persoane în viață, care o înconjurau cu dragoste. Pentru părintele Severo erau cele mai bune clipe. Pentru fiica sa, recomandări peste recomandări. Prima oară cînd animalul apăru în cameră, doar doña Manuela îl văzu, Marcianita, așezată lîngă pat, cu sticla de alcool în mînă, nu-l observă. Era lesne de înțeles că delirul pusese stăpînire pe ființa sa. Totuși, cînd a doua zi bolnava în agonie îi povesti fiicei sale amintirile din noaptea anterioară, Marcianita îi puse și mai multă gheață și așteptă ca odată cu febra ridicată — care urca cam pe la ora cinci — să apară iapa și părintele Severo. Se înarmă cu un harapnic din cele pe care le folosiseră văcarii lui don Jesús Sarmiento pe vremea cînd ea venise pe lume. La ora opt seara, Nemesio Rodríguez sosi să le țină companie. La nouă și jumătate, cînd febra crescuse pînă la aproape patruzeci de grade, se auziră pași ca venind de foarte departe. Nemesio o privi pe Marcianita, Marcianita își privi mama, căută să identifice zgomotul ceresc pe care-l auzea și, în jumătate de minut, biciul fu pe jos și atît el, cît și ea o priveau fix pe bolnavă. Pașii erau de iapă, pata era de culoare sură, mirosul de sulf. Bolnava scuipă, scuipă cu poftă, cu o poftă nemăsurată ;

animalul se cambră, Nemesio și Marcianita o văzură limpede ; păru că se urcă în pat și cu o lovitură de picior în fruntea Manuelei Barona aduse moartea în a cărei așteptare concubina părintelui Tascón stătea de săptămîni întregi. Urma potcoavei de pe frunte nu vru să dispară, oricît încercă Marcianita s-o șteargă, chiar și cu acid clorhidric. Craniul nu era fracturat, spuse medicul, iar moartea survenise în urma unui stop cardiac. Cancerul de plămîni și de gît îi luase în cele din urmă viața. Îi puseră tocă de călugăriță și închiseră sicriul, pentru a nu se observa cicatricea de pe frunte. Priveghiul îl făcură mai întîi singuri. Cam în clipa în care Manuela Barona își dădea sfîrșitul, iapa apăru în parcul Boyacá dînd raite, așa cum făcuse cu treizeci de ani în urmă, dar acum, fiind în primele zile ale valului de violență, nimeni nu ieși pe stradă. Nu spuseră la nimeni, vestea rea aflîndu-se abia în zorii zilei următoare, cînd Blanquita Lozano trecu prin fața casei pentru liturghia de cinci și văzu ușile larg deschise și lumînările aprinse lîngă sicriul pe care-l scoaseră din pod, unde, mînată de nu se știe ce manie, Manuela Barona avea o întreagă colecție. Vestea se împrăștie și unii veniră la priveghi. Cîțiva se gîndiră la o înmormîntare religioasă, dorință pe care Blanquita însăși fu însărcinată s-o ducă la îndeplinire, să i se facă Manuelei Barona o slujbă la San Bartolomé. Cum nici căpitanul Nemesio Rodríguez, nici doña Marcianita Barona de Rodríguez nu puteau intra în biroul parohial,

căci el era apostat, iar ea nu vrusese să meargă niciodată la biserică, ea, însăși soția notarului, dar o catolică exemplară, avea să meargă la biserica San Bartolomé pentru a solicita să fie aprobată slujba de înmormîntare. Nemesio Rodríguez, cu afectarea care-i rămăsese de pe vremea bătăliilor din Santander și privind cu o profunzime pe care, în îndepărtarea sa, Marcianita părea că o împărtășește, se opuse categoric. Dona Blanquita nu mai insistă, dar, atunci, rîndurile celor ce făceau de priveghi se răriră, iar la ora zece dimineața Manuela Barona făcu ultimul drum pe străzile orașului Tuluá însoțită doar de cele două servitoare, de fiica și de ginerele său, de domnul notar, de soția acestuia și de coana Paulina Sarmiento, care, căindu-se pentru toată vina ce-o purtase și pentru toate persecuțiile de care fusese în stare, apăru zbuciumată la ora plecării cortegiului. Căpitanul forțelor armate liberale de la Palonegro și constructor al Căii Ferate a Pacificului vru să cînte de la parc pînă la cimitir, dar Marcianita se opuse tot atît de public, pe cît de scandalos îi dădu el replica.

A doua zi, Tuluá comenta pe larg nu atît faptul că pe concubina părintelui Tascón o însoțise pe ultimul ei drum puțină lume, ci scandalul pe care Nemesio și Marcianita îl făcuseră, confirmîndu-și astfel părerea că ea n-ar fi trebuit să se căsătorească niciodată și că, mai devreme sau mai tîrziu, faptul că se înșelase avea să iasă și mai mult la iveală decît în ziua înmormîntării.

VI

TILLE URIBE ERA MEZINA doctorului Tomás. Nu folosea cornetul pe care acesta și-l punea la ureche cînd își consulta pacienții, dar vorbea ca și el, poate chiar mai defectuos, apăsînd pe ultima silabă și psalmodiind totul, de parcă ar fi fost un flaut stricat, și nu o femeie de treizeci de ani împliniți. Neobosită din naștere, cu ochișorii ei pierduți pe chipul albinos, care cu trecerea anilor i se umpluse de pistrui, singurul prieten al Tillei Uribe fusese un papagal amazonian pe care-l primise pe vremea pubertății, cînd obișnuia să-și pună cărămizi calde la șezut înainte de culcare.

Fiind cea mai mică dintre copii, tatăl său o crescuse cu o mie de precauții și răsfățuri. În loc ca mamei sale să-i găsească o slujnică, îi angajase o infirmieră de la spital, iar ani de zile, care s-au prelungit pînă la un deceniu, în loc de doici, a continuat să aibă aceeași infirmieră. Pentru nici unul din cei nouă copii ai săi doctorul Tomás nu a folosit precauțiile de care a avut parte Tille. În ziua în care s-a născut, văzînd-o atît de albă ca o lumînare de

seu, doctorului i-a intrat în cap că fiica sa era predispusă la cancer, iar singurul mod de a o salva era să o îngrijească excesiv. Biberoanele lui Tille Uribe ajunseseră de pomină în Tuluá, căci frații săi, niște guri sparte cum rar se pot întîlni, povestiseră lumii întregi exagerînd. Le fierbeau o jumătate de oră înainte de-a i le pune în gură. Le păstrau într-un vas smălțuit, mirosind a alcool. Suzetele erau dezinfectate de parcă ar fi fost mănușile de chirurg ale doctorului Tomás. Scutecele nu erau făcute din acea pînză moale cum se obișnuiește și pe care atîția copii o folosesc, ci dintr-o pînză adezivă, ce părea tapetul care se folosește azi pentru lipit pe jos. Așadar, copila fusese crescută în puf, încît cînd fu să înfrunte viața, era deja prea tîrziu.

Prostia i se accentuă din pricina vorbirii fonfăite și a unei stări de contemplație ce nu putea să scape celor din jur, cărora le părea o ființă inutilă. Nu punea mîna pe o oală, dacă servitoarea nu era lîngă ea. Nu ridica o cîrpă de jos, pentru că o durea noada. Nu tușea, dacă nu i se punea batista în mînă. Mîncarea trebuia să fie atît de specială, încît, cînd doctorul Tomás îi spuse că împlinise douăzeci de ani și că era timpul să-și adapteze stomacul la nevoile mediului, se puse pe plîns, iar timp de trei zile și trei nopți o ținu tot într-un plîns, după care ochișorii ei micuți căpătară o iritație care luni de zile nu se putu vindeca. De ciudă, căci despre asta era vorba în cazul pistruiatei fiice a medicului Uribe, în loc să mănînce ceea

ce i se servea la masă, toată săptămîna următoare mîncă din mîncarea lui *Carlos*, papagalul său, care era aceeași cu cea pe care o primea și ea înainte ca tatăl său s-o fi obligat să mănînce ce mîncau și ceilalți.

Poate că de atunci a început să-și iubească papagalul peste măsură. A fost singura consolare ce-i rămăsese în criza ei, singurul ei reazem în cele opt zile cît ținură lacrimile. În cele din urmă, trebui să mănînce ce poruncise tatăl său să i se dea. Începu să iasă pe stradă, dar, în loc de rochiile lungi cu flori imense cu care o îmbrăca mama ei sclerozată, se puse în pas cu moda, se duse la Marcianita Barona ca să-i ceară dantele, astfel încît, în ochii celor din Tuluá, Tille Uribe păru în pas cu ultima modă.

Era însă numai o iluzie. Tille Uribe, deși mînca ce mîncau și ceilalți, deși se îmbrăca cu dantele făcute de Marcianita și ieșea pe stradă să-și arate pistruile, rămînea neobosita fiică a doctorului Tomás, stăpîna papagalului, speriata membră a unei familii prodigioase, care nu putea să nu numere între membrii ei și o proastă. Deși medicul încercă să-i caute prieteni în vederea unei eventuale căsătorii, ea întotdeauna îl găsea mult mai plăcut, mai culant, mai înțelegător pe *Carlos*, papagalul. La ora opt dimineața se afla lîngă el, lîngă colivia în care dormea amazonianul; îi mătura și îi spăla pe jos. Turna grămezi de detergent pe podea, iar pereții casei papagalului îi spăla cu o cîrpă. Cine-l vedea pe *Carlos* agățat pe țeava care se întindea de la un perete

la altul, strălucind asemeni pereților, nu putea crede că era un simplu animal și, cu atît mai puțin, papagalul păduchios pe care Tille Uribe îl primise pe vremea cînd începuse să simtă lucruri pe care pînă atunci nu le mai simțise niciodată. I-l vînduse un negustor de vechituri. Era foarte tînăr. Încă mai era acoperit cu puf. Îl alese țopăind de bucurie ca o fetiță mică. Tatăl ei se tîrgui, apoi i-l cumpără, iar fata îl ținu în palme, de parcă l-ar fi cunoscut de cînd lumea sau l-ar fi așteptat să se nască. Ciudat a fost că el s-a purtat atît de blînd, încît pînă și vînzătorul rămase perplex. Tille îl duse acasă, îi făcu rost de o farfurie în care să-i dea să mănînce, iar pînă să i se construiască colivia pentru care dăduse dispoziții tatăl său, îl așeză în părul pitic sădit de mama sa în ziua în care Tille venise pe lume. Încă din prima clipă i-a zis *Carlos*. Nimeni nu a întrebat-o de ce. Era un nume care, în familia ei de Luiși, Federici, Alexandri și Filipi, nu existase niciodată. Nici măcar un vecin nu purta acest nume, dar nici ea nu a explicat de ce-l botezase așa.

Odată cu trecerea lunilor și anilor, fiind mereu în admirația lui, Tille Uribe își înlocuise cu el logodnicul pe care prietenele ei și-l găsiseră, iubitul pentru care cînd una cînd alta din ele vărsau lacrimi la orele de colegiu al călugărițelor franciscane, unde a învățat și ea pînă în clasa a treia de liceu. A trebuit să-l părăsească, deoarece călugărițele nu-i permiteau să repete anul pentru a patra oară. În

schimb, avea niște caiete atît de frumoase și era atît de înțeleaptă, cu pistruile ei în vînt și mutrișoara ei de prințesă detronată, încît o suportară de trei ori ca repetentă a clasei a treia de liceu. Cînd toți credeau că, în sfîrșit, avea să treacă clasa, deoarece notele preliminare fuseseră oarecum satisfăcătoare, Tille Uribe se prezentă la examene într-o perioadă de ciclu, care la ea părea că durează luni întregi, și nu răspunse nici o iotă la întrebările ce-i fuseră puse. Împreună cu certificatul de sfîrșit de an, care-i aducea doctorului Uribe la cunoștință că fiica sa pierduse pentru a treia oară anul, călugărițele îi trimiseră o scrisoare, prin care-l informau că se aflau în imposibilitate de a o mai admite și anul următor ca repetentă. Călugărițele probabil că reflectaseră îndeajuns. Era fiica doctorului Uribe, care era nu numai medicul oficial al colegiului, al călugărițelor și al comunității, ci și fratele a cinci foste eleve, care fuseseră cinstea și mîndria colegiului. Trei dintre ele fuseseră primele licențiate ale colegiului, iar una ajunsese prima femeie avocat din Columbia, iar după ani de zile prim-ministru și prim-senator. Să vorbești despre familia Uribe călugărițelor franciscane era sinonim cu a înălța imnuri de slavă conducătorului armatelor care fusese bunicul său, generalul. Sora Delfina însă, scoțînd o gheară pe care nimeni nu bănuia c-o posedă, semnă a cincea scrisoare provocînd astfel în familia medicului tulburarea fără nume care-l determină pe capul familiei să-și anunțe renunțarea, pe hîrtie cu

antet, la funcția de medic oficial al colegiului, al călugărițelor și al comunității.

De atunci, nu mai vorbi cu călugărițele și nici nu le mai acordă sprijinul obștesc și politic pe care ani de zile îl canalizase în favoarea lor, iar, cu timpul, se convinse că lui Tille îi stătea mult mai bine stînd acasă, decît ca elevă a colegiului. Nedezlipită de papagalul ei de la ora opt dimineața — cînd îi spăla casa și-i dădea prima masă — îl vizita de trei ori pe zi, pentru a-i mai da mîncare și a-l pregăti pentru ședința de la ora trei după-amiaza, oră la care, cu prosoape, mercurocrom și săruri de la farmacia pentru cîini, din Buga, mergea să-l studieze din cap pînă în picioare, să-i oblojească niște veșnice jupuieli pe care *Carlos* le avea la picioare, cele care, în ultimul timp, o aduseră pe Tille în pragul nebuniei din pricina suferinței ce-i produceau.

Papagalul era atît de bine educat și-și iubea într-atît stăpîna, încît, de multe ori, nu părea un simplu amazonian ce papagalicea notele imnului național, ci un adevărat interlocutor al îngrijitoarei sale. Ea îi vorbea în timp ce-i servea masa, în timp ce-i trata rănile, în timp ce-i splăla pe jos, în timp ce-i lustruia pereții. El o privea de parcă-și asculta confesorul, iar la sfîrșitul fiecărei fraze repeta invariabil „ce să-i faci, așa-i viața, fetițo". Nu se știe cine-l învățase această frază, dar o pronunța cu a asemenea seriozitate și distincție, încît cine nu-l cunoștea, ar fi crezut că înțelegea tot ce ea-i povestea.

Cu trecerea anilor, își pierdu din voce și cînd la apropierea unei furtuni se zbătea în colivie, înălțînd cînturi așa cum învățase în primii ani petrecuți la Tuluá, cînd casa doctorului Tomás se învecina cu mănăstirea capucinelor, cuvintele pe care *Carlos* le pronunța își pierduseră distincția și claritatea. Tille observă, dar trăi cu speranța că niciodată capacitatea sonoră a papagalului nu avea să se stingă. Îi întărea această convingere existența acelor veșnice jupuituri. Morții nu se îmbolnăvesc, era ideea ei fixă și, asemeni atîtor altor lucruri din viața ei deosebită, nu-și abandona ideea și nu ceda. Dar boala, poate datorată excesului de detergent pe care-l folosea la curățirea coliviei, îl dădu în cele din urmă gata pe *Carlos*, care, într-o zi, la ora opt dimineața, cînd ea veni să-i aducă pîine cu lapte, abia dacă o mai salută cu un fluierat de mierlă plouată. *Carlos* al meu, *Carlos* al meu, se puse pe plîns Tille Uribe lîngă colivie. Servitoarea-l chemă pe unul din frații ei, acesta îi sună la Bogotá pe doctoriță, pe ceilalți frați. Îi telefonară veterinari de la Barranquilla. Îi scriseră profesori specialiști în zootehnie din Boston. Frații ei aveau niște relații incredibile. Dar fără nici un folos. *Carlos*, iubitul ei, zăcea bolnav.

Ea însăși îl îngriji cu infuzie de tei. Apoi, cu o pipetă, îi dădu penicilină. Peste cîteva zile, cineva îi spuse că cel mai bun ar fi cortizonul, iar ea îi dădu. Veterinarul din Barranquilla îi prescrise băi de saramură și magnezie caldă. Cel din Boston îi prescrise un amestec

de mertiolat și iod pentru răni, săruri de magneziu pentru umflătură și picături de rinofrenol pentru gît. După simptomele pe care i le descria, boala de care suferea iubitul Tillei Uribe venea, după părerea sa, de la gît, iar unicul leac era să-l trateze de sinuzită. Durerile care-l chinuiau pe papagal erau la fel de puternice ca cele pe care le are un om din pricina unei obstrucții nazale. Tille și toți ai casei crezură. Problema era cum să-i dai lui *Carlos* aceste picături de rinofrenol. Nici măcar Tille, care-l cunoștea pînă la cele mai mici amănunte, nu reuși să-i deschidă ciocul. Papagalul se apăra scoțînd un șuierat de moarte, care paraliza pe oricine. Dacă i le băgau pe cioc, după jumătate de secundă le și arunca afară cu limba. În cele din urmă, trebuiră să i le administreze prin orificiile de la baza penelor. În primele zile, au avut un efect destul de bun. Tonul vorbirii lui a crescut, iar fluieratul a dispărut. *Carlos* însă era probabil foarte bolnav, deoarece doar vocea i se schimbase. Lungile lui aripi își pierdeau în continuare luciul și stăteau complet căzute. Jupuiturile de pe labe se întindeau ca un cancer și începeau să atingă și ghearele. Iodul și mertiolatul îi calmau arsurile și împiedicau infecția, dar nu-l vindecau. Tille era din ce în ce mai desperată.

În cea de-a douăzecea zi, își aduse aminte că cel mai bun mijloc de a-l vindeca îl știa probabil doña Laura de Gracés, vrăjitoarea de lîngă concasorul de minereuri, care-i preparase alifia aceea cu care l-a uns pe *Carlos* și

datorită căreia a putut să-l stăpînească. Se așeză din nou în fața mesei ei, aceasta citi în cărți, privi viitorul în fața de masă și pregăti o alifie la fel ca cea pe care-o preparase cu douăzeci de ani în urmă pentru a-l manevra pe *Carlos*, ațîțînd curiozitatea tuturor celor din casă și din împrejurimi, care întotdeauna crezuseră că datorită calităților sale magice Tille l-a dominat pe *Carlos*, care, printre multele sale talente, îl avea și pe acela de a pune pe fugă cu lovituri de cioc pe oricine s-ar fi apropiat de colivie.

În perioada cînd îi ieșeau penele definitive, cam pe vremea cînd împlinea vreo cinci ani, *Carlos* începu s-o urască pe Tille. Refuza pîinea cu lapte de la opt dimineața, iar spălatul coliviei era ca și o bătaie între cîini și pisici. Ea punea apa în colivie, el întindea aripile ca să i-o verse. Ea punea săpun, el lovea cu ciocul în catargul coliviei. Coana Laura îi dădu alifii speciale. Ea nu făcu decît să ia o pană de la cap, alta de la coadă, iar unguentul făcu restul. Îl unse nouă zile și nouă nopți ; de trei ori pe ceafă, de trei ori la fund și de trei ori pe piept. În cea de-a zecea zi, *Carlos* se cățăra pe umărul lui Tille șoptindu-i la ureche, de parcă ar fi fost în luna de miere, acea lună de miere pe care ea nu a cunoscut-o niciodată.

În ziua în care reveni la coana Laura, aceasta o recunoscu pe dată, amestecă cărțile și o puse să facă rost de o pană de gîscă. Nu întîrzie mult cu pana. Mătușa sa Ramona îi făcu rost de una de la legendarul gîscan Filopotes, pe

care-l avea de pe vremea valului de violență. Cu pana în mînă și privind spre nord, ținînd ochii închiși timp de unsprezece minute și pana băgată în apă de orez trei minute, după care urmară descîntecele Laurei de Gracés, Tille dorea să-l vindece pe bolnavul ei papagal.

Era atît de dărîmat în această a douăzeci și șaptea zi de boală, încît lui Tille îi mirosi a moarte. Îi introduse pana așa cum o adusese, mai întîi pe cioc, apoi pe fund. *Carlos* stătea întins pe niște paie în colivie și îi era atît de rău, încît nici pîs nu zise. De data aceasta, unguentul nu fu de nici un folos. Tille Uribe avea ochii plini de lacrimi. Crezuse că-i va putea ușura suferința lui *Carlos* în vreun fel, dar cînd scoase pana, simți că moartea sosise la ușa coliviei. Se gîndi să se ducă la Chuchú, pentru ca aceasta, cu puterile ei supranaturale, să-i mai dea ceva speranțe, dar sosirea fratelui Andrés pentru spectacolul de binefacere în folosul colegiului fraților mariști o făcu să uite alternativa. Dacă fratele Andrés se pricepea la păianjeni și la șopîrle și la alte animale, e de presupus că se pricepea și la papagali. Cu puțin timp în urmă, îi citise articolele în presă despre selva amazoniană, iar *Carlos* era de acolo și sigur că ar fi putut să-l vindece.

Se duse la colegiu. Cumpără cinci bilete pentru spectacol, deși era mai mult ca sigură că nu avea să se ducă. Se prezentă în fața fratelui Andrés și cu lacrimi în ochi îl convinse să vină acasă la ea pentru a-i pune diagnosticul papagalului. Fratele Andrés se duse după

o jumătate de oră, fericit că era considerat atotştiutor şi gîndindu-se la posibilitatea de a deschide un cabinet de consultaţii pentru animale, devenind astfel un fel de Francesco de Assisi al erei moderne. *Carlos* continua să stea întins pe paiele din colivie. Pe vremuri, simpla prezenţă a unui străin era de ajuns să-l facă să sară de pe vergea, să facă un scandal nemaipomenit şi apoi să-l ciupească pe străin. În clipa cînd sosi fratele Andrés, abia mai fluiera în agonia lui. Fratele îl studie cu atenţie. Îl mută într-o cutie tapiţată. Îi prescrise trei linguriţe de ser pur din oră în oră. Dacă tratamentul nu era eficient, peste douăzeci şi patru de ore avea să revină, pentru a-i face o transfuzie. Cum era atît de tîrziu şi trebuia să meargă să-şi pregătească păianjenii, broaştele şi şopîrlele pentru spectacolul de binefacere, era mai bine ca transfuzia să i-o facă a doua zi.

Tille acceptă şi speranţa ei crescu, dar cînd noaptea i se povesti că fratele fusese muşcat de un păianjen veninos şi că era internat în spital în stare foarte gravă, iluziile i se năruiră. Serul pe care i-l dăduse lui *Carlos* avusese un oarecare efect. Dacă nu reuşise mai mult, cel puţin îl menţinuse în viaţă. Transfuzia ar fi fost miraculoasă, dar fratele Andrés nu mai avea acum timp să se gîndească decît cum să se vindece pe el însuşi.

În zilele de agonie cataleptică a fratelui Andrés, Tille se afla aproape în transă. Din oră în oră, chinuia trupul mototolit al papagalului pentru a-i da linguriţa de ser. Timp de cinci zile s-a simţit mai bine, dar în cea de-a şasea, cînd se spunea că fratele Andrés nu mai avea şanse de salvare, papagalul intră într-o agonie lentă, dar sigură. Îşi întinse nepăsător aripile, puse din nou ciocul în pămînt şi iarăşi se întinse pe cîrpele din cutie. Refuză linguriţa de ser, iar în loc de fluieratul de moarte pe care-l scotea de mai multe zile, scoase un sforăit care părea mai curînd de pisică, decît de papagal. Tille se privi în oglindă şi pe chipul ei pistruiat curseră din nou lacrimi ca în acea îndepărtată zi cînd împlinise douăzeci de ani, iar doctorul Tomás o obligase să mănînce aceeaşi mîncare ca şi ceilalţi.

VII

ÎNTRE NEMESIO RODRÍGUEZ și Marcianita Barona nu au fost probleme numai în ziua înmormîntării suferindei de tuse. Începuseră cu mult înainte, chiar în ziua nunții, cînd Nemesio refuză să fie fotografiați mirii în clipa tăierii tortului care așteptase ani de zile momentul culminant, motivînd că, la o oră după ce făcuse prima împărtășanie, îl fotografiaseră stînd țeapăn și privind spre un domn chel, fotograful din orașul său, iar după o lună i se spuse că fotografiile nu ieșiseră. Din moment ce nu avea fotografie de la prima împărtășanie, ce rost avea o fotografie din ziua căsătoriei. Fu atît de inflexibil în hotărîrea sa, încît Marcianita se fotografiase singură tăind tortul care-o așteptase timp de șapte ani de zile și din care, de teama intoxicării, nu a mîncat nimeni.

În această dispută între soți, doña Manuela a servit de tampon. Datorită ei Marcianita s-a fotografiat singură lîngă tortul englezesc. Dacă ea nu ar fi intervenit, e sigur că această căsătorie ar fi eșuat din acel prim moment, deoarece nici el, nici ea nu erau obișnuiți să cedeze.

Din același motiv, luna de miere nu au petrecut-o în altă parte, ci în La Rivera. Nemesio spusese Cartago, iar Marcianita Popayán. El tuna și fulgera împotriva orașului care-i răpise pe a săi cu prilejul unei epidemii de tifos exantematic, încă prezent în amintirea limbilor ascuțite din orașul sfinților îmbrăcați de doamne elegante, iar la Cartago nu vroia să meargă Marcianita, deoarece, cu timpul, aflase că acolo locuiau doi frați ai părintelui Tascón, cărora nu le revenise nimic din moștenirea trimisă de el în acele cufere surpriză. Nemesio nu putea fi foarte clar, deoarece tifosul îi răpise nu numai familia, ci și logodnica, doña Laura Valencia, iar Marcianita nici atît, căci, deși Nemesio era sigur informat, dat fiind că tuluanii nu puteau rezista să nu spună imediat ce beau un păhărel, ea nu bătuse toba că era fiica parohului de la San Bartolomé, mort ca un sfînt pe cînd privea marea la Cartagena.

Intervenția doñei Manuela îl salvă de la dezastrul inițial. Casa mea din La Rivera, fu propunerea energică a doamnei ce scuipa intermitent. Acceptară — Nemesio Rodríguez mîndru ca orice căpitan fără grad și fără armată, iar Marcianita, expresia femeii încăpățînate, condamnată la limb încă de la naștere — drept care-și petrecură scurta lor lună de miere respirînd parfumul iasomiei, pe care ea o cultivase cu cea mai mare grijă și evitînd perechea de tatu, care, ca un omagiu adus iubitei lor, ieșeau zilnic, înainte de a se înnopta, pentru a-i dărui mîngîierile.

Certuri au existat, desigur, dar probabil că nu au fost foarte grave, din moment ce doña Manuela nu avu timp să intervină și nici nu fu solicitată să aranjeze lucrurile. Convinsă că fiica sa avea să se opună întotdeauna unui bărbat care ar fi încercat să-i poruncească ca unuia dintre foștii lui subalterni de la Peralonso, încercă, așa bolnavă la pat cum era, să atenueze ranchiunele care apăreau zilnic între cei doi și să facă ca acestea să nu se afle dincolo de zidurile casei — pentru ca Tuluá să nu aibă plăcerea să vadă distrusă, atît de curînd, această căsătorie pe care de la bun început ar fi vrut s-o vadă făcută praf — deși persistau zile și săptămîni întregi între cei doi soți, care se încăpățînau să stea neclintiți pe poziție, dornici de libertatea pe care fiecare dintre ei gîndea că o pierduse căsătorindu-se.

Prima dovadă publică a rupturii dintre ei avu loc în ziua înmormîntării doñei Manuela. Cînd începură priveghiul, vrînd să-și cheme vecinii cei mai apropiați pentru a-i ține companie, Marcianita deschise ușile și ferestrele. Căpitanul forțelor liberale, punînd la inimă chiar mai mult decît soția sa problema ostracismului cu care Tuluá pedepsise și disprețuise pe concubina părintelui Tascón, își impuse punctul de vedere asupra soției sale speriate, amărîte și îndurerate, astfel încît despre moartea Manuelei Barona se află abia în zorii zilei următoare, cînd sosi Blanquita Lozano. Poate tot din acest motiv Nemesio Rodríguez vru să meargă cîntînd de la parcul Boyacá și

pînă la cimitir. Cum Manuela Barona nu avusese niciodată înclinații religioase, dacă i-ar fi cîntat la San Bartolomé mînia ei ar fi fost și mai mare, dar nici nu aveau s-o îngroape chiar așa, de parcă ar fi fost papagalul Tillei Uribe. Atunci, cea mai luminoasă idee care-i veni constructorului căii ferate a Pacificului fu să meargă în urma sicriului cîntînd. Nu știa altceva decît cîntecul de la seminarul din Popayán, „brăzdînd mările furioase ale unei lumi trădătoare, cine nu va conduce...“, pe care, repetîndu-l întruna, înainte ca sicriul solitar să iasă din casa cu iasomie și să-i producă coanei Paulina Sarmiento mustrări de cuget, provocă mînia Marcianetei.

Cînd ceasul bătu ora zece, iar sicriul cu resturile pămîntești ale Manuelei Barona ieși în parcul Boyacá purtat pe umeri de cei patru agrimensori care-l ajutau la măsurările lui de canale, iar în casa cu iasomie răsună brăzdînd mările furioase ale unei lumi trădătoare, Marcianita luă bastonul mamei sale — pe care vroia să i-l așeze în mormînt — și, înfigîndu-l cu vîrful în pămînt, discută cu atotputernicul ei bărbat despre liniștea pe care-o vroia la înmormîntare. Tuluá urmări totul, amănunt cu amănunt. În spatele ferestrelor sau opriți pe la colțurile străzii, tuluenii trăiră fericiți clipele atît de mult așteptate încă din ziua în care un prînz la Barbarita Lozano de Arамburu pecetlui definitiv prima și poate ultima căsătorie civilă pe care orașul o văzuse vreodată.

După ani de zile, cînd Marcianita aştepta să nască primul copil, iar Nemesio Rodríguez se bucura de mîngîierile lui Rocío Jojoa, au trăit acelaşi spectacol. Disputa din ziua înmormîntării, poate pentru că era prima, a fost cea mai zgomotoasă. Marcianita îşi impuse categoric punctul de vedere. În cele din urmă, liniştea, întreruptă de ceartă, învălui complet înmormîntarea. Se auzeau numai paşii apăsaţi ai celor patru care purtau sicriul şi mersul elegant al lui Nemesio Rodríguez, căpitan al forţelor liberale de la Palonegro şi aghiotant al preşedintelui Reyes, paşii soţiei sale, Marcianita Barona, ai doñei Blanquita Lozano de Tejada şi ai soţului ei, notarul, ai căitei Paulina Sarmiento. Nimeni altcineva. Tuluá nu putea admite ca şi alţii să urmeze sicriul femeii care a adus asupra sa blestemul, care fără nici o jenă i-a aşezat în faţa ochilor sacrilegiul. Cu greu se putea desluşi un murmur, acel murmur îndepărtat pe care Marcianita Barona credea că-l aude întotdeauna în momentele cruciale ale vieţii sale. Acelaşi pe care-l simţise probabil cînd se hotărîse să vină pe lume, în acea zi de 31 octombrie, cînd Tuluá urla plină de ură. Acelaşi care, în ziua căsătoriei sale, o copleşise pe Paulina Sarmiento cînd ceasul bătuse unsprezece, iar în naosul bisericii San Bartolomé nimeni nu venise să se căsătorească religios. Nu era murmurul din ziua în care se dusese la piaţă, nici murmurul din acele zile ale Săptămînii Mari, era, a fost un murmur deosebit, făcut poate numai

pentru a fi auzit de Marcianita Barona. Prin el, Tuluá a identificat pînă în cele mai mici amănunte ceea ce, în ciuda anilor, a memoriei slabe şi a civilizaţiei care a venit în valuri mari, încă mai crede sau gîndeşte că există în fundul sufletului Marcianitei Barona, deşi, în ultimul timp, minunile au făcut ca oraşul să uite tot ceea ce le-ar putea explica istoria vie care-i copleşeşte străzile.

Nemesio Rodríguez, care din primul moment cînd a trecut pragul casei doñei Manuela a simţit că nu avea o putere mintală supranaturală pentru a sesiza multe amănunte de preţ care dirijau viaţa cultivatoarelor de iasomie, nu percepu murmurul din pricina căruia soţia sa simţea că-i plesnesc timpanele, ci, poate, doar o mică neplăcere firească pe care ţi-o produce o mică înmormîntare, solitară şi, îndeosebi, rău privită. Înfrînt cum era, din parcul Boyacá şi pînă la cimitirul Palobonito privi numai în pămînt. Cînd se apropiară de calea ferată, privi în jur, sperînd, poate, să audă trenul care ar fi pus capăt înfrîngerii sale, dar imediat îşi coborî privirile şi nu le mai ridică decît în clipa în care cadavrul Manuelei Barona fu coborît în mormîntul pe care-l făcuseră lîngă gardul care despărţea cimitirul catolic de aşa numitul cimitir universal, care nu era altceva decît atît de cunoscuta şi repudiata groapă de gunoi.

Cînd pe capacul sicriului tuşitoarei concubine a părintelui Tascón căzură ultimele lopeţi de pămînt, iar groparul aşeză o placă de

ciment pe care-i erau înscrise inițialele, care avea să fie începutul marelui mauzoleu pe care Marcianita urma să-l construiască pentru mama sa, Nemesio Rodríguez își consideră încheiată cea mai mare îndatorire a vieții sale. Își îngropase soacra, în ciuda oricărei prejudecăți. Odată cu aceasta, își făcea el iluzii, îngropase și mîna foarte, capricioasă și severă a soției sale, putînd, deci, să devină el căpitanul familiei, dat fiind că al armatelor generalului Reyes nu putuse fi. Dacă înainte Marcianita apărea ca mînă forte în ochii bărbatului ei, odată cu moartea mamei sale, deși cedă teren, ceea ce-l umplu de iluzii pe Nemesio Rodríguez, strînse și mai mult șurubul și, din această clipă, deveni ea însăși conducătoarea de neînlocuit a unei lumi pe care-o dirijă cu dibăcia-i proprie.

Prima demonstrație a puterii sale o făcu la prînz, abia întorși de la înmormîntare. La poarta casei din parc se despărțiră de Blanquita Lozano și de Paulina Sarmiento. Traversară aleile cu iasomie din grădină. Se priviră tandru în ochi, dădură poruncă să nu fie deranjați. Închiseră ușile și ferestrele, aprinseră oalele de cupru în care ardea tămîie și în patul care slujise, poate, Manuelei Barona și părintelui Severo Tascón pentru a o concepe pe Marcianita, se iubiră atît de îndelung, încît, după un anumit număr de zile, cînd simți că este însărcinată, nu-i spuse nimic soțului ei, își aranjă mai întîi treburile, își făcu rochii noi și abia după aceea îi interzise categoric s-o mai atingă. Vestea că era însărcinată i-o dădu exact în luna a treia de sarcină. Se îmbrăca cu tunici galbene, despre care la început spusese că le moștenise de la mama sa. Nu o spuse cu tandrețea cu care o soție obișnuiește să-și anunțe soțul că așteaptă un copil. O spuse cu o agresivitate și o răceală atît de marcante, încît Nemesio Rodríguez crezu o clipă că se căsătorise cu Paulina Sarmiento, vînzătoarea de lapte, de carne de vacă la kilogram și negustătoare de orice altceva, și nu cu cea mai expertă și mai delicată cultivatoare de iasomie din toată regiunea, sensibilă și fină. „De azi înainte trebuie să dorm singură în pat", îi spuse sec, fără drept de apel, Marcianita la masa de prînz. „Nu numai că n-am să mai port doliu, dar îți interzic să mă mai atingi, aștept un copil." Iar dacă Nemesio Rodríguez crezu că avea să cadă jos din pricina veștii că urma să fie tată, Marcianita îl făcu să înțeleagă imediat că nimic din toate acestea nu era necesar și că, în loc să se simtă fericit pentru ceea ce purta ea în pîntece, ar fi trebuit mai curînd să fie nenorocit. Ea nu-i spuse, dar Nemesio Rodríguez înțelese. Nu-și dădu seama dacă asta se datora acelei ciudate comunicări mentale care exista între ei sau dacă, mai curînd, era rezultatul felului în care amîndoi trebuiră să se poarte începînd din ziua aceea. Oricum, Marcianita nu-l mai admise pe soț în camera sa, iar el, din care se revărsa o vigoare sexuală pe care atîția ani

de măsurat șosele și canale o ținuse ascunsă, căzu pe mîinile lui Rocío Jojoa.

În primele zile o făcu cu mult calm, învăluit într-o discreție infamantă, într-o picoteală pe care-o moștenise de la superiorii lui. Nimeni din Tuluá, nici măcar Marcianita, care citea gîndurile, nu reuși să-i afle secretul luni de zile. Rocío Jojoa era fiica unor artificieri din regiunea rîului Putumayo stabiliți la Tuluá. Cu trăsături indiene foarte bine conturate, cu un trup de zeiță greacă, Rocío îl privea în fiecare dimineață pe domnul cu teodolitul, în cele din urmă devenindu-i amanta care-i satisfăcu dorințele atîta timp ținute în frîu, aducîndu-i soției acestuia desperarea care-i provocă nașterea înainte de timp, cu blesteme și dureri.

Nemesio Rodríguez o vizita în fiecare dimineață pe Rocío Jojoa, curată încă în zori de zi, plesnind de viață, cînd mergea să facă măsurători împreună cu ajutoarele și cu teodolitele lui. Cum casa ei se afla la ieșirea din Tuluá, pe șoseaua care duce la Playas, el nu trebuia decît să facă o haltă în drumurile lui zilnice. Lunile trecînd, iar pasiunea crescînd, vizitele se prelungiră mai mult și atunci el, pentru a nu-și pierde din timpul necesar măsurătorilor, începu să-și întîrzie întoarcerea seara acasă. La început, preocupată de burta care creștea și poate ca urmare a sarcinii, Marcianita nu dădu multă importanță nici plecării lui mai devreme dimineața, nici întîrzierii

seara. Dar cînd din pricina sarcinii începuse să aibă diferite capricii, satisfăcîndu-și unul din acestea, descoperi întreg eșafodajul construit de soțul său. Primele ei toane fură foarte elementare. În loc să bea suc de portocală, vroia de grepuri. În loc de lapte de vacă, vroia de iapă. Înainte de prînz, făcea o baie foarte rece, care dura o jumătate de oră. Se culca la ora opt seara, ermetic închisă în camera ei pentru a evita intrarea soțului, și se trezea la cinci dimineața, culegea iasomie, își pregătea lucrurile cu care la ora opt se ducea în La Rivera pentru a-și vedea iasomia, își admira perechea de tatu și lăsa timpul să se scurgă așezată în scaunul de răchită al mamei sale.

Mai apoi, maniile ei prenatale se complicară și mai mult, începu să urască lumea. Prima victimă fu don Telesforo Lozano, telegrafistul. Mustața lui, privirea lui fixă, manierele lui elegant repetate, amabilitățile lui fără motiv, dorința lui de a fi mereu de folos o exasperaseră pe Marcianita. Deși nu trimitea nici măcar o telegramă, în fiecare dimineață la ora opt, în timp ce-și aranja lucrurile în una din mașinile de piață pentru a merge la La Rivera, don Telesforo trecea făcîndu-i plecăciuni și urări de fericire în gura mare, căci în alt fel nu se putea face auzit — iar don Télez nu mai contenea — că burta o făcea și mai înfloritoare, și mai plină de viață, și mai deosebită...

Începu să plece de acasă mai de dimineață, la șapte jumătate. Don Télez își dădu seama

sau poate că slujba lui de telegrafist nu era prea acaparatoare înainte de apariția lui Marconi. La șase după-amiaza, cînd ea se întorcea, și se reîntorcea și el, acesta adăuga polițețurilor de dimineață un foarte sonor „cît de dimineață te scoli, doña Marcianita". Aproape că producea o explozie. Don Telesforo nu putu fi oprit în nici un chip, în schimb Marcianita începu o cură de odihnă. Cinci zile nu se mai duse în La Rivera, iar în cea de-a șasea plecă la ora zece dimineața și se întoarse la ora patru după-amiaza. A doua zi, don Télez trecu la zece dimineața. Marcianita nu mai rezistă și, înnebunită de furie, hotărî să meargă să caute pe una din vrăjitoarele indiene Sibundoy care locuiau prin Playas.

Nu se știe dacă fu o pură întîmplare sau dacă cel de-al treilea instinct al ei o îndemnă să meargă să caute o simplă indiană Sibundoy, dar, oricum, se duse și nu pentru a se elibera de don Télez, ci pentru a-și schimba vechiul capriciu cu unul nou și a descoperi ceea ce, în cele din urmă, se dovedi a fi tragedia ei. Indiana Sibundoy îi citi viitorul, o făcu să-și întoarcă capul cînd o întrebă despre soț, îi dădu niște pietricele negre pe care să le arunce în calea lui don Telesforo și o preveni că va descoperi ceva ce-i va fi fatal, arătîndu-i în același timp că singura salvare ar putea fi purgativul de mamitolină. Marcianita nu știa că Rocío Jojoa nu numai că-i luase propriul ei bărbat, dar îl luase și pe cel al indienei Sibundoy, pe Cayetano Achicanoy. Ca pietricelele negre să aibă efect — îi spuse aceasta cu privirea pierdută, gîndindu-se la clipa în care Cayetano Achicanoy nu se mai întorsese niciodată — trebuie să mergi să iei nisip de acasă de la alde Jojoa, articifierii. Îl poți lua numai la șase și jumătate dimineața, cînd bătrînul Jojoa termină de aruncat prima cantitate de sulf calcinat. Și Marcianita crezu, iar Nemesio Rodríguez avu o zi proastă. Sosi la șase și jumătate și, stînd ghemuită și adunînd nisip în fața casei lui Rocío Jojoa, recunoscu legată la poarta casei iapa învățată cu munca cîmpului pe care-o folosea soțul ei. Nu se enervă. Își atinse ușor burta, se întoarse acasă și începu să aștepte să se facă ora șapte seara, așezată pe același scaun de răchită pe care mama sa așteptase sosirea aceleiași ore pe vremea întîmplării cu iapa sură din parcul Boyacá.

Toată ziua repetă atît de mult ce avea de spus, încît aproape că deveni un fel de Paulina Sarmiento din ziua nunții ei. Vru să-i aranjeze lucrurile în timp ce-l aștepta, dar preferă să facă bilete pentru bazar. Cînd el sosi, ea încă făcea bilete și, fără a înceta să le privească, lipind în continuare, de parcă ceea ce avea să spună era un lucru lipsit de importanță, Marcianita îi pomeni soțului ei numele lui Rocío Jojoa. El nu se tulbură, pentru el nu exista niciodată riscul de a se rușina de propriile-i fapte ; recunoscu cu o liniște de zile mari, explicînd că aceasta era urmarea

faptului că ea nu-l lăsa să-i atingă nici măcar pulpa, după care se duse în camera sa. Cîştigă lupta, dar Marcianita, înfrîntă în mînia ei, începu să se gîndească la răzbunarea care, în cele din urmă, provacă propria-i tragedie. Pietricelele negre le aruncă în calea lui don Télez, nisipul de la Rocío Jojoa îl dădu soţului ei să-l bea în paharul cu vin roşu, iar purgativul de mamitolină i-l servi în supă. Asupra lui nu avu efect nici una, nici alta. Imun faţă de orice vrajă, protestă numai din pricina gustului leşios al supei. Continua să-i pună purgativ în fiecare zi, încurajată de vreo lectură mai veche despre otrăvirea cu arsenic, dar cînd se scurseră treizeci şi şapte de zile şi cînd se gîndea că groaznicul purgativ avea să-şi facă efect asupra soţului necredincios, nepregătită sau mînioasă, hotărî să-l încerce ea însăşi pentru a-i vedea efectul. Mamitolina avu asupra ei efectul pe care l-ar fi avut asupra oricărei fiinţe omeneşti un puternic purgativ pentru vaci. La patru după-amiaza, topită de atîta stat pe vasul closetului, mirosind a grajd şi asudînd rece, începu să se umfle. La început nu-şi dădu seama, burta ei de şapte luni ascundea umflătura. Cînd soţul ei sosi acasă şi o găsi întinsă în pat cu burta în jos şi cu nişte dureri atroce, umflătura trecuse de nivelul sînilor plini de lapte. Chemară medicul, chemară moaşa, doctorul Tomás spuse să meargă la spital, iar în sala de operaţii a recent construitului spital San Antonio din

Tuluá, privind lampa albă şi zvîrcolindu-se din pricina unor dureri insuportabile, Marcianita Barona îşi dădu seama că creatura din pîntecul său suferise şi ea efectele purgativului. Infirmierele, care merseră prin Tuluá ducînd vestea, vomitau în timp ce povesteau porcăria pe care o scoseseră din burta Marcianitei Barona. Sala de operaţii a spitalului trebui să fie dezinfectată pentru a face să dispară mirosul care izbucnise din măruntaiele soţiei lui Nemesio Rodríguez. În cele din urmă, doctorul Tomás, năclăit de rahat pînă la gît, putu să scoată din această furtună diareică o fiinţă de sex masculin, care semăna mai curînd cu un şobolan decît cu fiul pe care Nemesio Rodríguez îl aştepta. Părintele Phanor încercă să-l boteze, dar nimeni, nici măcar medicul Uribe însuşi, nu-i permise s-o facă. La notariat, singurul loc în care ei se înregistrau, înscriseră numele lui Bartolomé Rodríguez Barona. La spital, febra o consumă zile în şir pe Marcianita Barona. Spălăturile cu apă boraxată, alcool medicinal, apă de trandafiri şi benzoat de triamină şi cîte alte lucruri i se năzăriră doctorului păreau fără nici un efect. Mirosul dispăru, umflătura începu să dea înapoi, dar Marcianita continua să fie toropită. Zilnic bea douăzeci şi trei de pahare de apă, infirmierele consumau cinci flacoane de alcool spălîndu-i cearşafurile cu care o acopereau pentru a contracara efectul căldurii, care deja împăienjenea sticla geamurilor. Crezură chiar că o să moară carbonizată. Cînd i le aşezau pe trup umezite

cu alcool, cearşafurile sfîriau. În cea de-a şaptea zi, cînd asupra ei pluteau norii morţii şi delira cum nimeni nu mai delirase vreodată, ceru apă de iasomie. Speriat de cele văzute şi privind lamentabilul chip al fiului său şobolan şi al soţiei în agonie, Nemesio Rodríguez porunci să se taie cincizeci de duzine de fire de iasomie. Puseră iasomia într-o oală imensă şi cu apă caldă făcură ceea ce le ceruse Marcianita. În loc de alcool, muiară cearşafurile în această fiertură. După două ore, Marcianita Barona se afla în acea stare de letargie pe care unele infirmiere o identificară cu moartea, dar pe care doctorul Tomás o numi însănătoşire miraculoasă.

După o lună, micul şobolan, căruia-i dăduseră numele de Bartolomé, crescuse doi centimetri, luase în greutate un kilogram, dar prin mişcările şi plînsul lui asurzitor începea să dea semnele unei vădite idioţenii. Cam în aceste zile Marcianita se sculă din pat şi, fără să ceară să-şi vadă progenitura, începu să facă bilete pentru bazar. Poate chiar din această clipă Nemesio începu să urască bazarul, dar nu spuse nimic. Starea Marcianitei era atît de lamentabilă, slăbise douăzeci de kilograme, avea faţa trasă, ochii băgaţi în fundul capului, culoarea pielii ca luminarea de paşte şi mîinile-i tremurau chiar şi cînd şi le ducea numai la cap, încît Nemesio rămase tăcut cînd o văzu făcînd bilete pentru bazarul de la sacristia bisericii San Bartolomé. Îi aduse o servitoare s-o ajute, iar o alta să-i vîndă biletele în fiecare

duminică şi, în felul acesta, hotărî s-o părăsească pe Rocío Jojoa. Marcianita nu mai aduse vorba despre asta pentru nimic în lume. O asemenea naştere parcă îl făcuse să uite pînă şi acest lucru, iar cum el nu se ducea la ea decît pentru a înlocui mîngîierile pe care nevasta lui i le refuzase, iar cum ziua în care avea să le regăsească nu era departe, hotărî să taie din rădăcină legătura cu indiana Sibundoy.

Marcianita îşi dădu seama, căci soţul său încetă să mai fie matinal şi să mai întîrzie seara acasă. Bartolomé parcă înţelegea şi el, căci înainte de a-şi fi cunoscut mama, el îi crease obiceiul de a-l ţine la pieptul său toată noaptea. Continua să fie micul şobolan născut din furtuna de diaree. Mînuţele lui erau o adiere, respiraţia o uşoară palpitare. Nu rîdea ca alţi copii de vîrsta lui, ci deschidea nişte ochi de viţel nou-născut, care foarte curînd lăsară să se vadă răul de care suferea. Bea din biberon nebuneşte şi de multe ori, după ce-i luau suzeta din gură, continua să sugă aer. Nu distingea lucrurile reale de cele ireale. Privea fix culorile tari şi părea iremediabil surd. Nu reacţiona nici la zgomotele puternice, nici la sunetele guturale pe care tatăl său le scotea pentru a-i atrage atenţia. Creştea pur şi simplu, dar Marcianita îşi dădu seama curînd. Nu se ştie din ce motiv preferase să nu-l atingă, iar cînd o făcu, simţi tremurînd în fiinţa sa interioară întreaga putere ciudată moştenită de la tatăl său. Nu plînse, căci ea

nu plînsese nici măcar în ziua umflăturii pricinuite de laxativ. Își plecă privirile și începu să-și îngrijească înapoiatul mintal.

Pentru ea, fu ca o pedeapsă. La cererea Marcianitei, doctorul Tomás îl consultă în ziua în care împlinea trei luni. Nemesio Rodríguez, care umbla ziua întreagă să măsoare canale și care, la urma urmei, era mîndru că are un fiu, nu-și dădu seama de lucrul pe care Marcianita îl urmărea de o lună întreagă. Fiul său era surd, uda scutecele cu o ușurință uimitoare, mult mai mult decît oricare alt copil normal. Schimbarea scutecelor se făcea atît de des, încît casa ajunse să aibă tot atîtea scutece întinse pe sîrmă cîtă iasomie în grădină. Mai întîi, crezu că aceasta se datora excesului de mîncare și mitologicei capacități de a înghiți a copilului, dar cînd, într-o zi, îi suspendă mîncarea, iar el urină pînă aproape să se deshidrateze, se convinse că ceva era anormal. Îi punea în fața ochilor mătăsurile ei în culori puternice, în speranța ca el să le distingă, dar pentru copil culoarea deschisă a scutecului său și stacojiul halatului pe care ea și-l punea o dată pe an erau la fel. Mai recent, luna aceasta, îi descoperi o încetineală neverosimilă a reflexelor. Cînd vru să i le provoace, cel mai adesea avu de-a face cu o mumie rigidă, care prefera să-i cadă în cap bavețica sau clopoțeii sunători, în loc să ridice cel puțin brațele. Copilul, nu numai că era surd, nu numai că nu se apăra de nimic și nici nu se speria de nimic, copilul său era înapoiat mintal,

iar doctorul Tomás era singura persoană care putea s-o dovedească oficial. Pentru acest lucru, nu avu nevoie de cele o mie unu de examene pe care psihiatrii le fac oamenilor normali pentru a-i scoate nebuni. Se apropie timid cu stetoscopul, cu un ciocănel de argint și cu știința lui de ani. Îi dădu o lovitură ușoară la fiecare genunchi cu vîrful ciocănelului. Îi așeză stetoscopul pe piept și pe spate, îi dădu să miroase săruri aromate, îi țipă în fiecare ureche și-i holbă ochii. Vizita nu dura nici cinci minute. Păru mai curînd o vizită a unui doctor de la asigurările sociale decît cea a doctorului particular al familiei. Marcianita Barona stătea în ușă privind o realitate care o copleșea. În aceeași clipă, Nemesio Rodríguez poate că trasa o linie sau privea prin teodolit. Cînd sosi, la șase și jumătate seara, găsi o notă scrisă de doctorul Tomás. Probobil că era foarte urgentă sau foarte categorică, pentru că nici măcar nu se schimbă. Încălțat cu aceleași cizme pline de noroi și miresind a transpirația unei zile întregi petrecute sub soare, se duse acasă la doctor. Nici soția acestuia, nici Marcianita, care mai înainte îi vorbise ceva despre vizita doctorului, nu aflară despre ce vorbiseră căpitanul forțelor liberale de la Palonegro și medicul, frate cu generalul. Desigur că vorbiseră pe tonul pe care fratele său obișnuia să-l aibă față de căpitan. Cînd Nemesio Rodríguez, tîrîndu-și picioarele de parcă de ele atîrna glodul tuturor canalelor pe care le măsurase în viața lui sau de parcă ar fi fost

legat de șinele de cale ferată pe care le așezase la nesfîrșit pe linia Pacificului, îi spuse Marcianitei că chestiunea nu o privea numai pe ea și că pe idiotul pe care-l procreaseră trebuiau să-l suporte împreună, casa se lumină ca de lumina unui fulger. Nemesio Rodríguez se gîndise la ceva mai mult decît la resemnare. Mentalitatea lui utilitaristă și matematică de inginer îl făcu să acționeze altfel. Își scoase cizmele grele și înnoroiate, își spălă transpirația făcînd o baie lungă, închise ușile și ferestrele, stinse luminile, o însoți pe Marcianita în timp ce-i dădea biberonul idiotului de Bartolomé, iar apoi, ca și cum ar fi fost ordinul suprem pentru o bătălie, își obligă nevasta să se culce cu el și să facă un al doilea fiu. Dacă primul ieșise prost, al doilea nu avea să mai iasă așa. Dacă boala nu părăsise pîntecul Marcianitei, în schimb virilitatea lui vindeca totul, făcea ca totul să dispară. Ea nu avu timp să spună nici măcar pîs. Toată vigoarea încătușată în timpul războiului și care nu reușise să se consume nici construind calea ferată a Pacificului, nici măsurînd canalele familiei Sarmiento, fu revitalizată odată cu înfrîngerea suferită prin apariția fiului idiot, devenind realitate în niște brațe corpolente, care o dezbrăcară pe fiica părintelui Tascón și o întinseră pe pat, mută, resemnată, față de un adevăr care o reducea la tăcere și o înfricoșa. Se bucură în măsura în care-i permisese presimțirea că procreau un alt copil idiot. Își strînse debilele ei brațe de cultivatoare de iasomie și

cusătoreasă de podoabe și suportă cu stoicism ceea pe pe Rocío Jojoa o bucurase luni de zile. A doua zi, se duse la doctorul Tomás și-i povesti pe larg cele întîmplate. Poate simțindu-se vinovat că-l incitase pe inginerul de la școala de mine să facă ceea ce acesta făcu exagerînd, medicul se ocupă de Marcianita așa cum niciodată înainte și nici după aceea nu avea s-o mai facă pentru vreun alt pacient. Îi recomandă să doarmă de două ori pe zi timp de unsprezece zile și unsprezece nopți. Doctorul Tomás venea s-o vadă pe Marcianita în zori, cînd Nemesio Rodríguez pleca cu teodolitul lui pe umăr, și seara, cînd se ducea să aprindă luminile. În cea de-a douăsprezecea zi se simțiră primele simptome ale sarcinii controlate, de care ambii se temeau, iar de atunci încolo viața stăpînei perechii de tatu deveni tot atît de metodică ca și cea a animalelor ei sau tot atît de îngrijită ca a iasomiei.

Instrucțiunile de început fură prohibitive. „Marcianita, nu ai voie să faci baie decît cu apă călduță și numai la prînz“, urlă medicul Uribe. Nu avea voie să mănînce alimente iritante și trebuia să-și varieze dieta, pentru a folosi toate alimentele și toate vitaminele de care aveau nevoie organismul ei și cel al ființei în gestație. Efortul fizic trebuia suprimat. Trebui să aducă la Tuluá pe cineva care să cultive iasomia, care în La Rivera era deja în grija fiilor lui Florentino Pastaz, indianul pe care-l aduseseră de la Chachagüí. Cei doi tatu,

care nu știau nici măcar să meargă pe dalele din grădină, îi rămaseră și îi îngriji în continuare așa cum învățase pe vremuri. Nu se mai așeză în balansoarul în care mama sa așteptase sosirea iepei, iar ea clipa sosirii idiotului; pentru fiecare răgaz de odihnă alese scaunul tare din sufragerie, unde obișnuia să facă biletele pentru bazar, singurul exercițiu mai greu pe care medicul nu i-l interzisese. Continuă să aibă grijă de idiotul ei, căruia-i schimba de cincisprezece și de douăzeci de ori pe zi scutecele unde ,spălîndu-l de ceea ce curgea din el ca dintr-o fîntînă imposibil de controlat,' dîndu-i alimentele pe care cu un plînset supărător le cerea din nouăzeci în nouăzeci de minute și, în timp ce făcea toate astea, iar burta îi creștea metodic, își balansa cărnurile, citea cărți de regim, pe care niciodată în viața ei nu crezuse că avea să le citească, și măsura, uncie cu uncie, pînă și apa pe care o bea. Pe măsură ce timpul trecea, se închidea într-o colivie atît de bine ferecată, încît părea că nu mai există ieșire. Avea totul la dispoziție: pe soțul ei, care venea acasă devreme, hrană, iasomia, perechea de tatu. Nu făcea nici un efort pentru nimic și se încuia în casă ca să nu mai vadă pe nimeni, ca pe vremea cînd trebuise să părăsească școala Luisitei Tascón. Doar duminica, aproape păzită, se ducea să se așeze pe scaunul din ușa sacristiei pentru ca să-și vîndă biletele de bazar. Aceasta era cea mai mare preocupare a ei toată săptămîna. Lunea număra banii pe care-i trimitea părintelui Phanor, marțea tăia hîrtiuțele pentru bilete și făcea numerele, de la unu la o sută, miercurea le lipea, împreună cu celelalte două sute în alb care rămîneau făcute din ziua precedentă. Joia, trimitea după premiile pentru bazar, fie cumpărîndu-le, fie cerîndu-le din magazin în magazin cu cartea ei de vizită, trimisă sistematic în fiecare lună altei persoane, pentru a nu deranja. Într-un caiet de școală își nota cine îi trimisese, pentru a nu reveni cu cererea la aceeași persoană. Clasifica premiile și lăsa totul pregătit pentru ca vineri să lipească numerele pe fiecare din ele. Le adăuga pe cele din duminica anterioară care nu ieșiseră cîștigătoare, nota cu grijă numerele, rupea biletele care erau în plus din duminica trecută, încredințată că cele făcute marți includeau și aceste numere. Sîmbăta, împacheta totul în coșurile ei franțuzești de răchită pregătindu-le pentru ca duminică, la opt și jumătate dimineața, bazarul, încărcat în căruța lui Chucho Zafra, să se oprească la ușa sacristiei. Mergea însoțită de două servitoare, care-i slujeau de „gorile", și anunțată de un copil, care suna insistent clopoțelul de rugăciune al călugărițelor. Bartolomé rămînea acasă cu Nemesio sau cu vreuna din celelalte trei servitoare. Într-adevăr, nu era nici o problemă. Nu plîngea decît o dată la nouăzeci de minute, cînd i se făcea foame; mișcările lui deveniră cu timpul mai lente, iar tăcerea-i era uneori atît de înfiorătoare, încît aproape că nu i-o mai luau în seamă. În acea casă mare, mirosind a iasomie și

viciată de liniște și singurătate, tăcerea o simțea numai Marcianita, atentă la odrasla ei idioată.

Deschidea bazarul imediat ce la San Bartolomé bătea ora nouă. Cele două servitoare vindeau biletele și înmînau premiile. Ea, așezată pe scaun, privea, lua seama la orice mișcare, stătea de vorbă cu clienții, își prezida funcția ca și cum era vorba de o ceremonie la nivel înalt, de un act de solidaritate de care era legată de secole și secole prin moștenire și jurămînt.

Lunile treceau, pîntecul îi devenea tot mai evident, iar precauțiile extreme. Cînd Inesita González fu aleasă de Tuluá regină a frumuseții, și urma să ia parte la concursul național de frumusețe, care urma să aibă loc la Cartagena, cum banii doctorului González nu ajungeau unui oraș care-o transformase în idol, Marcianita Barona ieși din front, alăturîndu-se vechii ei cliente. Nu o făcu pentru faptul că, pe vremea cînd era copilă, Inesita era cumpărătoarea duminicală a cel puțin douăzeci de bilete de tombolă, iar mai apoi, în fiecare sîmbătă, a trei-patru duzini de iasomie ori pentru că, împreună cu fratele său, într-o vreme cînd nimeni nu-i arunca nici o privire, se duseseră acasă la ea, neținînd seama de accesele de mînie ale Amintei, oferindu-i acel puțin pe care l-a căutat neîncetat din partea atîtor ființe omenești pe care le privea din poarta casei. Împinsă de o recunoștință tot atît de puternică pe cît fusese impulsul pe care-l simțise

cînd îi strigase graso Ninei Pérez în ziua aceea la școala Luisitei Tascón, sări ca un arc din colivia ei de gravidă și, însoțită de perechea de tatu, luă parte la carnavalul organizat pentru a-i strînge fonduri în vederea călătoriei ce urma s-o facă de la Tuluá la Cartagena în fruntea unui numeros alai sigur de victorie. Marcianita nu-și luă bilet de tren, de teamă să nu-l supere pe doctorul Uribe. Sarcina n-ar fi ținut-o pe loc, pentru Inesita era în stare să uite că primul ei fiu se născuse idiot și că cel de-al doilea putea ieși la fel, dacă nu lua măsurile de prevedere pe care nu le luase pentru Bartolomé.

Nemulțumită de propria-i neparticipare, contribui la campania de strîngere a fondurilor organizînd un bazar atît de extraordinar, atît de imens, încît poate că Tuluá nu a comparat această situație decît cu ceea ce s-a întîmplat în ultimele ei zile. Nu precupeți nici un efort. Puse treizeci de fete de la catehismul părintelui Phanor să taie hîrtie și apoi să lipească biletele în alb pentru bazar. Darurile de adună de prin magazine, de la gospodine și de la domnii bogați de pe la ferme. Acestea erau prea neînsemnate față de ideea ei de a face un bazar atît de mare încît să nu încapă pe masa de patruzeci de metri, aproape cît o pasarelă, pe care o comandase, le punea deoparte, pentru bazarul de duminică. Coșurile pentru vînzare le aranjă ajutată de zece fete din comitetul de sprijin, pe care, dînd totul uitării, le chemase, totuși, plină de mîhnire. Pentru a-și pune în practică

proiectul, trebui să elibereze patru din cele șapte camere ale casei sale, să-l trimită pe Nemesio să doarmă în camera lui Bartolomé și să îngrămădească scaunele și ghivecele din coridor în sufragerie. Atît de multe daruri erau pe masa nesfîrșită, încît, în duminica în care străzile de lîngă parcul Boyacá asistară la cel mai mare bazar din istorie, Marcianita trebui să se scoale la ora patru dimineața. Alături, minusculul bazar din ușa sacristiei. Cînd sosi Inesita González, vînzarea atinse un asemenea ritm, încît cele zece fete, Marcianita și cele trei servitoare nu mai pridideau cu treaba. Cum la ora trei pe masa nesfîrșită nu se mai afla nimic, bazarul se închise. Marcianita înmînă comitetului de sprijin o sumă de o mie o sută douăzeci și trei de ori mai mare decît cea care i-o dădea părintelui Phanor în fiecare luni. La miezul nopții, pe cînd tocmai predase extraordinarul cîștig, simți că are febră. În zori, Nemesio Rodríguez trebui să meargă să-l cheme pe doctorul Tomás. A doua zi, în camera Marcianitei apăru Inesita González, îmbrăcată toată în alb și purtînd pe cap o pălărie de pai cu boruri mari, care avea să facă furori la Cartagena. Mai înainte, dat fiind interdicția medicului de a nu avea nici cel mai mic contact cu cineva, Inesita se mulțumise să-i trimită organizatoarei bazarului dulciuri și flori. Cam pe la ora șapte seara a acelei zile de luni, mohorîtă pentru Nemesio Rodríguez, doctorul Tomás puse diagnosticul. O făcu nu cu ușurința zdrobitoare cu care anunța orașul Tuluá sau pe

careva din rudele pacienților săi că bolnavul încetase din viață sau că era condamnat la o moarte foarte apropiată : i se umplură ochii de lacrimi în fața lui Nemesio Rodríguez — așteptînd palid diagnosticul medicului și amintindu-și slăbiciunile lui de căpitan în război — și, cu un glas care implora milă, spuse că Marcianita se molipsise de pojar nemțesc. Nemesio, inginer, la urma urmei, ignorant în ale medicinii, nu înțelese gravitatea situației despre care doctorul Tomás îl înștiințase cu un sentiment de milă. Pentru a-l face să înțeleagă, acesta trebui să-l privească tot astfel cum poate îl privise generalul Uribe cînd îl anunțase despre înfrîngerea finală pe care o suferiseră din partea generalului Reyes. Pojar nemțesc ? Întrebă neliniștit căpitanul armatelor forțelor liberale. Da, fu singurul lucru pe care-l răspunse medicul Uribe privind în pămînt. Marcianita era în luna a treia de sarcină, iar posibilitatea de a naște un copil cu malformații era ca și sigură. Tragedia, devenită inevitabilă, era prezentă. Marcianita știa în cea de-a treia zi, cînd febra-i scăzuse, dar mîncărimea erupției care o consuma era insuportabilă, îl chemă pe doctorul Tomás și-i propuse să-i facă un avort. Medicul numai că nu căzu jos. Deși era fratele generalului războaielor liberale, oricît de liberal ar fi fost el și prea puțin prieten cu preoții, deschise niște ochi la fel de mari ca ai balenei albe, iar pe buzele sale ieși un NU categoric. Acest refuz nu-l putură uita luni de zile nici Nemesio Rodríguez, nici Marcianita

Barona, iar în momentul în care totul se prăbușise și doctorul Uribe încerca să facă pe intermediarul într-o cauză pierdută, Marcianita avu tăria sufletească să-i arunce medicului în față tot ce avea pe suflet și din ziua aceea să nu-l mai salute. El continuă s-o viziteze zilnic, tot timpul sarcinii, dar ea nici măcar un moment nu se polipsi de speranța creștină pe care medicul, cu vorbirea lui monosilabică și ancestrală, încercă să i-o insufle după fiecare consultație. Îi schimbă regimul alimentar. Plimbările îi fură suprimate, o așeză cu burta între o pernă și o pungă cu apă caldă, drept care, cu timpul, deveni la fel de palidă ca fecioarele din Săptămîna Mare. Măsurînd pămîntul și cărînd teodolitul, Nemesio Rodríguez reîncăpu pe mîinile lui Rocío Jojoa. Cea mai mare parte a timpului, de plînsetele lui Bartolomé din nouăzeci în nouăzeci de minute se îngrijea una din servitoare. Se dovedi a fi un întîrziat mintal atît de maniabil, încît existența lui aproape că trecea neobservată. Marcianita nu-l uita, dar nici nu mai vru să-l revadă. Nu vroia ca în ființa pe care o purta în pîntece să se reflecte vreunul din oribilele defecte care deveneau din ce în ce mai evidente la idiotul de Bartolomé. Privirea începuse să-i fugă în lături, urechile i se făcură ca de măgar, capul, care în primele zile încercase să fie rotund, lua din ce în ce mai mult forma unui ou lunguieț. În cele din urmă, mîinile întotdeauna liniștite și balele prelingîndu-se de pe o buză pe care arareori și-o închidea deve-

niră trăsăturile cele mai caracteristice ale fiului cel mare al familiei Rodríguez Barona.

În luna a șasea, Marcianita începu să viseze iapa. Cum mama sa nu-i povestise niciodată despre existența acesteia, iar ea abia își mai amintea că văzuse sau visase ceva asemănător în timpul agoniei, începu să-i fie frică. Cu timpul, vizitele iepei deveniră atît de frecvente, încît se obișnui cu ea, iar dacă întîrzia prea mult să-i apară în vis, era mai mult ca sigur că se trezea din somn. Ca și mama sa, nu spuse nimănui despre visul pe care-l avea noapte de noapte, dar cînd fu în luna a șaptea și mici dureri apărură la nivelul ombilicului, pesimismul o făcu să apară foarte lașă în ochii soțului său care, pe vremea aceea, crăpa de optimism. Nici nu putea fi altfel, căci Nemesio Rodríguez, convins de zîmbetul angelic al doctorului Tomás, credea cu toată tăria că noua sa odraslă avea să fie lipsită de orice tară. N-o contrazicea pe Marcianita, dar, înfruntîndu-i pesimismul, dădu naștere tragediei. Deveni mai prohibitiv ca oricînd, iar Marcianita fu nevoită să-i suporte toate maniile, al căror scop era s-o țină ca sub un clopot de sticlă. Uitînd complet că soția sa avusese pojar nemțesc, credea că dacă se apleca să ridice de jos ceva sau dacă mergea din pat pînă în sufragerie risca să avorteze, confundînd astfel efortul cu boala. Își obligă servitoarele să-i aducă micul dejun la pat. Îi permise să se scoale doar pentru a lua prînzul și atunci înfășurată în șaluri și așezată pe perne de puf. Pe doctorul Tomás îl

puse să vină de două ori pe zi pentru a-i asculta această burtă diformă, iar dacă se întîmpla să întîrzie cîteva minute în timp ce-o examina sau dacă venea doar o singură dată, alerga ca un nebun pe culoarele casei în așteptarea momentului final. În ultima lună de sarcină a Marcianitei nu se mai duse să măsoare canale. Așteptă venirea pe lume a copilului făcînd așa un efort mintal, încît, în cele din urmă, mulți spuseră că el avea să nască și nu Marcianita, iar cum îi interzicea în continuare totul, iar ea se opunea în continuare, într-o zi, pe cînd era în luna a noua, se întîmplă nenorocirea. Nemaisuportînd prohibițiile, Marcianita se sculă din pat pentru a-și lua micul dejun, se duse să vadă iasomia, le dădu să mănînce celor doi tatu, ba chiar dădu porunci în legătură cu treburile casei. Nemesio își pierdu controlul. Stînd în ușa camerei, țipă cît îl ținu gura. Marcianita nu-i dădu atenție, dar el țipă atît de mult, spuse lucruri atît de urîte și pe un astfel de ton, încît ea începu să alerge pe culoarele casei ca un cal scăpat din căpăstru. Deși o văzu alergînd, el nu încetă să țipe. Deși o văzu că este extenuată și pe punctul de a face o criză de nervi, nu coborî tonul. Dădea mai departe cu gura. Nemaiputînd suporta, Marcianita căzu jos mai mult moartă decît vie și avu niște spasme din pricina cărora peste o jumătate de oră se afla la spital. Doctorul Tomás trebui să stea peste noapte cu Nemesio. În schimb, Marcianita se comportă stoic. Nu tuși, chipul ei nu se schimonosi din pricina durerii pe care-o

simțea, dar cînd îi aduseră să-i arate băiețelul căruia-i dăduse naștere, scoase un țipăt, pe care poate că nici acum nu l-au uitat cei ce l-au auzit, și blestemă tot timpul numele soțului ei, iar cînd acesta sosi, pe jumătate adormit, să afle rezultatul nesatisfăcător, îl puse să jure de față cu doctorul Tomás, cu infirmiera spitalului și pe memoria Manuelei Barona, că niciodată nu avea să se mai culce cu ea.

Tulburat cum era, Nemesio a jurat, dar după cîteva luni dădu uitării totul și la miezul nopții intră în camera Marcianitei. Dacă încă mai trăiește, are pe pulpă o arsură de la sticla lămpii cu petrol care stătea întotdeauna aprinsă în camera ei și cu care a aruncat în el. El poate că uitase interdicția, ea însă nu. Se reîntoarse la Rocío Jojoa și începu să aștepte ca indiana venită de pe rîul Putumaya să rămînă însărcinată. Era ultima lui speranță. Făcea dragoste cu ea și de două ori pe zi, mînca fructe de chiparos cu grămada și urla ca un taur de prăsilă în momentul final al amorului lui cu femeia care-l primea. Dacă Marcianita rămînea gravidă numai ce-o atingea, Rocío, în schimb, nu avea nici măcar idee de așa ceva. Nemesio o duse la centrul de sănătate, și cum acolo nu-i găsi nimic anormal, iar el dorea ca ea să aibă copii, își luă inima-n dinți și o duse și la doctorul Tomás. Pentru medic, nu fu nici o problemă, dar pentru Marcianita fu mai mult decît o confirmare a neputinței sale, iar pentru Tu-

luă prilejul pe care poate că-l aștepta (din ziua în care ea, contrar pronosticurilor, se căsătorise cu el) : nu exista nici o îndoială, această căsătorie nu avea să mai dureze nici măcar o zi în plus.

Nina Pérez, grasă, dar bună la dus vorbele, fu cea care-i povesti totul. Niciodată mai înainte nu venise la ea în vizită. Marcianita nu uita ziua aceea de la școala Luisitei Tascón, iar Nina, preocupată de grăsimea ei, nu avusese niciodată timp să-i facă o vizită femeii problematice și izolate care era Marcianita. Prima ființă pe care Nina cea grasă, îngrozitor de grasă, o întîlni, fu Bartolomé, care-și purta imbecilitatea mergînd în patru labe într-un țarc din lemn făcut chiar la intrarea în casă. Înainte de a-și începe atacul fulminant, ceru o duzină de fire de iasomie. Le cumpără ca o scuză, întrebă de una și de alta, de copii, de tatu și de iasomie și, cu o prefăcătorie de mare doamnă, spuse că îi văzuse soțul intrînd cu o clipă mai înainte în cabinetul doctorului Tomás însoțit de indiană, de fiica artificierului. Căpitanul îi păruse reîntinerit, în ciuda faptului că se afla alături de această femeie despre care se zice că se dădea cu tot felul de dresuri ca să nu îmbătrînească.

A fost de ajuns pentru a semăna în sufletul Marcianitei germenul hotărîrii. La șapte seara, cu teodolitul pe care poate că nici nu-l folosise în ziua aceea, sosi acasă Nemesio Rodríguez, căpitan al forțelor liberale de la Palonegro, aghiotantul președintelui Reyes și constructor la calea ferată a Pacificului. Nu-și adresară nici un cuvînt, luni de zile nu-și vorbiseră. Încetul cu încetul, Bartolomé începuse să meargă, continuînd să-și arate prostia care-i ieșea nu numai pe gură, ci era vădită și în ochii lui cufundați în letargie și în mîinile mici. Ea continua să-și facă biletele pentru bazar și să îngrijească de idioți. Pe celălalt copil îl numiră Ramón Lucio. La vîrsta lui, plîngea mult mai puțin ca Bartolomé la aceeași vîrstă. Era, fără îndoială, și mai prost decît fratele său. Cînd îi era foame, scotea un sunet gutural care cu greu se putea asemăna cu plînsul. Scotea acest sunet pe un ton coborît, pierdut, greu de sesizat de către servitoarele noi, care, din pricina asta îl lăsau mai totdeauna flămînd. Transformînd în obsesie bazarul și admițînd ideea că soțul său era o ființă în plus în casă, un fel de tatu pe care trebuia să-l hrănească, să-i aibă grijă de haine și să-i ofere găzduire, mama lui îl neglijă puțin. Cînd la șapte dimineața Nemesio pleca la măsurătorile lui, prin locurile pe unde se afla casa lui Rocío Jojoa, pe care în continuare încerca s-o lase gravidă, ea era ocupată cu udatul grădinii sau cu pregătitul bagajului pentru La Rivera, unde se ducea zilnic. Cînd el se întorcea de la treabă, băut, cu teodolitul pe umăr și mirosind a Rocío Jojoa, ea, încuiată în camera ei, dădea să sugă din biberoane idioților sau stătea lipită de radio ca să asculte romanele cu Oscar

și Amanda. Dacă se întîlneau pe culoare, nu se cunoșteau. Căpitanul trecea tot atît de țeapăn ca în îndepărtatele vremuri ale războiului, iar ea ca și cum pe acolo ar fi trecut fantoma părintelui Tascón. El știa foarte bine că, în ce-l privea, nu avea să-i mai vorbească niciodată, iar ea presupunea acest lucru. Nu se înșelau deloc, numai că nu puseseră la socoteală un nou factor care apăru în relațiile lor. Poate că obosit de viață, obosit de cît încercase să-i facă lui Rocío Jojoa un copil normal, obosit că trebuia să locuiască într-o casă în care abia dacă era considerat oaspete gratuit, căci soția sa nu-i cerea nici măcar o centimă, Nemesio Rodríguez se puse pe băutură.

Seara, în loc să sosească acasă la șapte, cum îi fusese tot timpul obiceiul pe vremea cînd căsnicia lor mergea, sosea la nouă, la zece, complet beat. Deschidea ușa prăvălindu-se peste ea ; uneori, reușea să ajungă direct în cameră, alteori adormea răpus de somn pe primul scaun care-i apărea în fața ochilor. Nu făcea scandal, nici măcar nu vomita. Îi era atît de groază de nevasta lui, încît prefera să-și înghită voma, decît a doua zi, cu imensa mahmureală care nu-i trecea, să audă vorbe usturătoare din partea acestui căpcăun ce stătea închiat împreună cu cei doi idioți. Bea la Barul Central sau acasă la Rocío Jojoa. Bea rachiu, căci era mai ieftin, deși la fel de bine putea să bea și whisky, pentru că familia Sarmiento încă-i mai plătea un salariu bun pentru măsu-

rarea canalelor, iar el nu avea pe ce cheltui banii. Marcianita suporta în întregime cheltuielile casei, plătea îngrijitorii de iasomie, servitoarele, ba chiar și capriciile gastronomice ale soțului său. O singură dată încercă să aducă și el ceva acasă. Marcianita nu-i spuse nimic, dar reacția sa fu de asemenea proporții, încît pentru Nemesio Rodríguez de León fu învățătură de minte.

Se întorcea de la măsurarea noilor canale diagonale care aveau să taie văgăuna Burrigá, înconjurînd plantația de trestie-de-zahăr a familiei Sarmiento, cînd o negresă îi oferi fructe de avocatier. Poate că uitase că acea casă a lui nu mai era a lui sau poate că negresa care i le oferise atinsese în sufletul său aceleași coarde sensibile pe care le atinsese și Rocío ; oricum, cumpără o jumătate de duzină. I se păruseră cele mai bune pentru a fi mîncate cu carne fiartă, ceea ce-i și spuse servitoarei seara, cînd i le dădu. Ea-și privi stăpînul fix, încercînd astfel să-l prevină, dar cum el făcuse gestul cu o naturalețe atît de uimitoare, de parcă totul mergea din nou ca pe roate, ea nu mai avu ce să facă, decît să le ducă la bucătărie. Le puse pe raftul pe care pune de obicei doamna Marcianita fructele. Încuiată în camera ei, Marcianita îi hrănea cu biberonul pe cei doi idioți. Bartolomé mînca deja compoturi, ba chiar supă, nefiind nevoie să i se dea cu lingura. Își manifesta imbecilitatea în felul de a vorbi, de a-și exprima dorințele și de a-și mișca capul, dar avea mîini îndemînatice. Mîn-

ca cu o rapiditate nemaivăzută, se îmbrăca cu o precauție de infirmieră, dar era incapabil să se urce pînă la leagănul lui Ramón Lucio să-l cunoască. Mișcările membrelor inferioare erau extrem de greoaie, urina cu aceeași asiduitate și nu învățase să spună că-i venea să urineze. Abia dacă-și recunoștea tatăl, pentru că acesta, luînd în fiecare dimineață mutra de tragedie din ziua primei comuniuni, nu avea altă grijă decît mustața răsucită după moda secolului nouăsprezece, ochii sardonici și duhoarea de rachiu, asta pentru a-și face simțită prezența sau pentru a se autochinui văzîndu-și visul distrus.

În noaptea cînd aduse fructele de avocatier se culcă mai devreme. Era, probabil, foarte obosit ori Rocío Jojoa îl extenuase. Se așeză să citească pe unul din scaunele de pe culoar, dar adormi imediat, mai înainte ca ceasul de la San Bartolomé să bată ora zece. Avea chef să răspundă a doua zi asaltului nevestei.

Văzînd fructele, ea își închipui imediat cine le adusese. Aruncă o privire servitoarei, dar nu spuse nimic. Luă unul din fructele cele mai coapte și cu el în mînă își căută soțul prin toată casa. Îl găsi pe punctul să plece cu teodolitele pe umăr. Aruncă spre el cu fructul de avocatier, care se strivi de unul din teodolite. „Nimeni n-o să-mi aducă mie în casă mîncare spurcată de vrăjitoriile putumayene. Fă ce vrei cu indiana ta, dar pe mine să nu mă confunzi." Atunci, Nemesio Rodriguez își luă curaj. Tuluá aproape că asistă la ceea ce așteptase de atîta timp. Își ridică teodolitul și păru că vrea să arunce cu el în Marcianita. O răgușeală prelungă, printr-o ciudată coincidență mai puternică decît oricînd, îl făcu pe căpitanul armatelor liberale de la Palonegro să încremenească pe loc. Ramón Lucio, care deja prinsese curaj să ceară biberonul, îi schimbă vrerea. Coborî teodolitul și-l încărcă pe unul din animalele cu picioarele strîmbe ale lui Chucho Zafra. În ziua aceea trebuia să facă măsurători pe deal în sus, unde nu urca nici un jeep. Își coborî capul, convins de o realitate atît de crudă și de abisală ca moartea ; în dimineața aceea nu se duse la Rocío Jojoa, iar din cele unsprezece măsurători pe care trebuia să le facă, numai ultima îi ieși bună. Nu se întoarse acasă decît peste trei nopți, beat criță, lovindu-se de mobile și ghivece, dar într-o tăcere desăvîrșită. Marcianita nu spuse nimic, făcu totală abstracție de el, continuă să-și aranjeze biletele pentru bazar, să-și hrănească idioții și să le spele scutecele murdare și ude pe care Bartolomé și Ramón Lucio i le ofereau cel puțin de trei ori în fiecare dimineață. Porunci să fie spălate separat cu apă caldă hainele de pe el și așternuturile lui, continuă să-l îngrijească ca în cele mai bune vremuri ale căsniciei lor, dar nu-i mai aruncă nici măcar o privire. Mai devreme sau mai tîrziu, avea să ajungă la desperare și, atunci, va pleca de acasă. Nu-l interesa decît părerea altora, nu-și dădea cîtuși de puțin seama de criza prin care treceau. Marcianita însă, deși dotată cu pu-

terile ciudate care-o făcuseră pe Nina Pérez să se îngrașe, iar pe fratele îmbrăcat în pînză de agavă să încremenească pe loc, se înșela. Ocupîndu-se numai de biletele pentru tombola de la bazar, de îngrijirea idioților și a florilor ei sau, poate, din pricină că ea nu putuse niciodată să-i înțeleagă pe bărbați, uită de ceea ce era fundamental în sufletul celui care fusese căpitan de război și constructor al căii ferate a Pacificului.

VIII

POATE CĂ UNICUL PRILEJ pe care orașul Tuluá l-a avut de a se dovedi unit, în stare să depășească obstacolele care-i apar în cale și de a merge înainte, a fost acela al alegerii Inesitei González drept regină a frumuseții.

Pînă atunci, Tuluá nu luase niciodată parte la astfel de concursuri. Din Valea Cauca era trimisă la concurs o fetișcană din Cali aleasă în urma unui fals concurs dintre cele mai drăguțe fete de familie bună. Îi publicau fotografia în ziare, iar cînd sosea la Cartagena pentru a lua parte la concursul național de frumusețe, locuitorii Văii, care abia dacă o văzuseră în ziare, care nu aveau nici măcar idee despre cine era vorba, căci în mod sigur făcea parte dintre bogătanii pe care era interzis să-i privești, se emoționau de parcă înainte de a fi plecat i-ar fi îmbrățișat pe toți. Anul acesta însă cuiva îi veni ideea că și în celelalte orașe din Valea Cauca probabil că exista cel puțin o fată drăguță care să facă concurență fetelor din Cali, astfel încît, după o săptămînă întreagă de umblat pe la primării și cluburi

sociale, reuşiră ca la Cali să se înfiinţeze pentru concurs alte şase fete, în afară de cea dintotdeauna. Membrii juriului o aleseră într-un chip destul de ciudat, organizînd salvarea aparenţelor, ca să nu se spună că erau cumpăraţi de oraşul Cali, încît Valea Cauca crezu că concursul avea să fie curat şi că pentru reprezentantele sosite din Cartago, La Unión, Zarzal, Buga, Palmira ori Tuluá existau şanse egale cu cele ale concurentei din Cali.

Tuluá nu era străin de o asemenea impresie, astfel încît, din momentul în care se hotărî că reprezentanta la concurs avea să fie Inesita González, toate forţele, vii şi moarte, toate cele care pînă atunci nici măcar nu se gîndiseră vreodată să colaboreze în folosul unei opere civice, toate cele care mereu o făceau, în sfîrşit, toate, absolut toate puseră umărul, pentru ca Inesita să sosească la Cali urmată de un incredibil alai, iar drept ţel să aibă cîştigarea la Cartagena nu numai a coroanei Văii Cauca, ci premiul naţional al Columbiei.

Nu organizară nici o colectă de fonduri, deoarece Inesita era fiica doctorului González, medicul senator intrat în istoria oraşului Tuluá, care murise lăsînd familiei o moştenire substanţială, dar strînseră în schimb bani pentru a plăti autobuzele şi formaţiile de cîntăreţi cu care aveau să meargă la Cali în seara alegerii. Ea, conştientă de această popularitate datorată activităţii senatoriale a tatălui său şi avîntului pe care acesta îl dăduse dezvoltării regiunii, popularitate care acum căpăta lustru, saluta în

dreapta şi în stînga pe oricine o privea, se plimba pe străzi împărţind zîmbete şi asistă la toate actele publice organizate în acele zile. Tuluá se simţi mulţumit, iar cei care în seara alegerii nu putură să fie prezenţi în coliseul din Cali, urmăriră evenimentul la radio. Ziarul *Prensa*, care în Valea Cauca era conservator, nu putea să nu-i recunoască importanţa fiicei celui care fusese senator al republicii, guvernator al departamentului şi ministru de stat din partea partidului conservator, al cărui fondator chiar era, motive pentru care indiscutabila favorită a întregului departament deveni Inesita González. Şi aşa trebuia să fie şi din alte motive. Nu numai pentru că era fiica doctorului González ori pentru că întreg oraşul Tuluá fusese cucerit de ea. Inesita era de o frumuseţe orbitoare. Nu puţini rămaseră cu gura căscată cînd ea-şi plimbă aluniţa ce-o avea pe spate, deasupra decolteului. Fratele ei, Toño, avea atîta grijă de ea, de parcă ar fi fost un porţelan de Bavaria salvat de la bombardamentele celui de-al doilea război mondial. Dimensiunile ei, strigă Nina Pérez din balconul Clubului San Fernando, unde o măsurau ca pe o vacă înainte de vînzare, erau perfecte, erau de miss univers. Nu exista riscul să piardă. Celelalte candidate erau de umplutură. Toate, în afară de cea din Cali, se considerau astfel şi dacă se prezentaseră la concurs o făcuseră numai pentru a demonstra spiritul de unitate regională şi nu pentru a cîştiga coroana pentru oraşele lor.

În seara ceremoniei de premiere, cum publicul era aproape în majoritate din Tuluá, cînd Inesita defilă pe pasarela din mijlocul coliseului parcă avu loc un cutremur. Rochia ei, lungă și plină de paiete, era tot atît de orbitoare pe cît de orbitoare îi era frumusețea. Membrii juriului nu putură nega această realitate și, deși fata nu era din Cali, cîștigătoarea trebuia să fie ea. Le-a fost greu să-i pronunțe numele, dar cînd o făcură, orașul Tuluá păru că se zgîlție din adîncuri, coliseul parcă scrîșni din temelii și în noaptea aceea un singur strigăt defilă pe șoseaua care ducea de la Cali la Tuluá. Înainte mergea ea, regina, dispusă să ducă la Cartagena nu numai numele Văii Cauca, ci și sîngele și dragostea ei de locuitoare a orașului Tuluá. Așa declară la radio cînd o încoronară și, în loc să meargă la balul pe care autoritățile din Cali îl organizaseră, preferă să se urce în mașina pompierilor din Tuluá și să prezideze manifestația care dură pînă în zori, trezindu-i din somn pe cei care adormiseră și transformînd în noapte de carnaval ceea ce trebuia să fie o liniștită noapte de sîmbătă.

Cali și grupul său centralist i-au cedat sceptrul care, conform tradiției, trebuia să aparțină fetelor bogate din capitala Văii. I-ar fi iertat și extraordinara ei frumusețe, dar nu-i iertară jignirea de a nu fi luat parte la balul pe care-l organizaseră. În momentul cînd veniră la Cali pentru ajutorul regional și cel din partea întreprinderilor, ușile li se închiseră în

nas cu scuze birocratice. Ori își plătea cheltuielile și călătoria singură, ori nu mai mergea la Cartagena. Orașul Cali nu avea să-și deschidă seifurile pentru o fată care-i adusese o jignire.

Acest lucru Tuluá îl află în după-amiaza cînd ea sosi neconsolată împreună cu fratele și cu mama sa, care era gata să renunțe la tot ce însemna coroana. Deși doctorul González le lăsase o avere mărișoară, o călătorie pînă la centrul național de frumusețe însemna renta pe doi ani pe care ele o primeau de la moartea senatorului conservator. Puteau renunța la multe lucruri de prisos în ce privea călătoria la Cartagena, dar dacă vroiai să faci față, trebuia să ai bani pentru lansare, iar averea doctorului González nu fusese destinată acestui scop.

Atunci, Tuluá se răsuci ca un șarpe înfuriat și, ca să arate orașului Cali că nu avea nevoie de banii lui, că, la urma urmei, nu depindea de el și de finanțele departamentale, organiză un comitet pentru strîngerea de fonduri cu care s-o trimită pe Inesita González la Cartagena. Locuitorii orașului Tuluá hotărîră să fie uniți, încît pînă și cel mai neînsemnat locuitor își dădu obolul. Marea tombolă fu începută de pompieri. Angajară orchestra lui Lucio Bermúdez la prețul maestrului Cedeño. Unul din locotenenții onorifici era fratele uneia dintre amantele dirijorului orchestrei. Don Alfredo Garrido împrumută avionul său pentru a aduce orchestra și pompierii reușiră să-l facă pe Lucio

Bermúdez să sune din trompetă în noaptea de douăzeci și patru octombrie în imensul local al școlii Antoniei Santos. Nu asistă multă lume, decît atîta cîți locuitori avea Tuluá, iar din Buga veniră destui. În cele din urmă, jumătate din suma strînsă fu cheltuită pentru a cumpăra o mașină nouă, iar cealaltă jumătate pentru a cumpăra trei rochii de seară pentru regină și douăzeci de bilete de avion. Inesita González acceptă banii roșie la față, mamei ei îi bătu inima foarte repede și o obsesie nemaipomenită puse din acea clipă stăpînire pe casă.

La întîi noiembrie sosiră ziariștii din Bogotá. Frumusețea reginei Văii, a reginei orașului Tuluá, era atît de mare, încît i se dusese vestea și, în timp ce cu o săptămînă înainte fusese favorita concursului pentru ocuparea locului de regină a frumuseții în Cali, zilele acestea era pentru locul în Cartagena. O fotografiară de o mie de ori, într-o mie de poziții diferite. Ea nu putu să acorde fotografiilor mai mult timp, deoarece a doua zi, ziua morților, trebuia să fie prezentă — dat fiind că era duminică — la marele bazar pe care orașul Tuluá îl organiza pentru a-i dărui alte trei rochii, pentru a cumpăra bilete pentru trei autobuze și a plăti hotelul și masa pentru cele o sută douăzeci de persoane care urmau să o însoțească la Cartagena. Plecarea reginei și a autobuzelor era fixată pentru opt noiembrie. Concursul și încoronarea aveau să aibă loc pe ziua de unsprezece, cînd țara întreagă aștepta

victoria prea frumoasei fete din Tuluá pe care de data aceasta o trimitea Valea Cauca, pepinieră de regine. Pe străzi era agitație. Pe la porți se vindeau stegulețe. De fiecare dată cînd apăreau fotografiile candidatelor din celelalte regiuni, acestea erau comparate cu fotografia Inesitei, iar rezultatul nu putea fi decît îmbucurător. Dimensiunile Inesitei, după cum strigase Nina Pérez în ziua alegerilor de la Cali, corespundeau celor ale unei miss univers. Ea trebuia să fie regină, nu putea să piardă.

În ziua marelui bazar ieși să colaboreze pînă și Marcianita Barona, care dintotdeauna stătuse închisă în casa cu iasomie. Bazarul se făcuse lîngă parcul Boyacá. Chapeta fu responsabilă cu masa cu pateuri, Matilde Uribe cu spectacolul dat de animalele dresate. Senzația fu papagalul ei, care trecea prin cercuri din hîrtie aprinsă, bea vin, mînca struguri, mergea ca Mélida Palomeque — învățătoarea cu un picior de lemn de la școala Antoniei Santos — și, mai ales, recita paragrafe întregi din Apocalips. Vasul pentru punci pe care-l așezară la intrare se umplu de monede de douăzeci de centavos. Ignacio Cruz Roldán, care studia bacteriologia, se oferi să examineze urina oricui ar fi dorit acest lucru. Își bătea de multe ori joc de client reușind cu niște reactivi speciali să facă așa ca în urină să apară straturi multicolore, ca și cum ar fi fost vrăjitorul din Oz, spirale care păreau viermi sau îngrozitori nori de fum, care-l făceau să strige cît îl ținea gura, urcat pe una din mesele de la Barul Central, cum că per-

soana care urinase în acel tub avea toate șansele să perforeze locul unde va urina din nou. Cum mulți îi dădură crezare, a doua zi cabinetele spitalului erau arhipline, poate ca o anticipare a șocului pe care aveau să-l sufere peste patru zile. Vînzătoarele își aranjară tarabele cu fructe. Măcelarii pe ale lor, cu friptturi de porc, la fel vînzătorii de banane, membrii Clubului Ciclist Santander, cei al Clubului Leilor, al Doamnelor de Caritate, ai Asociației Catolicilor, francmasonii de la Clubul Rotario, văcsuitorii, ba chiar și șoferii din parc luară parte la marele bazar care, de fapt, era prezidat de Marcianita Barona, cu masa ei arhiplină de daruri și servitoarele care vindeau bilete de tombolă.

Cîștigul a fost cum nu se putea mai fabulos. Trezorier general al marelui bazar fu ales secretarul primăriei, pe care-l apucă douăsprezece noaptea numărînd monede și făcînd socoteli separate cu membrii comitetului de sprijin, pentru a lipi a doua zi rezultatele pe ușa primăriei. Puțini fură cei ce lipsiră. Marcianita, care ar fi fost cea mai interesată, hotărî să se îmbolnăvească de pojar nemțesc în timpul sarcinii, pentru a o molipsi pe Inesita, iar ceilalți trebuiră să epuizeze exemplarele ziarului *Prensa* din Bogotá, care zilnic dedica o jumătate de pagină regiunii Văii, cea care, după părerea redactorilor săi, avea toate șansele de reușită. Mulți învățară pe dinafară paragrafele de prezentare a Inesitei. Fotografiile din *El Espectator* erau mai clare, dar textul din *El*

Tiempo mai bun. Toată Columbia aflase despre foarte frumoasa regină din Tuluá care pozase cu mult curaj în costum de baie. Într-un costum de baie adus de fratele său din Europa, pe care ea, deși fiica celei mai bisericoase femei din Tuluá, consideră foarte firesc să și-l pună, pentru că în asta nu vedea nimic rușinos.

Nu tot așa gîndiră mulți episcopi din Columbia și mii de preoți, care, în duminica următoare, cînd Cartagena întreagă era în fierbere, se legară în predicile lor de la liturghia cea mare de aceste fotografii și de știrile scandaloase apărute în ziare. Păcatul goliciunii, al lipsei de rușine fusese pedepsit de Domnul, de Atotputernicul, care condamnase la focul gheenei orașe întregi. Regina din Valea Cauca păcătuise și mai rău, iar Domnul atotputernic avea s-o pedepsească.

Și poate că prezicerile lor fură întemeiate. În noaptea de șapte, cînd, din pricina pregătirilor în vederea plecării Inesitei González la Cartagena, orașul Tuluá devenise un adevărat furnicar, cînd orchestra maestrului Cedeño cînta marșuri salutînd astfel plecarea caravanei de autobuze din care, după șaptezeci și două de ore de mers incomod, tuluenii aveau să inunde Cartagena, cînd totul era pregătit și se aștepta numai să bată miezul nopții pentru a se da startul convoiului de autobuze, picată parcă din cel de-al șaptelea cer sau poruncită expres de sfîntul duh al bisericilor, vestea căzu ca un trăsnet. Inestia González avusese o criză foarte ciudată. O jumătate de oră mai tîrziu,

cînd mulțimea se îmbulzea în fața porții casei sale, medicii care intrau și ieșeau se declarară incapabili să stăvilească răul care pusese stăpînire pe cea mai frumoasă femeie din Columbia, viitoare regină națională a frumuseții. La început, fusese o durere incredibilă la una din mîini, apoi la unul din picioare, care se transformă în paralizie. Nimeni nu putuse spune exact adevărata natură a bolii, în afară de Toño, fratele său, care studiase în Elveția. Acesta, cu chipul tras și inima bătîndu-i nebunește în clipa în care o transportau la spital, dădu verdictul. Era neîndoios că Inesita suferea o deplasare a discurilor coloanei vertebrale, pentru care, pe vremea aceea și în împrejurările existente în țară, tratamentele erau complet ineficace. Patul și ceva picături calmante erau singurul lucru care avea să i se prescrie viitoarei regine naționale a frumuseții.

Tuluá nu putea crede așa ceva. Lumea urla. Fu necesar să fie lăsată să intre pentru a o vedea plecînd la spital cu ambulanța, cu o mînă legată și complet paralizată, astfel încît totul se nărui, ziarele de a doua zi scriseră despre boala care dăduse peste favorită, iar unii calomniatori spuseră că totul se datora vrăjitoriilor făcute de susținătoarele viitoarei regine din noul departament Guajira.

Inesita își contramandă călătoria, iar speranțele unui întreg oraș se spulberară. Banii care-i prisoseau îi dădu pentru opere de binefacere și începu să stea la pat, situație ce se prelungi ani și ani în șir, pat pe care-l schimbă

cu un scaun pe rotile, în care în cele din urmă rămase țintuit cel mai frumos exemplar feminin din cîte dăduse Columbia. Legenda numelui său, tragedia sa depășiră orice limită. Nu exista nici un columbian care să nu fi aflat despre întîmplarea fiicei defunctului doctor González, regina frumuseții din Valea Cauca, marea favorită a concursului din anul respectiv. Fotografiile ei în format mic, casa ei strălucitoare, legenda despre costumul de baie, rezumată ori lărgită de editori pirați, rămaseră întipărite în mintea unei întregi generații.

Prin aprilie, dat fiind inutilitatea încercărilor de a o face să se întindă în pat, să stea în poziție verticală ori să suporte dureri care, totuși, îi lăsară chipul de o frumusețe perfectă, așa cum îl avusese înainte, familia hotărî s-o ducă la Boston, la un spital special. Înțelegînd semnificația alegerii ei ca regină și apreciind cît de mult făcuse pentru oraș, Tuluá asistă la plecarea suveranei sale într-o ambulanță spre aeroportul din Cali. Știrile care sosiră erau foarte diferite. Medicii nu dădeau multe speranțe ; răul, cum îl numise fratele său, care, în ciuda priceperii sale, nu-și profesa meseria, acesta era și nu avea leac. O tînără cu niște greutăți oribile atîrnate de mîini și de ceafă și, timp de trei luni, nu putu privi în altă parte decît peretele alb al încăperii de spital. Cînd o sculară și o mutară din pat în scaunul cu rotile, durerile dispăruseră, dar paralizia era definitivă.

Inesita González sosi la Tuluá speriată, cu ochii acoperiți de niște ochelari de culoare închisă, ceva mai restabilită în frumusețea ei decît cînd plecase la Boston. Ani de zile, vecinii o văzură ieșind dimineața în scaunul ei cu rotile, împinsă de mama sa, de fratele său ori de una din servitoare, complet nemișcată. Încetul cu încetul, își recăpătă simpatia care-o făcuse să devină celebră și iubită în orașul întreg, dar din frumusețea ei, din dimensiunile ei de miss univers, cum spusese Nina Pérez în momentul de glorie, nu mai rămăsese decît amintirea în mintea tuluenilor, care păstraseră tăieturi din ziarele acelor zile de glorie.

După aproape cincisprezece ani, eleganta ei legendă pierzîndu-se în fața avalanșei multor altora care luară naștere sau se făuriră într-o țară care trecuse de la măgar la jeep, de la violența partidelor la înțelegerea birocratică a adversarilor, în sufletul Inesitei González, care încă nu-și pierduse simpatia de care cîndva se bucurase, renăscu speranța : Marcianita Barona, aceeași care, de mică, îi vindea iasomie pentru altarul de mai al călugărițelor franciscane, cunoscătoare a durerilor ei și a puterilor care existau în jurul său, o invită să vină acasă la ea, în La Rivera. Atunci, pe scaunul ei pe rotile, Inesita se prezentă în fața înapoiaților mintal.

IX

TERIBILA SPAIMĂ prin care a trecut în acea zi de miercuri, la prînz, cînd Nemesio Rodríguez interzisese public nevestei sale să-și mai deschidă bazarul din ușa sacristiei, fu la fel de mare ca cea pe care-o simți ea însăși două ore mai tîrziu, cînd, odată cu sufletul ei îndurerat, se nărui tot ce făcuse și cu care se contopise timp de ani de zile.

Destul de devreme și cu mania ei de a avea ceva precis de făcut în fiecare zi, Marcianita anunță că era zi de reparații. Cum nu-i vorbea soțului ei de luni de zile și nici el nu se obosea să-i caute vorba, cînd spuse că era zi de reparații făcu totală abstracție de el. Smulseră draperiile de la geamurile încăperii în care el stătea și citea *Prensa*. Apoi, strînseră covoarele. El nu deschise gura, dar privirea stinsă cu care se uita la teodolit dădu de înțeles servitoarelor că asta nu-i căzuse bine căpitanului. De vreo două luni de zile nu mai lucra nici miercurea, nici sîmbăta. Marțea seara bea atît de mult rachiu, încît abia mai putea să deschidă ușa casei. Niciodată nu sosea acasă mai

tîrziu de zece și nici nu se scula mai tîrziu de opt, de parcă singurul lucru care-i mai rămăsese din trecut era obiceiul de a munci. Cumpărase de la familia Sarmiento cinci sute de *plazas* de pămînt, pe care creștea vite, justificîndu-și cu cît scotea din asta odihna de miercurea și de sîmbăta. În zilele cînd ieșea în oraș continua să se îmbrace la fel de elegant ca pe vremea cînd sosise la Tuluá cu trenul din care-l văzuse Marcianita coborînd. Deși avea deja cincizeci de ani bătuți pe muchie, iar ridurile îi brăzdau chipul, se simțea la fel de cuceritor ca atunci cînd zilnic se dezbrăca în fața lui Rocío Jojoa în dorința de a o lăsa însărcinată, ceea ce nu se întîmplase. De înapoiații lui mintal abia dacă-și mai amintea. Îi vedea trecînd cînd și cînd cu pași nesiguri spre țarcurile lor de lemn sau spre camerele de claustrare. Nu-l mai lua în brațe pe Bartolomé cum o făcuse în primele zile și cu atît mai puțin se apleca deasupra leagănului lui Ramón Lucio pentru a blestema clipa în care-l concepuse. Privea doar, privea, privea întruna și tocmai asta a indus-o în eroare pe Marcianita.

Îl deranja lumina care pătrundea prin ferestrele goale și se simțea incapabil să protesteze împotriva ridicării covoarelor. Își luă umbrela și bastonul și, privindu-și luciul pantofilor de lac, ieși să se plimbe pe străzile orașului. Continua să meargă încruntat și, dacă n-ar fi fost așa de fiecare dată cînd bea rachiu, probabil că orașul Tuluá ar fi fost avertizat

că în curînd avea să se întîmple ceva și nu s-ar mai fi speriat atît de tare. Marcianita ieși în stradă, traversă parcul însoțită de una din servitoarele ei, se opri în tinda bisericii la taifas cu Blanquita Lozano, se apropie de magazinul lui Isaac Nessim, îl privi pe tînărul vînzător al acestuia, îi suportă flecăreala, cumpără un iard de dantelă și trei de tafta, își luă rămas-bun urîndu-i cu șiretenie noroc, apoi se opri în fața ușii sacristiei, unde-și așteptă servitoarea să-i aducă masa de bazar care, pentru că începuse să șchiopăteze, trebuise s-o lase duminică în sacristia părintelui Phanor. Era zi de reparații, iar tîmplarul trebuia să repare și lucrurile stricate duminica. Bazarul continua să fie pasiunea ei. Confecționarea biletelor, adunarea premiilor, diminețile întregi petrecute lipind biletele pe premiile noi, ora unsprezece a fiecărei duminici, totul era o adevărată ceremonie solemnă în ochii celei pentru care singurul contact cu orașul care nu-i dorise venirea pe lume era să-i vîndă aceste neînsemnate bilete. Ea nu se ducea la nici o adunare, nu făcea parte din nici o confrerie și din nici o asociație, nu avea alte prietene în afară de Blanquita Lozano și de Inesita González. Coana Paulina Sarmiento, care venise la înmormîntarea mamei sale, nu-i făcuse nici măcar obișnuita vizită de condoleanțe. În fiecare an, în luna decembrie, părintele Phanor îi trimitea o carte de vizită cu alese cuvinte de mulțumire și un coș cu fructe. Doctorul Tomás, obosit de meserie, își deschidea cabinetul numai

de la patru la șase după-amiaza, iar ea, din pricina uneia din multele presimțiri pe care le avea, nu se ducea la consultație decît după prînz. Așa încît, pentru viața ei bazarul însemna aerul însuși, pe care-l apăra ca atare. Acesta era și motivul pentru care în dimineața cu reparațiile se gîndise la masa aflată în sacristie, pe care se ducea s-o ia cînd trecu prin tinda bisericii. Purta în mînă punga de la magazinul lui Isaac Nessim și în suflet speranța de a repara cheile de la poarta grădinii cu iasomie.

Cele ce aveau să se întîmple fură atît de simple, încît poate tocmai de aceea Tuluá se scufundă în tăcerea sperieturii, reafirmînd un gînd deja dat uitării, dar pe care continua să-l păstreze în adîncul său. Sprijinit în baston, ca un dandi oarecare în decădere, Nemesio Rodríguez stătea de vorbă cu prietenii în tinda bisericii San Bartolomé. Nici aceștia și nici altcineva din Tuluá nu știa, căci servitoarele Marcianitei păreau mute, că de luni de zile ei nu-și adresau nici un cuvînt. Desigur că unul din aceștia îi spuse ceva sau poate căpitanul Uribe îi reproșă lipsa de politețe. Ridică un pic bastonul, privi spre capătul tindei, pe unde tocmai trecea nevasta lui cu punga de la magazinul lui Nessim în mînă și, cu o siguranță pe care în nici un alt moment al vieții lui n-o avusese și nici nu sperase s-o aibă pe vremea cînd construia calea ferată a Pacificului prin rîpele din defileul Dagua, Nemesio Rodríguez, căpitan al forțelor liberale de la Palonegro și aghiotant al președintelui Reyes, își opri din mers nevasta, pe Marcianita Barona, cu un strigăt ce venea parcă de dincolo de mormînt.

„Pînă azi, doamna mea, ți-a stat mintea numai la bazarul ăsta. Duminica, aici în oraș n-o să mai existe nici un bazar. Nu-mi schimb eu viața (și în această clipă prietenii săi și Tuluá aflară că relațiile lor conjugale erau la pămînt) pe blestematul ăsta de bazar. Cum tot îți iei masa, du-te cu ea acasă și n-o mai aduce înapoi. Îți interzic categoric.“ Marcianita, care-și încetinise pasul la auzul unei asemenea nerozii, aproape că nu-și putu stăpîni rîsul, îl privi așa cum privești un nebun care spune în public măscări fără adresă, după care își continuă drumul. Două zile mai tîrziu, cînd explica orașului Tuluá deznodămîntul unei situații pe cît de rapid consumată pe atît de neverosimilă, căpitanul Uribe Gaviria spuse că Nemesio Rodríguez se simțise profund jignit pentru faptul că nevasta sa îl ascultase vorbind de parcă asculta lătrînd un cîine rîios. O clipă mai tîrziu, și încă nu era ora unsprezece, Nemesio Rodríguez se puse zdravăn pe băut, așa cum nu făcuse niciodată. La început cu căpitanul Uribe Gaviria, apoi cu Chava, vînzătoarea de loterie căreia-i lipsea un braț, iar mai tîrziu singur, stătea la o masă la Barul Central și bea rachiu, care-i calma durerea, accentuîndu-i, în schimb, înclinația către tragedie.

La ora două după-amiaza, după ce plătise douăzeci de pesos mai mult decît i se ceruse,

mergînd complet drept, cu hainele neșifonate și bastonul în mînă, plecă de la barul Central îndreptîndu-se spre colțul parcului. Nina Pérez, care se afla acolo, povestise toate astea mai tîrziu, cînd făcuse reconstituirea acelor clipe pe care orașul Tuluá le trăia cufundat într-o tăcere absolută, speriat sau îndurerat de faptul că mariajul Marcianitei Barona, despre care toți spuseseră că este irealizabil, prevăzîndu-i sfîrșitul aproape imediat, era, într-adevăr, sfîrșit. Desigur, sperietura se datora tabloului pe care-l oferea Marcianita, singură, doar cu cei doi idioți ai ei. Nici căpitanul Uribe Gaviria, nici Nina Pérez, nici altcineva din Tuluá nu fu în stare să pătrundă adevăratul sens al celor întîmplate în după-amiaza aceea. Nemesio Rodríguez se gîndise probabil mult înainte de a se fi îndreptat spre poarta casei. Stînd în colțul parcului, cu privirea pierdută undeva într-un punct pe care băutura îl făcea de nerecunoscut, grăbi pasul și intră în casa cu iasomie, cu aceleași precauții din nopțile de beție.

Ceasul de la biserica San Bartolomé tocmai bătuse două și jumătate. Marcianita stătea în sufragerie și tăia biletele pentru bazar. Cînd el deschise ușa și intră în culoar înfoiat ca un curcan, trîntindu-și bastonul și pocănind cu pantofii de lac, ea nu se clinti de pe scaun. Deși băuse probabil mult rachiu, nu făcu nici un pas greșit, nu merse nici măcar un centimetru alături cu drumul. Intră în sufragerie și, respirînd adînc, ca o vacă în călduri, se opri în dreptul Marcianitei. Ea-și continua treaba, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Cum de luni de zile nu-i aruncase nici o privire, nici acum nu avea de ce să-l privească. Dîndu-și seama de intențiile căpitanului, una din servitoare, care stătea alături de ea, încercă să-i atragă atenția strigînd „doamnă“, dar ea, încrezătoare în propria-i capacitate mintală și în mîndria-i ancestrală, nu fu în stare să evite ceea ce avea să i se întîmple. Confundînd-o cu conservatorii din Palonegro, Nemesio Rodríguez o zdrobi în bătaie cu bastonul, care, cu acest prilej, se dovedi a fi din metal de sus pînă jos. Marcianita nu-și putu roti privirea ochilor ei mărunt punctați pentru a opri la timp incidentul, ca în ziua aceea la școala Luisitei Tascón. Abia apucă să-și ridice mîinile și se răsturnă cu tot cu scaun, cu biletele de bazar și cu cleiul de lipit. „Niciodată n-ai să mai faci, bătrînă blestemată, un bazar în orașul ăsta, ești măritată, ai auzit, ești măritată“, și continua s-o lovească cum lovești caii de povară cînd nu vor să tragă. Toate loviturile căzură în același loc, pe ceafă, la capătul coloanei vertebrale. Nu se opri decît cînd ea încetă să mai plîngă și să se mai miște. Apoi, aranjîndu-și hainele, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, ieși pe unde venise, mergînd pe stradă cu liniștea omului care-și plătise o datorie ce-l chinuia de ani de zile.

Cu toate acestea, Tuluá află că ceva se întîmplase căci, deși Marcianita strigă înăbușit pentru a nu fi auzită, o rumoare densă, supărătoare, măcina în aceste clipe sufletul multor

oameni. Se adunară în fața parcului mînați de o forță supranaturală. Aici, îl văzură pe Nemesio Rodríguez plimbîndu-se ; era atît de liniștit, încît, privindu-se unul pe altul, se întrebau de ce oare se aflau acolo. Căsnicia căpitanului forțelor liberale cu fiica părintelui Tascón trebuia să ia sfîrșit. Ei știau asta, o așteptau de ani de zile, încît cei ce veniră în parc, unde-l întîlniră pe Nemesio Rodríguez, aproape că uitaseră. Între timp, Marcianita fusese dusă de servitoare în pat. Era complet inconștientă. O frecară cu alcool, îi dădură să miroase săruri și-i puseră iod la ceafă, unde deja începuse să se formeze o umflătură.

Cînd la San Bartolomé bătu ceasul patru, iar cei ce veniră în parc continuau să se învîrtească prin preajma vanitosului soț, Marcianita își reveni și porunca ei fu categorică. Nu-și aminti de nimic, nici de idioții ei, nici de medicul Uribe, nici de doctoriile magice din dulapul ei secret. „Încuiați cu două zăvoare poarta aia, ferecați bine ferestrele.“ Și din nou căzu într-o toropeală adîncă, văitîndu-se continuu. Servitoarele îi puseră comprese cu saramură caldă, îi dădură din nou să miroase săruri, îi așezară sub cap trei perne, i-l aduseră pe Bartolomé s-o îmbăloșeze cu sunetele lui guturale și pe Ramón Lucio să respire adînc lîngă ea. Nimic din toate acestea nu reuși s-o facă să-și revină. La opt seara, ceru apă. Îi dădură o cană de sticlă cu apă îndulcită și pesmeți. Fu îngrozitor de greu să i se dea să mănînce. Cum nu-și putea înălța capul, trebui

să i se pună dedesubt alte două perne. Ceafa i se umflase în așa măsură, încît gogoașa de la început se făcuse aproape cît o cocoașă de zebu. Niște dungi vinetii coborau dinspre cocoașă spre umeri. „Ușile sînt bine încuiate ?“, fu singurul lucru pe care-l întrebă înainte de a cădea din nou în leșin. Servitoarele vrură să meargă să-l cheme pe doctorul Uribe, dar ea le-o luă înainte, dîndu-le parcă o poruncă mentală, căci nici una din ele nu fu în stare să iasă în stradă și să se gîndească să traverseze parcul.

La nouă și jumătate, cînd ceasul de la San Bartolomé tocmai bătuse ora, Nemesio Rodríguez, mult mai beat decît la prînz, dar cu un glas clar și limpede ca în cele mai bune clipe ale lui de inginer de la calea ferată a Pacificului, bătu la poartă. Cheia nu-i slujise să deschidă zăvoarele. „Marcianita, Marcianita, Marcianita...“, răsună vocea sa în acel oraș Tuluá care aștepta cu nerăbdare, nelăsîndu-se încă pradă somnului. Bătu din nou la poartă, își încordă și mai tare nodurile degetelor, bătu mai cu putere. Nu răspunse nimeni. Strigă umflîndu-și plămînii și lăsînd să se întrevadă un tremur de emoție în tonul glasului său, „Marcianita, Marcianita, Marcianita...“, zdrăngăni din nou poarta. Din fundul camerei sale, departe de poarta în care bătea el, Marcianita se îndreptă cum putu mai bine în durerea ei și cu un glas despre care servitoarele jurară că fusese extrem de stins, dar pe care Tuluá îl auzi clar, puse punct final căsniciei sale. „Rocío Jojoa te poate primi chiar acum. Mîine, îna-

inte de ora șase, vei avea toate lucrurile și hîrtiile tale acasă la căpitanul Uribe Gaviria. Poarta asta n-am să ți-o mai deschid nici astăzi și niciodată." Atît doar. Tuluá simți că se încheiase ciclul început în ziua în care Paulina Sarmiento rămăsese în așteptare la San Bartolomé și dacă n-ar fi fost să audă toți acest glas, fără să-l fi auzit, ar fi ieșit sigur pe stradă să danseze ca în cele mai frumoase zile de carnaval. Marcianita nu spuse nici servitoarelor nimic mai mult, dar acestea, a doua zi, la ora cinci, după ce împachetaseră noaptea întreagă, ieșiră cu toate cuferele lui Nemesio Rodríguez, lăsîndu-le unul cîte unul la poarta casei căpitanului Uribe Gaviria, cu uniformele puse cu naftalină, teodolitele, hărțile, planurile și lanțurile pentru măsurători. Nu uitară nimic, nu stricară nimic, iar Marcianita nici măcar nu deschise ochii. Toropeala o ținu pînă spre prînz, cînd doctorul Uribe, la refuzul servitoarelor de a scoate zăvoarele de la poartă, pătrunse în casă escaladînd zidul Paulinei Sarmiento. O examină de sus pînă jos și o găsi într-o stare atît de proastă, încît îi prescrise să stea la pat timp de o lună. Nu-i găsi coloana vertebrală fracturată, dar era atît de zdrobită, încît, impresionat de durerea pe care cu siguranță o simțea, îi dădu morfină. Înainte ca el să i-o dea și tot pe unde intrase și doctorul, apăru căpitanul Uribe Gaviria. Venea să-i ceară, pe toate tonurile posibile, să-l ierte pe Nemesio. Fu atît de fermă în refuzul său, atît de categorică, încît Blanquita Lozano, care venise în

același scop, se mulțumi s-o privească cu milă, stînd așezată pe marginea patului. „În casa asta nu mai pune piciorul blestematul ăla. Mi-am crescut idioții fără ajutorul lui și nici de acum încolo n-o să-mi fie greu." Fu singurul lucru pe care-l răspunse emisarilor. Nemesio Rodríguez o cunoștea atît de bine, încît chiar în aceeași după-amiază, fără a se mai gîndi la ferma de cinci sute de *plazas* pe care o cumpărase, fără să fi terminat hărțile pe care le datora familiei Sarmiento și fără să-și mai fi recuperat de la mai multe persoane datoriile pe care le aveau față de el, se urcă în trenul de Buenaventura. Toate cuferele care fuseseră aduse dimineață acasă la căpitanul Uribe Gaviria fură încărcate în vagonul de bagaje. Nu-l conduse decît acesta, cu chipul înnegurat și plin de lacrimi. Nici măcar lui Rocío Jojoa nu-i spuse că pleca. După ce emisarii îi aduseseră vestea categorică, păru că-și acceptă soarta și, fără a spune un cuvînt și fără a da vreo explicație, își luă catrafusele și plecă la gară. Căpitanul Uribe Gaviria mergea tăcut alături de el. La numai cîteva minute după ce trenul se puse în mișcare și fluieră la curba de la cimitir pierzîndu-se în zare, doctorul Tomás își deschidea cabinetul pentru a o consulta pe Rocío Jojoa și a o anunța că era însărcinată.

Nemesio Rodríguez nu lăsă nici o urmă pe unde trecu, nimeni nu află nimic despre el, nici măcar cînd femeia venită din Putumaya făcu cărțile, se puse pe fumat și luă legătura

cu superiorii săi. Ultimii care-l văzuseră, urcînd la Buenaventura pe un vapor norvegian, îl găsiseră tras la față, albit, parcă adus de spate de o durere imensă. De atunci, nimeni nu mai știe nimic despre el, deși mulți — care-și amintesc de timpurile trecute — au așteptat ca în mijlocul atîtor minuni să-și facă și el apariția ca prin minune. Au început să uite chiar și cine este Marcianita. În zilele care au urmat plecării lui au dat-o uitării. Din ziua aceea a început să se cocoșeze teribil. Pe locul loviturilor îi apăru o cocoașă atît de mare și care creștea atît de repede, încît, după numai un an, coborînd la Tuluá pentru a lua niște sămînță de iasomie care-i sosise cu trenul, foarte puțini oameni o recunoscură. Cu foarte mare greutate putea privi în altă parte decît în pămînt.

În ziua în care s-a sculat din pat, exact după o lună de la vizita doctorului, în casa ei nu mai exista nimic. Pînă și iasomia fusese transplantată în La Rivera și, poate pentru a-i face pe plac lui Nemesio Rodríguez, care încercase să se impună cu lovituri de baston și interdicții, începînd de atunci, niciodată n-a mai deschis bazarul. Pe Bartolomé, primul care începuse să vorbească, l-a învățat niște fraze repetîndu-i-le mereu, pe care sărmanul idiot le spunea indiferent despre ce-ar fi fost vorba și pe care Ramón Lucio, cinci sau șase ani mai tîrziu, pe cînd își modula primele sunete coerente, le-a adunat într-una singură, pe care o repeta la nesfîrșit : „Lumea e un bazar".

Părintele Phanor n-a mai primit lunea ajutorul din partea bazarului, nici Tuluá n-a mai văzut-o pe Marcianita așezată duminica la ușa sacristiei.

Marcianita își petrecu în continuare anii îngrijind iasomia, pe care o vindea nu numai doamnelor din Tuluá, ci trimitea zilnic și la Buga, și educînd, pas cu pas, cu o răbdare nemărginită, toate gesturile și vorbele idioților ei. Se închise în La Rivera la fel cum mama sa se închisese în casa din parcul Boyacá. Mulți bărbați încercară să se apropie de domeniul ei, dar fie idioții le respinseră încercările, fie ea însăși. Din nou începu să coasă podoabe ca în vremea cînd era necăsătorită. Hainele lui Bartolomé erau din brocart prețios. Nutrea îndepărtata iluzie că idioții ei erau doi prinți dintr-o altă lume și că Bartolomé era prințul moștenitor. Pe Ramón Lucio îl îmbrăca în culori vii și catifea, semn al rangului lui, al sîngelui său regesc. Se dedică lor și creării tuturor mijloacelor pentru a face posibilă această iluzie, care constituie chiar o metodă pedagogică pentru educarea copiilor întîrziați mintal. Cum Bartolomé nu auzea bine, ea se strădui să-l sensibilizeze. Încercă toate metodele, îl puse la încercare cu ajutorul luminării, a acidului, a acelor, a unor plante iritante, folosi coajă de manglier și amoniac, iar în cele din urmă, cînd sărmana făptură vomită zile în șir, își dădu seama că era sensibil la laptele de iapă. Pentru ca el să audă, să răspundă și să acționeze poate cu aceeași ușurință cu care-și

mişca mîinile, nu trebuia decît să-i amestece cîteva picături de lapte de iapă în laptele de vacă. Cînd nu primea aceste picături, Bartolomé era surd ca un zid. Nu auzea, atingea obiectele de sticlă şi le spărgea, apoi le lipea de nici nu se observa că fuseseră făcute țăndări. Nu făcea nimic altceva, căci nu putea să facă nimic, pentru că numai laptele de iapă îl sensibiliza.

Astfel, idioțenia lui era destul de vădită. Îi erau caracteristice buzele exagerat de larg deschise, balele aproape întotdeauna curgîndu-i pe sub fălci, ochii lunecîndu-i într-o parte şi-n alta, urechile mult crescute în sus şi părul nedomolit, imposibil de stăpînit. Pentru a-i masca toate aceste defecte, Marcianita îl purta cu căciuli de astrahan şi broderii strălucitoare, asimetrice, triunghiulare. În timp ce-şi petrecea ore întregi lipind porțelanuri, ea îl învăța să facă mişcări de deschidere şi închidere a gurii, pentru a evita zgomotoasa cădere a balelor. În primele zile, rezultatul fu satisfăcător, dar, odată cu trecerea lunilor şi a anilor, în loc ca acest lucru să-l ajute, mişcările lui deveniră atît de metodice, încît, fiind dotat cu o incredibilă capacitate de a strica totul, sfîrşi prin a defecta buna funcționare a propriei sale guri, iar pe unde înainte se scurgeau un şuvoi de bale, acum începu să curgă o cascadă. Marcianita trebui să intervină ca să corecteze ceea ce el stricase. Îi puse un plasture, chemă un dentist de la Buga ca să-i modifice canalul de salivație, dar, cînd fu pe punctul de a-şi

pierde orice speranță legată de moştenitorul ei îmbrăcat în mătăsuri brodate şi căciulă de astrahan, cu elevul se întîmplă minunea. Făcînd în fiecare dimineață gargară cu apă de alaun, gura parcă i se strînse şi balele încetară să mai curgă. Buza nu i se ridica în sus, continua să stea căzută şi să atîrne, dar spumegarea dispăruse. Acesta fu unul din nenumăratele lucruri pe care Marcianita trebui să le inventeze pentru a schimba aspectul exterior al fiilor ei. Nu numai că broda haine pentru Bartolomé şi cumpăra catifea cu care să-l acopere pe Ramón Lucio, ci îi punea să facă după ea grimase, gesturi, să ia diferite poziții şi atitudini, reuşind astfel să le imprime o comportare de multe ori aproape de cea normală. Erau însă ca nişte papagali, care, dacă timp de zece minute reuşeau să înşele puținele persoane cu care aveau de-a face, mai mult nu izbuteau. Era ca un film care se repetă din zece în zece minute. Poate că papagalul Tillei Uribe se comporta mai bine sau cel puțin cu mai multă naturalețe. Dacă pe vremea aceea ar fi existat roboți, concurența ar fi fost fenomenală. Cei doi idioți ajunseseră într-o asemenea măsură să se coordoneze printr-o serie de mişcări, sunete şi poziții, încît, atunci cînd unul dintre ei lipsea, întreg angrenajul maşinăriei devenea bizar. Ajunseseră să fie ca nişte marionete. Cînd trebuiau să meargă la masă, suna clopoțelul în sufragerie, iar ei, ca nişte servitori credincioşi, alergau în goană, de oriunde s-ar fi aflat. Îşi puneau peste haine tunici albe,

confecționate de ea, și se așezau la masă. După o bătaie din palme, care-i anunța că trebuiau să înceapă să mănînce, nu se mai opreau pînă ce servitoarea nu le punea în fața farfuriei cîte un pahar cu apă. Cantitatea de mîncare era limitată de clipa în care servitoarea le așeza în față paharele. Dacă această clipă sosea foarte repede, mîncau puțin ; dacă întîrzia, mîncau și iar mîncau, nu numai pînă ce terminau tot ce era în farfurii și pe tăvile cu mîncare, ci și pe acestea, crezînd că erau comestibile. Dacă paharul cu apă nu sosea la timp, în casa Marcianitei putea avea loc o catastrofă. Tot așa erau dresați și pentru baie. Nu puteau s-o facă înainte de ora zece dimineața, deoarece laptele de iapă nu sosea înainte de această oră, și să încerci să-i dai lui Bartolomé o poruncă, înainte de a-și fi băut picăturile miraculoase, era ceva la fel de inutil ca pasta de dinți pentru Ramón Lucio. Nu putea s-o vadă în ochi. Cînd peria de dinți trecea de cîteva ori peste dinții și gingiile lui, nu apărea nici cea mai mică urmă de spumă. Le zece sau zece și jumătate, Marcianita cînta la pian aliron trage de cordon, cordon din Italia. Era porunca ce punea pe cei doi idioți în mișcare. Bartolomé își lăsa pe pat pijamalele lui de brocart și căciulița regească. Ramón Lucio, lîngă ușa băii, unde aștepta Bartolomé, era deja complet gol. Cum pentru el mersul constituia în orice împrejurare un efort enorm, majoritatea mișcărilor sale se circumscriau unei zone foarte restrînse. Marcianita sau una dintre servitoare dădea

imediat drumul la duș. Bartolomé, ca prinț moștenitor, intra primul, se înmuia atîta cît considera necesar aceeași persoană care dăduse drumul la duș, timp care nu depășea niciodată trei minute. Cînd dușul se închidea, Bartolomé lua săpunul și Rámon Lucio intra, cu greu, să se înmoaie. Nu rezista mult timp în această poziție, deoarece picioarele lui debile se îndoiau și atunci jetul de apă trebuia închis mai repede. Pentru șters, toaleta era foarte asemănătoare. Mîinile lui Bartolomé apucau prosopul și se ștergea cu o viteză nemaiîntîlnită, posibilă doar mîinilor lui, în timp ce Ramón Lucio abia termina să se săpunească. Hainele lui Bartolomé se aflau în camera sa, cele ale lui Ramón Lucio pe un scaun, în apropiere de cadă. La început, pe Ramón Lucio îl îmbrăca Marcianita, dar, după eforturi de nedescris, reuși să-l învețe s-o facă singur. Pentru a-i ușura treaba, hainele de catifea cu care-l îmbrăca erau un fel de tunici romane. În loc de pantaloni (ar fi fost imposibil pentru sărmanul idiot să-și bage debilele-i picioare în ei) folosea o fustă un pic mai strîmtă și mult mai scurtă decît cea de catifea. Cum, de fapt, nu erau sensibili la căldură, îmbrăcămintea nu reprezenta nici un inconvenient. Era la fel ca problema culorilor. Nici unul din ei nu distingea o culoare de alta.

Din pricina acestui amănunt făcură o greșeală care i-ar fi putut costa viața. A fost mai mică decît cea făcută în ziua în care li s-a defectat mașinăria perfectă datorată dresaju-

lui Marcianitei, totuși ar fi putut să-i coste viața.

Făcuse multe eforturi să-i învețe culorile, dar nici Bartolomé, nici Ramón Lucio nu distingeau nici măcar una. Pentru ei, viața trebuia să se scurgă în alb și negru, nu exista nici o posibilitate să deosebească verdele de cenușiu sau de albul iasomiei. Roșul catifelei fustelor lui Ramón Lucio pentru ei era, probabil, la fel ca negrul brocarturilor lui Bartolomé. Cu toate acestea, ea bănuia că, încetul cu încetul, în mod rudimentar, poate datorită laptelui de iapă sau datorită trecerii anilor, Bartolomé începuse să distingă roșul de verde și negrul de roșu, deoarece, uneori, cînd trebuia să-l îmbrace, prefera o anumită haină, pe care i-o arăta cu degetul. Nu știa numele culorii, cu pronunția lui abia dacă reușea să îngîne o sută de cuvinte, dar cum arăta că o culoare da, iar alta nu, probabil că făcea o oarecare deosebire.

În schimb, Ramón Lucio era ca un buștean ; pe cît de greoi era la mers, tot pe atît de greoi se exprima și distingea lucrurile. Într-o zi, ori uitînd asta ori crezînd că idioții ei o păcălesc, Marcianita riscă. Era în bucătărie și fierbea laptele. Oala de pe foc avea mînerul înroșit. Era o oală mare, în care putea încăpea tot laptele pe care-l beau cei doi idioți, pe care perechea de tatu îl mînca prins, iar iasomia avea nevoie pentru albeața ei. Servitoarele se aflau în curte, mașina de gătit era joasă, deci Bartolomé ajungea să ia oala de pe foc. Ramón Lucio, întotdeauna în urmă din pricina încetinelii lui de cămilă, stătea și privea. Bartolomé se apropie ; ea îi întinse bățul cu care s-o tragă de pe foc, el îl luă, dar cum nu făcu deosebirea între roșu și negru, ea însă credea că o face, și cum bățul nu intră bine prin mînerul oalei, se apropie și prinse cu mîna urechea încinsă a oalei.

Mirosea a carne arsă. Nu strigă, nu urlă. Nici măcar așa ceva nu simțise sărmanul idiot. Ramón Lucio însă, care se afla aproape și văzuse totul, căzu aproape mort din pricina băii de lapte fierbinte pe care o provocase Marcianita, neputînd evita dezechilibrul oalei la vederea mîinii fumegînde a fiului ei. În chiar această clipă Marcianita sesiză la Ramón Lucio aceleași puteri pe care le avusese ea în copilărie. Laptele sări peste el, fără să-l atingă, fără să-l păteze. El doar stătuse și privise gemînd, așa cum gemuse întotdeauna de cînd se născuse.

A doua zi, ceea ce pe mîna lui Bartolomé trebuia să fie o rană incredibilă, pentru care era necesară o îngrijire medicală, cu frunze de banan, sau chiar o cauterizare la spital, abia dacă era o jupuitură de copil. Nu numai că avea mîini nemaipomenit de îndemînatice, dar puteau chiar să se vindece singure. Nici atunci și nici vreodată după aceea cei doi nu distinseseră culorile, iar Marcianita începu să înțeleagă un adevăr care, în cele din urmă, o zdrobi. Continuă să-i educe aplicînd aceleași metode pentru roboți care dăduseră un rezultat atît de bun. Bartolomé deveni ajutorul ei

la confecționarea de ornamente, iar Ramón Lucio aghiotantul permanent al celor doi tatu. Cum nu se putea ține pe picioare decît timpul de care avea nevoie un tatu să străbată doi metri, și el tot de atîta timp avea nevoie, nimeni nu îngrijea mai bine ca el aceste animale. Animalele se înmulțeau, iar Marcianita, care pînă atunci nu vînduse decît iasomie și broderii, începu în cele din urmă să vînd și tatu, de parcă ar fi fost găini. Îi cumpăra don Diego Hayer, de la o companie elvețiană de medicamente. De fiecare dată, cumpăra cîte zece-douăzeci. Nu spuse — nici nu-l întrebară — la ce-i foloseau. Asta o aflară de la grasa de Nina Pérez, care avea tot atîția prieteni pe cîte kilograme și, timp de luni de zile, de ani, fu clientul asiduu al Riverei și prietenul lui Ramón Lucio, care-i alegea cele mai bune exemplare.

Simțind o repulsie irevocabilă față de persoanele care nu erau ca el, deșirate, cu mîini îndemînatice, ochii căzuți și urechile în sus, Bartolomé nu putea să-l vadă în ochi. Îl accepta doar pe fratele său, dar, iubindu-l atît de mult, nu putea suporta să existe și alte ființe asemeni lui. Don Diego Hayer nu semăna cu idiotul de Ramón Lucio. Era scund, gras și cu ochii trași spre lături, ca și fratele său. În fond, era mai mult decît atît, era vorba de gelozie. Bartolomé, care vedea lucrurile numai prin prisma fratelui său, care făcea totul împreună cu acesta sau aștepta ca el să facă mai întîi, nu suporta ca, atunci cînd sosea don Diego

Hayer, Ramón Lucio să-l părăsească și, timp de două-trei zile, să stea cu capul în nori, gîndindu-se la mutra elvețianului cel gras.

Vizita lunară deveni atît de constantă, încît, atunci cînd acesta plecă în Elveția pentru două luni și, în loc să vină personal după tatu, trimise șoferul cu camioneta, Ramón Lucio se propti de ușa cuștii animalelor, nelăsîndu-l să scoată nici măcar unu și emițînd asemenea gemete că Marcianita crezu că șoferul avea să meargă imediat să-i denunțe fiul ca fiind misteriosul om al zăpezilor.

Bartolomé, nefiind în stare să născocească nimic cu care să-și scoată fratele — prea puțin îndemînatic și priceput în îndeplinirea sarcinii de robot — din tăcerea în care căzuse din ziua aceea, adoptă o poziție similară. A doua zi după venirea șoferului lui don Diego, Marcianita îl găsi băgat în pat, nemaivrînd să se scoale. Doar că nu înnebuni. Cei doi idioți ai ei erau bolnavi. Nereușind să-și dea sama de ce, parcă manevrată de fire invizibile, se urcă pe bicicleta zdrăngănitoare și o porni spre centrul orașului să caute un medic. Orașul, care rar avea prilejul să o vadă, aproape că fu zguduit din temelii. Cocoașa îi crescuse atît de mult, încît, pe bicicletă, părea un maimuțoi de la circ. Doctorul Uribe se închisese de ani de zile în singurătatea bătrîneții lui, iar pe altcineva nu cunoștea și nici mașină nu avea să urce pînă la locuința altui medic. Atunci își aminti de invalida Inesita González.

Bătu la poarta casei, intră în camera unde aceasta se afla întinsă în pat, cu greutăţi atîrnate de picioare şi de mîini, îi povesti tragedia care i se întîmplase şi, după zece minute, plecă împreună cu Aminta spre La Rivera, însoţită şi de doctorul Fajardo. „Cum se numeşte ?“, fu singurul lucru pe care-l rosti idiotul de Bartolomé cînd îl văzu intrînd cu valijoara lui neagră. „Diego, Diego Fajardo“, spuse medicul, speriat să constate personal ceea ce se povestea în Tuluá despre idioţi. Ramón Lucio sări ca un arc ; cuvîntul Diego era un cuvînt magic. Se lăsă consultat şi buna dispoziţie îi reveni cu repeziciune. Nici Bartolomé nu puse beţe în roate ; cum doctorul era la fel ca el, înalt, slab şi cu mîini de pianist, dădu la o parte cearşaful care-l acoperea şi, sub privirile lui Ramón Lucio, se lăsă consultat : vitamine cu grămada, fu unica recomandare. „Diego...“, fu răspunsul lui Bartolomé, care ştia să vorbească şi să-şi înţeleagă fratele. Faţa idiotului se umplu de zîmbet, iar Marcianita, înmărmurită sau nu, plăti medicului, îi dărui două duzini de iasomie Amintei şi-i promise un tatu. Nici nu-şi terminase bine vorba, că Ramón Lucio, cu mersul lui metodic, apăru ţinînd unul de coadă. I-l dădu doctorului, iar acesta şi ca să nu-l jignească, dar fiind şi foarte încîntat, îl luă şi-l puse în partea din spate a maşinii.

În ziua în care don Diego Hayer se întoarse, Marcianita înţelese întregul proces pe care-l trăiseră fiii săi. Le aduse în dar un album cu fotografii de tatu. Bartolomé îl primi în numele fratelui său, care se afla în una din acele zile cînd nu putea primi nimic, şi zilnic, amîndoi, ca şi cum în viaţa lor n-ar mai fi văzut aşa ceva, petreceau ceasuri întregi privind fotografiile din album. Trecură ani în care fură crescuţi cu aceeaşi metodă. Regulile de dresaj continuară şi ele. Nici ei, nici Marcianita nu oboseau ducînd mereu aceeaşi viaţă. Deşi nu se născuseră în aceeaşi zi, le sărbătorea ziua de naştere la amîndoi deodată. Pentru ziua cînd împlineau paisprezece şi, respectiv treisprezece ani, Marcianita îl invită în mod special pe don Diego. Aceasta se dovedi a fi fost o zi memorabilă.

Bartolomé, parcă împins în acea zi de o forţă ciudată, puse siguranţa la uşa camerei lor. Marcianita trebui să le bată la uşă ca să-i trezească. Ei erau treji, dar de mai bine de o oră descoperiseră un lucru nemaipomenit, esenţa vieţii, strălucirea, şi se simţeau puternici. Trecuseră astfel pragul pe care de milenii îl aşteptau pentru a-şi începe misiunea pe această lume.

Bartolomé se trezise în zori şi simţea un fel de toropeală necunoscută. Din pricina slăbiciunii de care suferea, Ramón Lucio se urcă din nou în pat şi, acolo, gemînd ca în cele mai bune clipe ale lui, scoase acel sunet pe care nici o altă fiinţă omenească nu-l putea auzi, dar pe care toţi cîinii din împrejurimile La Riverei şi din Tuluá îl auziră şi se puseră imediat pe lătrat. Isaac Nessim, care făcea pe priceputul, deschise nişte ochi plini de groază, căci nu numai cîinele lui lătra, ci toţi cîinii

din Tuluá. Se trezi, aprinse luminile și pe dată își amiti că, înainte de cutremurul de la Tokio, toți cîinii lătraseră la fel. Se așeză în canatul ușii și așteptă să se lumineze de ziuă. Practic, Bartolomé făcu aproape același lucru. Sunetul produs de Ramón Lucio declanșă o lumină feerică ce se împrăștie în toată încăperea. Speriat la descoperirea acestei străluciri și învăluit încă în acea lumină infinită, se așeză pe patul fratelui său, care era în continuare agitat, așteptînd să se facă ziuă, aceasta fiind pentru ei ziua lor de naștere, iar pentru Diego Hayer, elvețianul cu animalele, ultima călătorie.

Auzind-o pe Marcianita că bate la ușă, Bartalomé descuie. Erau gata îmbrăcați și hotărîți să rupă cu metodele de robot ale comportării lor. Nu fură totuși în stare, căci firea lor era mult inferioară puterii descoperite. Cum trebuia făcută ordine în casă pentru masa de prînz, începură să se pregătească înainte de ora obișnuită. Ramón Lucio nu înțelegea rostul acestei osteneli, iar sperietura din zorii zilei se adăugă acestei schimbări de metodă, contrariindu-l. Bartolomé, în schimb, care înțelese cum și ce se petrecea cu fratele său, se apropie și-i șopti la ureche : „Diego". Se întîmplă ceva asemănător cu mugetul de dimineață. Vioiciunea îi reapăru în priviri, iar animalele tatu din nou făcură pui, la numai trei săptămîni de la ultima înmulțire. Ca în fiecare lună, îi alese pe cei mai frumoși. Îi puse în țarcul de plasă de sîrmă și se duse să-l îmbrace cu tunica de catifea strălucitoare, roșu aprins, și cu galoșii cu talpă de plumb, ca să nu cadă.

Pe la amiază, cînd masa era fastuos aranjată cu două torturi împodobite cu paisprezece și, respectiv, treisprezece lumînări, iar Bartolomé era îmbrăcat cu cele mai bune brocarturi și căciula de astrahan a încoronării lui imaginare, Marcianita, ridicîndu-și cît putu mai bine privirile de sub greutatea imensă a cocoașei, se duse la poartă pentru a-și aștepta invitatul.

Diego Hayer sosi în La Rivera cu o precizie de ceas elvețian. Bartolomé îl întîmpină speriat. În loc de acel Diego Hayer pe care-l cunoscuseră, vesel, zîmbitor, cu structuri robuste în minuscula lui statură, din mașină coborî un Diego Hayer cu o mînă în gips, cu ochii vineții și o tăietură dinspre obraz spre frunte, care abia începea să se cicatrizeze.

Marcianita nu-l lăsă să se apropie, ca să nu țipe. Bartolomé se reîntoarse în casă, luîndu-l cu el și pe Ramón Lucio. Stăteau în ușa sufrageriei, așteptînd să intre restul din ceea ce fusese Diego Hayer, ființa care le aducea atîta bucurie. Se priviră unul pe altul, se salutară și, mai înainte de-a apuca să explice motivele acestei transformări, cum de ajunsese să fie atît de cîrpit și altele, Bartolomé deschise palmele, strălucirea infinită inundă sufrageria, Ramón Lucio gemu, întîi îl auziră, apoi îi văzură doar gesturile. Cîinii începură să latre neliniștiți, Diego Hayer rămase țintuit locului, de parcă se afla pe o altă lume, Marcianita se simți obligată să facă același lucru. Nu-și

mai aminti decît de ziua în care la școala Luisitei Tascón căzuse jos, iar Nina Pérez o privea înfricoșată. Spectacolul nu dură mai mult de un minut, după care Diego Hayer simți în ochi o ușurare : umflătura și vinețeala dispăruseră.

Umflătura de la mînă dispăruse și gipsul îi juca. Cicatricea care se întindea de la obraz la frunte își schimbase culoarea. Văzîndu-se vindecat ca prin minune, elvețianul aproape că începu să plîngă. Bartolomé și Ramón Lucio plesneau de fericire. Doctorul Fajardo, care se întîmplase să-l examineze la spitalul din Tuluá chiar în după-amiaza aceea, îl întrebase de ce purta gips la braț din moment ce radiografiile nu arătau nici o fractură, nici măcar urma vreunei fisuri a osului.

Fiind străin, ceilalți medici care-l văzură împreună cu doctorul Fajardo presupuseră că cicatricea de pe față, și culoarea ei atît de ciudată, era rezultatul vreunei splendide operații de chirurgie estetică. În seara aceea, soția lui Diego aproape că își pierdu mințile. Își invocă toți strămoșii catalani, făcu o comandă telefonică la Tarragona și, țipînd ca o nebună scăpată din balamuc, îi spuse uneia dintre rudele ei speriate că Diego nu numai că era sănătos și teafăr după atîtea zile de suferință, ci și că fusese vindecat printr-o minune de doi idioți care creșteau tatu și aveau o mamă cocoșată.

X

CHIAR ȘI CÎND TĂCEREA puse stăpînire pe ea, orașul Tuluá avu în Nina Pérez cea mai agresivă și mai cordială apărătoare a intereselor sale. Fără s-o intereseze nici cît negru sub unghie grăsimea ei, diformitatea ei, fără să se ostenească niciodată să vadă că putea fi obositoare cu limba ei primejdioasă și mania ei de a decreta drept terminat tot ceea ce abia începea să se făurească, Nina Pérez, francă, credincioasă și pasionată apărătoare a orașului Tuluá, făcu încă de pe vremea cînd mergea la școala Luisitei Tascón o carieră întreruptă doar de tăcerea care, în cele din urmă, îi pătrunse prin toți porii, obligînd-o să devină statică, ca și cum kilogramele pe care le avea în plus nu ar fi fost de ajuns.

Grasă ca nimeni alta încă de pe vremea școlii la Luisita Tascón, Nina Pérez se născuse aproape obligată să fie așa. De fapt, mînca foarte puțin, nu mai mult decît cei cu care stătea la masă la pensiunea mamei sale, dar asimila în așa măsură, încît, parcă în loc de o farfurie de supă, ar fi mîncat cinci, în loc de una cu orez,

ar fi mîncat o jumătate de duzină. Fiind atît de grasă, încît trăsăturile feței i se pierdeau în grăsime, ajunse în situația extremă de a nu găsi sutiene pentru sînii ei cît o catedrală, deoarece pe nicăieri nu se vindea numărul de care avea ea nevoie și, chiar atunci cînd Isaac Nessim scrisese unui agent de lenjerie, măsurile Ninei Pérez erau atît de mari și atît de deosebite, încît, odată înșiși fabricanții îi răspunseră lui Nessim să-i pună în legătură cu ea pentru a o folosi de reclamă. Fără pereche de grasă, nu se putea așeza pe nici un scaun și poate acesta era motivul pentru care nu se ducea niciodată în vizită într-o casă unde nu existau canapele. Fesele ei aveau un asemenea volum și suprafață încît, văzînd-o de departe cum merge, multe persoane nu se gîndeau la elefantul cu care, de regulă, sînt comparate femeile grase, ci la foca preistorică din cărțile de geografie. Și le mișca de parcă erau două baloturi de gelatină și, deși de multe ori desfundară scaune sau stricară iremediabil nu numai o singură sofa, nu încetară nici să fie așa, și nici să caute să se așeze atunci cînd stăpîna lor dorea acest lucru, căci Nina Pérez era grasă, dar activă stînd pe un scaun, înceată la mers, dar vioaie la minte, încît mulți ajunseră să creadă că inteligența și vioiciunea și le ținea acumulate în aceste neverosimile volume care-o însoțeau de la mijloc în jos. Avînd genunchii proemienenți și picioarele depărtate, pașii ei semănau cu cei ai uriașilor adormiți, tremurători uneori, rudimentari alteori, astfel

încît, atunci cînd Nina Pérez mergea, părea întotdeauna că e pe punctul de a se prăbuși. Întrega ei structură tremura ; brațele, care păreau doi butuci enormi, se duceau greoi înainte păstrînd echilibrul și evitînd astfel catastrofa.

Dar, așa grasă cum era, nimeni nu a putut și nici nu va putea mulți ani de aici înainte, poate secole, să o egaleze în ce privește capacitatea civică și serviciile aduse orașului Tuluá. Începînd ca simplă elevă în ultimii ani la școala Luisitei Tascón, cînd organizase festivalul de binefacere pentru a-i cumpăra profesoarei sale un scaun pe rotile în care să-și petreacă cei din urmă ani ai vieții ei de paralitică, Nina Pérez a organizat apoi pentru Tuluá bazare, baluri, concursuri de frumusețe, carnavaluri, chete, manifestații, călătorii la guvern, la primărie, la consiliul municipal, la adunarea județeană, ba, într-o zi, a mers chiar la capitoliul din Bogotá, la comisia a patra a senatului republicii, unde, cu grăsimea ei monumentală nu putuse să se așeze pe nici unul din scaunele senatoriale capitonate, a pledat pentru proiectul de lege care prevedea construirea în Tuluá a unei săli de gimnastică acoperită pentru colegiul de stat de băieți. Fie stînd jos, prezidînd din strana ei inamovibilă, fie mergînd cu pașii ei de cutremur tectonic, ea intra peste tot, putea în mișcare cerul și pămîntul, obținînd pentru oraș ceea ce niciodată nu reușiseră primari incapabili, consilieri și membri ai scle-

roticelor societăți publice și ai întreprinderilor municipale. Deși știe foarte bine toate aceste lucruri, orașului Tuluá nu-i place să le recunoască și preferă să și-o amintească doar ca marele paladin din zilele cînd Inesita González fusese aleasă regină. Pentru Tuluá, cea mai emoționantă veste nu fusese cea a alegerii Inesitei González drept regină a Văii Cauca în acea memorabilă seară la Cali, nici că în zori călătorise pînă la Tuluá în mașina pompierilor, ci faptul că Nina Pérez, din balconul Clubului San Fernando, unde reginele erau măsurate și defilau în costum de baie, strigase că avea dimensiuni de miss univers. Cei ce stăteau jos, așteptînd s-o vadă ieșind pe femeia care, conform pronosticurilor, trebuia să fie miss Columbia, se simțiră invadați de o căldură nesfîrșită și, în mai puțin de zece minute, orașul Tuluá, informat prin cablul telefonic și plin de speranțe, deja știa că regina sa făcea parte dintr-o altă categorie. O spusese Nina, iar impresiile de acest fel nu se uită.

Dacă totul s-ar fi oprit aici, ar mai fi mers, dar Nina, grasă și civică, era înspăimîntătoare din pricina limbii ei. Tuluá îi știuse de frică întotdeauna, chiar și în anii cînd tăcerea pusese stăpînire pe ea, obligînd-o să nu mai vorbească. Nu era vorba de invenții. Nina nu avea capacitate creatoare. Ea umfla, deforma, recrea realitatea, care începea să fie trăită ca și cum ar fi existat puteri speciale să fie realizată cu anticipație. Pe mulți i-a băgat în

încurcături, se spune că unele căsnicii (niciodată nu s-a putut ști care și cîte anume) au eșuat în încercarea lor de conviețuire și nu au fost puțini cei care au acuzat-o de amestec nedorit în educația copiilor lor. Cum nu s-a putut căsători, din pricină că la grăsimea ei fantastică era imposibil de găsit o pereche, dar întotdeauna și-a dorit să aibă copii, pe copiii altora ea îi certa, îi pîra sau le dădea sfaturi, ca și cum ar fi fost ai ei, dînd naștere nu o dată la proteste din partea capului familiei, care se simțea substituit. Dar cum pe ea nu a interesat-o niciodată faptul că mulți zic despre ea că e grasă, că își bat joc de mișcările ei neîndemînatice sau că cineva protestează împotriva pașilor ei cutremurători, tot așa nu și-a făcut niciodată probleme în legătură cu ce va spune lumea, iar cînd a rămas cufundată în tăcere și mulți au spus că asta era pedeapsa pentru o asemenea limbă, chiar dacă a gîndit-o, totuși niciodată nu a spus nimic și nici nu a scris nimic pe tăblița de care se folosea din momentul în care nu mai putuse să vorbească, deoarece nu se putea auzi pe ea însăși.

Bucurîndu-se de o sănătate de fier, grăsimea ei, care la multe persoane duce la un atac cardiac, la diabet sau decompensare, la Nina Pérez era semn al unei sănătăți indiscutabile. Deși se născuse pentru a fi grasă, primii ani ai copilăriei și primii ani de școală fură preambulul îngrășării. Scheletică la început, aproape un băț transparent, Nina ajunsese în primul

an de școală să aibă douăzeci de kilograme mai mult decît colegele ei. Tot timpul cît trăise, mama ei spusese că tubul de vitamine prescris de doctorul Uribe fusese cauza îngrășării. Nina, mai sigură de faptele ei, dău vina grăsimii pe o fiertură de soia pe care o mîncase în zilele dinaintea intrării la școala Luisitei Tascón. În schimb, Marcianita Barona crezu din tot sufletul că motivul acestei mase de carne gelatinoasă era blestemul pe care i-l aruncase în ziua cînd căzuse jos bătută de colegele ei. Oricum, grăsimea Ninei crescu odată cu scurgerea anilor și pînă în clipa în care fu supusă tăcerii, sănătatea ei fu tot atît de perfectă pe cît de rapidă era creșterea numărului de kilograme.

Într-o zi însă, abia sosită dintr-o călătorie la adunarea județeană pentru a solicita ceva pentru Tuluá, Nina Pérez simți că-i sosise clipa. Se dusese la comisia a treia a adunării pentru a obține o alocație de la buget cu care Școala Normală de Fete să cumpere cele două autobuze de care avea nevoie ca să transporte fetele de la aeroportul Farfán, unde construiseră școala, pînă la Tuluá. A vorbit ca în zilele ei cele mai bune. Grăsimea ei, pe vremea aceea cu adevărat neverosimilă, îi zăpăci pe deputați, care-i dădură pe loc cele trei aprobări pentru ca obiectivul să fie inclus în buget. Poate că s-a încins de atîta vorbit, sau poate că sala în care se afla comisia plină de curioși care-o priveau în timp ce vorbea că, ieșind afară, simți frigul și, pentru prima oară în

viața ei, îi mirosi a ceea ce era convinsă c-o să-i miroase în ziua în care avea să vină moartea. Se urcă în mașina cu care venise. Stătu singură pe bancheta din spate. Cînd ajunse la Buga, simțea că-i fierb măruntaiele. În loc să spună să o ducă acasă, se instală la spital. Cum în afară de lideră a progresului era și o binefăcătoare, făcea parte din grupul doamnelor voluntare, al doamnelor în cenușiu și al doamnelor de caritate, spitalul își deschise în fața ei toate ușile. Febra îi urca peste măsură, și, pe la miezul nopții, scăldată în galoane de alcool, înțepată de cel puțin trei ori cu injecții de conmel ca să-i scadă febra, Nina Pérez simți că în cavitatea creierului ei are loc sfîrșitul lumii.

Pînă în acest moment, nici unul din medicii care-o consultaseră nu fusese în stare să spună de ce boală suferă. Febra nu avea cauzele virotice pe care i le atribuiseră la început, cu atît mai puțin infecția despre care vorbeau. Nici măcar ea, care văzuse atîția bolnavi în lunga ei activitate de doamnă voluntară pe lîngă spital, nu putea spune că simțea pe dinăuntru ceva ce avea să explodeze. La ora trei dimineața — vestea se întinsese pînă în toate colțurile orașului Tuluá încă dinainte de miezul nopții și peste o sută de persoane care o iubeau cu adevărat își petrecuseră noaptea la ușa camerei sale — o explozie pe care doar ea pare s-o fi auzit puse capăt bolii, scufundînd-o din acea clipă și, poate, pentru totdeauna,

într-o liniște absolută, în care nu existau decît ea și vidul ei.

În primele zile, medicii crezură că era vorba de un abces în ureche care se spărsese, o examinară cu ochelari, becuri și aparate din acelea care fac să ți se amărască gura cînd sînt adînc introduse în ureche, dar pe nicăieri nu se vedea nici o inflamație și nimic asemănător. Ea, pe un ton atît de ridicat încît trebuiră să închidă ușa camerei spitalului, iar apoi ferestrele casei sale, continua să spună că era complet surdă și că trebuiau s-o trateze. Nu auzea nimic și pe nimeni, dar poate că tocmai din clipa în care încetă să mai comunice cu lumea exterioară, în acea dimineață în care în adîncul creierului ei explodă ceea ce, apoi, la Bogotá, spuseră că era urechea internă, ea își fixă atenția, cît putu mai bine, asupra buzelor celorlalți, pentru a-și da seama ce spuneau.

Pentru a-i înțelege pe cei din jur, grasa de Nina trebui să ducă o luptă tenace. Nu avu nici profesori, nici instructori, ci doar o carte pe care Issac Nessim i-o comandă la Miami. Cu aceasta și datorită istețimii ei, Nina Pérez reuși să fie atît de expertă în citirea mișcării buzelor semenilor ei, încît cei ce cunoșteau surzenia ei totală puteau să-și imagineze efortul mintal pe care-l făcea pentru a-i înțelege.

Ceea ce nu reuși, pentru că era total imposibil, era reglarea tonului propriei sale voci. La două săptămîni de la ieșirea din spital, începu să nu mai poată vorbi. Cuvintele îi ieșeau din gura greoaie, rudimentare, moarte de spaimă. Cum nu se auzea, nu știa ce spune și, de-și controla capul cu o uimitoare ușurință în ciuda impactului exploziei, încetă să mai vorbească, să se mai exprime și începu să comunice cu cei din jur scriind pe tablă. Numai după ce s-a dus la Bogotá și la Medellin, trimisă de voluntarele de la spital și ajutată de cele din celelalte spitale din țară, Nina reîncepu să vorbească, dar niciodată atît de mult și nici cu atîta ușurință ca în zilele ei de glorie. Cînd vorbește, iar cu trecerea anilor vorbește din ce în ce mai puțin, o face pe un ton atît de ridicat, extrem de ridicat, încît, decît să-i deranjeze pe cei care o ascultă, preferă să tacă. Ca să nu rămînă complet mută și să nu-și atrofieze coardele vocale, Nina cîntă trei ore pe zi, urlînd, practic fără ton și fără ritm, pînă ce ajunge să spargă geamurile și sticlăria de prin casele de pe o rază de douăzeci de metri. În jurul orei nouă, cînd ea își începe prima cîntare, mulți dintre vecini pleacă de acasă. Și-a cumpărat partiturile multor cîntece medievale monoritmice și, folosindu-se de îndepărtatele-i cunoștințe de muzică, intonează notele conform liniilor indicate de pentagramă. De multe ori, *do*-ul devine *fa*, dar cum ea nu aude și prin apropierea vocii ei cavernoase nu mai rămîne nici țipenie de om, îi este indiferent că intonează o anumită notă sau alta. Cîntă de la nouă la zece și jumătate și de la trei la patru și jumătate. Înnebunește pe cei care rămîn prin apropiere. Cum ritmul ei este întretăiat, cîntînd o oră și ju-

mătate în fiecare zi pe tonul ridicat pe care o face, este imposibil să nu-i înnebunească. Chiria caselor din apropiere a scăzut vertiginos și, totuși, cei care de nevoie locuiesc aici, nu au fost în stare să protesteze împotriva acestui spectacol care nu ia sfîrșit niciodată. Cîntă și iar cîntă, de parcă ar fi broasca ce s-a vrut să fie bou, dar nu obosește și nici nu plesnește. Nu mai ia parte la activitatea doamnelor voluntare și a celor cenușii, căci surzenia i-ar fi putut crea probleme cu bolnavii. Merge doar marțea să împartă lucruri din partea doamnelor de caritate și vinerea la adunările asociației, la care, temîndu-se să nu-i asurzească pe cei din apropiere, nu scoate nici o vorbă.

Odată, pe cînd se discuta o tîmpenie pe care nici măcar ea, în starea în care se afla nu putea s-o accepte, nu mai rezistă. Tonul ei fu atît de ridicat, fu ca un tunet care făcu țăndări toată sticlăria din sala în care se aflau adunate, iar pe raportoarea acelei inepții o lasă jos leșinată, fără conștiință și cu timpanul spart. Ședința se suspendă automat, iar Nina se închise în camera ei, vărsînd lacrimi amare. A doua zi, tonul pe care cîntă fu pe cît de ridicat pe atît de melancolic, încît vecinii care nu plecaseră înfricoșați de acasă înainte de ora nouă dimineața, pentru că deja se obișnuiseră cu tonul absolut al cîntăreței, trebuiră totuși să-și părăsească casele și să stea la cîțiva metri de epicentrul conflagrației. Nu mai ieși din casă luni de zile, nu mai asistă marțea la împărțirea lucrurilor, nici la adunările de vi-

nerea, iar femeia căreia îi spărsese timpanul trebui să vină la ea acasă pentru ca ea, mută, acum complet mută și cu o putere de stăpînire deteriorată, să-și poată relua activitatea.

De la aceste întîmplări au trecut mulți ani. Nina Pérez, grasă, pe zi ce trece mai grasă, complet surdă, atît de mută încît nici măcar un cuvînt nu poate adresa cuiva, dar plină de vigoare cînd este vorba de cîntecele ei matinale și de la chindie, pare a fi pierdut speranța într-o însănătoșire. Medicii de la spitalele din Bogotá și Medellín puseseră același diagnostic. Urechea internă spartă era ceva iremediabil. Nu exista nici o posibilitate de operație și, cu atît mai puțin, de însănătoșire. Într-adevăr, ceea ce probabil că a simțit ea a fost o explozie. Radiografiile erau foarte asemănătoare cu craterele făcute de bombe în timpul războiului. Ceea ce ei nu-și putură explica fu pentru ce explozia nu provocase și alte afecțiuni în cavitatea cerebrală. Explozia fusese ca de grenadă. Deși nu mai avea nici o speranță și nici nu putea comunica cu cei din jur, Nina nu încetă o clipă să se gîndească la Tuluá și nu era absentă la zarva pe care-o produseseră miracolele. Abia ieri, prevăzînd că totul putea să ia sfîrșit, se duse la idioți.

XI

MARCIANITA NU AVU NEVOIE să meargă la medic și nici măcar în Europa, așa cum făcuse Diego Hayer, care-și dăduse imediat seama că ceea ce-l vindecase fusese lumina strălucitoare a idioților. Perfect conștientă de ceea ce se întîmplase și sigură de faptul că fiii săi căpătaseră miraculoasa putere care, secole și secole, se acumulase în ființa strămoșilor lor, nu făcu decît să-i venereze pe cei doi idioți ca pe niște zei. Încetă să-i mai manevreze ca pe acele automate pe care ea însăși le construise și, chiar cînd aceștia continuau să se poarte ca atare, nu mai era nevoie să folosească bătăile în masă, sau din palme, pentru ca ritmul monoton să se imprime în casa din La Rivera. Desfăcu cuferele lăsate de părintele Tascón, răsfoi cărțile pe care le putu găsi în asemenea vechituri, dar cum nu găsi nimic care s-o lămurească asupra locului exact în care sălășluia puterea fiilor săi, se hotărî să tacă și să aștepte un nou prilej pe care să-l studieze. Cînd cu brațul rupt și rănile elvețianului, ea nu văzuse nimic. Admise faptul ca pe atîtea

alte adevăruri pe care viața i le oferise și i se supuse cu aceeași liniște cu care de-a lungul anilor își acceptase cocoașa care o încovoia aproape complet. Încercă să scoată maximum de profit din noua situație, verifică puterea mintală a idioților ei cu ajutorul unor exerciții speciale, invocă memoria mamei sale, se așeză pe scaunul din culoar și așeptă să-i vină ideea salvatoare.

De un lucru era absolut sigură. Nu-și putea forța fiii. Dacă aceștia ar povesti, ea ar putea afla de un provenea puterea miraculoasă care se transforma în lumină strălucitoare. Dacă nu aveau s-o facă, exista, totuși, o posibilitate să verifice. Așadar, se așeză pe scaunul din culoar, așteptînd momentul cînd avea să apară din nou lumina. Cocoașa deja nu-i mai permitea să se legene cu ușurința cu care o făcea pe vremuri, cînd era căsătorită și, cu atît mai puțin, pe cînd aștepta să-i aducă pe lume pe idioți. Cu toate acestea, într-o după-amiază grăbi ritmul legănatului. Primise o scrisoare de la domnul Hayer, din Lausanne, prin care o anunța că medicii care-l examinaseră la spital îl găsiseră pe deplin vindecat. Admiseseră acest lucru, deși, la început, se îndoiseră, drept care trebuiră să compare, bucățică cu bucățică, radiografia adusă de el de la spitalul din Cali cu una nouă, făcută acolo. El considera acest lucru miraculos și-i cerea politicos să aibă grijă de fiii ei ca de cele mai prețioase comori din lume. Îi mai scria că încerca să convingă niște eminenți doctori de la clinica din Lausanne să vină în Columbia și că, dacă reușea,

avea s-o înștiințeze din timp, pentru ca să-i poată primi.

Această ultimă frază i-a displăcut cel mai mult Marcianitei. De cînd doctorul Uribe îi spusese că fiii ei erau idioți fără leac și că ea putuse să-i manevreze tratîndu-i ca pe niște roboți, doar pe doctorul Fajardo îl mai adusese în casă, în ziua cînd se îmbolnăviseră din pricina absenței elvețianului. Cît privea venirea altor medici, necunoscuți, tulburîndu-i liniștea în care timp de ani de zile își îngrijise iasomia, animalele și acareturile, trebuia să mai reflecteze. Dacă medicii s-ar fi arătat a fi niște atotștiutori, vorbind o limbă pe care ea n-o auzise în viața ei, era gata să-i azvîrle pe fereastră. Iar dacă, poate, ar fi fost niște înfumurați care aveau să-i maltrateze fiii, tratîndu-i ca pe niște idioți, și-ar aduna puterile din cocoașa ei și, cu pușca cu două țevi sau cu orice altceva, le-ar crăpa capul ca unor dobitoci ; nicicum nu ar suporta ca din pricina unui vînzător de animale să-și piardă ea liniștea. Elvețianul nu spusese nimic despre vindecare, și cum medicii de la spitalul din Tuluá nu aveau cunoștință despre cele întîmplate, iar cei de la spitalul din Cali, unde îl trataseră la început, erau prea ocupați pentru a cerceta modul în care se vindecase elvețianul Hayer, întîmplarea nu fusese aflată dincolo de cercul familiei soției sale, aflată în Tarragona catalană. Cum însă trebuia să-i răspundă ceva sau să fie pregătită pentru a-i alunga pe intruși, Marcianita se așeză pe scaun

ca să se gîndească la ce avea să scrie în scrisoare. Nu putea să i-o taie categoric, deoarece vînzarea de tatu era în creștere, iar dacă răspundea cu fraze fandosite ar fi fost, în cel mai bun caz, ca Juan de Urbiana, episcopul din Salamanca, cel cu scrisorile către părintele Tascón. Așadar, soluția era să accepte medicii din Lausanne. În fond, ei nu spuseseră că vin, Hayer o anunță că doar încerca să-i convingă. Marcianita îi și vedea bătînd la ușă.

Tot gîndindu-se așa și stînd încovoiată pe scaunul din culoar, încercînd să contracareze efectul cocoașei proeminente care o împiedica să stea dreaptă, îi veni ideea. Cum Toño González studiase în Elveția, acesta, cu franchețea și cinstea oricărui naș, i-ar fi putut da informațiile necesare despre felul și calitatea acelor medici. Trimise pe una din servitoare după o mașină de piață, se îmbrăcă la fel ca în ziua cînd vroia să ia parte la botezul fiului Blanquitei Lozano și cu o siguranță statuară se duse să-i facă o vizită reginei paralitice.

Nu o mai vizitase din ziua în care o aduseseră de la Boston și începuseră s-o plimbe în scaunul cu rotile. Aceasta nu mai trimitea să cumpere iasomie, dar o dată la opt zile, cu o precizie pe care o moștenise probabil de la părintele Tascón, Marcianita îi trimitea o duzină de flori dintre cele ma frumoase. De Crăciun, Inesita trimitea daruri idioților ei, dar nici una, nici alta nu venise în vizită. Marcianita nu uitase figura de tigru a Amintei, nici pe cea a reginei invalide, care, deși nu-și

considera viața apăsătoare, refuza să încerce să facă orice lucru la care infirmitatea ar fi împiedicat-o. Cîmpul verde din La Rivera ar fi umplut-o de mînie pentru faptul că nu mai putea alerga.

Bătu la ușă cu o demnitate de care atunci cînd venise desperată să caute un doctor pentru fiii ei nu fusese în stare și, înconjurată ca de un nimb de acea ciudată ursită ce-o purta în ea, găsi soluția la problemele ce-o frămîntau. Stătu timp de o oră în vizită, discutînd cu Aminta despre tot felul de fleacuri din trecut, bîigui tot felul de vorbe adresîndu-se lui Toño. Nimeni nu înțelese scopul întrebărilor Marcianitei, iar Toño crezu că revenise la vechiul ei gînd legat de vindecarea idioților. Nu o dezamăgi complet, totuși îi spuse că nici un medic nu era înstare să-i vindece fiii. Fiii săi nu puteau fi vindecați nici de alții, din oricare altă parte ar fi venit. Atunci, Marcianita insistă asupra demnității și respectabilității medicilor. Toño înțelese și mai puțin. Pe Marcianita n-o interesa dacă medicii știau sau nu să vindece boli de felul celor de care sufereau fiii săi ; pentru ea, cel mai important lucru era ca față de ei să existe un respect nemaiîntîlnit. Restul n-o interesa. În cele din urmă, Toño González crezu că Marcianita era nebună și n-o luă în seamă. Deodată, ca transportată, Marcianita schimbă subiectul, își aținti privirea asupra Inesitei, care stătea în scaunul ei pe rotile, și fără îndoială fu învăluită de același fascicul luminos ca și fiii ei. Îi făcu program Inesitei

să vină să-i vadă iasomia, îi promisese că-i va oferi un prînz deosebit, iar cînd reuși să-i smulgă promisiunea de-a veni a doua zi, își încheie vizita.

Exact în această clipă, nici mai înainte și nici mai tîrziu, Marcianitei îi veni în minte ideea asupra modalității de a verifica puterile fiilor ei. Elementul probatoriu avea să fie Inesita, paralitica lipsită de orice speranță.

Marcianita și Inesita își petrecură noaptea întreagă gîndindu-se. Prima, pentru că i se părea un lucru esențial să găsească motivul cu care să-și convingă idioții că Inesita, persoană necunoscută lor, era o ființă demnă de considerație în viața lor de roboți, cea de-a doua pentru că simțea în stomac o ciudată senzație de gol. Cu toate acestea, Marcianita se dovedi a fi mult mai practică decît Inesita, care, consumată de insomnie, credea că nu era numai teama de a merge acasă la fiica părintelui Tascón, ci o adevărată boală, din cauza căreia avea să facă o figură proastă față de amfitrioana ei. Imediat ce sosi acasă, pregăti hainele pe care fiii săi aveau să și le pună a doua zi, îi convocă cu ajutorul puterii mintale și, prin tot felul de grimase, gesturi și semne caracteristice, începu să-i pregătească în legătură cu importanța musafirei de a doua zi. Le spuse că iasomia pe care vedeau săptămînal că o împacheta în celofan era pentru ea ; reuși să-i facă să înțeleagă că trebuiau să aibă o comportare exemplară față de musafir, deoarece aceasta era o femeie bolnavă. Fiind foarte insis-

tentă asupra acestui punct legat de boală, le creă o senzație de regret pe care rareori o încercau, iar arătîndu-le hainele pe care aveau să le poarte, îi făcu în cele din urmă să înțeleagă că îmbrăcau brocarturile pe care și le puneau doar în zilele în care venea în vizită elvețianul, deoarece această vizită era deosebit de importantă.

În acest mod, Marcianita reuși să-și transforme idioții în doi cavaleri plini de speranțe. Trebuiau să-și pună hainele din zilele cînd venea Hayer pentru că cea care urma să vină era ca și el și adevărul este că Marcianita era îndreptățită să creadă asta. Încă de pe vremea cînd cumpăra iasomie de la ea și, mai apoi, cînd a fost aleasă regină, nutrea pentru Inesita o simpatie atît de profundă, încît mulți rămaseră înmărmuriți văzînd-o pe Marcianita Barona de Rodríguez în fața unei mese la bogatul bazar din parcul Boyacá, cu cîteva zile înainte ca reginei să i se fi întîmplat tragedia.

Pe fiica părintelui Tascón n-o luă somnul tot gîndindu-se cum să procedeze pentru a le crea idioților ei cît mai multe senzații dramatice în legătură cu Inesita. În zori, cînd considera această problemă deja rezolvată, gîndul ei se întoarse la locul de unde pornise în ziua luminoasă în care, văzînd-o pe Inesita în scaunul ei pe roți, reușise să intuiască soluția perfectă. Descoperirea locului în care sălășluia puterea miraculoasă a idioților ei o preocupa în egală măsură cu faptul de a-i convinge. Dacă se dovedea a fi ceva ce ea nu putea mînui,

totul ar fi fost un eșec nemaipomenit, trebuind s-o ia din nou de la capăt. Simpla posibilitate de a mînui vindecarea atîtor oameni, de a-i domina cu un zîmbet ori cu o idee uluitore pe cei care-i provocaseră golul vieții ei, o obseda. Mai mult pentru asta o aștepta pe Inesita González să vină a doua zi, decît pentru a pune la încercare puterea miraculoasă a fiilor ei.

La cinci dimineața, ieși să-și hrănească animalele. Fondul sufletesc al ființei ei de crescătoare de animale și contactul primar cu acestea le considera deosebit de valoroase în anumite momente cheie din viața ei. Cînd elvețianul nu a mai revenit, camioneta de la fabrica lui încărca lunar cinci-zece animale la un preț din ce în ce mai bun. Avea o inegalabilă îndemînare de a le face să se înmulțească permanent și de a crește exemplare minunate. Această calitate a ei o moștenise Bartolomé. Deși mai greoi, Ramón Lucio nu se lăsa mai prejos. Imediat ce intrau în ograda din plasă de sîrmă în care-i ținea, animalele păreau a se supune unei porunci ancestrale. Nu era nevoie să le bați în pămînt sau din palme, așa cum aveau nevoie idioții. Se supuneau datorită unui impuls de dragoste și se dovedeau a fi mult mai ușor de manevrat. În acea dimineață, Marcianita parcă le vorbea, înștiințîndu-i despre vizita Inestiei. Desigur că vreunul din ei i-a răspuns în limba în care Marcianita comunica cu toate ființele, căci, începînd din acea clipă, pe fața Marcianitei se întipări un aer de siguranță. Pe la șase ieși în

grădină și culese cele mai frumoase flori ale dimineții. Le așeză într-o vază în sufragerie și în alta în hol, unde se gîndea să așeze scaunul pe rotile. Toate servitoarele primiră porunci să măture și să frece prin casă, ca și cum niciodată n-ar mai fi făcut așa ceva (și făceau de trei ori pe zi), după ora șapte își trezi fiii, iar aceștia, mînuiți în acea zi luminoasă de propriile lor impulsuri, acționară cu naturalețea cerută de situație. „Trebuie să fiți repede gata, căci Inesita vine curînd", părea să le spună ea prin fiecare gest, prin fiecare mesaj de telepatie pe care-l trimitea, iar ei, supunîndu-se poruncilor, o așteptau pe Inestia dacă nu cu dorința de fericire din diminețile în care sosea Hayer, cel puțin cu o curiozitate crescîndă și inexplicabilă pentru mintea lor obtuză. La ora zece dimineață, mașina familiei González claxonă la curba din dreptul casei doamnelor Ruiz. Stînd la fereastră, Marcianita privea spre poarta casei sale, așteptînd clipa în care mașina avea să ajungă în dreptul ei. Un murmur nedeslușit invadă grădina de iasomie, făcîndu-i pe tatu să se fugărească, iar pe idioți pregătindu-i pentru momentul hotărîtor în care, din motive necunoscute, erau gata să îndeplinească poruncile mamei lor. Îmbrăcați în brocarturi neasemuit de frumoase, părînd a fi delfinii pe care ea vroia să-i imite, erau dornici s-o cunoască pe Inesita González, insistent menționată încă de ieri în lumea lor îngustă.

Poate își închipuiseră că seamănă cu Hayer sau cu medicul. Niciodată nu și-au imaginat că

aveau să întîlnească o ființă cu figură de înger, venind cu o mașină specială, prevăzută cu tăblii în partea din spate, pe unde coborî într-un scaun pe rotile. Marcianita îi privi cu o figură pe care era întipărit un asemenea regret pe care nici măcar puterile lunare nu erau în stare să-l simuleze, iar fiii ei înțeleseră pe dată. Pentru ei, faptul că cineva nu putea merge era, pur și simplu, un lucru absurd. Înceți în mișcări, deplasîndu-se greoi de la un capăt la altul al casei, apreciau în asemenea măsură faptul că cineva putea merge, încît, cînd văzură o ființă care nu putea merge defel, trebuind să fie împinsă într-un scaun, își priviră mama, se priviră unul pe altul și fură pe punctul să acționeze. Marcianita îi opri sau poate se opriră ei înșiși, din cauza importanței și solemnității momentului. Inestia, debordînd de frumusețe, ca în cele mai bune zile ale ei ca regină, de regină frustrată, îi privi politicos și-i mîngîie ușor, după care le dădu cîte o pungulință și o sacoșă cu dulciuri aproape fără fund, pe care le-o adusese de acasă. Băgînd primele dulciuri în gură, îi deschiseră drum de onoare, merseră alături de ea pînă în holul în care Marcianita prevăzuse s-o așeze și stătură cuminți pe scaune o jumătate de oră, timp în care și invitata stătu nemișcată. Deși venise cu mașina familiei, Inesita o trimisese îndărăt, poruncind să nu vină după ea înainte de ora patru după-amiaza. Era o vizită de o zi întreagă și încerca să se bucure de această plimbare ca și cum ar fi putut merge.

Bartolomé și Ramón fură primii care o incitară. Așa îmbrăcați cum erau, considerară că paralitica trebuia să le vadă animalele. Fu primul semn de simpatie pe care-l făcură, iar Marcianita explodă de fericire. Inesita înțelese doar pe jumătate, deoarece vocabularul lor era foarte sărac și plin de strigăte și gemete, dar Marcianita traduse pe dată, iar Inesita, la fel de amabilă ca în primele zile cînd venea în vizită în casa din parcul Boyacá, primi radioasă invitația.

În ușa care dădea spre grădină, vîntul îi aduse o adiere de iasomie. Se simți tulburată în scaunul ei și în cîteva incredibile fracțiuni de secundă prin fața ochilor îi trecu copilăria. Fiind paralitică, de ani și ani de zile își închisese sufletul într-o carapace pentru a nu se mai gîndi la el, pentru a nu se simți nefericită, încît practic, viața ei parcă începuse din nou în clipa în care se așezase în scaunul pe rotile în așteptarea sfîrșitului. Regină în amintire, frumoasă în fotografii sau în fața oglinzii, nu avusese altceva mai bun de făcut decît să lupte pentru a-și menține frumusețea atît cît îi permitea boala, pentru a supraviețui acestei dorințe de a muri care-o năpădise în ziua în care părăsise spitalul din Boston, sigură de faptul că niciodată nu avea să mai poată merge. După ce visase să devină doamna unui făt-frumos, se văzu în imposibilitatea de a se căsători. Se văzu incapabilă să practice vreo meserie și lipsită de îndemînarea datorită căreia tatăl său devenise un mare medic. Incapabilă să se sinucidă, căci fusese crescută în spiritul de respect față de legile vieții, Inesita își suportă viața plimbîndu-se în fiecare dimineață în scaunul ei împinsă de vreo servitoare, de Aminta, de mama ori de fratele ei, Toño.

Cu o zi înainte, cînd auzise invitația Marcianitei, fu pe punctul să spună nu. Ar fi refuzat, așa cum făcuse timp de mulți ani, ani ai inutilității ei de invalidă, dar un nu știu ce, pe care cu timpul îl numi speranță, bănuială, presimțire, o făcu să spună da. Trecuseră deja mulți ani din ziua aceea, pe vremea tinereții ei, cînd Aminta o certă în numele mamei ei pentru că se ducea în vizită în casa păcatului. Lumea se schimbase atît de mult, încît nici măcar femeile nu mai mergeau la slujbă îmbrăcate cu mantie, ci în pantaloni, se împărtășeau tot îmbrăcate în pantaloni, deci să faci o vizită cuiva care nu avea nici o vină că se născuse, era mai curînd o simplă operă de binefacere decît cedare în fața tentației. Nimeni de la ea din casă nu se opuse la vizita de o zi întreagă la Marcianita. Deși Inesita nu deranjă și nici nu făcu caz de vreuna din treburile ei (întotdeauna a fost o femeie liniștită, care cosea, broda, citea sau făcea pasiențe), acasă la ea vizita devenise o obsesie, așa cum era fiecare zi : distracția pentru domnișoara regină. O ieșire într-un loc plin de verdeață, unde să respire aer curat, și nu viciat ca în casa lor cea mare, era ceva cu totul nou. Toți își aranjară programul pentru a doua zi în funcție de ea. Stabiliră orarul vizitei, se însărcinară să o

ducă și să o aducă, să-i facă rost de dulciuri pentru copiii idioți ai Marcianitei, ba chiar să-i curețe scaunul pe rotile pe care-l folosea în zile deosebite. Inesita însă nu se gîndea nici la îmbrăcăminte, nici la scaunul pe rotile, nici la dulciurile pentru copii, nu se gîndea la nimic de felul acesta. Se gîndea doar la trecutul ei, îi era teamă să retrăiască ceea ce printr-un șiretlic sau altul reușise să îngroape, se privi în oglindă, își făcu toaleta pentru culcare și noaptea întreagă, cu o presimțire ciudată, pe care nu a reușit să afle ce era și nici nu a dorit-o, își reflectă privirea în oglinda în care își preschimbase camera în cele din urmă. Îngrijorată față de cel mai mic rid care-i apărea pe față, preocupată de multele creme pe care le folosea pentru a se menține, în starea ei de paralitică învăță foarte curînd să zîmbească pentru a nu-și pierde nici drăgălășenia, nici simpatia celorlalți și, cu atît mai mult, pentru a nu face riduri.

Dimineața, în timp ce făcea baie în cada specială pe care și-o comandase, pentru a nu fi nevoită să apeleze la ajutorul nimănui în timp ce se spăla, Inesitei îi căzu săpunul, udă prosopul și, pentru prima oară în viața ei, nu-și privi trupul reflectîndu-i-se în apă. Umplu de spumă cada, o goli, o umplu din nou cu apă curată, deschise dușul, se șterse cu gîndul la clipa cînd va ajunge la Marcianita și parcă avu impresia că trebuia să se întoarcă la spitalul din Boston. Își chemă servitoarele. Acestea o ajutară să se îmbrace, iar cînd totul

fu gata, iar ceasul bătu ora nouă, ceru un răgaz pentru a medita asupra călătoriei. O groază dionisiacă puse stăpînire pe paralitică. Numai posibilitatea de a-și înfrunta trecutul în persoana fiicei părintelui Tascón, femeia care, pe vremuri, fusese fetița cu iasomie, o umplu de groază pe regina paraplegică pînă în străfundurile ființei ei. Folosi creioanele, fardurile, periile, cremele. Cînd termină, era deja ora zece și, fără a se mai gîndi, refuzînd să mai gîndească, de parcă asta ar fi făcut-o să recadă în ideea sinuciderii, a frustrării pe care o uitase cu ajutorul oglinzilor, pasiențelor, cărților, broderiilor și țesăturilor, se lăsă urcată în mașină și dusă la Marcianita.

Respirînd parfumul iasomiei în poarta curții de animale, Inesita retrăi pentru cîteva fracțiuni de secundă întreg trecutul pe care de atîtea ori reușise să-l evite, dar, curios, acesta n-o umplu de groază ca în ziua precedentă sau cum se temea că avea să fie cuprinsă. Privi în urmă spre viața ei, așa cum privea în urmă de pe scaunul cu rotile. Le zîmbi idioților, iar Bartolomé începu să-i împingă scaunul. Ramón Lucio privi neputincios și poate în clipa asta sufletul perechii de idioți se umplu de milă, iar Marcianita reuși să obțină victoria pe care o pregătea încă din ziua precedentă. Aleseră animale. Bartolomé le alegea pe cele mai frumoase și i le punea paraliticei în poală. Ramón Lucio tăie cele mai frumoase flori de iasomie. Marcianita nu-și ascundea fericirea. Inesita se molipsi de la ea, dar nu plînse, căci pînă și

asta uitase în dorința ei de a nu privi spre trecut. Soarele, adierea vîntului, fericirea îi creară bună dispoziție pentru masă. Idioții mîncară cu o perfecțiune aproape neverosimilă. Folosiră tacîmurile și farfuriile ca niște oameni normali, educați după cele mai bune reguli de bună purtare. Cele două femei îi priveau satisfăcute. După o jumătate de oră, Marcianita dădu porunca mintală. Cele două femei îi priveau pe cei doi idioți, toți patru închiși în camera Delfinilor, ca și cum ar fi fost pe punctul să făurească o creatură monstruoasă.

Cînd primiră poruncile mintale, nu spuseră nici un cuvînt. Nici Inesita nu înțelegea prea bine ce se întîmplă, dar cu acel nesfîrșit instinct al celui înfrînt care dorește arzător să găsească ceva de care să se agațe, chiar dacă acesta ar fi fost numai un pai, intră în cameră, unde-i găsi pe cei doi idioți suiți în pat. Marcianita nu fusese în stare să-i spună Inesitei nici măcar un cuvînt. Doar cînd își văzu fiii dezbrăcîndu-se și se gîndi că ea și invitata ei nu vor putea suporta chinul, îi șopti la ureche trei-patru cuvinte.

Din pricina a ceea ce se petrecea sau a ceea ce s-a petrecut după aceea, nici una din ele nu fu în stare să-și reamintească care au fost aceste cuvinte. Marcianita trecu în spatele scaunului pe rotile. Idioții le priveau. Încăperea, ermetic închisă, cufundată în întuneric, începu, încetul cu încetul, să se umple de o lumină indescriptibilă. Idioții, deschizînd gura, emițînd sunete guturale, aveau ochii ațintiți

asupra Inesitei. Sunetul a umplut încăperea iar lumina a orbit ochii Marcianitei. Cei ai Inesitei de mult timp intraseră într-o transă nesfîrșită. Prin membrele ei invalide simțea o furnicătură asemănătoare cu cea pe care-o simți cînd un picior stă într-o poziție incomodă și-ți amorțește. În sufletul ei, senzația care nu se mai repetase din noaptea bazarului, cînd trăise ultima clipă de neliniște.

Cînd idioții încetară să mai emită acele sunete guturale, lumina dispăru. Marcianita Barona îi întinse mîna singurei femei care, în copilărie, îi oferise dragostea unei prietenii. Inesita, ieșită din transă, crezu că era mîna conducătorului concursului pentru miss Cartagena care-o împinge victorioasă pe pasarelă. Refuză timid să se ridice, dar siguranța din privirile Marcianitei o obligară s-o facă. Era ora două și douăzeci și trei de minute. Cu șaisprezece ani în urmă, se așezase în scaunul cu rotile. Zece minute mai tîrziu, speriată, temîndu-se să nu redevină infirmă, căci efectul putea trece, Inesita alergă doi, trei, patru metri, oprindu-se s-o privească pe Marcianita. Fericirea pe care orașul Tuluá a citit-o pe chipul reginei sale în dimineața în care s-a întors de la Cali în posesia coroanei de frumusețe pe departament, zîmbetul de satisfacție pe care nici măcar scaunul pe rotile nu i-l răpise reginii paralitice, străluciră puternic pe cerul orașului Tuluá.

La ora trei după-amiaza, fără să mai aștepte să-i vină mașina de acasă, mergînd pe jos trei

cvartale cît măsoară drumul din La Rivera pînă la Tuluá, de mînă cu amfitrioana sa miraculoasă, Inesita spera să vină o mașină s-o ia. Prima care trecu, parcă împlinind un jurămînt față de soartă, fu Nina Pérez, în mașina unui prieten ce cobora de la Picacho. Văzînd-o pe picioare și făcînd cu mîna pentru a fi luată, ca o turistă oarecare ce face autostopul, Nina scoase țipete atît de violente ca atunci cînd își cînta cîntecele matinale, asurzi șoferul, care nici nu apucă să frîneze, că ea, cu toată grăsimea ei, se și afla jos, strigînd fără încetare „minune, minune, minune", amintind astfel în gura mare acel „are dimensiuni de miss univers, minune, minune, minune".

Suită pe mașina prietenului, cu regina orașului Tuluá înăuntru, tot atît de frumoasă ca în momentele culminante pe cînd era regină, Nina Pérez nu mai știa cum să-i trezească pe locuitorii orașului Tuluá pentru a vedea că Inesita González, regina lor paralitică, fusese vindecată. După ce trecură podul Negru și intrară pe strada rîului, Nina o puse pe Inesita să coboare, porunci prietenului ei, și el molipsit de firicire, să claxoneze și să deschidă drum de onoare reginei care mergea din nou pe picioarele ei, miraculos vindecată.

Marcianita nu se afla cu el. La cîteva clipe după ce Inesita se urcase în mașină, se închise din nou în casă cu idioții ei. Dar Nina nu înceta să strige. E minune, e minunea idioților Marcianitei Barona, ei au vindecat-o, ei. Minune, minune, minune. Are dimensiuni de miss univers. Locuitorii orașului apărură de prin toate părțile, în urma Inesitei venea mulțimea, pe la colțurile străzilor o altă mulțime de oameni, mașinile claxonau, iar în fața parcului Boyacá, Aminta, cu ochii ieșiți din orbite de goana ce-o dăduse de la poarta casei sale la auzul țipetelor Ninei, văzînd-o pe Inesita ei complet vindecată, mergînd fără ajutorul nimănui, nu mai știa dacă s-o scheme pe doamna Maruja și pe Toño sau să îngenuncheze ca să-i mulțumească Fecioarei Maria. În cele din urmă, călcată în picioare de mulțime, își pierdu senzația de fericire care-o îmbătase. Chiar în acest moment, cineva care încălcă poruncile părintelui Phanor se urcă în turlă și trase clopotele. Pompierii dădură drumul la sirene, iar Tuluá trăi cîteva clipe fericirea carnavalului pe care-l avusese pregătit pentru unsprezece noiembrie, cînd Inesita ar fi trebuit să fie încoronată regină națională a frumuseții. Îi aruncară flori în cale. Glasul Ninei se pierdea în strigătele mulțimii. Cei ce cunoșteau perioada de paralizie și suferința traumatică a orașului, aveau ochii plini de lacrimi, pielea de găină. Cei care auziseră din gura celor mai în vîrstă povestea Inesitei ca regină, iar ca paralitică o văzuseră adesea defilînd în scaunul ei pe rotile pe străzile cartierului Sajonia, nu se mai putură minuna și strigau la fel de tare ca cei ce plîngeau. Iar copiii, care nu reușiseră să afle povestea reginii paraplegice, parcă totuși o știau, strigau gata să răgușească, în timp ce ea, cu acele maniere elegante pe care cu si-

gurantă și le pregătise pentru a primi coroana națională, cu greu își deschidea drum prin mulțime, îndreptîndu-se spre casă.

Momentul cel mai emoționant nu a avut loc după o oră, cînd mulțimea ajunse în dreptul casei Marcianitei, în La Rivera, ci se petrecu în fața porții casei Inesitei, unde, mama și fratele său, cu chipul de o paloare cadaverică, priveau cum le sosește — înconjurată de o mulțime care aprindea artificii și pocnitori, arunca flori și țipa frenetic — fiica și, respectiv, sora, regina lor, paralitica lor, care la zece dimineața plecase în scaunul cu rotile, iar acum se întorcea pe propriile-i picioare. Mulțimea păru că se liniștește pentru o fracțiune de secundă, în clipa în care, în pragul casei, Inesita, mama și cu fratele său se contopiră într-o singură îmbrățișare. Atunci, Tuluá izbucni, iar cine nu plînsese înainte, plînse acum, iar cei ce nu-și aduceau bine aminte despre ce regină era vorba sau nu cunoșteau povestea frumoasei care avea măsuri de miss univers se prefăcură că știu. Cînd ușa casei se închise, iar fericirea puse din nou stăpînire pe speriata Aminta, Nina Pérez, cu glasul neschimbat, de parcă nici nu strigase întruna de o oră întreagă, conduse mulțimea spre casa din La Rivera.

Vestea, purtată din gură în gură, fusese deja foarte deformată. Idioții o vindecaseră pe Inesita González. Nimeni nu cunoștea amănuntele, deorece Inesita, cum rămăsese mută de fericire, abia apucase să-i spună Ninei că ei fuseseră autorii. Restul îl spusese chipul radiind

de fericire al reginei ce străbătea străzile pe care nu le putuse străbate ca regină fără picioare. Lumea însă nu mergea pentru a mulțumi. Cu atît mai puțin Nina. Lumea se ducea să-i cunoască pe idioții Marcianitei, să pună stăpînire pe ei, obligîndu-i să iasă în balcon. Erau idioții miraculoși ai orașului Tuluá. Erau idioții buni de prezentat la bîlci. Spiritul de exploatare. Gloria de care avea să se bucure orașul.

Uitară, totuși, că Marcianita era Marcianita Barona, fiica doñei Manuela, a părintelui Tascón, soția lui Nemesio Rodriguez, femeia despărțită de soț, mama idioților. Nu-și amintiră nici povestea, nici felul ei de a fi și, în ciuda faptului că timp de peste o oră, dădură tîrcoale casei, călcînd în picioare iarba și strigînd că vroiau să-i vadă pe idioți, Marcianita nu deschise nici o ușă, nici o fereastră, iar Bartolomé și Ramón Lucio nu ieșiră în balcon pentru a primi omagiul unui oraș mai curînd înnebunit de bucuria de a se ști stăpînul unor minuni, decît pentru a le mulțumi.

În aceeași seară, posturile de radio transmiseră știrea, acordîndu-i o importanță națională.„Știri sosite din Tuluá informează că s-a produs o vindecare miraculoasă, ai cărei autori sînt doi întîrziați mintali.“ Radioul nu a avut niciodată nici memorie de magnetofon, nici arhiva ziarelor, care, a doua zi, pe prima pagină și cu litere mari, pentru a aminti cititorilor frumusețea fără pereche a Inesitei González, publicară știrea însoțită de fotografia

ei, cu coroana pe cap de regină a frumuseții din Valea Cauca. În aceeași zi, la ora unsprezece dimineața, într-o avionetă care ateriză pe aeroportul Farfán, sosi comisia de ziariști și fotografi pentru a lua un interviu reginei vindecate. Nu o fotografiară în costum de baie, așa cum o făcuseră cu șaisprezece ani în urmă, dar rămaseră stupefiați de felul în care o femeie își putuse păstra frumusețea în ciuda anilor scurși. Unul din ei, care cu timpul își cîștigă mulți adepți, insinuă într-o cronică publicată a doua zi că la Tuluá se zvonea că cea care poza ar fi fost sora Inesitei. Pe cei străini de Tuluá nu exista nici un mijloc de a-i convinge că acest lucru era neadevărat, căci nu știau că Inestia nu avea decît un frate, dar forța următoarelor minuni, siguranța cu care Tuluá și-a salutat idioții și și-a arătat cu mîndrie regina paralitică, acum sănătoasă și mergînd ca și cum nimic nu i s-ar fi întîmplat, distruseră în cele din urmă teza, deși în ultimii ani au existat încercări de a o reînnoi.

Celelalte ziare și posturile de radio nu mai conteneau să relateze vindecarea miraculoasă. Cum fusese un eveniment național, atît de bine cunoscut de toată lumea, mulți crezură, iar undeva, departe, în amintire, le reapăru paralitica regină care umpluse paginile ziarelor. Nu sosiră imediat, deoarece idioții nu fură fotografiați nici intervievați, toate versiunile despre ei existau numai din auzite, dar cîte unul din cei mulți care-și aminteau începură să nutrească spreranța de a merge într-o bună

zi la Tuluá pentru a fi vindecați de cei doi făcători de minuni.

Între timp, Marcianita continua să stea închisă în casă, cîntărind urmările actului supranatural săvîrșit de fiii săi. Îi hrăni aproape ca în primele zile cînd îi instruia ca pe niște roboți, îi lăsă să facă ce vroiau, să se joace cu tatu, să admire darul elvețianului, să taie iasomie pentru a planta alta, și aștepta. Era teribil de sigură că, într-o clipă anume, minunea prodigioasă întîmplată Inesitei avea să atragă nu ziariștii, ci pe cei care cu adevărat aveau nevoie să fie vindecați.

După trei zile, cînd fotografii și ziariștii veniți cu avioneta obosiseră de atîta bătut pe la porți, nereușind să facă decît fotografii exterioare ale casei sale, pe care le publicară în ziare alături de fotografiile Inesitei, la poarta casei sale sosi un vînzător de frunze de *justarrazón* [1]. Cum singura modalitate de a calma plaga ce i se formase în locul unde o lovise Nemesio era apa de *justarrazón*, de cum auzi strigătul, se și repezi să cumpere. Era deja vindecată, nu mai avea nevoie de ea, dar cum tufele fuseseră toate tăiate, iar frunzele, fie uscate, fie verzi, aveau același efect curativ, se gîndi, totuși, să cumpere. Cineva din Tuluá care, pe vremea cînd îi apăruse umflătura devenită cocoașă, o văzuse culegînd frunze de *justarrazón*, îi șoptise ziaristului. Acesta se îm-

1 Arbore spinos din familia rutaceelor (Xanthoxylon acroxylon), cu lemnul galben, din coaja căruia se obține vopsea galbenă (n.t.).

brăcă în haine țărănești, le înnoroi cît putu mai mult, ascunse în coș aparatul de fotografiat și frunzele de *saman* [1], pe care le dădea drept frunze de *justarrazón* și, forțîndu-și glasul lui de om de birou, începu să strige încă de la curba unde se afla casa doamnelor Ruiz. Marcianita apăru. Nu făcu altceva decît să scoată lanțul de la fereastră și să crape puțin fereastra, pentru a-l vedea. Îl privi bine prin mica deschizătură, îi spuse să aștepte o clipă, apoi deschise larg geamul. Parcă ceva îi spusese că în dosul acestor frunze de *justarrazón* era o înșelătorie, încît, temătoare, preferă să nu deschidă ușa. Ziaristul o zări și el și se hotărî să nu rateze ocazia, chiar dacă era numai fotografia mamei idioților. În timp ce Marcianita, cu încetineala cocoașei ei, era ocupată să desprindă lanțul de la fereastră și înainte de a-și putea da seama ce se întîmplă pentru a închide fereastra, fotograful își scoase aparatul, reușind să facă un instantaneu.

A doua zi, în ziarele din Buga apăru fotografia Marcianitei prinsă pe picior greșit, în timp ce încerca să închidă fereastra. Zvonurile despre minunea întîmplată Inesitei se amplificară, radioul și ziarele trimiseră și mai mulți ziariști pentru a încerca să ia cu asalt casa cu iasomie. În cea de-a șasea zi, sosirea fratelui Andrés pentru festivalul de binefacere făcu ca privirile să se îndrepte în altă parte.

---

1 Copac american din familia leguminoaselor, subfamilia mimozaceelor (Pithecolobium saman), asemănător cu cedrul (n.t.).

Acum, Marcianita putu, pentru prima oară, deschide ușile și ferestrele casei. Păianjenii, șopîrlele și viperele fratelui alpinist marist făcură ca măcar pentru o zi atenția să nu mai fie concentrată asupra idioților făcători de minuni. Marcianita era sigură că, mai devreme ori mai tîrziu, avalanșa nu va întîrzia, dar în toate aceste zile își pregăti cu insistență fiii pentru noua misiune pe care viața le-o încredințase. Le confecționă costume noi, le amenajă minusculul balcon — cu scaune speciale pentru ei, ca să poată lua parte la interviuri și la vizite de la distanță — și, stînd așezată în scaunul în care-i așteptase să se nască, același în care mama sa așteptase iapa cenușie, începu să aștepte momentul începerii supremului spectacol al bîlciului în care se preschimbase viața sa.

XII

CU MULT TIMP ÎNAINTE ca Chuchú să fi poposit la ușa casei mari pe care don Jesús Sarmiento o dăruise franciscanilor pentru a-și instala în ea mănăstirea din orașul Tuluá, pînă în toate colțurile ținutului îi ajunsese faima de aleasă a lui Dumnezeu, de binefăcătoare a comunității. Îmbrăcată în negru ca și cum ar fi purtat un doliu veșnic, pe care în cele din urmă mulți îl puseră pe seama Christului purtat în procesiune în vinerea mare, care o făcea să plîngă ca nimeni altcineva, Chuchú, al cărei nume de familie nu s-a știut niciodată, a constituit punctul de contact pe care orașul Tuluá l-a menținut cu Dumnezeu și cu îngerii acestuia. Mulți muribunzi horcăind au chemat-o pe această femeie ciudată care, cu ochii ascunși în dosul unor ochelari cu sticle verzi și groase, pare că la sfîrșitul vieții îi anunță drumul sigur ce-l au de urmat pentru a ajunge în ceruri. Organizatoare a serbărilor Sfîntului Francisc, cea mai asiduă pelerină a procesiunii nocturne din joia mare la bazilica Christului făcător de minuni din Buga, purtătoare a vălului Veronicăi la procesiunea din sîmbăta mare, prima voce a corului de bocitoare al congregației prea sfîntului sacrament, și-a consacrat întreaga viață stînd îngenuncheată în fața altarului Imaculatei din templul călugărilor franciscani, iar în preumblarea ei zilnică lasă pe unde trece o dîră de parfum de neidentificat. Nu s-a mai uitat la nici un bărbat și niciodată nu a mai asistat la vreo căsătorie din acea după-amiază cînd, înotînd în lacrimi, pornindu-se pe un plîns care părea fără de sfîrșit, urmă sicriul lui Edgar Bastidas, iubitul și logodnicul ei, cu care trebuia să se căsătorească în sîmbăta următoare. În noaptea aceea, își puse cenușă în cap și îngenunchind în fața Christului monumental de la capul patului ei, jură dragoste veșnică bărbatului pe care un tifos îl dusese în mormînt în numai opt zile. Pe buzele ei nu a mai reapărut niciodată un zîmbet, iar în loc de vorbe de dragoste, buzele ei rostiră de atunci numai rugăciuni, din ce în ce mai multe rugăciuni. Nimeni nu s-a rugat atît de mult ca Chuchú. Nimeni nu și-a petrecut atît timp în genunchi cît a petrecut această femeie care, începînd de la ora șase dimineața, înalță rugăciuni fierbinți către Domnul atotputernic și invocații tainice către Sfîntul Francisc de Sales. Niciodată însă nu a intervenit pentru ca o căsnicie să nu eșueze sau pentru ca vreuna proaspătă să meargă pe drumul cel mai drept. Acceptă să se roage pentru orice fel de lucruri, dar niciodată să intervină pentru o căsnicie, pentru un logodnic

ori pentru vreun caz de dragoste. Nici la căsătorii nu asistă, iar cînd la slujba de șase și jumătate, cîte cineva își anunță căsătoria, ea, prudentă, înfășurată în veșmintele-i negre, iese din biserică. Revine la ora șapte pentru împărtășanie, dar pentru nimic în lume nu asistă la consumarea tainei căsătoriei pe care ea însăși a stat și a așteptat-o. De ani de zile locuiește în casa Blanquitei Lozano, dar nimeni nu știe dacă sînt surori sau dacă este una din cele patru femei adăpostite în această casă și care, în cele din urmă, au rămas să locuiască acolo. Pleacă de acasă la șase și un sfert și nu se mai întoarce decît la trei după-amiază, cînd, așezată în genunchi pe un scăunel de rugăciune în fața unei nișe pline de sfinți, își începe activitatea de aleasă a Domnului, deschide un carnețel de însemnări legat în pînză verde și rînd pe rînd cere favorurile pentru care în timpul zilei a fost solicitată să intervină.

Deși nimeni nu știe exact cînd și-a început activitatea, ea nu și-a început intervențiile decît atunci cînd l-au îngropat pe Edgar Bastidas, în acea după-amiază în care a plîns pînă s-a înecat în lacrimi. Dacă ar fi început înainte, Paulina Sarmiento ar fi pus-o să se roage pentru a-i lua puterea fiicei păcatului. În afară de asta, s-ar putea ca înainte să nu fi făcut astfel de demersuri pe lîngă puterile cerești, deoarece un alt lucru pe care ea nu-l face este să invoce sufletele din purgatoriu, căci Chuchú nu crede nici în existența raiului, nici în cea a iadului,

deși ziua întreagă are pe buze cuvîntul Satana. Nu se teme de diavol, nici de spiritele lui rele, deoarece se află în grația lui Dumnezeu, dar fuge de mînia Sfîntului Gabriel, care nu o dată a flagelat-o cînd a avut gînduri rele după ora șase seara, la sfîrșitul rugăciunii ei intermitente.

Nu mănîncă decît acasă la Blanquita. Micul ei dejun este împărtășania ; nu există mîncare mai aleasă ca împărtășania, obișnuiește ea să spună în timp ce-și numără mătăniile bînd vin negru cu pîine sfințită. Nu prînzește nicăieri, deoarece are un program foarte strict, iar la douăsprezece și un sfert, cînd termină rugăciunea de proslăvire — stînd cu brațele așezate în formă de cruce în fața altarului Sfintei Treimi din biserica San Bartolomé —, Chuchú începe să bată orașul Tuluá de la un capăt la altul, neîncercînd să-și scoată măcar puțin hainele-i negre, deși soarele este puternic. Lunea, miercurea și vinerea merge la mica fermă a unuia dintre cumnații Blanquitei Lozano. Marțea, joia și sîmbăta, de la biserica San Bartolomé se îndreaptă spre ferma lui Toño González, care se află în direcția opusă locului unde-și are ferma fratele soțului Blanquitei Lozano. Între plecarea de la San Bartolomé și activitățile ei de la prînz, Chuchú merge pe jos o oră, o oră și jumătate. Uneori, aceasta o face ca pe un exercițiu de mișcare, alteori ca un sacrificiu pentru iertarea păcatelor. Fie că plouă, fie că tună ori fulgeră, Chuchú nu-și schimbă obișnuitul orar. Îmbrăcată cu un im-

permeabil negru, de cauciuc, și purtînd o umbrelă care-i dă o înfățișare de vrăjitoare din evul mediu, cu care mulți au comparat-o, ori încălțată cu niște cizme numai bune de mers prin băltoace, nu încetează să bată întortocheatele drumuri ale orașului Tuluá.

La ora trei după-amiaza, cînd se înapoiază acasă la Blanquita și-și scoate scăunelul pentru rugăciuni, nu acceptă decît un pahar cu apă. La șase și jumătate, ia masa. După o jumătate de oră, cu capul înfundat în gulerul negru plisat, se acoperă cu cuverturi și se roagă întruna, neoprindu-se nici o clipă, ca să nu aibă timp să vină gîndurile rele ce o chinuie mai totdeauna spre seară. Uneori, cînd le-a cedat, mintea ei, încețoșată de rugăciuni, se simțea ca într-o oază odihnindu-se în acele necuviințe. Dar, dîndu-și seama că a păcătuit, visul i se spulberă și, temîndu-se de prezența arhanghelului cu biciul său veșnic neobosit, ea însăși se biciuiește cu o curea pe care părintele Saavedra de la franciscani i-a dăruit-o într-o dupăamiază pentru a face penitență. A fost o iubitoare a sacrificiilor pentru izbăvirea de păcate. Crede orbește în valoarea martiriului și, o dată pe an, între cea de-a doua și cea de-a treia miercuri de post, își pune cenușă în cap, ține post negru și prezidează penitența colectivă a cel puțin o sută de persoane care fac la fel ca ea. Mai toți sînt beneficiari ai intervenției ei divine. Celui căruia nu i-a făcut favoarea să-i ușureze o durere de măsele, a făcut, în schimb, ca Banca să-i împrumute banii

cu care acesta a fost pentru totdeauna salvat. Ceilalți sînt prieteni ai beneficiarilor sau viitori beneficiari ai intervențiilor ei față de cer. Punîndu-și cenușă în cap, în timpul celor șapte zile de penitență invocă îngerii prin rugăciuni care nu se află în nici o carte, dar pe care le repetă cu o asemenea demnitate și suficiență, încît mulți au crezut că le-a învățat pe dinafară. La sfîrșit, complet eliberată de orice povară, împreună cu tovarășii ei de martiriu și post, cîntă un Te Deum de grație.

Nimeni nu poate spune că face minuni, deoarece niciodată nu s-a încurcat cu bolnavi incurabili sau cu probleme nerezolvabile. Pur și simplu își invocă sfinții, fecioarele și îngerii și așteaptă ca ordinea naturală a lucrurilor să reintre pe făgașul normal pentru a-i veni în ajutor. Nu a intrat niciodată în mănăstirea franciscanilor, care pentru ea înseamnă mai mult decît o sută de călugări la un loc, și nici măcar nu s-a gîndit vreodată să se călugărească, deși unii dintre cei favorizați de intervenția cerească pe care le-a oferit-o au vrut de multe ori să-i dăruiască un veșmînt de călugăriță, care să-l înlocuiască pe cel riguros negru de care nu se mai desparte. Dotată cu o ușurință mitologică de a preface imposibilul în realitate și patru pietre în pîini, se poate spune că, practic, Chuchú a construit mănăstirea franciscanilor. A făcut posibil ca în locul casei lui don Jesús Sarmiento astăzi să existe un colegiu și o mănăstire dotate cu tot confortul vieții moderne, nu organizînd vreun bazar

ca cel al Marcianitei Barona sau măcar un festival, deoarece nu patronează evenimente la care se pot cunoaşte bărbaţii cu femeile, ci cerînd din poartă în poartă şi vorbind nu atît cu îngerii şi cu heruvimii oastei cereşti, ci, mai curînd, cu primarii şi cu guvernatorii, cu soţiile şi fiii acestora. Comunitatea Sfîntului Francisc de Assisi i-a acordat drept răsplată o decoraţie clasa a treia, iar cînd beneficiile în favoarea acestora au crescut mult mai mult, a primit titlul de sarcedot, Chuchú a devenit astfel singura femeie din Columbia şi din lume care posedă titlul de călugăr.

În după-amiaza cînd franciscanii i-au adus la cunoştinţă acest lucru, vestea s-a împrăştiat repede ca fulgerul. Chuchú tocmai sosise acasă la Blanquita şi îngenunchease pe scăunelul ei de rugăciuni răsfoind carneţelul în care erau notate însărcinările pe care le primise în ziua aceea pentru a face intervenţii. Părintele Saavedra, cu glasul lui de orgă veche şi chipul de dop de sticlă de şampanie, sosi gîfîind, aproape fără suflare, fluturînd scrisoarea de la Roma prin care i se comunica vestea cea bună. Chuchú îl ascultă imperturbabilă, continuînd să stea în genunchi pe scăunel. Îşi coborî privirile şi poate că intră în transă. În dimineaţa următoare, Chuchú sosi la templul franciscanilor îmbrăcată într-o tunică neagră, pe care probabil şi-o pregătise demult, în timpul nopţii. Clopotele băteau de parcă în acea clipă intra primul sacerdot al oraşului Tuluá sau episcopul pe care ea o viaţă întreagă a sperat să-l aibă. Fumul de tămîie învăluia cadrele şi altarele bisericii. Cei aşezaţi pe băncile arhipline o văzură intrînd cu capul descoperit şi cu vălul negru al tunicii tîrîndu-i-se pe pămînt. Din ziua aceea Tuluá s-a bucurat de existenţa acestei sacerdot Chuchú, nu atît pentru gloria şi onoarea comunităţii Sfîntului Francisc, ci, mai ales, pentru propria sa linişte. După cum spusese una din doamnele din acele nenumărate congregaţii religioase, paratrăsnetul contra mîniei divine se afla în Tuluá, în persoana acestei inverosimile femei.

Primind noul titlul, ea nu-şi schimbă nici una din ocupaţii şi, cu atît mai puţin, metodele. Continuă să facă vizite la amiaza în cele două capete ale oraşului, trecîndu şi în carnet favorurile pe care trebuia să le ceară şi îmbrăcîndu-se cu aceleaşi haine negre pe care le purta aproape de cînd se născuse. Nu a avut nici o prietenă, iar relaţiile ei cu persoane care nu-i solicită intervenţia sînt complet inexistente. Este una dintre puţinele femei din Tuluá care nu a călcat pragul magazinului lui Isaac Nessim, dar asta nu înseamnă că nu şi-a cumpărat materialele de care a avut nevoie. La toate virtuţile ei de aleasă a lui Dumnezeu se adaugă puterea de convingere şi talentul de a juca teatru. Datorită primei calităţi a reuşit ca unul sau altul să trateze cu negustorul, pentru ca ea să nu fie nevoită să aibă de-a face cu lumea pe care n-o cunoaşte, care-o respectă sau căreia, privind-o, i-ar putea inspira un

gînd rău. Pudoarea ei e atît de mare, încît ar fi complet incapabilă să intre într-un magazin pentru a-și cumpăra vreun obiect de lenjerie. Astfel de treburi i le face Blanquita sau oricare altă femeie care locuiește la ea. Pe toate le-a convins că, practic, îi este imposibil să-și facă timp pentru astfel de cumpărături, cînd, de fapt, adevărul este că singura ei dorință este să nu isce nici un gînd rău în mintea celor ce-o văd. Iar cînd cineva rămîne cu privirea ațintită asupra ei, se reîntoarce la scăunelul de rugăciuni unde se roagă cu o și mai mare fervoare ca de obicei, iar noaptea se biciuiește cu brîul arhanghelului Gabriel. Odată s-a biciuit în asemenea hal, încît Blanquita era gata să-l cheme pe părintele Saavedra pentru a interveni. Mergînd pe drumul care duce la cabana lui Toño González, Chuchú trecu pe lîngă un canal în care, de obicei, spălau rufele femeile din cartierul Morales. Cu veșmintele-i negre, produse o zarvă nemaipomenită printre băieții de vîrsta pubertății care se scăldau goi. Văzînd-o venind, cel mai mărișor dintre ei se arătă dezbrăcat în fața ei. Chuchú fu gata să moară pe loc. Ca să treacă podețul care traversa canalul era silită să treacă și pe lîngă acel adolescent. Privi în pămînt, făcu pe oarba, dar vechea tentație care-i apărea noaptea o făcu să-și ațintească privirile (purificate de verdele sticlei groase a ochelarilor) la sexul efebului. Ceilalți copii observară, astfel încît, cînd se întoarse emoționată de la cabană, trei băieți, asemeni celui care-i răpise privirile, o

așteptau la capătul podețului. Informați de cine știe cine, începură s-o strige pe nume. Aceasta, auzindu-și numele pronunțat pe un ton mult mai puternic și mai lasciv decît era în realitate, nici nu mai știu cînd trecu puntea, după care o luă la sănătoasa. Sufocată de emoție, vărsă lacrimi ca în ziua în care fusese înmormîntat logodnicul din Pasto și îngenunche tulburată pe scăunelul de rugăciuni. În seara aceea nu mîncă nimic, iar Blanquita o auzi noaptea întreagă, biciuindu-se. A doua zi, o găsiră leșinată, cu spatele tot o rană. O unseră cu lămîie și sare, o spălară cu alcool și mertiolat, apoi îl chemară pe părintele Saavedra.

Chuchú zăcu la pat timp de o săptămînă. Medicul Uribe îi trimise pastile de somn, pe care Blanquita i le dizolvá în vinul negru. În noaptea în care nu i le mai dădu, lui Chuchú îi reapăru în gînd ceata copiilor. Puse să se facă o duzină de slujbe de pocăință, iar cînd mergea pe stradă părea că, în loc de spinarea plină de răni, ar fi avut lanțuri la picioare. De atunci, a trecut destul de mult timp. Cu toate acestea, Chuchú nu a încetat să retrăiască în gînd acea scenă. Tulburată, începu să se biciuiască din nou, mai înainte ca arhanghelul să-i apară în odaie și s-o facă el însuși.

Despre cealaltă calitate a sa, înclinația către comedie și histrionism, depun mărturie persoanele cărora le-a fost închisă în ultimele zile ușa intervențiilor. Simțind niște dureri imaginare, Chuchú a disimulat atacul de isterie pe

care-l avea, lăsînd să se creadă că suferea de un cancer al oaselor. Așezîndu-se în fața icoanelor, băgîndu-și cu insistență degetele de la mîini și de la picioare în saramură caldă și gesticulînd în așa hal, încît cei ce-o vedeau erau cuprinși de milă pentru durerea ei imaginară, Chuchú își întrerupse activitatea de intermediară, drumurile de la un capăt la altul al orașului și însemnările în carnețelul verde.

Ca singura aleasă a lui Dumnezeu și prea fericită intermediară pe lîngă puterile acestuia, așteaptă — excitată, dar sigură — momentul în care minunea răsunătoare să ia sfîrșit și ea să-și poată astfel relua liniștită locul pe care atîția ani l-a ocupat pe deplin și cu satisfacție.

XIII

TULUĂ, CARE SE VĂZU peste noapte pe prima pagină a ziarelor și în centrul atenției radioului și televiziunii datorită vindecării Inesitei González, probabil că niciodată nu se gîndise că în mai puțin de o săptămînă privirea întregii națiuni avea să se fixeze asupra ei, cu o aviditate mult mai mare decît cea trezită de curiozitatea plină de nerăbdare produsă de idioți. Sosirea fratelui Andrés pentru spectacolul de binefacere, care cel puțin pentru o zi a făcut ca privirile curioase să se întoarcă dinspre La Rivera spre păianjenii și șopîrlele fratelui marist, a fost începutul unei avalanșe al cărei sfîrșit avea să fie doar cel adus de destin cu cîteva ore în urmă.

Cum fratele Andrés era o figură națională, colaborator la toate ziarele, alpinist care cucerise toate culmile înzăpezite ale Columbiei, vestea că păianjenul *Metropolus* îl înțepase și că nu se găsise antidotul special nici în prima zi și nici în următoarea, că din lumea întreagă soseau ajutoare pentru a-l salva, că împăratul Japoniei trimisese experți în înțepături de ofi-

diene, că el se găsea în stare cataleptică încercînd să reziste trecerii prin corp a otrăvii, toate acestea și multe alte lucruri inventate de ziariști făcură ca, în cele din urmă, Marcianita și idioții ei să fie dați uitării. Ea însă, sigură de faptul că ceea ce începuse nu mai putea să dea înapoi imediat, aștepta cu aceeași uluitoare liniște cu care mama sa dorise sau se temuse de sosirea iepei în fața casei din parcul Boyacá în fiecare seară la ora șapte. Poate că acesta era motivul pentru care, în cea de-a opta zi de cînd se aștepta vindecarea agonicului frate Andrés, cînd auzi la amiază bătăi la poarta casei sale, iar dintr-o ambulanță și din multe mașini coborîră o grămadă de ziariști și fotografi, ieși în balcon cu o crenguță de iasomie în mînă, fără să se tulbure și fără să grăbească pasul, poruncind să fie coborîtă targa cu semiconștientul frate marist. Fără să deschidă poarta, organiză vindecarea arătîndu-se doar în balcon.

În clipa în care puseră targa cu muribundul pe pajiștea din fața casei — care, pe vremea aceea, era încă verde — Marcianita aruncă din balcon crenguța de iasomie și spuse să fie așezată pe pieptul muribundului îmblînzitor de păianjeni. Apoi, balconul rămase gol timp de vreo zece minute. Liniștea și nerăbdarea crescură în rîndurile ziariștilor care așteptau ca niște ulii de pradă vestea aducătoare de minune. Țara întreagă se interesa de sănătatea fratelui Andrés. Cum alte noutăți nu mai existau, cum războiul din Vietnam continua la fel

de staționar ca în urmă cu șase ani, cum guvernele erau în continuare aceleași și cu aceleași obiceiuri, figura de prim plan era acest frate alpinist, publicist, fotograf, îmblînzitor de păianjeni, decorat cu Ordinul Soarelui Răsare de împăratul Japoniei. Marcianita știa asta foarte bine. Urmărise pas cu pas amănuntele tragediei și înaintarea veninului prin organismul înțepat de *Metropolus*. Prevăzuse totul cu o astfel de simplitate, încît actele de pregătire a vindecării apăreau firești. Crenguța de iasomie o aruncase pe trupul muribundului pentru că, într-o clipă luminoasă din acele zile, hotărîse că, deși singurele care pot fi exploatate sînt puterile naturale, cele supranaturale ale fiilor ei aveau să o ajute să trăiască zile mai bune decît cele de care avusese parte datorită interminabilelor lingouri ale părintelui Tascón. „Iasomia să rămînă pe membrele paralizate", se auzi deodată strigătul Marcianitei din fundul camerei ce dădea spre balcon. Cei ce se aflau lîngă targă alergară să-i îndeplinească porunca. Nici nu terminaseră bine treaba, că tăcerii îi luă locul un murmur, iar luminile aparatelor cameramanilor și fotografilor imortalizară cu fugerări clipa apariției idioților. „Ei au mai multă lumină decît aceste drăcii", strigă Marcianita din fundul aceleiași camere de mai înainte. Ziariștii îi dădură ascultare. Îmbrăcați în brocarturi negre și roșii, cei doi idioți ridicară brațele în sus, de parcă ar fi vrut să oprească ceva, deschiseră gura, cîini lătrară, nimeni nu auzi nimic, dar ei ges-

ticulau de parcă ar fi produs un sunet neapărat trebuincios. Lumina strălucitoare îi orbi pe toți, camerele de luat vederi fotografiară, iar cei ce nu închiseseră ochii fură obligați să-și plece capul, pentru a-și feri privirile de strălucirea supranaturală ce se revărsa din balcon. Cînd, în sfîrșit, își ridicară privirile, idioții închiseseră deja ușile miraculosului balcon. Fratele Andés începuse să se desumfle, deschise ochii, rostea după atîtea zile primele cuvinte, strîngînd în mînă crenguța de iasomie. Ziariștii, chiar și cei mai increduli, care veniseră cu mașinile lor personale, alergară pentru a ajunge cît mai repede la telefon și la teletip ca să transmită știrea. Fotografii alergară să-și developeze filmele. Nici unul însă nu putu găsi nimic pe film. Extraordinara strălucire a idioților voala orice film. Singurele fotografii care ieșiră fură cele dinaintea momentului de strălucire cînd, la porunca Marcianitei, își stinseseră luminile. Figurile celor doi idioți se distingeau cu greu printre brocarturile lor strălucitoare. Totuși, cu aceste fotografii și cu impresiile cu care ei umplură uluiți coloane întregi de ziar, vestea miraculoasei însănătoșiri a alpinistului îmblînzitor de păianjeni se întinse pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii.

La Tuluá a fost primită mai mult cu uimire decît cu fericire. Practic, vindecarea Inesitei a dat naștere unui carnaval. Pentru cea a fratelui Andrés nu existau aceleași motive, deci nu a avut loc nici un carnaval. Prin toate crăpăturile caselor a pătruns mai curînd spaima, punînd stăpînire pe toți locuitorii orașului, pînă la cel din urmă. Foarte puțini au fost în stare să prevadă că, numai peste cîteva zile, aceste două vindecări aveau să zguduie din temelii, să răstoarne tot ceea ce pînă atunci funcționase normal de monoton. Schimbarea radicală a obiceiurilor a fost atît de rapidă, atît de uimitor de rapidă, încît nimeni nu a putut spune că nu fusese luat prin surprindere.

Primul birou care se umplu de lume fu cel al Telecomului. Telefoanele nu mai făceau față, liniile erau insuficiente. Chiar în ziua vindecării fratelui Andrés cîțiva ziariști cuprinși de desperare, se duseră la Buga pentru a transmite comunicări urgente, dar aici se loviră de refuzul funcționarilor de a data articolele cu numele orașului Tuluá, deoarece se aflau la Buga și nu la Tuluá. În cele din urmă, transmiseră o mare cantitate de cuvinte prefăcîndu-se, nu cedînd. Cei de la revista *Șapte zile* nu trebuiră să mai inventeze minciuni, pentru că, de fapt, nu mai putură. Din nu se știe ce casă veche făcură rost de niște fotografii de-ale Marcianitei, prezentînd-o drept fiica unor exemplari agricultori din Valea Cauca și denaturînd astfel, poate pentru totdeauna, adevărul în legătură cu originea și posibila explicație a puterii miraculoase a idioților ei. Nemesio Rodriguez, care poate mai trăiește încă în cine știe ce colț al globului uitat de lume, apărea că ar fi murit, victimă a malariei, în timp ce construia calea ferată a Pacificului. Idioții nu

apăreau tocmai atît de idioți, iar Marcianita nu apăru cu adevărata cocoașă care o îndoia în unghi drept, ci cu o probabilă acumulare radiologică în spinare, care, chipurile, producea lumina infinită și făcea cîinii să latre cîteva cvartale în jur.

Cel de-al doilea loc aglomerat fu prăvălia doamnelor Ruiz, aflată pe drumul ce urca spre La Rivera. Cum era singura casă pe distanța a trei cvartale și singurul loc unde se vindeau băuturi răcoritoare pentru potolirea setei produsă de nesfîrșitele ore petrecute în așteptarea apariției idioților, aglomerația ajunse să fie atît de mare, încît ele, văzîndu-se dintr-o dată incapabile să facă față atîtor clienți, după ce ani de zile vînduseră doar cîte trei-patru sticle de apă gazoasă pe zi celor care mergeau spre Picacho, cerură ajutorul și protecția poliției, precum și din ce în ce mai multe coșuri distribuitorilor de kola englezească și țigări, nu pachete, ca mai înainte, ci cutii întregi, ca și cum prăvălia lor n-ar mai fi fost cea pe care o moșteniseră de la bunic, micuță și aplecată de timp, ci un imens cazinou, în care cel ce nu fuma, cel puțin bea.

Cîțiva ziariști, alți curioși și, mai ales, neîncrezători își întinseră corturile pe cîmpul vecin cu casa Marcianitei. Aici se adăposteau de soare și își așteptau rîndul pentru următoarea apariție a idioților în balcon. Începură să se apropie damblagi și cerșetori bolnavi, dar cum nici unul nu venea cu surlele și trîmbițele fratelui Andrés și nici nu se bucura de prietenia

de care avusese parte Inesita, nici balconul nu se deschise, nici așteptata vindecare nu sosi. Pentru ca balconul să-i fie deschis fratelui Andrés, nu fusese de ajuns să bată la poartă unul din infirmierii de pe ambulanță, cum greșit se crezuse. Marcianita cedase după multe rugăminți intervenției medicului Fajardo de la spital, primul care se convinsese de miraculoasele puteri ale idioților. În afară de elvețianul Hayer, cu adevărat singura persoană care se putea apropia de Marcianita, putînd s-o convingă să facă acest lucru, era el. Nu-i mai consultase pe băieți din ziua în care-i vindecase, dar în adîncul minții lui înțelesese că aveau ceva ce nici el, nici nimeni altcineva nu deținea. El fusese cel care plănuise totul, ca ambulanța să sosească și vindecarea să se producă la ora aceea și nu la alta. Precaut, fratelui Andrés îi făcu radiografii înainte de a-l trimite în La Riviera și, împreună cu alți trei doctori, îl examină atent, iar cu aceste notițe, adăugate la cele pe care reușise să le ia în urma unei convorbiri cu Inesita González, își începu faimoasa carte despre vindecări, care numai acum, după ce s-au epuizat trei ediții, a ajuns să fie respinsă de anumiți cititori.

A doua zi după vindecarea fratelui marist, în împrejurimile prăvăliei doamnelor Ruiz, se afla o mulțime atît de mare de pelerini, încît cele trei cvartale care despart La Rivera de drumul către Tuluá păreau intrarea într-un furnicar. Pajiștea verde care înconjura casa Marcianitei, gardul de vălătuci și grădinile ei

îngrădite erau complet călcate în picioare. Liniștea, pe care Marcianita se temuse să n-o piardă, era pe punctul să dispară pentru totdeauna. Nebunia de a pune mîna pe cîte o ramură de iasomie — după ce ziariștii spuseseră că acestea erau probabilele elemente externe curative, căci fratele Andés ținuse în mînă o crenguță de iasomie în timp ce apăruse lumina miraculoasă — îi producea Marcianitei îngrijorare pentru gardul de vălătuci și cel din plasă de sîrmă. În planurile ei figura și ideea de a fixa un orar pentru vînzarea de flori și tufe, dar dacă lumea continua să sosească cu o asemenea desperare și să dovedească o asemenea curiozitate, trebuia să-și schimbe atitudinea. În ziua aceea, la ora patru după-amiază, după ce corturile fuseseră practic șterse de pe fața cîmpiei de mulțimea din pricina căreia nu mai puteai merge, deși se mișca asemeni unei gloate milenare, Marcianita nu mai suportă și ieși în balcon. Aceasta dură numai o clipă. Chuchú, care se afla și ea printre miile de curioși adunați în fața casei idioților, descrise această fugară apariție a Marcianitei ca o parodie plină de sacrilegiu a aparițiilor Papei în balconul de la Vatican. Marcianita apăru pentru a scoate un strigăt de desperare. „Am nevoie de doctorul Fajardo, urgent", după care închise la loc ușa balconului. Nimeni nu era bolnav acasă la ea, cum crezură mulți ce rămaseră dezamăgiți pentru moment. Numai că el era singura persoană cu autoritate care putea să ceară primăriei orașului Tuluá un numeros detașament

de poliție care să țină la distanță mulțimea care vroia să-i dărîme gardul de vălătuci și cel din plasă de sîrmă pentru a rupe iasomia făcătoare de minuni.

După o jumătate de oră, deschizîndu-și cu greu drum prin mulțime, sosi doctorul Fajardo. Fusese anunțat la cabinetul său de la spital prin sistemul ducerii vorbelor din gură în gură. După o oră, poliția reușea să-i facă să se retragă la cinci metri distanță de casa din La Rivera pe toți curioșii impertinenți, iar Marcianita, mai liniștită, alcătuia orarul apariției și al vindecărilor pe care idioții ei aveau să le săvîrșească după ce ar fi produs o a treia vindecare miraculoasă. Înainte de această a treia vindecare, nu avea să-și mai scoată în public copiii. Trebuia să o aleagă foarte bine și să-i facă aceeași publicitate ca și primelor două. Paralitica și bărbatul mușcat de păianjenul *Metropolus* erau două cazuri bune, dar este necesar să-ți preschimbi acțiunile miraculoase în acte cu o capacitate nelimitată de a conduce ultrasunetele pînă acolo unde realul se pierde în ireal.

Mulți ziariști se și întoarseră la sediile lor. Doar cîțiva mai rămăseseră să aștepte noi evenimente. Comentariile în presă continuau, dar nu mai erau aceleași pagini pline din zilele precedente. Majoritatea pelerinilor curioși din cele două după-amieze erau din Tuluá sau din așezările apropiate. Marcianita înțelese totul foarte bine și cum comunicarea ei cu exteriorul era inexistentă, din cauză că nicio-

dată nu-i intraseră în casă prietene și nici ea nu ieșise să stea de vorbă cu oamenii din Tului ori să se intereseze de alte cazuri tragice care existau, aștepta încredințată că a doua zi, foarte de dimineață, odată cu mulțimea matinală, avea să se ivească și prilejul unei demonstrații miraculoase, pe măsura celei dorite de ea.

Și cum ea nu mînuia doar idioții făcători de minuni, ci comunica în permanență și cu destinul, la ora nouă dimineața, cînd lumea începea din nou să-i umple pajiștea, își făcu apariția Tille Uribe ținîndu-l în palmă pe *Carlos*, papagalul aproape fără viață.

Ca o încununare a unui proces care durase zile întregi, Tille Uribe petrecuse toată noaptea alături de papagalul ei, făcîndu-i raze infraroșii, punîndu-i cataplasme cu antiflogistină și rostind rugăciunile găsite în cărțile de francmasonerie ale fratelui ei, Enrique. *Carlos*, tovarășul ei credincios, iubitul ei de netăgăduit timp de ani de zile, părea definitiv incurabil și fără nici o altă ieșire decît moartea. Ea nu putea și nici nu vroia să se obișnuiască cu ideea dispariției papagalului amazonian. Dacă ani de zile stătuse neclintită alături de el, pentru boala care-l chinuia trebuia să existe vreun leac miraculos. Speranța, ce renăscuse în sufletul ei datorită serului prescris de fratele Andrés, începu să scadă cu timpul. În noaptea dinaintea venirii sale în împrejurimile casei idioților, tresăririle papagalului iubit deveniseră aproape imperceptibile. Cu o zi și jumătate înainte, imediat ce aflase de vindecarea fratelui Andrés, Tillei îi veni ideea să-și ducă papagalul acasă la Marcianita. Proasta impresie cu care rămăsese despre cocoșată în ziua în care o văzuse mergînd pe bicicletă în căutarea unui medic și vechiul principiu de respect față de aceasta insuflat de părinți o făcură să-și prelungească timpul de gîndire, întîrziindu-și venirea la casa minunilor. Mai întîi, se gîndise să aștepte ca fratele ei să treacă peste perioada de convalescență și să continue cu serul care nu mai avea nici un efect, dar, în dimineața în care sosi în La Rivera, *Carlos* emitea deja un continuu sforăit de muribund, iar labele începuseră să-i înțepenească, atunci ea hotărî să riște. Singura modalitate de a putea să fie primită era să meargă însoțită de tatăl ei. Oricît de mult fuseseră cu toții porniți împotriva Marcianitei Barona, doctorul Uribe o asistase la naștere și pusese diagnosticul idioților. De atunci, trecuseră foarte mulți ani. Doctorul Uribe nu mai consulta și pentru a se putea ține pe picioare trebuia să se sprijine într-un baston. Din gloria lui de altădată nu mai rămăseseră decît scalpelul și un glas categoric, ca în cei mai buni ani ai săi. Tille trebui să se așeze la șase dimineața pe marginea patului foarte bătrînului ei tată spre a-l convinge că era momentul să facă pentru fiica lui nemăritată, condamnată să moară de cancer, ceea ce vrusese întotdeauna să facă. Reușind să-l convingă, la opt și jumătate plecă spre parcul Boyacá, ducîndu-l cu grijă pe doctorul Uribe, despre care,

din pricină că de peste cincisprezece ani nu mai fusese văzut de nimeni apărînd pe nicăieri, mulți crezuseră că murise pe neștiute. Locuitorii orașului Tuluá, speriați cum erau de derularea teribil de rapidă a minunilor, nu fură impresionați, deși nu lipsiră unii care, văzîndu-l pe foarte bătrînul doctor, crezură că haosul produs de minuni era atît de mare, încît timpul se întorsese înapoi.

Mașina nu putu pătrunde decît pînă la prăvălia doamnelor Ruiz. Mulțimea înghesuită, asemeni unor furnici ce fug de praful de DDT, îi împiedica să înainteze. Din fericire, Tille prevăzuse aceasta, astfel încît avea în prăvălie scaunul pe rotile în care își petrecea ore întregi din zi bătrînul depozitar al medicinii din Tuluá. Pentru a străbate cei trei sute de metri, cîți erau de la prăvălia doamnelor Ruiz pînă la cordonul format de polițiști, îi trebuiră trei sferturi de oră. Mulți o ajutară să înainteze. Prezența medicului Uribe, cu bătrînețea lui respectabilă, făcea din acel moment, din miraculoasa șansă închisă în casa Marcianitei, ceva demn, pe măsura celor mari mari divinități. Dîndu-și seama de asta, Tille folosi toate vicleșugurile de care era în stare pentru a putea urma îndeaproape scaunul pe rotile, care, împins de șofer și de cei din jur, fu oprit chiar în fața balconului minunilor.

„Marciana, Marciana... Marciana“, răsună ceea ce mai rămăsese din uluitoarea voce a doctorului Uribe. Tille nici măcar nu încercă să bată la poartă. Dacă ar fi făcut-o, Marcianita sau polițiștii ar fi oprit-o. Dar, față de gemetele parcă venite de pe altă lume ale bătrînului medic care-o ajutase să-i aducă pe lume pe cei doi idioți, nici Marcianita, nici nimeni altcineva din casa ei nu putea să rămînă de piatră, iar Tille Uribe, cu papagalul în brațe, înfășurat într-un scutec asemeni unui copil, aștepta momentul plină de încredere.

Marcianita-l observase încă înainte de-a începe să vorbească. Darul ei de a mirosi de la distanță oamenii pe care-i cunoscuse în viață o pusese în alertă. Cînd auzi strigîndu-se numele de Marcianita, pe care numai el și alte cîteva ființe îl foloseau, deschise balconul, făcu mulțimea să freamăte, făcu să crească geamătul de consternare al tuturor celor ce se înghesuiseră în dimineața aceea și fără a spune nimic altceva decît „doctore Uribe, doctore Uribe“ și să-și încrucișeze brațele acolo sus, în balcon, invitîndu-l parcă la o îmbrățișare de la distanță, uitînd că de mulți ani de zile nu-i mai vorbea, dădu startul celei de-a treia vindecări miraculoase din casa cu iasomie, oficializînd astfel pentru Tuluá și Columbia existența idioților ei supranaturali.

Cîteva clipe, poliția se văzu incapabilă să țină mulțimea la o distanță de cinci metri de casă. Din balcon, cu cocoașa ei de zebu fin, privind în jos și niciodată în sus, mai înainte de a începe spectacolul delirant care se dovedi a fi prezența idioților în fața papagalului, Marcianita avu fericita idee de a face un culoar, aproape la fel cu cel pentru trecerea vitelor,

evitînd astfel problemele cu poliția. Numai după ce-și plănui modul imediat de-a acționa, Marcianita deschise larg ușa micuțului balcon, retrăgîndu-se în interiorul încăperii, pentru a aștepta și ea, împreună cu ceilalți apariția celor doi înceți și greoi făcători de minuni.

I-ar fi plăcut foarte mult să-l însănătoșească și să-l întinerească pe doctorul Uribe, dar pe chipul Tillei, în brațele nemișcate ale acestei femei nemăritate, poate la fel de nefericită ca și ea în viața ei sentimentală, găsi prilejul pe care-l căuta din clipa în care cu puterile ei mintale hotărîse să facă o a treia vindecare vecină cu fantezia, dar aproape de real. Papagalul fiicei doctorului Uribe era tocmai ceea ce îi trebuia. Întîrzie ceva mai mult decît de obicei apariția celor doi delfini. Lăsă timp ziariștilor și fotografilor să se apropie și increduliilor dușmani ai puterilor ei mitologice să vadă totul atît de clar, încît niciodată să nu-i mai poată pune la îndoială puterea. Se scurseră exact șaisprezece minute. Așa descrise momentul unul dintre ziariști la o cronică specială transmisă prin radio în seara respectivă din acest miraculos oraș Tuluá, unde doi întîrziați mintali vindecă cu mare ușurință atît oameni, cît și animale prin simplul gest de a le arunca ramuri de iasomie. La începutul celui de-al șaptesprezecelea minut, tăcerea zdruncină slabele suflete ale celor prezenți. Un strigăt unanim, ca un singur glas înălțat poate pînă în ceruri, umplu spațiul din jurul Marcianitei Barona. În fundul micului balcon stăteau așezați cei doi idioți. Lumea nu știa dacă trebuie să aplaude sau să strige, să ovaționeze sau să plîngă, să îngenuncheze sau să se urce în spinarea celui de alături pentru a vedea minunile. Era o isterie unică și totală. Singurele execepții erau doctorul Uribe și fiica acestuia, Tille. Se aflau exact în fața balconului. Muți, de teamă, de groază sau din pricina senzației ciudate pe care o produceau cele două ființe supranaturale. Tille nu făcu altceva decît să-și întindă brațele spre idioți arătîndu-le papagalul ei slab, muribund, cu respirația gîfîitoare, cu penele fără luciu, căzute pe labele strînse. Cei din spate, cei de lîngă intrarea casei, cei ce reușiseră să ajungă la curba de la prăvălia doamnelor Ruiz și să privească balconul din depărtare, cu binoclul sau cu ochiul liber, care orbea repede, nu vedeau nimic altceva decît nesfîrșita strălucire din balcon. Doar cîteva secunde. Apoi urmară strigătele, tunătorul și agitatul „minune, minune, minune". Paralizată de fericire și uitîndu-se cum bătrînul ei tată își trece mîinile peste ochi pentru a-și recăpăta vederea, Tille Uribe îl privea pe *Carlos*, care se suise pe umărul ei, plin de o viață pe care cu cîteva minute înainte nu o mai avea, cu penele strălucitoare ca în tinerețe, flecar ca întotdeauna. Balconul închis, mulțimea mergînd pe drumul ce duce la Tuluá și comentînd că din nou se produsese minunea, ziariștii intervievînd-o pe Tille Uribe, foarte bătrînul medic Uribe cerînd aer, rugînd să i se facă loc pentru a ajunge la mașină,

totul s-a petrecut într-o singură clipită, copleșindu-i pe credincioși și pe necredincioși, pe creduli și pe increduli, făcîndu-i să strige fără încetare și să repete ca un ecou : minune, minune, minune.

În acest timp, Marcianita stătea de vorbă cu șeful detașamentului de polițiști care-i păzeau casa. A doua zi de dimineață trebuiau să mărească spațiul de siguranță pînă la treizeci de metri, iar muncitorii să îngrădească un culoar lung, de la un capăt la altul al casei, care să treacă pe sub balcon. Poliția devenea inutilă lîngă casă, dar necesară la intrarea pe culoar, pentru a evita înghesuiala. În acest mod, era pusă în practică ideea fericită care-i venise în clipa vindecării papagalului Tillei Uribe.

Amenajările durară trei zile, timp în care se adunară foarte mulți curioși pentru a vedea de departe casa minunilor și lucrările ce se făceau. Odată ce totul fu terminat, în zorii celei de-a treia zi, polițiștii se duseră la noile lor posturi. În fața balconului, pe o masă mare, se afla un lighean enorm. Aici, cei ce defilau aveau să pună pomana care s-o scoată pe Marcianita Barona din modul de viață măsurat și metodic în care trăise timp de aproape jumătate de secol, cîntărind interminabilele lingouri lăsate de părintele Tascón.

Pe o hîrtie, cu cerneală chinezească, foarte bine scris, aproape ca de tipar, orarul aparițiilor idioților făcători de minuni. Lunea și vinerea de la nouă la unsprezece și jumătate dimineața și de la patru și jumătate la șase

după-amiaza. Sîmbetele și duminicile, de la opt la zece dimineața și de la patru la șase după-amiaza.

Iasomia nu fusese pusă în vînzare așa cum gîndise ea. În loc de aceasta, orele libere de peste zi, cele pe care nu le petrecea în încăperea cu balcon așteptînd lumina intermitentă pe care idioții o produceau o singură dată la fiecare apariție, și le consacra cultivării pline de grijă a mii de puieți de iasomie, prevăzînd un viitor care putea să fie exploatat așa cum nimic altceva nu fusese pînă atunci.

În primele zile, cînd nu veniră decît pelerini din Tuluá, iar aglomerația nu fu atît de mare ca în aceste ultime zile, vindecările avură un caracter general și favorizară mai curînd bolnavi cronici decît pe cei complet neajutorați. Nevasta lui Alvaro Bejarano, din Buga, fu prima care-și lăsă cîrjele rezemate de zidul casei. Sosi a doua zi după vindecarea papagalului Tillei Uribe, dar idioții nu aveau să apară decît după terminarea amenajării culoarului din plasă de sîrmă. Cu cinci luni în urmă, fusese călcată de o mașină. Deși medicii îi spuseseră că avea să se vindece complet și nu-i puseseră nici gips, și nici răni nu avea, totuși nu se putea ține pe picioare decît cu ajutorul celor două cîrje. Soțul ei o coborî dintr-una din multele mașinuțe Renault pe care acum și le cumpără cei săraci care vor să fie bogați. În fața prăvăliei doamnelor Ruiz, cumnații acestora, poate primii care-și dăduseră seama de industria fără coșuri care se făurea, organizară

o parcare pe terenul pe care, pe vremuri, negustoresele ținuseră înfometate patru vaci și o pereche de cai. De aici a pornit, ca să fie printre primele, nevasta lui Alvaro Bejarano în ziua afișării orarului apariției în balcon și inaugurării culoarului de plasă de sîrmă. Sosiră la ora opt și jumătate dimineața, încredințați că nu aveau să găsească lume multă, pentru că era zi de lucru, dar trebuiră să aștepte, gata să leșine, ținîndu-se cu greu în cîrje pînă la apariția de după-amiază. Razele luminoase emise de idioți la unsprezece fix nu ajunseră pînă la ea. Deși oamenii defilau prin fața lor mișcîndu-se încet, dar sigur, de-a lungul culoarului, era atît de multă lume, încît nu reușiră să ajungă nici măcar la curba de la prăvălia Ruiz, neputînd astfel să zărească strălucirea din balcon. Trecură pe sub balcon după-amiază, exact la ora șase, cînd făceau să le răsară din palme nesfîrșita strălucire. Mai tare decît dimineața și nu din grupul celor de lîngă casă, ci al celor de pe pajiștea din față, strigătul de minune ieșise de pe buzele unei mute din naștere, după cum se spunea. Vindecarea nevestei lui Alvaro Bejarano fu cea mai spectaculoasă, făcînd ca a doua zi să se umple locul cu pelerini din Buga suferinzi de o mie și una de boli, deoarece Bejarano, dornic să șteargă infidelitățile pe care le comisese în timp ce soția sa fusese paralizată, împrăștie vestea însănătoșirii, încărcînd-o cu metaforele poetului care întotdeauna și-a dorit să fie, dar niciodată nu a reușit.

La început, în picioarele ei nesigure a simțit o gîdilare. Apoi, un gol în stomac. Nici nu apucă să spună „Alvaro“, că îi și căzură cîrjele și începu să meargă cu aceeași ușurință cu care o făcea înainte de-a o fi călcat mașina. „Minune, minune, minune“, repetă corul mulțimii care în acea după-amiază depindea de strălucirea idioților. Se pare că în acea clipă avuseseră loc mai multe vindecări. La prînz, la prăvălia Ruiz sosise o doamnă cu mîinile bandajate în cîrpe și fețe, iar cînd plecă, pe la șapte seara, doamnele Ruiz dădură asigurări că o văzuseră cu bandajele și cu fețele scoase de pe mîini. Pe chipul ei se citea fericirea și nu făcu altceva decît să le întrebe ce-i plăcea Marcianitei. Ele nu știură ce să-i răspundă sau, din pricina acestei adunături de oameni înfometați care le cereau de mîncare pe loc, nu apucară s-o informeze decît că Marcianita era o expertă cusătoreasă și cutivatoare de iasomie.

După trei zile, timp în care se produseră mai multe vindecări în apropierea epicentrului luminii idioților sau de la distanță, iar radioul și presa insistară asupra extraordinarului caz al fiilor Marcianitei în asemenea măsură, încît făcură din acestia o figură națională tot atît de mare pe cît fusese fratele Andrés, acum complet restabilit, în parcarea doamnelor Ruiz sosi aceeași femeie bandajată la mîini cu care ele stătuseră de vorbă în seara aceea și despre care dăduseră tot felul de asigurări că fusese vindecată. Sosi la cinci dimineața,

cînd doamnele Ruiz, istovite de cu seară, se sculau pentru a face turte și a se pregăti de vînzare de parcă ar fi așteptat ieșirea zilierilor de pe o plantație de trestie de zahăr. Veni într-o camionetă plină cu multe cutii. Trei ajutoare le așezară în mijlocul numeroșilor pelerini care începuseră să sosească încă de la miezul nopții și să se rînduiască pentru a trece cît mai devreme prin fața idioților. Se apropie de masa pe care se afla ligheanul și, în loc să pună în el bancnotele și monedele pe care atîta lume le arunca în timp ce trecea, ea așeză alături trei cutii mari. Începu astfel obolul în natură pe care mulți preferau să-l dea idioților în semn de mulțumire.

Începînd din acea zi, Marcianita lua seară de seară ligheanul cu daruri, le selecta în funcție de calitate și varietate, împărțea pachetele. Banii îi număra și îi punea în niște geamantane mari și negre, pe care a doua zi, la opt dimineața, ieșind prin dos, spre văgăuna din La Rivera și urcînd pe la centrala electrică și nu pe drumul dinspre prăvălia Ruiz, una din servitoare ducea toată încasarea la Tuluá, pentru a o depozita la Alonso Victoria, cel cu agenția de loterie. Marcianita convenise cu doctorul Fajardo ca o ambulanță s-o ducă pe servitoare de trei ori pe săptămînă cu pachetele cu haine pe care le primea, pentru a le împărți săracilor de la Picătura de Lapte sau celor din Pavilionul Antituberculos Cu aceeași ambulanță făcea piața și ducea valiza neagră cu bani. Pentru serviciul făcut, doctorul Fajardo nu primea nimic, dar ținea spitalul și secția de caritate cu tot luxul. Nimeni nu a aflat cu cît a contribuit la toate acestea Marcianita în acele luni, dar, dată fiind reacția pe care doctorul Fajardo o avu cu cîteva minute în urmă, imediat ce i se dădu vestea, mulți din Tuluá stau și fac socoteli convinși că ei aveau dreptate, și nu ziariștii și locotenentul Caravalí.

În aceste prime zile nimeni nu luă seama la grămada de monede și bancnote pe care Marcianita le aduna. Cei ce soseau zi de zi, noapte de noapte, dimineață de dimineață, pentru a vedea vindecările miraculoase produse de idioți, erau atît de generoși, iar cei ce plecau vindecați erau atît de mulți, încît puțin interesa prețul încasat de idioți. Nu făceau caz de propriile apariții, nici nu vorbeau de religie sau de altceva asemănător, ci, pur și simplu, își exploatau harul. Cel puțin așa credeau miile de oameni ce treceau zilnic prin fața casei din La Rivera. Nici Chuchú, nici arhiepiscopul, nici Biserica, nici atîția alții care crezură că-i înțeleg pe deplin pe idioți nu-i înțelegeau.

Cei ce simțiră primii micșorarea clientelei fură preoții mîntuitori din Buga. Christul făcător de minuni din bazilică, admirat și venerat de toți locuitorii din ținut, începu să capete o importanță minimă față de splendorile săvîrșite de idioții din Tuluá. Cozile, care existau înainte pentru a urca la firida în care stătea cu brațele desfăcute cel de atîtea ori

distrus și tot de atîtea ori refăcut, se micșoră rapid. Mesele cu sfeșnice, care înainte se aflau de-a lungul și de-a latul coridoarelor laterale ale bazilicii, se limitau acum la cele din altar, iar cînd le desființară, preoții puseră un anunț cum că trebuiau suprimate din motive de igienă și bunăstare a pelerinilor. Vînzarea de relicve, de untdelemn al fratelui Champagnat, de apă de Guadalajara, de bucăți din săpunul pe care-l folosise o indiană, cu trei secole în urmă, cînd îi apăruse imaginea sfîntă în timp ce spăla rufe, toate șiragurile de mătănii care se dovediră a fi făcute din lacrimile Sfîntului Petru, toate, absolut toate obiectele făcătoare de minuni încetară să se mai vîndă. Pentru prima oară de cînd se construiseră bazilica și mănăstirea, fratele trezorier trebui să scoată bani din seif și să reducă trimiterea de mărci poștale misiunilor și de bani casei mamă din Burgos. Cîțiva călugări mireni, primii cărora li se suprimase jumătate din rația zilnică de mîncare, o numiră luna mîhnirilor. Cînd transmise casei mame vestea înfrîngerii, părintele superior o numi luna vacilor slabe. „Satana“, strigă Chuchú aflînd de vidul în care catolicul oraș Buga îl lăsase pe Christul făcător de minuni. Asta nu dură însă decît o lună. După treizeci și nouă de zile, la Tuluá sosiră atîtea autobuze, încît lumea nu mai încăpu nici în parcarea Ruiz, nici în puținele hoteluri existente, astfel că orașul Buga, care întotdeauna avusese hoteluri, deveni centrul rezidențial al pelerinilor, iar bazilica Christului făcător de

minuni își recuperă cu vîrf și îndesat poziția de făcătoare de minuni pe care o deținuse. Nu exista pelerin care să vină la Tuluá și să nu meargă la Buga să viziteze bazilica Christului făcător de minuni. Zarva produsă de noile minuni fu atît de mare, încît izbăvitorii fură pe punctul să fie sancționați de episcopul eparhiei cînd refuzară să citească pastorala arhiepiscopului. Depășiră însă obstacolul făcînd pe surzii și pe orbii și trimițînd contribuții foarte substanțiale pentru cult și pentru cheltuielile diocezei.

Și Marcianita avu de înfruntat multe obstacole. Cu cît continua să arunce mai multă iasomie bolnavilor cu cîteva clipe înainte ca divinii idioți să se ridice de pe scaune și să-și înalțe brațele pentru a iradia sănătate, cu atît iasomia pe care-o pusese să se prindă nu se prindea nici cu rapiditatea, nici cu perfecțiunea dorită de ea. Stătea fără să facă nimic, așteptînd ca iasomia să crească și să elibereze polițele pe care le umpluse cu noi tufe. Neglijă creșterea animalelor tatu și începu să țească noi tunici și brocarturi pentru fiii ei. Căciulile ajunseseră să fie atît de multe și atît de variate ca stil și culori, fiecare tunică avînd căciula respectivă din același material, pe care idioții o purtau în timp ce stăteau în balcon privind scurgerea incalculabilului număr de pelerini, încît mulți crezură (iar versiunea luă proporții) că idioții nu era numai doi, ci mult mai mulți. Erau însă aceiași Bartolomé și Ramón Lucio Rodríguez Barona care se născuseră ori

făcîndu-și nevoile în pîntecul mamei lor, ori după pojarul nemțesc. Marcianita le confecționă scaune extrem de comode pentru ca, stînd jos, să salute lumea care trecea prin îngrăditura de plasă de sub balcon. Ascultători față de cea care ani de zile îi manipulase ca pe niște roboți, nu-și schimbau noua stare pentru nici o alta din lume. Niciodată în viață nu văzuseră atîta lume adunată la picioarele lor. Multele zile, luni și ani de totală claustrare la care Marcianita îi supusese, în loc să-i înspăimînte, îi transformase în fericiți spectatori de la distanță. Oamenii erau întotdeauna alții, rareori treceau aceiași. Balconul se afla la o înălțime de trei metri deasupra pămîntului, iar Marcianita nu deschidea ușa nimănui, nu acorda nimănui consultații particulare. Singura cale de comunicare continua să fie doctorul Fajardo, iar idioții, despărțiți suficient de mulțime, găsiră distracția pe care nici animalele tatu, nici iasomia nu le-o oferiseră timp de paisprezece ani.

XIV

CÎND COPILUL ÎMPLINI PATRU ANI, Rocío Jojoa îl duse la pulberăria bunicului său. Cît folosise ea băuturile de dragoste și zațul de cafea pentru a afla viitorul copilului, acesta ajunse la vîrsta care, după strămoșii putumayos, era tocmai potrivită pentru a-i alege o meserie. La școală avea să meargă cînd va putea să-i cumpere caiete și cărți. Restul timpului trebuia să și-l folosească învățînd aceeași meserie pe care bunicul său o învățase cînd venise din valea Sibundoy și rămăsese uimit de strălucirea sulfului si de pocnetul prafului negru. Ea nu mai avusese alți copii, dar nici pe acesta nu era în stare să-l educe în condițiile precare pe care Tuluá i le putea oferi. În ciuda faptului că era fiul din flori al lui Nemesio Rodríguez, cînd ajunsese în fața biroului notarului nu fusese în stare să spună cine era tatăl copilului, astfel încît îl înscrise ca născut din tată necunoscut.

Bunicul îl primi cu aceeași răceală plină de cruzime cu care, la rîndul său, fusese primit

de bunicul lui în acea dimineață cenușie cînd sosise de mînă cu tatăl său la dealul Timaná, de pe care văzuse jos laguna Guamez. Așeză sulf pe o piatră, aduse un tăciune aprins și cu trei picături de acid clorhidric și de permanganat îi dezvălui o lume uimitoare primului nepot pe care-l avea în afară văii Sibundoy.

Avu față de el dacă nu dragoste, cel puțin milă. Îl învăță să citească, pentru a nu mai fi nevoit să meargă la școală, unde să fie obiectul oprobriului pentru faptul că era copil din flori. El mersese la școala părintelui Fiori, aparținînd capucinilor din Santiago. Veni împreună cu dascălul său la Tuluá, unde descoperi pulberăria. În timp ce învăța meseria și limba, descoperi printre cărțile dascălului povestirile despre Sacco și Vanzetti, despre moartea domnului Cánova și textele sacre ale lui Bakunin în aceeași limbă care-l învățase părintele Fiori pentru a-l apăra împotriva celorlalți părinți capucini. Nepotului său nu fu nevoie să-i țină îngrozitoarele și monotonele lecții pe care părintele italian i le ținuse lui în atîtea dimineți ca să învețe să vorbească limba castiliană asemeni domnilor din guvern. De cum veni, îi porunci în această limbă ciudată care-i slujea să citească textele meșterului artificier. Nimeni la Tuluá nu mai vorbea această limbă, iar, cu timpul, copilul se dovedi a fi mult mai sihastru decît străbunicul său și mult mai bun artificier decît bunicul. Nu uită castiliana, deoarece, cînd servea clienților

trebuia să li se adreseze în această limbă, iar mamei trebuia să-i vorbească în fiecare seară. Deveni un putumayo sadea, fără însă să fi învățat vreodată măcar o iotă din dialectul sibundoy al strămoșilor. La zece ani, fabrica artificii pentru serbări și novene cu aceeași îndemînare sau poate chiar cu o și mai mare îndemînare decît maestrul său. La unsprezece ani, citise undeva sau descoperise el însuși o foarte nouă posibilitate de confecționare a luminărilor romane. Făcea cîte încercări îi permitea pulberea pe care-o avea la dispoziție. Cufundat zile întregi în munca sa, dornic să pună în practică ce născocea mintea lui, uita de cărți. Lîngă el stătea bunicul, cu vederea din ce în ce mai slabă, dar anarhist din ce în ce mai fanatic.

În ziua în care împlini doisprezece ani, bunicul îl puse să se îmbrace cum se îmbrăcau ceilalți copii din cartier duminica. Închiseră pulberăria și plecară fericiți, asemeni nepotului și bunicului care merg duminica la pescuit. În loc de undiță cu fir de nailon aveau un pachet cu pulbere concentrată, două fitiluri cu efect întîrziat și o cutie de chibrituri. Pachetul era înfășurat cu grijă în frunze de banan și ascuns sub buchetul de flori de *pitahayas*. Suiră astfel în autobuzul care mergea la Buga. Coborîră cu pachetul, dar fără flori, în apropiere de bazilica Christului făcător de minuni. Copilul nu întrebă nimic tot drumul. Știa mai bine decît bunicul său ce forță explozivă aveau

în pachet, dar nu făcu nici cea mai mică încercare de a nu împlini poruncile ce-i fură date. Urcară nepăsători cu el pînă la firida Christului făcător de minuni. Pentru pelerini, pentru bătrînele credincioase ce bolboroseau rugăciuni și pentru paracliserul paznic erau doi indieni cu gustarea înfășurată în frunze de banan. Bunicul vorbi puțin, iar nepotul ascultă întocmai, urmînd aproape matematic instrucțiunile găsite în acele cărți scrise într-o limbă ciudată. Ani de zile, după tragicul episod întîmplat bunicului, copilul își făcu cu o extraordinară perfecțiune munca de artificier, totuși, nu reuși niciodată să-și îndeplinească atît de bine rolul ca în acea după-amiază la bazilica Christului făcător de minuni.

Vrînd să pară cel mai catolic și cel mai credincios dintre pelerini, bătrînul se așeză în genunchi în fața altarului, privind extaziat în sus, spre firidă. Copilul, scund ca orice sibundoy sadea, plictisit, făcînd pe călătorul ce suferă de rău de mare, se duse să se așeze pe scăunelul de rugăciune dintr-un confesional. Desfăcu pachetul, scoase fitilul printre frunzele de banan, aprinse chibritul ca și cum ar fi luat o bomboană, la adăpost de priviri, căci alesese cel mai întunecos confesional, și începu să plîngă în toată legea, ca un copil mic ce-și cheamă bunicul și, apărînd drept cauză a întreruperii rugăciunii, părăsi atriul bazilicii, dus aproape tîrîș de mînă de indianul putumayo care făcea bale de furie. Merseră liniștiți pînă

la stația liniei de autobuze Trejos, își cumpărară bilete pentru Tuluá, dar cînd ajunseră la San Pedro, după exact o jumătate de oră de cînd aprinsese chibritul, o explozie zgudui sacra incintă, făcînd confesionalul să zboare în aer cu zgomot.

A doua zi, la prînz, impasibil și urmîndu-și obiceiul zilnic, bunicul cumpără un ziar. Citi amănuntele exploziei, explicațiile ziariștilor și ale poliției din Buga, numele celor arestați, apoi i-l dădu nepotului, care era ocupat cu fabricarea prafului pentru novena Fecioarei imaculate din parohia Trujillo.

Nici unuia dintre ei, nici bunicului tăbăcit în astfel de isprăvi, căci de ani de zile făcea cel puțin una la unsprezece luni, nici lui, începător îndrăzneț, știrea nu-i produse o impresie mai mare decît ar fi produs vestea că pulberea lor pentru novena lui Isus sau sărbătoarea Mariei Magdalena se dovedise a fi inegalabilă, drept care parohii îi angajau din nou. În toate aceste zile, în sufletul nepotului se cristaliză o dragoste nețărmurită față de bunic. Avea grijă de bătrîn cum n-o făcuse nici o indiană sibundoy. Îngrijindu-se de mîncarea, de îmbrăcămintea, de somnul, de odihna bătrînului, copilul pătrunse adînc în viața și în sufletul discipolului părintelui Fiori. Imită cît putu mai bine îndemînarea mîinilor bătrînului său în confecționarea de figurine din praf de pușcă, ajungînd să-i aprecieze mîinile tot atît de mult cum îl aprecia pe el însuși. Nu-i dădea

voie să se spele pe mîini cu săpunul de leșie cu care se curățau pînă și îngrozitoarele pete de sulf. Pentru el făcu un săpun special, din sămînță de sapunarie, pe care-l puse într-un hîrdău, la îndemîna maestrului artificier. Practic, merse pe urmele bunicului, iar cu timpul căpătă aceeași îndemînare ca acesta, ba chiar îl întrecu indiscutabil. Nu făcu caz de aceasta, îl recunoscu în continuare drept maestru și ghid și, jucîndu-se cu necunoscutul anarhismului pe care încă stăruia să-l învețe, evită înfruntarea caracteristică dintre profesor și elev.

Bătrînul nu reuși să-și facă nepotul să-l întreacă și în acest domeniu. Dificultatea în antrenament, excesul de teorie, lipsa unor motive care să alimenteze ideologia îi menținură avantajul față de discipol. La zece luni după atentatul împotriva bazilicii Christului făcător de minuni din Buga, cei doi anarhiști își îndreptară pașii spre catedrala din Palmira. Nu mai duseră explozivul înfășurat în frunze de banan. Nepotul, dezgropînd idei dintr-o colecție a Comorii tinereții, pe care bunicul său o primise drept răsplată pentru castelul de lumini făcut unui paroh sărac, își încărcă mecanismul ceasului cu praf negru de pușcă și preparat de fum. Într-o Biblie legată în piele, una din cele pe care Nacar Colunga le vînduse din casă în casă însoțite de fotografia arhiepiscopului Garibaldi de México pe supracopertă, explozivul stătea perfect. Prilejul nu putea fi mai favorabil : hirotonisirea primului sacerdot negru din arhiepiscopie. Împachetară

Biblia simplu, în hîrtie de magazin, semn că nu vroiau s-o murdărească. Se așezară la coadă în fața ușii catedralei, iar cînd domnul episcop consideră că darurile credincioșilor puteau fi așezate pe masa cu orfande, metisul adolescent, aproape încovoiat de greutatea unei astfel de cărți, se apropie de masă singur. Mulți credincioși congregați priviră cu atenție frumosul gest al copilului îmbrăcat în haine de duminică, dar vădit umflat, de parcă ar fi purtat două rînduri de îmbrăcăminte.

În timp ce fiul lui Rocío Jojoa așeza cu grijă Biblia, bunicul cumpărase deja biletele și-l aștepta în stația de autobuze Trejos. Ceasul nu da răgaz decît douăzeci de minute. Tic-tacul zgomotos avea să fie acoperit de coruri și de orgă. Copilul avea să parcurgă distanța repede. În loc să se întoarcă la locul lui pe bancă, băiatul se întoarse înapoi, spre ușa catedralei, iar în clipa în care nimeni nu-l văzu o porni spre stația de autobuz. Înainte de a se urca în autobuzul Trejos care tocmai venea, se duse la punctul sanitar, unde-și aruncă hainele de duminică și, odată cu ele, regretul adolescentului pentru faptul că nu avea decît un rînd, dar cu convingerea unui anarhist perfect. Se urcă în autobuz. Pe cînd acesta se apropia de Amaime, la catedrala din Palmira Biblia sări în aer făcîndu-se praf într-un nor de fum atît de mare, încît pompierii sosiră înaintea poliției, convinși, după țipetele oamenilor și fumăraie, că izbucnise un incendiu. Unda explozivă arunca

cît colo cîteva din medaliile aflate lîngă Biblie, făcîndu-le să semne a schije. Ziarul de a doua zi informa că, doar cu cîteva minute înainte de explozie, fusese văzut un băiat metis foarte bine îmbrăcat și că hainele acestuia fuseseră găsite la toaleta din stația Expres Trejos și că, dat fiind împrejurările, se presupunea că acesta era membru al grupului universitar din Cali. Nimeni nu-l bănui vreodată pe artificierul putumayo din Tuluá și, cu atît mai puțin, pe nepotul acestuia, care rareori apărea în public și încă și mai rar cînd erau serviți clienții.

Totuși, după o zi și jumătate de la această întîmplare, nepotul se afla în fruntea pulberăriei, în urma unei întîmplări pe care indianul putumayo o numi greșeală, iar zațul de cafea al fiicei sale spuse că-i pedeapsa zeilor. În timp ce îndesa o încărcătură de pulbere azotoasă în capul unei statuete a Fecioarei Maria de Caloto pentru castelul din ajunul acestei sărbători, bătrînul strînse prea tare turnichetul sau nu măsură bine acidul, astfel încît mîinile sale, îndemînaticele mîini de maestru, pe care nepotul le venera ca discipol al lor ce fusese, se făcură bucățele. Explozia nu fu foarte puternică, dar din mîinile lui rămăsese foarte puțin. În mijlocul curții, unde, din fericire, stătea și aranja statueta, zburară trei degete. Bătrînului nu-i mai rămaseră decît niște cioturi, pe care el, care se gîndea la toate și era sigur că avea să stîrnească curiozitatea

autorităților dacă mergea la spital, și le arse singur, la focul din vatra fiicei sale. Carnea mîinilor bătrînului sfîrîi. Nepotul nu rezistă să vadă spectacolul, nici durerea și, înnebunit, plecă la farmacie să cumpere penicilină pentru bunic. Indianul putumayo se vindecă cu timpul, dar fiul lui Rocío Jojoa nu-și mai putu schimba soarta. Conducînd pulberăria, îndeplinindu-și sarcinile și, practic, întreținîndu-și familia, uită de cei treisprezece ani ai săi.

Niciodată nu pierdu speranța de a-l vedea pus pe picioare pe bătrînul indian putumayo. Cum în urma arderii precipitate la vatră îi rămăseseră, totuși, trei degete la mîna stîngă și un ciot cu minuscule începuturi de degete la dreapta, de multe ori visa că, asemeni copacilor, bunicului său aveau să-i crească noi membre. Total neîncrezător în puterile miraculoase ale sfinților și ale relicvelor pe care preoții i le aduseră înduioșați celui care cu praful lui de pușcă le înveselise sărbătorile și novenele, idioții Marcianitei, în schimb, îi redară speranța.

În primele zile, aproape în primele șase luni, făcuse parte dintre dușmanii acestui spectacol. Nu se arătă prin La Rivera, iar amănunte află pentru că bunicul îi citea pe larg ziarul, în timp ce el lucra dublu, pentru a suplini munca celui mutilat. Nici bătrînul nu apăru prin acele locuri. Era foarte conștient de faptul că mutilarea lui era incurabilă, iar de

altceva nu mai suferea. Se bucura de știrile citite, căci urmărea efectul concurenței asupra sfinților făcători de minuni ai bisericii și poate că din această cauză, poate că tocmai aceasta îl împiedicase să-și îndrepte bateriile anarhiste împotriva lor.

Nepotul, dimpotrivă, nu se gîndi nici o clipă la efectul negativ pe care cei doi idioți îl aveau față de biserică și de cultul făcător de minuni al sfinților. Dacă la început nu le dăduse nici o atenție, considerîndu-i niște șarlatani, pe măsură ce lunile treceau începu să-i respecte, pentru ca, în cele din urmă, să ajungă să-i idealizeze la gîndul că ar fi putut să-i redea bunicului facultățile pierdute. Faptul că după întîmplarea de la biserica din Palmira nu mai făcuse nici un alt act anarhist îl apropie un pic de respectul față de religie. Invaliditatea mîinilor indianului putumayo Jojoa făcu restul. Nepotul se gîndi bine, multe luni de zile, la ceea ce, în cele din urmă, deveni o obsesie. Citind în zațul de cafea, mama sa intui aceasta, și cum avea convingerea că ceilalți fii ai bărbatului ei nu trebuiau să-l cunoască pe fiul său, de cele două sau trei ori cînd îl văzu hotărît să-și ducă bunicul la Tuluá, se strădui să-l abată din drum. Nu-i spusese niciodată bătrînului cine era tatăl copilului, iar cum în fiecare dimineață, cînd venea Nemesio Rodríguez, bătrînul era deja la lucru, acesta nu află niciodată. Gîndul nepotului de a-și vedea vindecat maestrul devenise atît de obsedant, iar poveștile despre minunile idioților crescuseră atît de mult, încît ieri, cînd Tuluá hotărî să se reverse spre casa Marcianitei Barona, Nemesio Jojoa încălcă interdicțiile și convingerile mamei sale și noaptea întreagă își cîntări gîndurile de parcă ar fi fost praf de pușcă cu o mare putere explozivă, hotărînd ca dimineața să se prezinte în fața idioților.

XV

PE VREMEA CÎND CHUCHÚ, îmbrăcată din cap pînă în picioare în negru și cu panglică violet la volanul rochiei, intră în biroul domnului episcop din Palmira, unde secretarul acestuia, părintele Gómez din Tuluá, o primi cu aceeași răceală cu care o întîmpini pe Maria Magdalena, pe străzile orașului Tuluá parcară primele șapte autobuze din șirul nesfîrșit care, din acea zi, începură să sosească neîntrerupt în pelerinaj, îngreunînd traficul și dînd naștere unei asemenea desfășurări de capacități comerciale și turistice din Tuluá, încît, a doua zi, cînd totul avea să ia sfîrșit, mulți aveau să vadă apusă nu vremea vacilor grase, ci singura șansă de subzistență.

Treptat, odată cu sosirea acestor autobuze, ba chiar mai înainte, drumul care urcă în La Rivera se umplu pînă la refuz cu chioșcuri, în care, la început, se vîndu coca-cola și vin negru, ca la doamnele Ruiz, apoi fură transformate în restaurante, iar în cele din urmă în prăvălie, restaurant și magazin plin de miracole. Fotografiile făcute cu ajutorul unui teleobiectiv de Oswaldo López, venit din Cali, fură reproduse, încît poza celor doi idioți, așezați pe scaunele lor sau cu mîinile înălțate în sus gata să producă lumină, se vîndu înrămată, cu ridicata, cu amănuntul, introdusă în sticle multicolore, în rame de aramă aurită, în telescoape minuscule. Nu există pelerin care să nu fi parcurs lungul traseu al celor trei cvartale, cît măsura șoseaua pînă la casa minunilor, fără să fi cumpărat o fotografie din acestea, iar cu timpul, în casele din Columbia imaginea celor doi idioți făcători de minuni o înlocui pe cea a Inimii Sfinte întronată în toate căminele. Prețul la care se vindeau varia în funcție de prostia sau de boala incurabilă ce se putea citi pe mutra cumpărătorului. Nu se epuizară, deoarece doamnele de la revista *Întîmplări din Cali* îi furară fotografului López negativul și ceea ce nu realizară cu vînzarea pretinsei elegante publicații, reușiră cu vînzarea negativului. În fiecare luni, repetînd bazarul de păreri cu care își realizau pînă și treburile cele mai intime, apăreau în calea pelerinilor și, din loc în loc, din restaurant în restaurant, din prăvălie în prăvălie, umplîndu-se de fumul fripturilor, de mirosul urît al acelor nenumărate băi-latrine care se înjghebaseră, distribuiau și vindeau fotografiile celor doi idioți, încasînd costul pe loc. A fost o afacere fabuloasă, mult mai mare decît vînzarea de iasomie, dar care nu se putea compara cu afacerea care devenise folosirea unui closet.

Cumnații doamnelor Ruíz fură primii care instalară o latrină în fundul parcării care, numai după o lună, fu transformată în loc de descărcare a bolnavilor netransportabili. Din pricina creșterii nemăsurate a numărului pelerinilor, closetul nu mai ajungea, încît, cu timpul, devenise o adevărată aventură să treci prin anumite locuri, unde lumea se ghida după mirosul atît de puternic pentru a merge să-și facă nevoile și să acumuleze o și mai mare murdărie în același loc. Lui don Belisario Concha, care viața întreagă vînduse closete, îi veni ideea magistrală. Cumpără un mic teren în apropierea casei lui don Hernando Rivera, cam la o sută de metri mai sus de capătul drumului, unde amenajă un loc septic foarte complet, cu apă curentă, pe care o trase direct din apeduct, încît vecinul nu mai avu altă soluție decît să-și părăsească casa și să transforme pînă și cel mai mic closet într-un conglomerat de closete. Fiecare așezare pe vas costa un *peso*, o urinare cincizeci de *centavos*, spălarea mîinilor douăzeci de *centavos*. Cu timpul, don Hernando instală în curtea din dos o baie specială, încasînd pentru un duș cinci *pesos*. Cum pelerinii, oricît de devreme soseau (nu mai departe de aseară, ca și cum ar fi prevăzut fastuosul spectacol de azi, au sosit nenumărați după terminarea apariției de la ora șase după-amiaza), trebuiau întotdeauna să aștepte cel puțin o tură — o jumătate de zi —, nu exista om care să nu fi folosit serviciile sanitare ale lui don Hernando Rivera, ale lui don Belisario Concha sau latrinele par-

ticulare murdare aflate la fiecare chioșc, restaurant sau prăvălie pe drumul de la Tuluá pînă La Rivera. Aglomerația era la fel de mare ca în fața casei idioților, unde, fie că plouă, că tună ori că e caniculă, mulțimea stă și așteaptă apariția celor doi făcători de minuni, care în fiecare zi vindecau din ce în ce mai multe persoane, producînd admirația beneficiarilor, furia celor neadmiși și protestul celor care nu reușiseră niciodată să vină, dar care, instigați de anumite persoane, ca Chuchú, deveneau dușmani. Totuși, aceștia din urmă au constituit minoritatea. Cei ce nu au putut ajunge pînă la Tuluá în acești ani de glorie și tămăduire, și-au însărcinat prietenii ori vecinii să le facă rost de fotografiile idioților făcători de minuni, de rămurica de iasomie, de esența de parfum care se vinde la fel de mult că portretele și bucățelele de pămînt, de pajiște sau de aer din împrejurimi. Lumea sosea ca nebună. Unii veneau cu cufere micuțe pentru a lua cîte puțin din pietrișul care trebui să fie pus în locul unde înainte fusese pajiștea din La Rivera. Atîta lume a călcat pe ea și atîtea ploi au căzut, încît, la un moment dat, se transformă într-un teren neasemuit de noroios, rău mirositor, stînd în așteptarea a măcar unei singure raze de soare care, adesea, nu reușea decît să-l încălzească ușor. Alții veneau cu sticle cu dop pentru a lua aer din împrejurimile casei ; aer viciat de prezența atîtor mii de pelerini atrași de versiunea ziarului *Prensa* cum că aerul îmbuteliat luat de la locul unde se pro-

duceau minunile idioților a vindecat toți bolnavii din pavilionul de boli tuberculoase din Manizales. Cei mai puțini se mulțumiră să vină în timpul nopții, să se plimbe cu greu prin împrejurimi și să plece înapoi fără a asista la actul făcător de minuni. Nu sînt în stare să suporte înghesuiala din timpul zilei și nici să aștepte pînă a doua zi rezemați de puținii copaci rămași liberi ori așezați pe băncile de ciment puse de Clubul Rosario la intrarea în curba din fața restaurantului doamnelor Ruíz, nici să stea în autobuzele care n-au voie să staționeze decît pe marginea șoselei care duce la Tuluá, acolo unde s-au stabilit definitiv parcările. Toți însă, și cei cu cufere, și cei cu sticle, pleacă de aici cu portrete, esență de parfum sau tufe de iasomie. Cei care abia reușesc să zărească locul, satisfăcîndu-și astfel o curiozitate eternă, absolut toți au un profund respect pentru acel loc, pentru idioți și pentru diferitele versiuni care circulă în legătură cu ei. Interpretările care au apărut referitor la puterea lor miraculoasă s-au datorat mai întotdeauna primilor vindecați, ziariștilor și fotografilor care au fost de față la vindecarea fratelui Andrés și a papagalului Tillei Uribe. Nici unul nu a putut să-i ia vreun interviu Inesitei González, deoarece aceasta a refuzat sau a răspuns doar cu cîteva cuvinte. Trebuiră să treacă paisprezece luni, lumea să uite că vindecarea cea mai extraordinară, prima, fusese a Inesitei, regina fără coroană, pentru ca unul dintre numeroșii ziariști străini să poată face din imaginea sa o legendă, iar versiunea pe care o publică să devină o adevărată tragedie. În aceste paisprezece luni, sosiră ziariști din lumea întreagă. Japonezi cu lămpi speciale, pentru a putea privi în timp ce idioții emiteau razele strălucitoare producînd vindecarea. Austrieci cu lentile superputernice, pentru a capta pe peliculă actul magic de la unsprezece dimineața. Nord-americani ce cheltuiau dolari cu grămada ca să filmeze și să ia interviuri celor vindecați. Francezi ce măsurau intensitatea glasurilor celor care, în nenumărate rînduri, strigau miracol. Italieni zburînd de deasupra casei în elicoptere caraghioase sau săpînd tunele pentru a ajunge la casa idioților, devenită pe zi ce trecea mai intangibilă. Nici unul însă nu putu s-o intervieveze pe Inesita González, deoarece aceasta, radiind de frumusețe, avea pe buze refuzul la momentul oportun. A trebuit să apară un ziarist elvețian, însoțit de decanul facultății de medicină din Lausanne, pe care și Hayer încercase să-l convingă la începutul ciclului minunilor, pentru ca cineva să-i poată lua un interviu, răspunsurile ei producînd o enormă tragedie în rîndurile adolescenților ignoranți din Columbia, America și o bună parte din restul lumii pînă unde se întinsese vestea.

Toño, fratele Inesitei, primi scrisori din Elveția, unde-și luase diploma de medic. Nu-i găzduiră la ei acasă, deoarece, dacă ar fi făcut-o, li s-ar fi întîmplat ca multor altor familii, care, în cele din urmă, își văzură casele transformate în hoteluri pentru rudele care doreau să-i

cunoască pe idioții făcători de minuni, dar îi invitară la dejun, iar Inesita le acordă un lung interviu, povestindu-le ceea ce știau numai ea și Marcianita. Ei își notară totul, iar după douăzeci de zile, știrea apăru cu titluri mari în ziarul național *Prensa*.

Totul s-a întîmplat așa cum au decurs lucrurile încă de la început cu cei doi idioți făcători de minuni. Rapid. Brutal de rapid. Casele cu prăvălii și restaurante apărură aproape peste noapte. Interdicțiile legate de circulația mașinilor pe drumul dinspre La Rivera, parcările de-a lungul șoselei din Tuluá, pietrișul din curte, totul apăru pe negîndite. Nu se știe dacă ordinele le dădea primarul, șeful poliției sau doctorul Fajardo, dar numai cu cîteva luni în urmă, cînd, obosită să tot vadă atîta lume stînd pînă la genunchi în acel nisip umed din fața casei, pe care-l udau o dată la cincisprezece zile, Marcianita suprimă aparițiile idioților pentru o săptămînă, timp în care turnară asfalt, pe care ea puse să-l toarne cu bănetul adunat în ligheane, Tuluá află astfel că în îndepărtatul gol al casei idioților se găsea creierul întregului proces. Poate că tocmai aceasta a dezlănțuit avalanșa care abia astăzi o să ia sfîrșit. În cea de-a șaptea zi, era gata s-o dezlănțuie vînzarea de iasomie, numai că, pe vremea aceea, atît de mulți erau cei vindecați de minunile idioților, încît lumea nu dădu crezare zvonului sau se făcu că nu aude, căci pentru o asemenea minune merita să plătești iasomia.

Marcianita își impuse punctul de vedere și, folosindu-se nu de doamne atît de lipsite de scrupule ca cele ce vindeau fotografiile, reuși ca în toate chioșcurile de lîngă casa ei și la șosea, începînd cu restaurantul doamnelor Ruíz, care era primul și singurul punct fix, să vîndă dintr-o dată cele o mie trei sute cincizeci și nouă de tufe de iasomie semănate și cultivate de ea cu grijă de cînd îi venise uluitoarea idee de a se pune în vînzare ceva material legat de puterea miraculoasă a fiilor săi. Din aceste tufe, tarabagiii scoaseră pui. Cînd le isprăviră, inventară alte tufe de iasomie, ba chiar aduseră de la Manizales, de la Medellín, pînă și de la Barranquilla, din ținutul bananelor și din îndepărtata Guajira, vînzîndu-le în chioșcurile lor și afirmînd că erau puii puilor tufelor pe care Marcianita le cultivase și din care răsăreau rămurele albe aruncate pelerinilor înainte de fiecare apariție a luminii din palmele idioților. Mulți făcură extracte din frunze și din flori. Alții făcură parfumuri, ba chiar unguente medicinale. Cîțiva ziariști denunțară negoțul care începea să ia naștere, alții avertizară prin scrisul lor asupra înșelătoriei, dar nimeni nu-i luă în seamă. Vindecările datorate luminii idioților sau numai privindu-le fotografia, sau cu ajutorul sticlelor pline de aer și a pămîntului din La Rivera, erau atît de numeroase și de-o asemenea amploare, încît cei ce înclinaseră să dea crezare avertismentului fură numiți în cele din urmă ipocriți neîncrezători. Cîrjele, brațele de ceară, bastoanele, obiectele cele mai

ciudate, dar cele mai reprezentative, ajunseseră să ocupe și ultimul colțișor de pe zidul casei Marcianitei, drept care fu nevoie să se construiască un adăpost, în care să fie lăsate semnele tuturor paraliticilor sau bolnavilor care se vindecau prin simpla lor trecere pe sub șuvoiul de lumină al idioților, fie pe sub balcon, fie de la distanță, de la curba restaurantului surorilor Ruíz.

Mulți fură cu adevărat vindecați, alții însă, molipsiți de fanatism, strigau că erau vindecați cînd, în realitate, totul nu era decît o vagă iluzie. Strigătele de minune copleșeau mulțimea, cîrjele rămîneau sub umbrarul special amenajat, iar bolnavul, care pleca purtat pe brațe, trebuia să-și cumpere alte cîrje imediat ce îl coborau.

Cazul cel mai desperat fu al unui oarecare Jaime Córdoba, avocat din Javeriana care, tot făcînd temenele doamnelor, se trezi cu o tumoare la coloană, încît mulți crezură că tidva lui rasă avea un duplicat ceva mai sus de fese. Inteligența a două capete nu-l ajută să stăvilească paralizia, încît, sprijinindu-se într-o pereche de cîrje, sosi într-o dimineață, convins de doamnele vînzătoare de portrete (cărora le făcuse temenele pînă ajunsese să le sărute și picioarele) că idioții aveau să-l vindece. Cineva-i arătase fotografia Marcianitei în timp ce închidea fereastra și cum dublura capului său era la fel ca a Marcianitei, cu singura deosebire că a Marcianitei era aproape de cap, iar a lui ajungea la fese, căpătă o încredere oarbă în vindecare. Plecă însoțit de singurul prieten

care-i mai rămăsese, de cîteva din doamnele lipsite de scrupule și de fotograful López, special angajat de el pentru a face dovada categorică a vindecării sale.

Sosiră la trei dimineața. Cum era vorba de un paralizat, intrară pînă în parcarea de la restaurantul Ruíz. Coada pelerinilor gata să defileze la ora nouă dimineața prin fața idioților ajungea pînă la curba din dreptul casei doamnelor Ruíz. Rîndul lor fu puțin după curbă, de unde reușeau să vadă casa miraculoasă. Fotograful López făcu destule instantanee cu cei așezați la coadă. Venise deoarece, în ciuda furtului, continua să fie prieten cu hoațele. Se despărți de ei pentru a merge pînă la umbrarul unde mulți bolnavi incurabili așteptau așezați pe tărgi, ca raza de lumină a idioților să-i vindece. Surprinse cu aparatul său Yashica gesturi, anomalii, tragedii. Firește, cel pe care-l fotografie cel mai mult fu Córdoba. Cum avea două capete, oricare din ele ieșea bine. Cele două doamne care-l însoțeau și prietenul îi făceau conversație, îi insuflau curaj, îl ajutau să-și țină cîrjele, îi descriau viitorul în roz și încercau să-l convingă că se va vindeca complet. Cînd nu fotografia, Oswaldo López făcea același lucru, împins de ideea de răzbunare. Așteptară șase ore pînă ce ușa balconului se deschise și în cadrul ei apărură figurile micuțe ale celor doi idioți, înveșmîntați în brocarturile lor și cu capetele acoperite cu căciuli de blană, timizi, privind mulțimea adunată în fața lor. Se așezară pe scaune și ges-

ticulînd sau jucîndu-se, glumind din ce în ce mai mult pe seama celor de jos — atitudine pe care aceștia o interpretau drept grijă maternă față de ei — cele două ore trecură, timp în care văzură defilînd mii de pelerini, bolnavi, oameni crăpînd de sănătate, curioși, ființe cu tare incurabile, dorințe molipsitoare sau nevoi nesatisfăcute. Grupul pe care-l alcătuiau Córdoba, López și doamnele trecu prin fața lor cu zece minute înainte de ora unsprezece. După unsprezece minute, cînd idioții se ridicară pentru a-și deschide brațele și a produce lumină, ei se și aflau pe cale să iasă din culoarul de plasă de sîrmă prin care trecuseră. În acest moment, mulțimea se oprea pe loc și, nemișcată, oriunde s-ar fi aflat, aștepta efectul culminant. López făcuse atîta efort pentru a-l convinge pe Córdoba încît, în cele din urmă, doamnele îi dădură crezare, fiind mai convinse chiar decît viitorul însănătoșit. În loc să-i fotografieze pe cei doi idioți, imprimă pe placă figurile celor două doamne. Tămăduitoarele raze de lumină apărură, iar el, înainte și după aceea, făcu să se audă consecutiv clicul aparatului său. În tot acest timp, continua să vorbească și, ajutat de cei din jur, impresionați de credința acestui grup care aștepta să-l vadă vindecat pe cel cu cîrjele, reușiră să-l convingă că era vindecat mai înainte ca raza de lumină miraculoasă să înceteze. Îi luară cîrjele, cei din jur le aruncară pe deasupra celorlalte îngrămădite în fața casei, strigară minune, minune, minune, iar Córdoba, convins că era vindecat, își părăsi cîrjele, lăsîndu-se purtat pe umeri de mulțime.

López nu făcea altceva decît să declanșeze clicul aparatului de fotografiat, iar după o lună, cînd Córdoba era tot paralizat și nu putea să meargă nici măcar cu ajutorul cîrjelor de strivit ce fusese cînd îl luaseră și-l purtaseră pe umeri, organiză o expoziție de fotografii reprezentînd gesturile celui vindecat și ale doamnelor care-i furaseră negativul fotografiilor idioților.

Întîmplarea nu fu cunoscută nici măcar de locotenetul Caravalí. Numele celor ce nu se vindecau, și erau mulți, nu apăreau nici în coloanele ziarului *Prensa*, nici în nesfîrșitele istorisiri ale celor vindecați în legătură cu cei doi idioți și, cu atît mai puțin, în recenzia finală a fiecărei ediții a cărții doctorul Fajardo. Cazul acelui Córdoba deveni cunoscut datorită povestirilor pe care fotograful López le inventă pentru a-și prezenta expoziția de fotografii și fu luat mai curînd ca o glumă, nimeni neavînd ceva de spus împotriva idioților. Ca acest caz erau multe altele și nenumărate cîrje, mîini de ceară și bastoane care rămîneau sub umbrar deveneau din nou necesare stăpînilor care, iluzionați de mulțimea delirantă, le abandonau acolo pentru totdeauna. Unii se aleseră nu numai cu datorii de pe urma călătoriei la Tuluá, ci și cu o nouă pereche de cîrje, deoarece desperarea de a se vedea vindecați îi determina să le arunce pe cele vechi sub umbrar, dînd

instantaneu naștere la grozavele strigăte de minune, minune, minune,

Dar dacă în aceste cazuri doar datoria victimelor sau cei presupuși vindecați erau, pentru o clipă, plini de iluzii, cazurile cele mai dramatice și care dăduseră cele mai multe complicații autorităților din Tuluá și pelerinilor care, de multe ori, nedîndu-și seama de spectacol, cădeau leșinați cu zecile, fură cele ale unor suferinzi de o boală avansată, care, în desperarea lor, veneau să găsească sănătatea, găsind în schimb, moartea. Septuagenari sclerozați care din pricina aglomerației făceau un infarct fatal. Canceroși avansați, într-o foarte proastă stare fizică, care după trei ore de stat în picioare cădeau pe loc morți. Astmatici vechi, manifestîndu-se doar printr-un fluierat. În general, nici unul dintre acești morți nu era însoțit de cineva și nici nu avea asupra sa acte de identitate. Erau atît de siguri că jucau ultima carte, încît mergeau la idioți gata chiar să și moară. Sarcina înmormîntării unor astfel de desperați și-o asuma mai întîi municipiul Tuluá, apoi spitalul doctorului Fajardo (cu interminabilele fonduri despre care abia acum s-a aflat, sau s-a bănuit, că proveneau de la Marcianita). Mulțimea nici măcar nu-i ridica de jos și mulți stătură așa ore întregi, pînă ce pelerinii terminau pelerinajul și venea Crucea Roșie să-i ridice.

Spectacolul era deprimant, dar și mai deprimant era cel oferit de bolnavii contagioși sau de cei suferinzi de boli rușinoase. Leproși cu

membrele mîncate de boală, cu plăgi urît mirositoare, acoperite cu cîrpe pline de o supurație sîngerîndă; ofticoși tușind, scoțînd horcăieli afrodisiace și vomitînd sînge la fiecare mișcare; sifilitici cu chipul roș de boală, respirînd gîfîit cu inima lor umflată; femei cu cancer progresiv la sîni, îmbrăcate în rochii transparente, ușor de scos în momentul apariției luminii miraculoase; pelerini diformi, cu trei mîini, fără brațe, cu un singur picior, cu priviri crucișe; suferinzi de artrită cu degetele încovoiate în formă de trei, cu încheiturile deformate. Toți veneau, dar nimeni nu le dădea loc, nici unul dintre cei din jur nu trecea printr-o criză de scrupulozitate și nici infirmierii de la Crucea Roșie nu-i opreau să vină. Respectul pe care locul și idioții făcători de minuni îl insuflau îi cuprindea pe toți, fără excepție. Bărbați și femei, băieți și fete, sănătoși și bolnavi, încrezători sau neîncrezători, avînd mai curînd șansa de a se molipsi decît de a se însănătoși, defilau împlinind un jurămînt față de propriul lor destin, față de absurda posibilitate de a rezista.

Nici unul nu se vindecase ulterior apariției razei de lumină supranaturală a celor doi idioți, dar lumea credea în continuare că atît fotografiile, cît și iasomia sau oricare alt obiect care primise raza de lumină miraculoasă posedă aceleași puteri tămăduitoare, încît în camera de zi a nenumărate case din Columbia obiectele asupra cărora se revărsase mănunchiul de raze luminoase sau cele care se afla-

seră acolo în momentul respectiv sînt așezate la un loc de cinste, făcînd concurență mătăniilor de la Fatima, apei din Lourdes sau relicvelor aduse de pe Pămîntul Sfînt.

Bazarul miraculos al Marcianitei a avut prieteni, dar și dușmani. Aceștia nu erau invalizii nevindecați sau cei care defilaseră vreodată pe sub balconul supranatural fără să se fi bucurat de beneficiul sperat. Erau partizanii fanatici și îndepărtați ai puterii omenești, ai forței raționaliste și, ceea ce foarte puțini au putut înțelege, fanaticii stăpîni de cîini, cărora încă din primele zile le fusese interzis accesul cu animale.

În dimineața în care Isaac Nessim confundă permaneta neliniște a cîinilor cu anunțarea unui cutremur asemeni celui din Tokio, Marcianita își dădu seama că îi asmuțea ceva ciudat, ce pornea din centrul lor vital. Își confirmă rapid impresia după vindecarea lui Hayer, drept care, a doua zi după vindecarea papagalului Tillei Uribe, pe perete, lipi alături de orar anunțul INTERZISĂ ADUCEREA CÎINILOR. Multora li se păru ciudat, dar cei care considerară bazarul drept un act diavolesc cedară tentației de a se duce acolo însoțiți de cîini. Nu au fost mulți, doar cinci sau șase, și toți au plecat cu cîinii morți. Ceilalți cîini din Tuluá se ținură la o depărtare de trei cvartale, deși dacă în vreun loc erau de găsit resturi de mîncare, locul era acesta. Dacă ar fi fost mai mulți, desigur că scandalul și explicațiile ar fi venit din partea dușmanilor miracolelor,

dar cum nici unul din stăpînii celor cinci sau șase cîini nu a vorbit cu ziariștii și nu a denunțat moartea cîinilor, chestiunea a rămas cunoscută doar de foarte puțini observatori. Nimeni nu a cercetat întîmplarea, iar cei ca locotenentul Caravalí au avut de suportat consecințele.

Fără nici o îndoială însă că cei mai mari dușmani ai bazarului minunilor au fost episcopul din Palmira și ziaristul Pangloss, întîmplător ambii posesori de cîini. Chuchú, înfășurată în veșmintele ei negre, le-a strecurat în urechi versiuni diavolești.

Chiar din clipa în care o zări pe Marcianita Barona arătîndu-se în fundul balconului, îi intră în cap că aceasta era o parodie de sacrilegiu a apariției duminicale a sfinției sale Papa în balconul din piața Sfîntului Petru din Roma. Se hotărî să adune date și probe cum că Satana dădea tîrcoale acelui loc, idioților și mamei acestora și, ca și cum ar fi fost vorba de un proces împotriva ereticilor din colonie, crezîndu-se inchiziția însăși, urmă pas cu pas procedeele acesteia. Nu avu nevoie să se îmbrace ca un don Juan de Mañozga și, cu atît mai puțin să alerge goală pe străzi, cum făcuse acest inchizitor din Cartagena. Își păstră obiceiul de a umbla ca să culeagă argumente pentru viața veșnică, dar, în același timp, rumega și tot rumega felul în care ar fi putut prezenta un memoriu complet domnului episcop, destul de bine întemeiat pentru a produce pe loc o excomunicare fulminantă. Nu-i trecu

prin minte să comunice cu tărîmul de dincolo pentru a o prinde în plasă pe Marcianita. Știa foarte bine că, în momentul în care numele ei ar fi apărut la începutul unei scrisori, avalanșa s-ar fi pornit imediat. Cum avea încă suficiente scrupule pentru a-i face rău Marcianitei și idioților ei fără să se justifice, își consultă mai întîi confesorul. Nu avea importanță dacă, în cele din urmă, Marcianita avea să fie părăsită și fără clientelă. Deși era în legitimă apărare, scrupulele nu-i permiteau acest lucru. Părintelui franciscan însă, temător să nu-și piardă clientela templului, nu numai că ideea i se păru bună, ci a doua zi o puse să scrie un raport conținînd memoriile de protest pe care comuniunea obișnuia să le remită pe baza concordatului. Chuchú îl scrise pe hîrtie de desen cu creion dermatograf și, înainte de a-i trimite prima scrisoare domnului episcop, se adresă, în calitatea ei de singura femeie sarcedot din Columbia, șefului regional al comunității, venerabilul părinte Uribe, magnificul rector al Universității San Buenaventura, care îi răspunse imediat, comunicîndu-i că se putea baza pe sprijinul său pentru a continua cercetările menite să demonstreze că în toate astea era amestecat diavolul și că, în aceeași zi, adresase sfintele sale oficii marelui pontif al comunității din Roma, înștiințîndu-l în legătură cu gravele fapte care se petreceau în iubitul său oraș Tuluá.

Cînd începură numeroasele peregrinări, iar drumul spre La Rivera deveni un imens bazar,

în care se vindea carne afumată, portrete ale idioților, esență de iasomie, lăstari de iasomie, aer îmbuteliat din apropierea idioților, relicve atinse de razele luminoase ale perechii supranaturale, ba chiar și șanse de a intra în împărăția cerului, Chuchú trimise prima ei scrisoare domnului episcop și primele fotografii ziaristului Pangloss. Monseniorul nu-i răspunse imediat lui Chuchú, întîrziind destul cu răspunsul, dar Pangloss, însetat de material pentru coloana sa raționalistă, începu să urle numindu-i pe pelerinii din La Rivera lunatici. Încercă să demonstreze că totul se datora numai credulității oamenilor și fetișismului catolic, catalogîndu-i pe cei ce veneau aici drept săraci cu duhul. La început, nici ziarul, nici cititorii nu-l luară în seamă, dar cum o dată pe săptămînă revenea asupra subiectului, iar fratele Andrés scrise un articol prin care depunea mărturie că fusese vindecat de cei doi idioți și întreaga mică lume a miracolelor citi și exemplarele ziarului se vîndură în stînga și în dreapta, el începu să atace fățiș, numindu-i șarlatani pe „divinii idioți“, schizofrenică pe Marcianita și proști pe pelerini. Chuchú mai că nu murea de fericire. Ea a fost una din puținele persoane care în acea după-amiază a păstrat exemplarul din *El Espectador*. La ora cinci, înainte ca idioții să-și reverse raza făcătoare de minuni asupra pelerinilor, toate exemplarele ziarului care ajunseseră la Tuluá fură îngrămădite la intrarea în prăvălia Ruíz, iar la ora șase puse în fața idioților care, cu raza lor

magică, le carbonizară pe loc. Ziariştii aflaţi permanent în epicentrul supranatural transmiseră ştirea prin teletip. Pangloss nu mai scrise timp de o lună, nu mai reluă subiectul şi, deşi în ultimul timp a început să insiste din nou asupra subiectului, cel puţin acum o face într-un mod ştiinţific. Cînd ea află că ziarele ardeau, reinterpretă ştirea şi, în cuvinte potrivite rigorii necesare, o introduse în memoriul antieretic pe care-l făcea. Cînd sosi răspunsul monseniorului, avea ancheta gata pregătită. O puse într-un dosar imens şi se prezentă la biroul episcopului, unde aşteptă atît timp cît părintele Gómez găsi de cuviinţă, iar cînd fu primită în salonul strălucitor, îngenunche, sărută inelul arhiepiscopal şi începu să povestească plimbîndu-se de la un capăt la altul al sălii, ca o marionetă ce dansează rock, tot ceea ce consideră că avea să-l convingă pe demnitar. Nu se întîmplă aşa, dar atitudinea imediată a episcopului făcu mult mai multă vîlvă decît se aşteptase Chuchú.

Înveşmîntat cu toată pompa episcopală, mergînd sub un polog purtat de cei şase cavaleri ai Mormîntului Sfînt de la catedrala din Palmira, avîndu-l de-o parte pe părintele Phanor şi privind cu respect spre curioşii care-i întorceau înmiit privirea, monseniorul sosi în apropierea casei idioţilor. Nu putu să se apropie, aşa cum îşi pusese în gînd. Abia ajuns la curba din faţa prăvăliei doamnelor Ruíz, de unde-i putea zări pe cei doi idioţi încadraţi de micul lor balcon, aceştia, ca şi cum ar fi simţit nevoia să meargă la baie, se ridicară de pe scaune, îşi deschiseră palmele, aşa cum şi le deschideau cînd sosea ora, produseră minunile de rigoare, închiseră uşa balconului, după care începu o ploaie torenţială ce udă leorcă pînă şi pologul episcopal. Episcopul fu scutit să se tîrască prin noroi, deoarece, apărat de polog, putu ajunge pînă la prăvălia doamnelor Ruíz, care, catolice de modă veche, îl adăpostiră cu mii de onoruri pînă ce ploaia încetă.

Mulţi criticară gestul sfinţiei sale episcopul din Palmira, calificîndu-l ridicol, inutil şi impulsiv, dar aceste glasuri se stinseră curînd. Din biroul domnului episcop de Palmira ieşi o pastorală cum nici măcar arhiepiscopul vicerege nu fusese în stare să emită. Marcianita şi idioţii ei erau excomunicaţi, scoşi în afara religiei catolice, căreia niciodată nu-i aparţinuseră, iar locul de pelerinaj declarat loc de pierzanie şi sălaş al Satanei. Aceasta fu prima din cele trei pastorale pe care scaunul episcopal le dedică idioţilor, la fel de inutilă ca şi următoarele două.

Biserica nu ne-a vindecat, replică fratele Andrés în coloanele unui ziar. Superiorii săi îl admonestară, îi interziseră să mai scrie, dar la fel ca el gîndeau mii şi mii de columbieni, iar La Rivera nu numai că nu deveni locul interzis, ci zilnic era vizitat de şi mai multă lume care venea să se arate idioţilor. Chemarea la ordine a arhiepiscopului din Bogotá şi a primatului Columbiei în slujba celor şapte cuvinte din vinerea mare nu sluji la nimic.

La nimic nu sluji ordinul categoric de a da citire interdicției ecleziastice din toate amvoanele, în fiecare duminică. Sau dacă a slujit, a slujit la crearea fermentului revoluționar în rîndul preoților și a imaginii părintelui Hurtado Gálviz strigînd cît îl ținea gura la radio, în presă și la televiziune, urcat pe vreo ladă, că idioții erau niște sfinți, caști și puri ca nimeni alții și că La Rivera putea fi un nou Lourdes, deoarece minunile nu erau opera exclusivă a europenilor civilizați. A fost un apărător gratuit al minunilor. Marcianita nu-l primi niciodată în locuința sa, comunicarea ei cu cei de aceeași meserie cu a tatălui său fusese întotdeauna inexistentă și nu avea să facă acum altfel doar de dragul unui oportunist. Fără nici o îndoială însă că, exploatînd atitudinea părintelui Hurtado și nesfîrșitele predici pe care acesta le urla în fața microfoanelor radioului, afluența pelerinilor și succesul idioților crescură din ce în ce mai mult.

Din toată Columbia se auzeau glasuri în favoarea părintelui Hurtado, chiar și din partea clerului. Cum acesta făcea parte din dioceza Cali și nu din cea din Palmira, episcopul inchizitor nu putu să-l sancționeze, în schimb îl pedepsi Chuchú. Ținînd ascunsă în mîneca rochiei-rasă o sulă, se apropie nu o singură dată de camioneta acestuia, lăsîndu-i roțile pe jantă. Alteori, împrăștie pioneze în jurul cauciucurilor, iar în ziua cînd putu să se apropie cel mai mult de el îi pătă pe negîndite sutana

lui albă cu cerneală neagră, cu ajutorul unui pulverizator.

Succesul părintelui Hurtado fu complet și zgomotos ovaționat. Idioții căpătară postura de zei, pierzînd-o pe cea de vraci dată de ziare pînă în acest moment.

În izolarea ei, Marcianita își găsi odihna. În toate aceste luni de minuni, de apariție zilnică în balcon, cele mai dramatice momente pe care le trăise fuseseră cauzate de părintele Hurtado. Ea știa că, mai devreme sau mai tîrziu, trebuia să-l primească, deoarece, neîndoios, era cel mai mare apărător al idealurilor și puterilor ei, dar continua să se mențină ferm pe poziția adoptată, conform căreia singurul contact cu lumea era doctorul Fajardo. Viața ei interioară abia dacă suferise ușoare modificări. În rest, totul se reducea la respectarea orarului aparițiilor în public. Nu mai crescură tatu, uitară de Diego Hayer, închiseră ermetic ușile și ferestrele, nu mai respirară aerul cîmpiei verzi din împrejurimi și se limitară la plimbări prin grădina cu iasomie. În timp ce idioții ei prezidau din balcon pelerinajul, ea le broda hainele pe care aveau să le îmbrace cînd apăreau în fața mulțimii, în fiecare zi alt rînd timp de o lună. Cocoașa îi dubla scheletul într-o măsură neprevăzută chiar de doctorul Fajardo însuși, care, împreună cu bonurile de primire, îi trimitea cantități enorme de vitamine pentru fragilul ei trup, precum și pentru cel rezistent al idioților.

Ei continuau să mănînce, ca și cum ocupația lor zilnică ar fi fost doar mîncarea. În nici una din aceste zile nu se arătară a fi bolnavi sau obosiți. Timp de douăzeci și două de luni, zi de zi, vindecară mii de persoane, asistară la defilarea unor nesfîrșite procesiuni de bolnavi incurabili, curioși, impertinenți în agonie, ziariști și fotografi. Totul se limita la a privi. Ea nu vorbi cu nimeni, iar cu doctorul Fajardo o făcu doar de trei-patru ori. Contactul cu lumea exterioară îl menținu prin intermediul scrisorilor și al comunicărilor scrise ; părea izolată în lumea ei, neputincioasă să continue opera miraculoasă a fiilor săi, neștiind care era limita finală. Cu toate acestea, hipersensibilitatea ei o obliga să ia o atitudine, deoarece destinul îi anunța sfîrșitul. Nu știa pînă la ce punct idioții erau o inepuizabilă sursă de cîștig și, de multe ori, fu gata să cedeze tentației pe care o constituiau pentru o femeie niște bilete de drum și invitațiile unor corporații biblice din Brazilia, ale unor maharajahi din India, ale șefilor de stat și conducătorilor de spitale din Elveția de a călători cu toate cheltuielile plătite timp de cincisprezece zile, o lună. Puterea fascicolului de lumină a fiilor ei nu putea fi nici măsurată, nici comparată. Cum niciodată mai înainte nu existase vreun antecedent cu asemenea putere, nici o carte nu spunea cît timp aceasta putea să mai aibă efect. Adesea, era obsedată de ideea că fiii ei erau niște marionete. Alteori, că erau marțieni, că niciodată nu avusese copii. În cele din urmă, acceptă ideea, foarte potrivită pentru ea, cum că marțianul fusese Nemesio Rodríguez care, după ce-o lăsase însărcinată, se întorsese definitiv în lumea lui. I se părea ciudat că, deși minunile fiilor ei erau cunoscute în lumea întreagă, nimeni nu aducea un semn de viață din partea tatălui idioților făcători de minuni. Poate îl înghițise marea sau poate moartea îl luase foarte timpuriu. Tocmai pentru asta se consolă, poate, cu gîndul că harurile fiilor ei aveau să fie veșnice, nemaigîndindu-se luni de zile la o eventuală epuizare.

Între timp, din orașul liniștit care fusese pînă atunci, Tuluá deveni oraș turistic. Se salvă de la avalanșă deoarece La Rivera se afla la ieșirea din oraș și pentru că pe străzile acestuia puțini erau cei care, înainte sau după ce mergeau pe drumul minunilor, se plimbau și se cunoșteau. Cum aproape că există un consemn general de a nu deschide nici un hotel și de a nu transforma casa nimănui în casă de oaspeți, turiștii și figurile noi care se zăreau erau, în general, rude ale locuitorilor venite să-i cunoască pe idioți și care se instalaseră în oraș. Cele șaizeci-șaptezeci de autobuze ce soseau zilnic din toate colțurile Columbiei și Americii nu zăboveau prin împrejurimi mai mult decît era necesar. Cele ce soseau dimineața, parcau pe șoseaua principală sau în apropierea drumului ce duce spre La Rivera, așteptînd acolo, cu pasagerii înăuntru, dimineața victorioasă sau raza de lumină tămăduitoare. Alții, care veneau de departe, se instalau

în Buga, drept care acest oraș, cu Christul lui făcător de minuni care-și pierdea clientela, cu vînzarea de *manjarblanco* pe șosea, cu fîntînile lui cristaline și fructele lui zemoase, scoase cel mai mare profit din procesul miraculos, care, cînd se împliniră douăzeci și două de luni, iar numărul celor tămăduiți din Columbia și din lumea întreagă era nemăsurat, părea că nu vrea să cedeze, dimpotrivă, creștea mereu, ca o cascadă nesfîrșită.

În aceste luni episcopii dădură trei pastorale, ziarul *Prensa* combătu întrucîtva minunile, Chuchú continuă să trimită memorii tuturor ziariștilor, Organizației Mondiale a Sănătății de la Geneva, Uniunii Panamericane de la Washington, Ministerului Sănătății din Bogotá, secretarului departamentului de igienă, dar, în ciuda acestora, în ciuda acelor mulți dușmani pe care-i avură făcătorii de minuni, pe zi ce trecea mulțimea sosea în număr crescînd, iar vindecările fură atît de numeroase, încît Marcianita Barona, acum, cînd își regăsise liniștea pierdută pe vremea laudelor părintelui Hurtado, iar șoseaua principală fu asfaltată pînă la curba de la prăvălia Ruíz, stabilindu-și puterea, începu să brodeze sfîrșitul existenței sale și gloria veșnică a idioților.

XVI

DE IERI SEARĂ, de la ora șapte, cîinii începură să latre la fel de mult ca în acea dimineață în care Isaac Nessim confundă protestul lor cu înștiințarea producerii unui cutremur. Zarva nu s-a potolit decît acum cîteva clipe, dar, de fapt, puțină lume a auzit-o. Cum jumătate din Tuluá a ieșit în stradă, iar cealaltă jumătate a pornit înnebunită în pelerinaj la idioți, nimeni nu a dat prea multă atenție scandalului și cu atît mai puțin iepei cenușii care, cînd clopotele bătură ora opt seara, apăru ca din senin în parcul Boyacá.

În pofida interdicției exprese de a nu lăsa animale pe străzile asfaltate, unii au crezut că iapa scăpase de pe proprietatea urmașilor familiei Abad, care, în ciuda progresului, încă mai cresc animale. Singurul care și-a dat seama că se întîmplă ceva anormal a fost Montalvo, fost văcar la don Jesús Sarmiento, acum încovoiat de ani și cu păr alb. Privea mersul agale al animalului așezat pe una din băncile din parc. Recunoscu iapa pe care, într-o noapte, o urmăriseră cu frînghii și acid clorhidric. Nu

îndrăzni să spună nimic nimănui, de teamă să nu fie internat la sanatoriul din Cali, unde-l mai internaseră și altă dată pentru că privise soarele fără să-și acopere ochii, dar, precaut, aseară, sună devreme la circumscripția de Poliție, chemînd agenții să vină și să prindă animalul, care, după părerea sa, distrugea tufișurile și iarba din parcul Boyacá.

A avut loc un spectacol similar celui pe care-l dăduseră el și văcarii lui don Jesús. Nu veniră decît doi polițiști din escadronul de carabinieri al lui Caravalí, dar atît de mult și atît de zadarnic se luptară să prindă animalul, încît Pacho Montalvo rămase mulțumit. Cîinii continuau să latre înnebuniți, iar iapa să dea tîrcoale parcului, scăpînd mereu de amenințările polițiștilor. Cînd se oprea, căuta bănuitoare vechea casă a Manuelei Barona, mirosea cu desperare poarta și zidurile, după care din nou alerga în trap de jur-împrejur.

Curioșii care priveau spectacolul jurau că iapa nu se mișcase de lîngă casa Marcianitei, dar cei doi polițiști și Pacho Montalvo spuneau că alerga atît de tare în jurul parcului Boyacá, încît ți-era teamă. La zece seara, carabinierii hotărîră să nu mai insiste, iar iapa la fel. Încet, cu pas de cal de înhămat, animalul se pierdu pe străzile încă nestrăbătute. Pacho Montalvo nu o urmă, era obosit, preferă să se ducă să doarmă. Nu avea de ce să urce pînă la casa idioților și nu era capabil să facă legătura între una și alta. Pur și simplu văzuse din nou iapa pagă, iar ea nu se lăsase prinsă de polițiști.

Continua să inspecteze orașul mirosind de departe pe cei ce se apropiau, studiind fiecare cvartal străbătut și încercînd să găsească vreo casă care să aibă mirosul care-o călăuzea. În două locuri reuși să miroasă ceva care-o făcu să vibreze, dar, ori i se păru că se înșelase, ori mirosul era prea slab, încît aceasta nu-i sluji scopului ei. Prima dată fu în fața casei foarte bătrînului doctor Uribe. Cînd trecu pe aici prima oară tremură din cap pînă în picioare, dar pierdu contactul. Mai străbătu încă o dată traseul, mirosi casa călăuzitoare și se opri. Cîinii lătrau în desperare, glasurile lor topindu-se într-o singură larmă. Își îndreptă pașii spre poarta casei Tillei Uribe, dar papagalul strigă în gura mare „nava s-a întors după ei, nava s-a întors după ei, nava, nava...", continuîndu-și cîntarea la nesfîrșit și mereu cu aceleași cuvinte. Ori iapa se sperie, ori scandalul făcut de amazonian îi întrerupse contactul. Trecu pe acolo din nou, dar iarăși nu simți nimic. Își continuă căutarea stradă cu stradă. Cei ce se duceau și veneau din La Rivera spre oraș nu aveau timp să vadă o iapă care cerceta atît de tainic mirosurile. Nici ea nu avea timp de ei. Tulburată de senzația avută în fața casei cu papagal, căuta același miros pe la porțile altor case. Dînd atîtea raite, ajunse în fața curții Ninei Pérez, unde lumea dinăuntru răsărea pe la uși și pe la ferestre comentînd, distrîndu-se, veselă și zgomotoasă. Îi fu foarte greu să se apropie, nu ar fi vrut să traverseze cvartalul. Prefăcîndu-se, făcînd pe iapa proastă

a lui Chucho Zafra, se apropie de ușa pe unde ieșea cel mai mare număr de oameni. Făcu aceasta timid, dar abia se apropie, tulburată din cap pînă-n picioare de posibilitatea de-a fi găsit ceea ce căuta, că fu nevoită să-și reia goana. Nina Pérez, urcînd încet, dar cu hotărîre, într-un ritm foarte bine marcat, mărit de liniștea asistenței, începu să cînte „pleacă luntrea, pleacă, pleacă cu pescarul". A fost la fel ca și cu papagalul, senzațiile se pierdură, iar iapa nu mai avu altceava de făcut decît să pornească la trap pe stradă în sus, în urma pelerinilor care urcau spre La Rivera. Îi mirosea pe toți de la distanță, încercînd să descopere mirosul călăuzitor, dar fie din pricina papagalului ce repeta fraza lui, fie a Ninei ce cînta ori a cîinilor ce lătrau, îi era imposibil să reușească. În cele din urmă, ajunse în capătul drumului ce duse în La Rivera. Furnicarul uman care se înghesuia aici o împiedică să înainteze. Se opri în apropierea parcării de autobuze, privind de acolo momentul în care intrarea în furnicar avea să fie mai liberă, pentru a pătrunde mai ușor. Iapa așteptă toată noaptea, în timp ce în depărtare se auzea lătratul cîinilor din Tuluá, dar nu se ivi nici o clipă liberă ca să poată trece. În zori, obosită din pricina nereușitei, își luă avînt și sări peste unul din gardurile de sîrmă ghimpată care înconjurau chioșcurile de pe drum. Alergă în trap pînă la următorul gard, sări și peste acesta, peste încă unul, peste trei, pînă ce ajunse la latrinele lui Hernando Rivera și ale lui Belisario Concha, unde, din pricina

zidurilor de cărămidă, trebui să-și îndrepte pașii spre sud, să mai sară alte trei garduri, ajungînd într-un loc de unde te purta furnicarul uman. Aflîndu-se la cincizeci de metri de casa doamnelor Ruíz, mirosi ceva ce-o tulbură. Din una din grădinile din spatele chioșcurilor, prin dosul cărora trecuse, simți mirosul de neconfundat. Se opri, își ciuli urechile, se asigură din nou asupra mirosului și, prudentă, se îndreptă spre grădină. Mirosul era de iasomie înflorită în toată puterea. Reuși s-o vadă de departe și, înnebunită, încercă să sară peste îngrăditura din lemn de bambus care fusese înălțată pentru a proteja iasomia. Nu văzuse că acolo se afla cineva și cînd încercă să sară pentru a înșfăca iasomia, un bătrîn ce-și petrecuse noaptea acolo, cu o nuia în mînă, abia apucă să strige : se duce, se duce, se duce, se duce... că iapa simți aceeași frustrare pe care-o simțise noaptea întreagă. Merse mai departe. Se opri în fața mulțimii enorme care se afla, încă în zori, în fața casei Marcianitei. Nu reuși să se apropie pe nicăieri și, încercînd s-o facă, căutînd o intrare, o prinseră zorile. Își îndoi picioarele cu umilință și, stînd întinsă, asemeni unui măgar bătrîn, își rumegă neputința alături de miile de pelerini care așteptau să se deschidă ușa balconului. Cîinii continuau să latre, dar lumea făcea o asemenea gălăgie sau se obișnuise cu larma, încît nu-i luă în seamă. Nici iapa nu putu să-i mai ia în seamă. Lumina zilei îi zădărnicea puterea olfactivă. Singurul lucru pe care-l mai putea

face era să aștepte seara, pentru a-și continua căutarea.

Găsi un loc de unde să urmărească casa Marcianitei și mișcările mulțimii, ascunsă sub un gard de sîrmă ghimpată destul de deasă pentru a stăvili numeroșii pelerini care așteptau ieșirea celor doi idioți. Gîndul îi era numai la mirosul tufelor de iasomie. Odată cu briza de dimineață simți din nou parfumul ce venea dinspre casa Marcianitei. Din nefericire, lumina zilei o împiedica să-și coordoneze mișcările olfactive, încît, resemnată, așteptă căderea serii.

Cel puțin așa crezură pelerinii care, obosiți de atîta stat pe loc, își aruncau privirile spre iapa cenușie care, cu o figură tristă, căuta un loc sub gardul de sîrmă ghimpată, privindu-i într-un fel care parcă le dădea o explicație. Multora le păru a fi o iapă obișnuită și comună, totuși, existară și unii care, special dotați pentru a vedea și ce există dincolo, îi descoperiră neîndoioase trăsături proprii nu știu cărui animal. Luciul deosebit al cenușiului ei, forma elegantă a urechilor și poziția de înfumurare, în ciuda tristeții care-o copleșise, o făcură să devină centrul privirilor celor care așteptau apariția în balcon.

Orașul Tuluá, revărsat peste măsură în spațiul din La Rivera, nu găsi nici un merit iepei cenușii care-l privea ca un martor. Papagalul Tillei Uribe umbla de colo-colo prin colivie, aproape nebun, repetînd la nesfîrșit „nava s-a întors după ei, nava s-a întors după ei", Nina

Pérez nu putuse pune capăt cîntării cu „pleacă luntrea, pleacă, pleacă cu pescarul", iar cîinii nu se mai opreau din lătrat.

Cu cîteva clipe înainte, cînd teribila detunătură îi umplu de groază pe pelerini și de glorie veșnică pe Marcianita, iapa cenușie galopă peste gardurile pe care le sărise pentru a ajunge și, chiar dacă mulți crezură că era speriată de zgomotul undei sonore, de țipete, Pacho Montalvo, privind-o de pe banca lui din parc cum se înapoia în galop spre casele familiei Abad, începu să se îndoiască. Lătratul cîinilor doar acum pare că se mai domolește.

XVII

NIMENI NU A VENIT cu atîta încredere și după atîta chibzuință ca Isaac Nessim. Gîndindu-se dacă idioții făcători de minuni vindecau sau nu și bolile sufletului, Nessim și-a pierdut nopți întregi privind bolta cerului și, zile în șir, a umblat ca un somnambul prin magazin, așteptînd ora la care Caravalí își termina serviciul. De două-trei ori s-a apropiat de ei timid, la distanță. Nu a intrat în rîndul interminabil de pelerini din mers, ci a privit de la distanță furnicarul care devenise drumul spre La Rivera. S-a entuziasmat, în măsura în care scepticismul lui despre viață îi permitea, iar noaptea, privindu-l în ochi sau ferit de întuneric, i-a cerut lui Caravalí părerea. Aceasta nu a fost niciodată favorabilă. Locotenentul nu numai că nu credea în acei nefericiți făcători de minuni, dar era și plictisit de complicațiile pe care aceștia le produseseră poliției din Tuluá, care trăise liniștită din ziua în care luase sfîrșit violența. Nu exista zi în care să nu trebuiască să intervină pe drumul pelerinilor pentru a ridica oameni leșinați, a acorda

asistență muribunzilor, a lua cadavrele unor oameni fără acte sau a constata ciocnirile mașinilor și ale autobuzelor în goana lor de a ocupa pentru pasageri un loc cît mai aproape de lumina miraculoasă. Nu că n-ar fi crezut propriu-zis în efectele tămăduitoare ale celor doi anormali, ci pentru că, din fire, ura tot ceea ce-i crea probleme. Nici măcar nu cunoștea locul, problemele le rezolva la masa cu hărți a comandamentului poliției. În realitate, adevăratul motiv pentru care nu-i permitea lui Nessim să meargă la locul facerii minunilor era un fel de teamă de a nu-l pierde.

Făcînd eforturi supreme pentru a scăpa de scepticism, gîndindu-se în fiecare noapte, în fiecare dimineață, în fiecare minut, în cele din urmă Isaac Nessim se hotărî să se ducă la idioți pentru a-și găsi leacul bolii lui sufletești. Nu se mai consultă cu locotenentul Caravalí, nu-l mai pregăti, îl lăsă să stea scufundat în golul somnului. Se hotărî, pur și simplu, să se arate idioților și să aștepte mîntuirea pentru boala sufletească de care suferea ființa sa.

Într-o dimineață, cînd află despre miraculoasa vindecare a unuia dintre clienții săi care, timp îndelungat, fusese tratat într-un sanatoriu de psihiatrie, îi șopti lui Caravalí hotărîrea luată. Locotenentul nu se tulbură, privi spre cer, ca și cum de acolo ar veni lumina, și nu spuse nimic altceva decît „dumneata trebuie să fii consultat în particular“. Nu spuse mai mult, el cunoștea foarte bine valoarea pe care-o

aveau cuvintele lapidare în mintea stăpînului Salonului Eva; se îmbrăcă și plecă, de parcă nu se întîmplase nimica. În sinea lui murea de ciudă, căci Nessim dorea libertatea de care atît de mult se temuse, iar rezultatul nu-l putea aștepta decît cu neliniște.

Rezultatul nu întîrzie. Timp de mai multe săptămîni își amînă hotărîrea și dorința de a se așeza la coadă ca atîtea mii de pelerini. Își reluă gîndul metodic. Cu ascuțimea minții proprii negustorului de aproape o jumătate de veac ce era, cîntări toate posibilitățile. În cele din urmă, ajunse la concluzia că soluțiile erau două: doctorul Fajardo sau servitoarea care făcea legătura. Cercetă mult, pentru a se convinge că nu se înșela. Acestea era punctele de comunicare ale Marcianitei cu exteriorul. Puțini oameni știau asta, el însă era sigur. Cînd fu pe deplin convins, îi spuse din nou lui Caravalí, iar acesta, mai cunoscător în treburi legate de servitoare decît vînzătorul de desuuri pentru femei, îl sfătui să vorbească cu doctorul Fajardo. Pe servitoare ar fi putut s-o convingă și atunci primejdia ar fi reapărut. Medicul era pretutindeni recunoscut pentru cinstea și respectul pe care se bucura și, chiar de i-ar fi dat o mie de Saloane Eva, n-ar fi trădat legătura cu Marcianita.

Caravalí cîștigă din nou, căci doctorul Fajardo întîrzie momentul prezentării olandezului. Mai întîi zîmbi, căci tot orașul Tuluá cunoștea boala de care suferea sufletul lui Nessim și caracteristicile acesteia, iar cînd acesta făcu mențiunea de vizită particulară, cinstea lui aproape că cedă în fața imensei dorințe de a-i fi de folos unui om care nu făcuse nimic rău, dar care toată viața fusese chinuit de viciul său. Zîmbetul îl înșelă pe Nessim și chiar dacă după cîteva clipe medicul îi spuse că nu avea nici o legătură cu Marcianita și că nu-i stătea în puteri să-l ajute, nehotărîrea ce-o citi pe chipul acestuia îi dădu negustorului o vagă speranță. Trecu prin fața cabinetului de la spital timp de mai multe zile, așteptînd clipa în care medicul avea să iasă de la consultație și să-i spună emoționat că îl ajută să stabilească întîlnirea particulară cu idioții. Dar cum trecu o lună, iar medicul Fajardo nu apăru, ba mai curînd deveni și mai ferm pe poziția lui, Isaac Nessim se duse la cabinetul acestuia și, cu lacrimi în ochi, cu mîinile-i subțiri tremurînde și înălțîndu-și lungul deget arătător de mumie egipteană, îl rugă pe medic să-i slujească de intermediar. Caravalí avusese dreptate. Nici măcar lacrimile nu-l mișcară pe directorul spitalului. Refuzul fu categoric, implacabil de categoric. Nessim îl privi fix și cu arătătorul încă îndreptat în sus, indicînd parcă sfîrșitul speranțelor sale și necesitatea de a apărea în public pentru vindecare, părăsi cabinetul. Tot restul zilei îl petrecu meditînd asupra celui mai bun mod de a o asalta pe servitoarea Marcianitei, de a-i dărui o jumătate de lume în schimbul obținerii vizitei particulare. Ideea de a fi

primit în taină devenise obsedantă. Deşi toată Tuluá îi cunoştea meteahna, el încerca să se autoconvingă că nimeni nu ştia nimic şi cu atît mai mult nu vroia să devină ridicol, să se creadă, dacă ar fi apărut în faţa celor doi supranaturali, că i-a reapărut boala veche.

Îl însărcină pe locotenent cu misiunea de-a o convinge pe servitoare, de a-i arăta că, dacă obţinea Nessim întrevederea, ar fi avut parte de fericire şi de profit. Îl asigură că va cheltui chiar o sută de mii de pesos dacă era cazul. Ar fi putut să ia jumătate sau să-şi exercite puterea de comandant al poliţiei pentru a rămîne cu toţi banii, dar el, care ştia cît de mulţi bani avea evreul, nu asta urmărea şi, deşi acceptase misiunea, în ce priveşte banii, nu acceptă măcar un *centavo*. O săptămînă mai tîrziu, după ce-l informă pe larg pe Nessim despre incidentele presupus negative cu servitoarea, doi agenţi de poliţie supravegheau ambulanţa spitalului şi transportul, dus şi întors, al ajutoarei Marcianitei. Locotenentul nu-i comunică prietenului său nimic, dar acesta, care, la urma urmei, era cel mai mare negustor din Tuluá, află de la informatorii săi, şi probabil că în această clipă, şi nu altcîndva, Caravalí pierdu încrederea lui Isaac Nessim. Continuară să-şi povestească necazurile şi problemele, dar bătrînul nu mai aspira la nimic altceva. Cînd luă hotărîrea, nu o comentă cu acesta. O luă obligat de o forţă vitală care încă-i mai rămăsese. La ora patru dimineaţa, într-o noapte în care Caravalí era de serviciu, plecă de acasă plin de iluzii. Credea cu toată convingerea că boala sufletească avea să-i fie vindecată, în ziua aceea şi nu în alta. Nimeni nu crezuse mai mult în minuni ca nefericitul proprietar al Salonului Eva. Nessim îşi ocupă locul în lungul şir de pelerini care făceau coadă încă de la această oră, pentru a nu pierde momentul luminos de la ora nouă dimineaţa şi, ca oricare alt pelerin, necunoscut de aproape toţi, nu însă şi de proprietarii magazinelor şi restaurantelor înşirate de-a lungul drumului, care-i priveau pe cei ce mergeau în zori în căutarea sănătăţii doar dintr-o curiozitate plină de obrăznicie, aşteptă pînă in clipa în care idioţii apărură în balcon. Credinţa ţîşnea din mîinile lui ascuţite, de pe chipul osos. Merse încet, pînă ce ajunse să treacă pe sub balcon. Îi privi pe idioţi de parcă ar fi avut în faţă fericirea veşnică, de parcă şi-ar fi privit părinţii, dacă aceştia s-ar fi întors de pe tărîmul celălalt, unde plecaseră într-o bună zi. Nu le strigă nimic, deşi gîtlejul său fu gata s-o facă. Nu-i privi cu mila întipărită pe chip, aşa cum îl privise pe doctorul Fajardo, cînd se duse să-i ceară ajutorul. Credea că numai trecind pe sub balcon era de ajuns să intre în transa tămăduitoare. Mai erau doar patruzeci de minute pînă la unsprezece şi razele de sănătate nu păreau să izvorască încă din mîinile prodigioşilor ghedeoni, dar el simţi în această clipă fericirea vindecării.

Fură patruzeci de minute de turbare pentru Caravalí, care abia acum își dăduse seama că Nessim nu deschisese magazinul, și patruzeci de minute de fericire pentru negustor. Deși Nessim nu lăsase nici un mesaj, locotenentul alergă spre La Rivera. Erau atît de mulți pelerini și atît de mare îmbulzeala la ora aceasta, pelerinii încercînd să obțină măcar o fărîmă din raza luminoasă tămăduitoare, încît nu putu înainta. Nu se repezi la Nessim, așa cum plănuise, dar, după ce apăru lumina din balcon, încrederea lui Isaac dispăru complet, deoarece își dăduse seama, fără să fi fost nevoie să-i spună cineva, că nu fusese vindecat. Caravalí crezu însă contrariul, încît nici nu-l așteptă și nici nu-l mai vizită în noaptea aceea și a doua zi, cînd magazinul nu fu deschis dimineața, iar Nessim se reîntoarse la idioți. Nu numai că se hotărîse să nu mai treacă pragul prietenului său, cel puțin atît timp cît avea să dureze convingerea legată de însănătoșirea lui sufletească, ci concepu și un plan macabru, pentru a-l face să vadă că-și pierdea timpul.

Nu fu nevoie să-l pună în practică. Cu o încredere pe care nu știa de unde o scosese, Isaac Nessim își repetă plimbarea matinală în căutarea sănătății. Abia îi zări apărînd în balcon, că din nou simți că-l cuprinde aceeași fericire. Cînd razele îl învăluiră, fără să simtă că fericirea-i supura prin toți porii, avu din nou o senzație neplăcută. Părăsi locul miracolelor cu degetul arătător îndreptat acuzator

împotriva propriei sale conștiințe. Cum fusese convins că avea să fie vindecat, admise cu ușurință ideea că niciodată nu va fi eliberat de povara sa.

La ora trei după-amiaza, așezat la masa de lucru din birou său de la Salonul Eva, după ce tocmai servise o clientă care cumpărase două sutiene și un corset, Isaac Nessim Dayan, evreu olandez în vîrstă de cincizeci și nouă de ani, își trase un glonte în tîmplă. Locotenentul Caravalí nu-l vizitase deloc. Din acest motiv, vestea îl făcu să se creadă vinovat, iar în singurătatea lui reacționă împotriva idioților.

Tuluá îl îngropă pe Nessim cu asemenea onoruri cum el niciodată nu visase. Parcă toți ar fi căzut de acord asupra faptului că singurătatea defunctului trebuia să aibă acum parte de companie și, ca un omagiu de gratitudine, la înmormîntare veni atît de multă lume, de parcă ar fi murit părintele Phanor ori Nina Pérez. În timp ce sicriul era condus spre cimitirul civil, unde trebuiră să-l îngroape, locotenentul Caravalí, sigur că nu figura în testamentul mortului, începu să-și desfășoare forțele, alcătuind un dosar, în care puse fotografiile făcute anterior, precum și cele pe care puse să fie făcute începînd din acea zi. Peste o lună, materialul adunat constitui marele cazier împotriva Marcianitei Barona de Rodríguez și a idioților ei.

Totul fu gîndit atît de mult și în cele mai mici amănunte, încît aproape că egală ezitările

lui Nessim pe vremea cînd se gîndea să se prezinte în fața idioților. Nu lăsă nimic nestudiat în profunzime. Își alese ziariștii care puteau să-i facă public raportul și cîntări pînă în cele mai mici amănunte momentul exact în care trebuia să facă denunțul. Poate că efectul acestuia ar fi fost mai deplin, dacă metodele întrebuințate pentru a aduna informații ar fi respectat normele generale de bunăcuviință, dar el se folosi de brutalele sisteme polițienești, încît ceea ce ar fi putut fi o contribuție sinceră, de multe ori se dovedi a fi o informație precipitată, mai curînd rod al spaimei, decît al colaborării. Pe cerșetori, care niciodată nu crezuseră că aveau să găsească la idioți alinarea, îi puse să semneze declarații cum că nu fuseseră vindecați de idioți, dar că, în schimb, își pierduseră cîrjele din pricina mulțimii. Aceștia nici măcar nu merseseră în cîrje, iar în La Rivera se duseseră mînați de dorința de a-și mări cîștigurile cerșind și nu din motive de sănătate, sănătate despre care își dădură seama că nu și-o recîștigaseră. Anumitor fotografi le ceru carnetul de ziariști pentru a avea acces în locul respectiv, iar cum aceștia nu-l aveau, îi lăsa în libertate în schimbul cîtorva banale fotografii ale drumului pelerinilor, pe care le includea în dosarul său. Pe Chuchú însăși, care în viața ei nu făcuse rău nimănui și pe care foarte bine l-ar fi putut face, o folosi ca informatoare și ca cea mai docilă strîngătoare de date, puse să o aresteze pentru

faptul că umbla atît de fără rost pe străzile orașului. Nu găsi o altă soluție, cu toate că existau atîtea, pentru a o aduce la comandamentul poliției. Deși i-a cerut scuze, iar aceasta a colaborat, din pricina gestului cutezător al oamenilor lui, care o arestaseră pentru a o face să colaboreze, aportul ei nu a fost așa cum ar fi putut fi. Practic, împreună au formulat principalele capete de acuzație și au umplut raportul de amănunte, pe care ei, orbiți de ură, le considerau extrem de valoroase. În forma sa finală, documentul era redactat în termeni de miloasă cerere neconvențională și avertisment, încît punctul central aproape că ajunsese să fie calul de bătaie al dușmanilor gratuiți ai idioților. Nu se gîndiră la amănunte foarte căutate și, cu atît mai puțin, la detalii de ordin științific. Pur și simplu, alcătuiră un inventar al observațiilor făcute pe baza unor criterii țărănești, de logică pură, producînd un asemenea efect și o asemenea primire în Columbia, încît mitul celor doi idioți tămăduitori păru să se răstoarne.

Raportul adresat comandantului poliției naționale fu înmînat de un grup de ziariști în stare să lupte și cu Sfîntul Francisc de Assisi. A doua zi, ziarul *Prensa* nu făcea altceva decît să comenteze sub titluri mari felul în care a fost răsturnat mitul idioților. Caravalí și Chuchú, alimentîndu-și fiecare propria-i răzbunare, redactară un comunicat în șapte puncte. Lucrurile erau prezentate într-un mod atît de trist și de dăunător, încît un timp, atît cît ști-

rea a circulat prin țară, adevărul fu de partea denunțătorilor. Este cum nu se poate mai contradictoriu și inadmisibil, în ochii autorităților, ai bisericii și ai poporului columbian, se spunea în comunicat, ca doi idioți presupuși făcători de minuni în ce privește bolnavi incurabili să nu fi fost în stare să facă să dispară înspăimîntătoarea cocoașă a propriei lor mame, care trăiește chinuită în acest martiriu de ani de zile. Pînă și cele mai sălbatice ființe dovedesc dragoste filială, manifestările acestora fiind prompte. Dar cel mai grav lucru, continua comunicatul, este faptul că opinia publică națională a fost înșelată de jocul copilăresc al celor două gemene identice. Tot orașul Tuluá știa cu mult timp înainte ca Inesita González să fi fost aleasă regină, că are o soră geamănă, care-i seamănă perfect, și că cea vindecată, care apare defilînd pe străzi și deranjînd liniștea publică, este cea care nu a suferit niciodată de paralizie. Dar cum este greu să schimbi această părere care s-a format pe baza înșelăciunii, alăturăm acestui raport date, semnate în prezența notarului, despre bolnavi care au venit să fie vindecați și care continuă să se afle în aceeași lamentabilă stare, după ce și-au cheltuit toată agoniseala pentru a se deplasa la Tuluá. Columbia trebuie să-și dea seama, subliniază raportul locotenentului Caravalí către superiorii săi, că drumul pelerinilor din Tuluá este un drum dezgustător, pe care se dezvoltă și proliferează tot felul de boli infecțioase, deoarece nu există un control asupra vizitatorilor, iar

puținele WC-uri și latrine existente nu satisfac o asemenea mulțime. În afară de aceasta, lucru știut de opinia publică națională, cadavrele ce rămîn zilnic pe drum sau în curtea miracolelor nu pot fi ridicate decît după mai multe ore, în multe cazuri în stare de putrefacție, după ce mai întîi i-au contaminat pe cei care trec peste ele. Cadavrele cîinilor, morți din cine știe ce ciudat motiv de ură pe care idioții o simt față de aceste animale, adesea nu sînt ridicate, iar lumea le calcă în picioare, pînă devin un fel de tocătură, aceste animale constituind, în majoritatea cazurilor, noi focare de infecție. Pentru toate aceste motive, se scria în încheierea raportului, autoritățile naționale trebuie să ia cunoștință de primejdia pe care o reprezintă idioții și să ia măsurile necesare în scopul evitării unor prejudicii ce ar putea fi aduse poporului columbian.

Asupra celor ce citiră raportul impactul fu imediat și brutal. Pe proprietarii restaurantelor și magazinelor ce se aflau pe drumul care duce spre La Rivera îi luă cu un frig imens, dar a doua zi, cînd un botanist raționalist încercă să întărească teza lui Caravalí, scriind un articol în care spune că iasomia care se vinde în La Rivera prezintă un mare pericol, deoarece aparține unei specii sălbatice, care încă de la începutul botanicii a fost întrebuințată drept otravă, locuitorii acestor locuri, fratele Andrés, aflat la Manizales, și Hernando Giraldo, un ziarist de la *El Espectador*, care deveni apărătorul din oficiu al idioților, organizară o asemenea cam-

panie, încît locotenentul Caravalí și scandalul lui de inchizitor fură minimalizate. În șaptezeci și două de ore fură strînși bani de la toți vindecații din Columbia pentru a se plăti anunțuri care, timp de o săptămînă, ocupară o pagină întreagă în cele trei ziare de circulație națională și prin care erau negate afirmațiile locotenentului, publicîndu-se, totodată, fotografiile fratelui Andrés în comă și apoi vindecat, ale Inesitei regină paralitică și apoi mergînd pe propriile-i picioare, precum și o dovadă din partea tribunalului din Tuluá și a familiei González cum că aceasta era unica lor fiică. Dar, în timp ce acești paladini se puseseră în mișcare pentru a-i apăra din alte orașe pe Marcianita și pe fiii ei, la Tuluá, proprietarii magazinelor alimentare, ajutoarele proprietarilor de parcări, cei ce cărau bolnavii, vînzătorii de apă gazoasă, apă rece și iasomie, funcționarii de la serviciul sanitar al lui Belisario Concha, ai lui Hernando Rivera, doamnele Ruíz, conducătorii de tomberoane cu balast, muncitorii angajați de antreprenorul care asfaltase șoseaua, notarul orașului, care încă de la începutul minunilor semnase în permanență acte de cumpărare-vînzare, funcționarii supranumerar de la Telecom, ba chiar și muncitorii plătiți cu luna de la restaurante, se adunară într-o bună dimineață, părăsindu-și posturile de luptă și făcînd o manifestație fără precedent, sprijiniți de toți pelerinii care veniseră în ziua aceea și năpustindu-se asupra sediului poliției. Dacă n-ar fi fost suprema dibăcie a lui Caravalí, l-ar fi făcut

bucăți. Acesta fugi cu un jeep al Armatei care sosise din Buga pentru a controla situația și nu mai apăru niciodată prin aceste locuri.

Acum o clipă, înainte ca poliția să-i fi dat Marcianitei raportul veridic, ea se gîndi la locotenentul Caravalí. Pe vremea scandalului național iscat de acesta, ea trăi în amănunt fiecare incident. Tăie din ziar toate anunțurile plătite de cei vindecați de fiii săi și, chiar dacă nu găsi explicația răzbunării locotenentului, cu viziunea ei profundă intui, în schimb, cîte un mic amănunt. Nu se lăsă cuprinsă de desperare. Doar în ziua manifestației îndreptate împotriva sediului poliției, din pricina tulburărilor iscate, se micșoră numărul celor adunați în fața casei sale. În restul zilelor, și parcă vrînd să demonstreze eficacitatea vindecărilor, numărul acestora atinse același nivel pe care-l atinsese timp de luni de zile. Ea se ferise foarte tare să schimbe în văzul lumii banii rezultați din colectele din lighean care, în anumite zile, ajungeau la zeci de mii de pesos. Doctorul Fajardo își moderniză spitalul, își instală aparatură pe care, altfel, în nici un caz nu ar fi putut-o avea fără acest ajutor și, în treacăt, cumpără acțiuni și bonuri de dezvoltare pe numele societății „La Rivera", rațiune socială pe baza căreia, după ce vîndu ferma lăsată de soțul ei, Marcianita înscrise bunurile fiilor.

Într-o zi însă, plictisită să tot audă murmurul, zvonul gălăgios, forfota atîtor oameni adunați în fața balconului, care o obosise mai curînd pe ea decît pe fii ei, se hotărî să cumpere tere-

nurile din jur. Fu singura zi cînd ieși pe stradă de cînd începuse seria vindecărilor. Purtîndu-și cocoașa proeminentă, deschise poarta casei și se strecură prin mulțime — mulți o recunoscură drept mama idioților, alții o luară drept o bolnavă în plus care venise în zadar să găsească vindecarea —, îndreptîndu-se spre notariat, pentru a semna înscrisul de cumpărare a terenurilor vecine cu casa din La Rivera. Nu avu de străbătut decît șapte *plazas*, dar publicul se dovedi a fi atît de sensibil, încît, dacă în acele zile nu ar fi avut loc Turul Columbiei, ai cărui cicliști făcură escală în fața idioților, curioși s-o cunoască și dornici să se simtă supradotați pentru a cîștiga întrecerea sportivă, clientela din La Rivera s-ar fi împuținat.

Minunile nu numai că nu încetaseră, ba poate chiar crescuseră ca număr și calitate. De la vindecarea elvețianului Hayer pînă la cea a unor bolnavi de leucemie în ultimul grad calea era foarte lungă, dar, ciudat, publicul ierta totul, mai puțin însă dovezile de îmbogățire. Cumpărarea loturilor, singurul lucru făcut public de gheboasa Marcianita Barona, care aproape că atingea podeaua sub enorma greutate a deformației sale, fu o lovitură de natură s-o prejudicieze. Rezistase dorinței de răzbunare a lui Caravalí, dar nu și propriul ei impuls. Totuși, Turul Columbiei o salvă, dar nu datorită idioților, ci într-un mod miraculos. Sosiră atît de mulți ziariști, iar presa națională și cea mondială făcură atita caz de un Conchise sau de un Alvaro Pachón defilînd prin fața balconului celor doi idioți tămăduitori, încît a doua zi, mulțimea crescu extraordinar. Scenele impresionante oferite de cei vindecați, de paralitici care începuseră să meargă, de muți care-și recăpătaseră graiul, de surzi cărora le revenise auzul se repetau zi de zi și poate că tocmai în acele zile, toți dușmanii Marcianitei fiind reduși la tăcere, aceasta putu spune că fiii ei erau cu adevărat o instituție națională.

Aveau să treacă numai două luni. Tuluá a continuat să beneficieze de cîteva sinecure de garanție. Buga s-a îmbogățit de pe urma hotelurilor înființate și mii de persoane, care mai înainte nu aveau nici slujbă, nici mijloacele materiale necesare traiului, au obținut panaceul vieții lor. Mîine, din nefericire, deși multe persoane vor continua să vină în fața balconului, pe care municipalitatea a pus să fie reconstruit pentru a se păstra cît mai mult timp în amintire, nu va mai fi același lucru, fapt pe care toți îl vor resimți foarte profund. Cea mai mult afectată va fi Marcianita, dar numai Nina Pérez, stralucind înca și azi datorita unui halou de lumină asemănător celui al idioților, este cu adevărat traumatizată de cele întîmplate cu o clipă înainte.

Abia ieri, datorită nu se știe cărui semn, căci credincioasă nu a fost niciodată, s-a hotărît și ea să-și facă apariția în fața idioților. În această dimineață nu mai cîntă așa cum obișnuiește să facă fără întrerupere din ziua cînd rămăsese surdă și începea să devină și mută. Țipă mai tare ca toți în clipa în care în balconul

casei din La Rivera apărură idioţii, îşi asurzi vecinii, reuşi să spargă cîteva timpane, dar continuă să se îndrepte spre vindecare. Se hotărîse să vină în timp ce se răsucea în pat aşteptînd să se facă dimineaţă. Prin somn, auzi un glas îndepărtat şi se trezi cu haloul de lumină pe care-l mai poartă încă şi astăzi. Niciodată în lunile dinainte nu vrusese să meargă la idioţi. Mulţi ajunseră să creadă că surzenia ei era chiar dorită, că era fericită să sufere trăind în izolare. Nimeni nu înţelese comportarea Ninei, cu atît mai puţin cînd toţi îşi amintiră că ea însăşi descoperise miraculoasa vindecare a Inesitei González. Chiar în ziua înmormîntării lui Isaac Nessim, singurul om care nu putuse fi vindecat de răul sufletesc care-l chinuia, ea strigă din răsputeri la înmormîntare „cît de miraculoşi sînt idioţii că pînă şi pentru boala lui Nessim au găsit leac". Puţini o înţeleseră, iar preotul consideră că făcea apologia sinuciderii. Închis şi mut cum rămăsese din ziua în care pastoralele episcopului său nu putură opri avlanşa de erezie dezlănţuită de fiii Marcianitei, cu greu îşi spuse părerea celor care îl înconjurau în faţa uşii casei parohiale privind cortegiul. Cu toate acestea, Nina Pérez tot nu credea că ar fi putut găsi lecuirea în casa din La Rivera.

Cînd fu vindecat fratele Andrés, se gîndise să se ducă şi ea. La gîndul că avea să devină personaj naţional o nesfîrşită reţinere o făcu să nu încerce atunci vindecarea. În ziua în care fu vindecat papagalul Tillei Uribe, îşi închise

uşile şi ferestrele pentru a rezista tentaţiei. Era ca şi cum nu ar fi vrut să fie vindecată, ca şi cum fericirea ei consta în a fi absolut surdă. Chuchú ajunse să creadă că dacă Nina nu apărea pe drumul pelerinilor aceasta constituia o manifestare de prietenie sau de lipsă de credinţă, astfel că, într-o seară, încercă s-o convingă. Încă-i mai răsună şi azi în urechi strigătul de vrăjitorie pe care-l scoase Nina la adresa singurei femei sarcedot care a existat în Columbia. Apoi, refuză în continuare să meargă la idioţi. Nina ajunse aproape să întruchipeze conştiinţa oraşului Tuluá, care, din motive de neînţeles, dar şi inadmisibile, nu dădu cuvenita atenţie măreţiei întîmplării care avea loc chiar la picioarele sale. Sări în ajutorul lor cînd locotenetul Caravalí patronă alianţa cu Chuchú şi exploată presa. Nu contribui cu bani la anunţurile lui Hernando Giraldo, dar fu colaboratoarea credincioasă a Tillei Uribe în efortul acesteia de-a strînge fonduri. Ovaţionă Turul Columbiei pe tonul ei de mare soprană, amuză de multe ori privirile pelerinilor veniţi la Tuluá cu balansarea grăsimii ei de rinocer la fiecare pas, dar abia ieri îşi făcu apariţia în faţa prodigioşilor posesori de lumină tămăduitoare. Imediat ce auzi prin somn glasul care îi prevestea catastrofa, se puse pe cîntat spre a simţi că trăieşte, deşi era ora trei noaptea. Îşi trezi inflăcăraţii vecini, care nu-şi dădeau seama dacă stătea să moară sau dacă înnebunise. Nu era nici ora de cîntat, nici nu avea de ce să-i trezească. O porni către La

Rivera intonînd cînturi în cinstea zorilor de zi. Multe persoane începură să cînte împreună cu ea, iar altele, mult mai multe, se alipiră grupului în momentul cînd acesta pătrunse pe drumul pelerinilor. Toți cei care la ora aceea dormeau în autobuze așteptîndu-și rîndul de dimineață, coborîră și începură să cînte la fel ca ea, subțiindu-și glasurile de parcă erau șoarecii flautistului Hamelin.

La nouă fix, cînd în balconul casei Marcianitei apărură cei doi idioți, înveșmîntați în brocarturi, ridică tonul. Se apropie încet, apoi se opri ocupînd toată partea din față a locului unde se petreceau minunile. Marcianita o mirosi de la distanță, așa cum o mirosise pe Tille Uribe în ziua cînd venise cu medicul și cu papagalul bolnav. Ieși în balcon împreună cu idioții, încălcîndu-și astfel obiceiul de a nu ieși. NINA, o strigă din încovoierea cocoașei ei. Dar Nina Pérez, hrănită din acea clipă de puterile supranaturale ale idioților care-și aprinseră luminile mîinilor, auzi pentru prima oară după mulți ani și cuprinsă de o panică ce-i molipsi pe cei ce asistau la vindecare, strigă tare de tot, cum niciodată înainte nu reușise în cîntecele ei matinale MINUNE, MINUNE MINUNE.

Orașul Tuluá fu cuprins de convulsii și, scuturîndu-și somnolența de secole, se trezi pentru a-și da seama că idioții constituiau ceva mult mai important decît fusese admis pînă în acea clipă. Cei ce cîndva veniseră din simplă curiozitate sau cei care niciodată nu puseseră

piciorul pe aici, apărură în masă în fața casei Manuelei Barona în acea după-amiază, ieri dimineață și azi. Fu ca un val final, ca o sete nemăsurată cînd vezi că se termină ultima picătură de apă din ulcior. Strigătul Ninei se făcuse auzit în conștiința tuturor locuitorilor orașului Tuluá. Nu mai era nevoie ca ziariștii să comenteze vestea vindecării sub titluri mari. Cu atît mai puțin televiziunea, care pasase actul prodigios mulțimii. Pocăită, Tuluá întreagă se revărsă în valuri spre a se convinge că idioții Marcianitei îi aparțineau, că în sînul său se aflase puterea supranaturală care nu-i fusese dată nici unui alt oraș și defilînd tăcută sau zgomotoasă, pînă acum o clipă, făcu dovada de apreciere față de acest adevăr al său.

Azi dimineață, cînd noi valuri de pelerini soseau la focarul universal al minunilor, cînd mulțimea se înghesuia ca niciodată în fața balconului, pentru prima oară în istoria vindecărilor idioții apărură îmbrăcați în alb. Marcianita Barona, care în timp ce-o vindeca pe Nina Pérez presimțea că sosise sfîrșitul, tăie iasomie noaptea întreagă, iar cînd osteni, se duse să se așeze în balansoarul în care de atîtea ori așteptase atîtea lucruri. Fratele Andés, care nu aflase despre vindecarea Ninei, fu trezit în zori de o adiere ce intră în încăperea colegiului fraților mariști din Manizales, unde se afla. Se îmbrăcă cît putu de repede, trezi șoferul autobuzelor colegiului și, fără a mai cere permisiunea superiorilor săi, îi porunci să-l ducă la Tuluá. Inesita González află despre intîm-

plarea cu Nina pe înserate, cînd se întorcea de la ferma familiei sale. La opt dimineața, în timp ce fratele Andrés apărea în capătul drumului pelerinilor, ea cobora din mașină. Nu avură nevoie să se salute pentru a simți amîndoi același lucru și a izbucni deodată în plîns. Papagalul Tillei Uribe se învîrtea prin colivie repetînd, repetînd la nesfîrșit „nava a venit după ei, nava a venit după ei, nava..."

Iasomia Marcianitei, tăiată în desperarea de peste noapte, căzu încă foarte devreme peste pelerini. Un parfum de neconfundat umplea pînă acum o clipă spațiul restrîns de la curba Ruíz pînă la casa celor doi supranaturali. Exact la ora nouă și douăzeci de minute, pe culoarul îngrădit cu plasă de sîrmă își făcu apariția Nemesio Jojoa. Purta în mînă speranța. La nouă și treizeci de minute se afla în dreptul balconului. Marcianita tresări din adîncul cocoașei, idioții se ridicară de pe comodele lor scaune ca pentru a aduce un omagiu ilustrului vizitator, înălțîndu-și brațele spre a face o minune sau spre a implora milă. Mulțimea urlă înnebunită și o detunătură umplu de fum micuțul balcon din care ei prezidau vindecările, punînd punctul final enormului efort pe care Marcianita îl făcea încă din zori.

Bucăți din căciula lui Bartolomé căzură pe fața ei, care stătea așezată în balansor. Bucăți din trupul lui Ramón Lucio loviră chipurile celor care-l înconjurară pe adolescent. Sîngele, ce din pricina schijelor țîșni din brațele și capetele multora dintre cei ce se aflau mai aproape de balcon, împiedică mulțimea să-l linșeze pe Nemesio Jojoa, fiul lui Rocío Jojoa, din tată necunoscut, de meserie artificier, în vîrstă de numai cincisprezece ani, după cum spune raportul oficial al poliției repetat încontinuu de stațiile de radio ce înștiințau lumea cu durere despre moartea idioților.

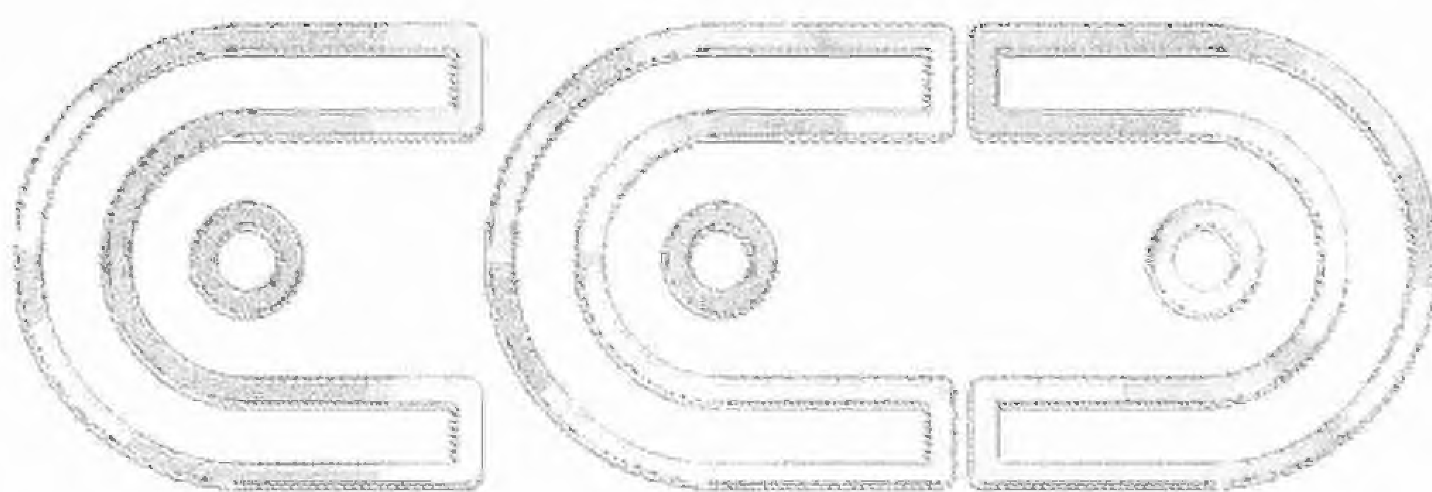
Lector : DIANA RADU
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 04.08.1987
Coli de tipar : 10,5

Tiparul executat sub cd. nr. 5125/987 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU,
Str. Mioriței nr. 27.
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

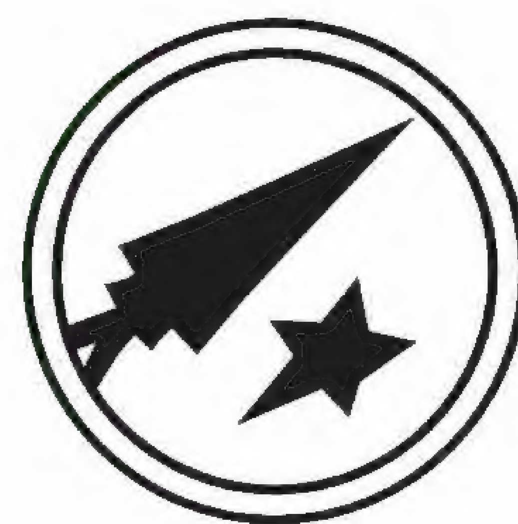

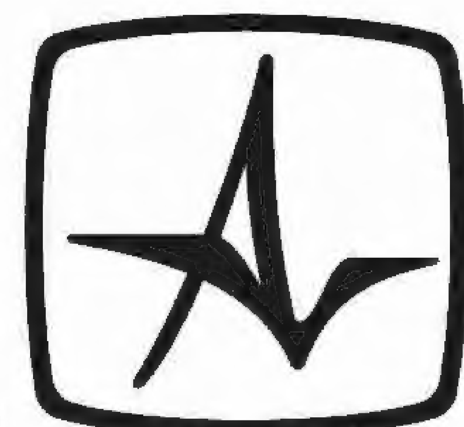

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

